

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

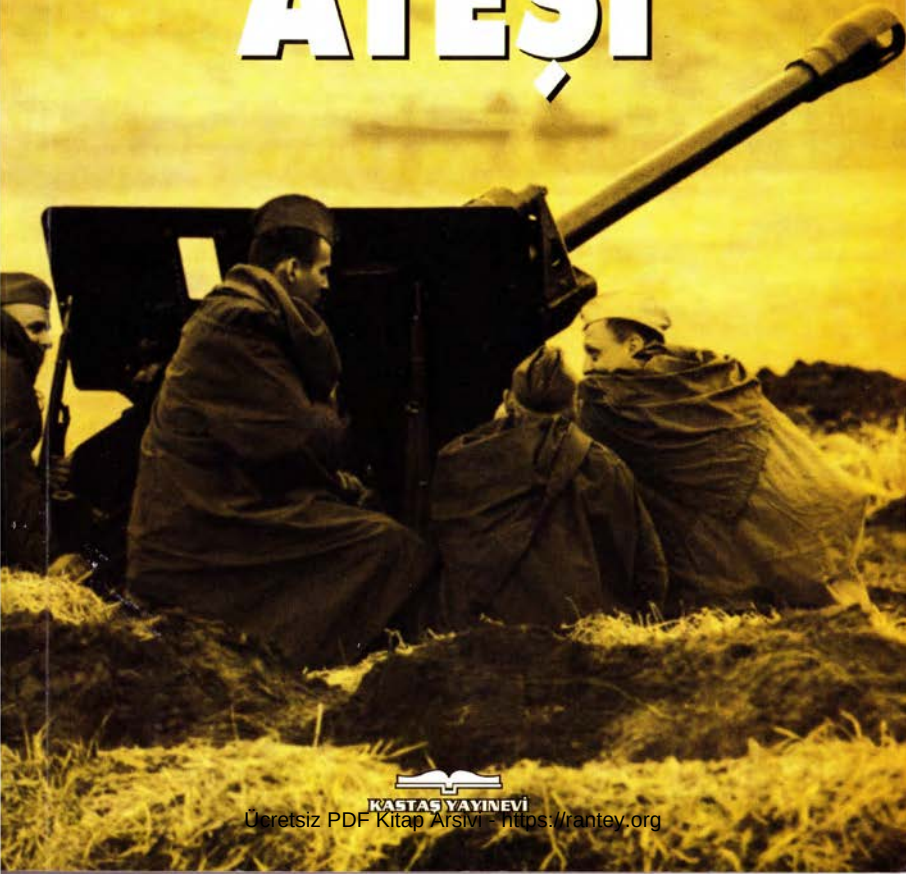
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

YURİ BONDAREV

SON YAYLI ATEŞİ

KAGAS YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

YURİ BONDAREV

SON YAYLIM
ATEŞİ

Kastaş Yayınevi
Himeyei Etfal Sok. Orhanbey İşhanı No 6
Cağaloğlu İstanbul
0212 5205970
kastasyayinevi@gmail.com

Çevirinin orijinal kaynağı: Юрий Бондарев, « Последние залпы»,
Три Повести, Воениздат, Москва 1980, с.359-486.

ISBN 9789752821972

©

YURI VASILYEVİÇ BONDAREV

Yayına Hazırlayan ve Çeviri

BADEGÜL CAN EMİR

•

Yayınlayan

KASTAŞ YAYINEVİ

Himaye- i Etfal Sok Dr. Orhanbey İşhanı No 6

Cağaloğlu İSTANBUL

Tel. 0212-5205970 Fax. 0212-5113668

Kastasyayinevi@gmail.com

Yayıncı Sertifikası 26878

•

Kapak Tasarım

Organik Tasarım

•

Baskı - Cilt

Öncel Matbaacılık

Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi

B/Blok No 305- 306 Topkapı -İstanbul

Matbaacı Sertifikası 31218

Birinci Baskı

2016

SUNUŞ

Son Yaylım Ateşi [*Posledniye Zalpy*], Yuri Bondarev'in şahit olduğu zor savaş yıllarını (1941-1945) anlatarak okuyucuyu savaşın anlamsızlığı ile yüzleştirdiğı ve savaş, alanında insan ruhunda meydana gelen bölünmüşlükleri, dönüşümleri açığa çıkaran birçok gerçeklikle dolu eserlerinden biridir.

Yuri Bondarev bu eserin Devlet Edebiyat Müzesi'ne verdiği nüshasına şöyle yazmıştır:

“Bu öykülerde ben savaşta kendi neslim hakkında, savaş hakkında bildiklerimi söylemek istedim. 13 Nisan 1962 yılı.”

1959 yılında yayınlanan eser, on dört bölümden oluşmaktadır. 1961 yılında sinemaya da uyarlanan eserde 1945 yılında Sovyet Ordusu'nun Karpatlarda Almanlara karşı verdiği mücadele anlatılır. Almanlar bu sınırdan Kasno'ya doğru Sovyet Ordusu'nu sıkıştırmakta ve kaybettikleri Kasno'yu geri almak için bastırmaktadır. Yüzbaşı Novikov ve bataryası ne pahasına olursa olsun Alman tanklarını durdurmakla, Kasno'yu yeniden ele geçirmelerine engel olmakla görevlidir.

Yuri Vasilyeviç BONDAREV

20. yüzyıl ve 21. yüzyıl Sovyet - Rus edebiyatının yaşadıkları ve yazdıkları ile çok boyutlu yansıtıcısıdır.

15 Mart 1924 yılında Orenburg bölgesi yakınlarındaki Orsk'ta dünyaya gelen yazar Büyük Vatan Savaşı (1941-1945) yıllarında neredeyse okul sıralarından alınıp cepheye götürülür. Bir topçu subayı olarak Stalingrad'tan Çekoslovakya'ya savaş boyunca Alman tanklarına ateş açar. Yuri Bondarev savaşta iki kez yaralanmasına rağmen biriktirdiği birçok anı ve yazarlığını şekillendiren gözlemleriyle birlikte savaştan sağ dönmeyi başarır.

Yuri Bondarev'in eserlerinin kaynağı 1941-1945 yılları arasında geçen zor savaş günleridir ve yazar savaş zamanını insan gücünün büyük, zor ve ağır bir testi olarak ifade eder. Stalingrad'ta savaşan ve orada yaralanan Yuri Bondarev'in eserleri bizzat kendi deneyimlerinin mahsulüdür ve Yuri Bondarev gözlemlediklerini, tanık olduklarını, anılarını kurgusal dokuya başarıyla sindirmiştir. Yazarın psikolojik gözlem ve analizlerine dayanan eserleri çağının ruhunu ve psikolojisini yansıtır. Yuri Bondarev çalışmalarında Sovyet insanının dayanma gücünü ortaya koyarken savaşla birlikte insanda oluşan fiziki, sosyal ve ruhsal kötüleşmeye odaklanır. Bugün 91 yaşını geride bırakan Yuri Bondarev, yaşamını deneyimlerini aktarma çabası gösteren, toplumsal meselelere eğilen bir yazar olarak sürdürmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

*Size vasiyetim
Bu yaşamda mutlu olun
Anayurda şerefle
Hizmete devam edin.
Mağrur olsun yasınız
Eğilmesin başınız.
Zafer gününde
Abartısız olsun bayramınız.
Koruyun anayurdunuzu
Kardeşler, sizin mutluluğunuz
Onun için can veren
Kardeşinizin anısıdır.
A.Tvardovski*

Gecenin saat on ikisinde Yüzbaşı Novikov nöbet yerlerini kontrole çıkmıştı.

Sonbahar karanlığı içindeki tepeye tırmanırken başının üzerinde çamlar yoğun bir şekilde hışırıyordu. Kuzeyin keskin soğuğu Karpatlardan esiyor, bütün tepe uğulduyor, fırtınanın aralıksız darbeleri altında inim inim inliyordu. Havada kar kokusu vardı.

Rüzgârla birlikte sürüklenen seyrek işaret roketleri Alman öncü birliklerinin üzerinde zikzaklar çiziyor, karanlığa gömülmüş komşu tepelerin yamaçları ardında yanıp sönüyordu. Polonya'nın Kasno şehrinin uzandığı sağ taraftaki vadide, belli belirsiz ışıklar sessizce parıldıyor, birileri üflemiş gibi sönüp gidiyorlardı.

Makineli tüfekler susmuştu.

Novikov karanlığın içinde ne bir top ne de bir nöbetçi gördü, elleri cebinde yürüyordu. Rüzgâr kaputunun eteklerini sa-

vururken bu kasvetli, soğuk Karpatlarda, derin yalnızlığın yarattığı tuhaf bir sıkıntı kaplamıştı içini. Sıkıntı nöbetleri, bu son haftada, hep geceleri, kısa sessizlik anlarında oluyordu. Sıkıntının başlıca nedeni de, bundan dört gün önce, Kasno şehrinin alınması sırasında, Novikov'un bataryasının ilk kez, takım komutanının da aralarında olduğu dokuz askerini birden yitirmesiydi. Novikov bundan dolayı kendini bağışlayamıyordu.

Duyduğu seslerden 1'nci Takım'ın, tepenin yamacına kazılmış sığınağın önünde olduğunu anlayan Novikov duraklayıp,

“Nöbetçi!” diye sertçe seslendi.

Yanıt gelmedi.

“Nöbetçi!” diye daha sertçe seslendi.

“Hı?”

Sığınağın hemen yanı başında beliren bir karartı üzerini örten muşamba pelerininin hisşirdatarak kıpırdadı ve karanlığın içinden boğuk bir ses karşılık verdi:

“Hey, kim var orada?”

“Hı” da ne demek oluyor? Lanet olsun!” diye küfürü savurdu Novikov. “Saklambaç mı oynuyorsunuz?”

Nöbetçi, abartılı bir sertlikle,

“Dur! Kim var orda?” diye haykırdı ve makinelisinin sürgüsünü şıkırdattı.

“Uyandırdım mı? Barınaktaki bu yaygara da nedir?” diye hoşnutsuz bir tonda sordu Novikov. “Niye susuyorsunuz?”

“Ovçinnikov biraz neşeli bu akşam Yüzbaşı yoldaş” diye mırıldandı nöbetçi, çekingen bir şekilde öksürerek.

Novikov sığınağın kapısını itti. Alçak tavanın altında yoğun ses dalgaları yayılıyordu. Duman dolu havayı ganimet Alman lambasının mor ışığı doldurmuştu. Ranza üzerinde ve masanın çevresindeki askerlerin yüzlerinde mor - kırmızı bir

yansıma görünüyordu, askerlerin hepsi sigara içiyor ve bir ağızdan konuşuyordu. İnce yapılı, 1'nci Takım'ın komutanı Teğmen Ovçinnikov masaya yumrukla vurdu, yavaşça ayağa kalktı, kemerindeki tabancasının ağır kılıfını düzelterip elindeki bardağı havaya kaldırdı ve boğuk, buyurgan bir sesle:

“Yaygarayı kesin, kadehlerinizi kaldırın! Lenočka'nın şerefine! Ha kardeşler? Herkes içsin!”

Bağırış çağırışların arasından belli belirsiz bir homurtu onu yanıtlayıp sustu. Herkes, kapıda susarak dikilen Yüzbaşı Novikov'u gördü. Novikov, bakışlarını yavaşça askerlerin yüzlerinde gezdirdi.

“Bu tantana da ne?” diye söylendi. “Ooo, hemşire de buradaymış?”

Bütün bu patırtı, Alman öncü birliklerinden sekiz yüz metre uzakta oluyor, hepsi de bunu bilmelerine karşın kendilerini tutamıyorlardı. Bu da Yüzbaşı Novikov'u şaşırtmıyordu. Onu şaşırtan tek şey, burada, keskin tütün dumanlarının içinde, bu sarhoş gürültüsünün arasında, Hemşire Lena Koloskova'nın ranzada oturuyor olmasıydı. Ellerini dizlerine kavuşturmuş, bir ileri bir geri sallanarak, göbek bağlamış Lyagalov ile duygusal bir şekilde konuşuyor, sessiz, çekingen ve sevecen gülücükler saçıyordu.

Novikov kızgın olsa da “Bir inci tanesi gibi gülümsüyor” diye düşündü. “Sarhoş mu yoksa Teğmen Ovçinnikov'u büyülemek mi istiyor? Buna, niye gerek duyuyor ki?” Ve bu düşüncesizce gülüşe karşı içinde oluşan soğukluğu daha da kışkırtarak bakışlarını hızla kızın üzerine, sonra da Teğmen Ovçinnikov'a çevirdi.

“Burada ne yapıyorsunuz? Düğün mü?” diye sordu.

Bunu sert bir şekilde söylemiş olmalı ki, herkes sus pus oldu. Lena soru dolu bakışlarını ona çevirdi ve aniden, kolay ve kıvrak bir şekilde ranzadan aşağı atladı, masadan birinin

bardağını kapıp pırıl pırıl parlayan, biraz süzgün, gülümseyen gözlerle Novikov'un yanına gitti. Başını geriye atarak:

“Evet, tam da dediğiniz gibi” dedi. “Burada düğün yapıyoruz. Beni ve Ovçinnikov'u kutlayın. Teğmen Ovçinnikov, Yüzbaşıya votka doldurun!” diye emretti.

Bu kıza da ne oluyor?’ Sarhoş da değildi.

Lena sert gömlek yakasının sardığı ince tatlı bir boynu, dar omuzları, geniş bir kemerle sıkıştırılmış beli, diri küçük göğüslerini saran çuha kumaştan dikili askeri gömleği içinde yüzbaşıyı küstahça tepeden tırnağa süzdü.

Novikov, hemşirenin kendisini hiç de alışık olmadığı biçimde şaşırtan bu, sürekli meydan okuyuşunu ilk kez yakalamıyordu, aniden sessizliğe gömülen askerlerin bakışı karşısında yüzünün kızardığını hissetti ve bu yüzden kendine kızarak, sertçe:

“Hep yersiz şakalar yapıyorsunuz Hemşire yoldaş.” dedi. Sonra Teğmen Ovçinnikov'a dönerek, buyurgan bir tonla;

“Kesin artık! Bu neşe de ne böyle? Sevinecek ne var? Hepiniz dinlenin!”

Teğmen Ovçinnikov kendini beğenmiş bir edayla, parlak, ayık gözleriyle bitmemiş bardağını süzerek;

“Niye böyle yapıyorsunuz Yüzbaşı yoldaş?” dedi. “Bugün benim doğum günüm. Kutlamaz mısınız? Yirmi altıma basıyorum. Lyagalov, batarya komutanına da doldur! Avrupa'nın toznunu atmaya içelim. Yüzbaşı yoldaş, öyle değil mi?”

Yaşlı, çirkin, kısa boylu, çökmüş yanaklarındaki sararmış fırça gibi sakalları saçlarına karışmış bir asker olan şişko Lyagalov utanarak bir Ovçinnikov'a bir komutana göz kırpıp, çekine çekine mataradan bardağı ağzına kadar doldurup Novikov'a uzattı.

“İğrenmeyiniz, Yüzbaşı yoldaş... Terteeemiz!”

Ağzına içki sürmediği sanılan, oysa şimdi içen Lyagalov'un bardağı uzatmasıyla Novikov'un ruh hali tamamen altüst oldu. Yüzbaşı, Lyagalov'un elini itip alaylı bir şekilde gülümsedi.

“Kutlarım” dedi ve sırtını hafifçe eğerek kapıya yöneldi.

Daha eşikteyken arkasında sıkıntılı bir sessizlik bıraktığını hissetti ve az evvel sığınakta, sevdiği Ovçinnikov ve askerler üzerinde buz gibi bir hava estirdiği, öfke uyandırdığı için tadı kaçtı. Üstelik Lena'nın, erkeklerden gördüğü sürekli ilgiden şımarıldığını da biliyordu. Bu, hiç şüphesiz, alayın keşif kolundaki eski göreviyle ilgiliydi.

Bataryaya bundan iki ay kadar önce, her şeyden haberdar olan karargâh yazıcılarının susmak zorunda kaldığı, alaydaki anlaşılmaz bir olaydan sonra gelmişti. Söylentiler dolaşıyordu, alay komutanı yaverinin suratına tokadı yapıştırmış, az kalsın vuracaktı. Yine de Novikov bunu pek olası bulmuyordu. Akla yakın başka söylentiler de vardı, keşifçilerle özel yakınlığı konuşuluyordu.

Novikov da, Lena'nın ufak tefek, kalem gibi vücudunu, askeri gömleğinin gizleyemediği tahrik edici, düzgün göğüslerini, gülümsediğinde gözlerinin insanın içini ısıtan pırıl pırıl ışığını gördüğünde, gizli bir davetkârlık içeren kahkahasını her duyusunda hastalıklı öfke nöbetlerine tutuluyordu. Bundan dolayı da onu, herkesin elde edebileceği ama kendisinin ulaşamayacağı biri olarak görüyordu.

Yeni hemşirenin bataryadaki ilk günlerinde ona karşı senli benli, yarı alaycı oldu, kimi zaman kendini onun yanında sert söylemlerden alıkoyamıyordu. “Kart karı, dünyadan haberi yok!” Daha sonra da kendi sığınağında yalnız başına uzandığında, sanki ona değer vermiyormuş gibi azarladığında hissettiklerini acıyla anımsıyor, bir türlü sakinleşemiyordu. Bataryasında bu kadının varlığı canını sıkıyor ve işlerine engel oluyordu. Ama aynı zamanda, onu görmese bile sürekli varlığını his-

sediyor, cesareti ve konuşmalarıyla onda uyandırdığı ani dayanılmaz öfkeyi kendisine açıklayamıyordu.

Sığınaktan çıkan Novikov, soğuk sonbahar karanlığında yalnız başına biraz durdu. Bataryasında yirmi adam kalmışken, insanlara daha iyi ve daha sevecen davranması gerekirken şimdi askerleri sertçe azarladığı düşüncesi onu üzüyordu.

Rüzgâr kulaklarında uğulduyordu, çamların şiddetli hışırtıları arasında Novikov'un kulağına sarhoş seslerinin uğultusu çalındı. Daha dün gömdüklerini unutmuşlar gibi sığınakta düşüncesizce içki içip gülmelerinden dolayı Novikov, o tanıdık sıkıntıya kapıldı.

El yordamıyla gündüz gördüğü ağaç kütüğünü bulup üzerine oturarak uzamış sakallarını yanaklarını acıtıncaya kadar ovuşturdu. Karanlığa, tepenin ardında buradan bir buçuk kilometre uzakta özellikle, bataryada koruyup kolladığı 2'nci Takım, Asteğmen Alyoşin'nin iki topunun durduğu Kasno'nun batı yakasına bakmaya başladı. O bölgeye işaret roketi atılmıyordu.

Novikov'dan birkaç adım ötede,

“Ben gidiyorum!” diyen, bir kadın sesi duyuldu.

Sığınaktan konuşma sesleri geldi ve hemen kesildi. Işığın sarı çizgisi çalıların üzerine düşmüştü. Novikov'dan dört metre kadar uzakta hafif ayak sesleri işitiliyordu, sesinden ve belli belirsiz vücut hatlarından onun Lena olduğunu anladı.

Lena, Novikov'u fark etmeden, hemen onun yanı başında durdu, uzun bir süre dağların üzerinde yakındaki işaret roketlerinin pırıltılarını seyretti, uğuldayan ağaçların arasından anlaşılmaz kararlı ifadeli solgun yüzü görünüyordu. Çamların uğultusu arasında kapı sertçe çarpıldı ve barınaktan Teğmen Ovçinnikov paltosunun eteklerini savurarak alelacele dışarı fırladı ve kısık bir sesle seslendi:

“Nereye gidiyorsun, Lenočka? Dursana!”

“Ben zaten duruyorum. Ama siz neden geldiniz?” diye sordu alçak sesle. “Ben kendim gidebilirim!”

Ovçinnikov, Leana’nın yanına yaklaşıp, talepkar bir şekilde; “Nereye?” “diye sordu.

“Keşifçilere. Buraya çok uzak değiller.” diye alaylı bir biçimde yanıtladı Lena. “Sizin bataryanıza alışmadım. Siz keşifçilere hiç benzemiyorsunuz teğmen...”

Ovçinnikov ona yaklaşıp, can sıkıntısıyla:

“Benzemiyor muyuz?” dedi, “İstersen, senin uğruna işte tam burada göğsümü kurşunlara siper ederim, ister misin? Sen daha hiçbir şey bilmiyorsun!..”

Lena gülerek,

“Buna hiç gerek yok!” dedi.. “Aptallık bu!”

Ovçinnikov umutsuzca,

“Demek öyle?” dedi.. “Yine de seni bırakmam! Sen biz topçuları tanımıyorsun!”

Kızın yanına iyice sokuldu, sanki iç içe geçmişlerdi ve o anda Lena aşağılarcasına, üzerine basa basa, yorgun bir biçimde, sizli bizli konuşmayı bir tarafa bırakıp:

“Çe-ek git!” dedi. “Sen benimle başa çıkamazsın... Sen sarhoşsun teğmen...”

Lena, onu iterek çekip gitti, ama teğmen geriye bir adım atıp yüksek sesle: “Lenočka! Bekle!” diye seslendi ve peşine takıldı. Onun kesilen nefesinde, kendine güvenini yitirmiş haykırışında çaresizce yalvaran ve erkeklik onurunu aşağılayan bir şeyler vardı.

Novikov yüzünü ekşitti. Ayağa kalkıp kendi siperine gitti.

Siperde gaz fitilinin sarı aleviyle uykulu bir loşluk hâkimdi. İçerideki hava sıcak ve boğucuydu, samanlara uzanmış kaputlar kokuyordu. Nöbetçi telsizci yuvarlak kafalı, genç

Gusev, sırtını duvara yaslamış uyuyordu, bitkinlikten zaman zaman kaşları oynuyordu, sönmüş sigarası sarkık dudağına yapışmıştı, sardığı diğer sigara ise kulağının arkasındaydı. Önündeki mermi sandığının üzerinde metal tabakta yarısı yenmiş darı lapasına bir tahta kaşık saplanmıştı. Tabağın yanında tükürüğe bulanmış sabit kalem parçasıyla, üzerine ekme kırıntıları dökülmüş düzgün, özenle yazılmış satırların yer aldığı defterden koparılmış buruşuk bir sayfa vardı. Anlaşılan, hem yemiş, hem de mektup yazmıştı. Novikov kağıt parçasına bir göz attı ve bu düzgün okul yazısına elinde olmadan gülümsemi:

“Beni kıskanma, çünkü burada kadın yok, sadece bir hemşire var, o da o kadar ahım şahım biri değil...”

Telsizciye tümen komutanının telefon edip etmediğini sormak istiyordu, ama uyandırmaya kıyamadı. Askerler rahatsız edici horultular ve mırıltılı sayıklamalar arasında uyuyorlardı. Novikov, üzerini çıkarmadan, yanındaki ranzaya, her zamanki yerine sırtı üstü uzandı. Gözlerini kapadı ve sanki uçuşan kıvılcımlarla dolu sıcak, buharlı bir havanın içine, birbiriyle ilgisi olmayan insanların seslerinin karmaşasına daldı. Onların arasında Lena'nın ve Teğmen Ovçinnikov'un yüzleri belli belirsiz görünüyordu, sıradan, tuhaf, anlık bir rüyaydı.

Başını sersemleten büyük bir uğultuyla uyandı, fırlayıp kalktı, uyku sersemiydi.

“Ne oldu? Çağrı mı?” diye kesik kesik sordu. “Telefona mı?..”

“Uzun menzilliler tepeyi sardı...” diye yanıtladı biri.

Bütün sığınak barut kokusuyla dolmuş, her taraf sarımtırak bir toz bulutuyla kaplanmıştı. Yerlerinden fırlayan askerlerin telaşlı gölgeleri koşuşturuyor, herkes uykudan ağırlaşmış gözlerle, büyük bir gürültüyle sarsılan sığınanın tavanına bakıyordu. Başlarının üzerinde, kalasların kirişleri gıcırtyla çatırdıyor, yerlerinden oynayıp çıkıyorlardı. Orada, yukarıda ise devasa

büyükölükte, soluk kesen ezici bir şey çatırtıyla param parça ederek, tepeyi darmadağın edip, heryeri titretiyordu. Rüzgârın uğultusu top patlamasının sağır eden sesiyle boğulmuştu.

Telsizci Gusev, rengi atmış bir halde:

“Uzun menzilli... Gürledi.” diye üzerine basa basa fısıldadı. “Açtığı çukurlar... Ev kadar...”

Topçu Başçavuş Ladya, beceriksizce bir ayağının üzerinde zıplayarak aceleyle diğer ayağını pantolonunun paçasına sokup, Gusev’e çıkıştı:

“Uyuyor musun, tembel? Orada, ön hatlarda neler oluyor? Öğren!...” Düşmelerini iliklerken Novikov’a bir göz attı ve farklı bir tonla ilave etti. “Başlıyor galiba, Yüzbaşı yoldaş. Duyuyor musunuz? Top atışlarına pek benzemiyor. Şu işe bakın, tam bir kargaşa!”

Hemen o anda coşkulu, buyurgan bir tonla sesi gürledi:

“Yerlerinize! Top başına!”

“Bekleyin!” dedi Novikov, ahizeden habercilere telaşla bağırıp çağırarak Gusev’e doğru yürürken. Sonra sözcüklerin üzerine basa basa:

Rezede’den emir geldi mi? diye sordu.

Gusev iki eliyle ahizeyi kulağına sımsıkı yapıştırarak “Hayır, gelmedi.” diye mırıldandı ve aniden telsizin üstüne kapandı. Çatıdan kopan toprak parçaları omuzuna ve telsize çarptı. Telaşlı bir şekilde yuvarlak dazlak kafasını ovuşturarak hafifçe titreyen dudaklarının arasından:

“Hayır, gelmedi.” diye tekrar etti.

Novikov:

“Ver şu ahizeyi! Telsizci misiniz nesiniz! Her şeyi bilmek zorundasınız!” dedi. Adeta her yerini ateş sarmış bir halde ahizeyi çekip kopardı Gusev’in elinden.

“Rezede! Rezede! Hangi cehennemdesin! Neler oluyor orada? Rezede! Bağlantı mı koptu?” Telsizciye yan yan baktı. “Bağlantıyı kontrol ettiniz mi?”

Ahizeden aniden sivrisinek vızıltısı gibi zayıf bir ses duyuldu:

“Ben Rezede, ben Rezede” dedi ve ara vermeden: “Ahize-deki kim?” diye sordu. “Altı ahizeye, altı ahizeye! Altı hemen Rezede’ye yanıt ver. Burası Rezede, hemen yanıt ver!.. Hemen!”

Novikov, mermi sandığının üzerindeki kararmış lapa dolu tasa bakarak hoşnutsuz bir biçimde,

“Ben Altı.” dedi. “Neler oluyor? Geliyorum! Hemen geliyorum.”

Ahizeyi bırakıp özenle dikilmiş ama artık iyice yıpranmış kaputunu sırtına geçirdi, silahının kılıfını yanına çekerek kemerini bağladı, sonra ince burnunun üzerindeki kaşlarını oynatarak tabancasını kılıfından çıkardı ve çevik bir hareketle şarjörünü kontrol edip, yeniden silahını yerine itti. Bütün bunları sessizce, acele etmeden yapmıştı. Askerler de yine sessizce, bir yüzbaşıya bir de topların artan bağirtısına büyük bir dikkatle kulak kabartarak sığınağın titreyen tavanına bakıyorlardı. Novikov bir kere bile başını kaldırıp tavana bakmadı, nedense somurtup duruyordu ve soluk benizli ergenliğine hiç uymayan o sert söylemiyle kararlı bir şekilde:

“Remeşkov, benimle gel!” diye emretti.

Cephaneci Remeşkov, yirmialtı yaşlarında, sessiz, içine kapalı bir delikanlıydı, kısa bir süre önce birliğe katılan Remeşkov ağır yaralandıktan sonra altı ay evci iznine, Ryazan’a gitmiş şanslı bir askerdi, ranzada oturmaya devam ederek sarı kaşlı sert yüzünü Novikov’a çevirdi, faltaşı gibi açılmış gözle-rinde bir yalvarış ifadesi vardı, güçlkle işitilen bir fısıltıyla:

“Benim ayağım... Ayağım...” dedi ve acıklı bir şekilde dudaklarını bükerek, dizini ovuşturup, başını iyice önüne eğdi.

“Yüzbaşı yoldaş, dağlarda zaten.. Benim ayağım. Başka biri gelse, henüz şu ayağım...”

Novikov, ezberlenmiş bir hareketle kılıfındaki silaha davranarak:

“Başka biri mi?” diye üsteledi.

Navikov şimdi nereye gitmesi gerektiğini biliyordu, Remeşkov’u özellikle seçmişti; çünkü o, evde altı ay yan gelip yatmıştı. O esnada ise Novikov’un bataryadaki askerleri durup dinlenmeden çarpışmış, Karpatlara kadar ilerlemişlerdi. Onu seçmişti, çünkü bataryanın en yenisi olmasından dolayı da bunu kaçınılmaz bir zorunluluk sayıyordu.

“Başka biri mi, diyorsun?”

Remeşkov susuyordu. Askerler de susmuşlardı.

Siper hafif bir titremeyle sallandı, ayaklarının altındaki zemin iyiden iyiye sarsıldı, patlamalar kısa süreliğine sustuğu bir anda, sanki burnunun dibinden geliyormuş gibi bir makineli cayırtısı koptu. Artık bunun her zamanki gibi taciz atışı olmadığı herkes için açıktı. Bu, Çek sınırında Kasno’nun ele geçirilmesi sırasında yaşanan son ağır çatışmadan sonra alışık oldukları makineli atışına ve rutin çatışmalara benzemiyordu.

Bir hafta içinde bataryanın gücü 20 yorgun topçuya kadar azalmıştı. Bu durumda bataryaya yeni gelmiş, sağlıklı ve kuvvetli bir adam olan Remeşkov’un çekingen bir sesle ön hatta gitmeyi istememesi, üstelik onun evden yiyecek ve tütünle dolu bir sırt çantasıyla gelmiş olması Novikov’u özellikle kızdıırıyordu.

Sert bir şekilde:

“Bizim bataryada emirler iki kez tekrar edilmez!” dedi ve Remeşkov’a daha fazla aldırmadan kapıya yöneldi.

“Yüzbaşı yoldaş!..” Remeşkov ense köküne kadar kıpkırmızı kesildiği görülmesin diye aniden eğilerek yalvaran gerilmiş bir sesle:

“Yüzbaşı yoldaş, sizin hiç bana... Acımanız yok mu? Ha?” diye fısıldadı.

Novikov “Hayır!” dedi ve çekip gitti.

Kapı açıldı, patlama gürültülerini içeri alıp çat diye kapandı. Remeşkov hâlâ yardım dilercesine askerlere bakarak bekliyordu ve dizini ovarak yalvarırcasına tekrar etti:

“Üstelik ayağım da... Acıma yok mu?”

“Acıma mı? Tembel tosuncuk! Daha neler düşünüyor, seni gafil!”

Topçu Başçavuşu Ladya, beresini çıkık alnına çekerek çınlayan, yaygaracı bir sesle haykırdı:

“Cephe gerisinde kalmaya utanmıyor ve bir de neymiş, her şey yolundaymış! Ona emri bir kez daha mı tekrar etmeli! Savaşmaya mı geldin, yoksa göbek bağlamaya mı?”

Başçavuş Ladya yirmi yaşlarındaydı. Güçlü kuvvetli, sarı saçlı biriydi, ona yakışan, alnına düşürüp yan yatırdığı bir bere takıyordu. Kurallara hiç uygun olmayan yeni Alman çizmelerini çekmiş, sürekli kemerine sıkıştırdığı ganimet Alman bıçağıyla, oyun olsun diye asker kılığına girmiş bir çocuğa benziyordu.

“Haydi!” diye bağırdı. “Daha düşünüyor musun?”

“Zalimlik bu, düpedüz zalimlik.” diye Remeşkov acınacak halde etrafına bakarken mırıldandı.

Hantal, şişko bir ihtiyar olan 2’nci Topçu Tabya Çavuşu Saprıkin, kambur sırtına geçirdiği lekeli, dar gömleğinin içinde geniş, dik omuzlarını hızlı hızlı oynatıp, zorlukla inleyerek dolağını sardı. Remeşkov’a göz kırparak neredeyse ümit veren sevecen bakışlarla ve iyilikle:

“Sen en iyisi silahını kap, hemşerim.” dedi. “Hadi fırla. Böylesi daha iyi. Sanki daha önce savaşmadın mı? Anladın, değil mi? Hadi al silahını.” Sonra Ladya’ya dönüp homurdanarak ilave etti:

“Sanırım, sıcacık sobanın, bir de karının yanı başından kalkıp geldikten sonra ölmek istemiyor. Şüphesiz sen de istemezdin, değil mi Ladya?”

Ladya:

“Ben olsam izne bile gitmezdim! Cehenneme kadar yolu var!” dedi kararlı bir biçimde ve Remeşkov’un ranzanın üzerinde duran tıka basa dolu sırt çantasını kapıp, alaycı bir gülümsemeyle, şöyle bir tartarak konuşmasını sürdürdü:

“Haydi, haydi yaylan bakalım, tembel!”

Remeşkov’u taşlaşmış sırtından itti.

Bütün tepeyi inleten patlamaların sağır edici gürültüleri arasında bir süre haberleşme siperinde beklediler. Havada uçan ateşler, yolunmuş çam gövdelerini karanlığın içinden rastgele koparıp alıyordu. Mermi parçaları keskin ısıklar çalarak havayı yarıyor, siper korkuluğunun üzerini örten toprağa bir bıçak gibi saplanıyordu. Saçılan topraklar Novikov’un kasketine dökülüyordu. Dişlerinin arasında gıcırdayan toprağı yere tükürürken el yordamıyla topçularla öncü birliğin bağlantısını sağlayan soğuk bir telefon teli buldu. Elinden bırakmadan Kasno şehrinin bulunduğu tarafa doğru baktı. Tepenin ardındaki bütün alan - iki kilometre kadardı - gündüz gibi aydınlanmıştı. Peşi sıra patlayan işaret roketleri orada, alçak bulut kümeleri oluşturmuştu. Bulutların arasında kızıl izler eğri bir biçimde tırmanıyordu. Tepenin ardındaki gökyüzü sürekli olarak renk değiştiriyor, koyu kırmızıya bürünüyor, şehirde birşeyler yanıp tutuşuyordu.

Yüzbaşı Novikov, Remeşkov’a:

“Teli takip et! Ben arkadayım!” diye emretti. “Teli tut, bak, elimde!”

Remeşkov, boğuk bir sesle: “Teli mi?” diye sordu.

Novikov, Remeşkov’un terli parmaklarının dokunuşunu elinin üzerinde hissettiği anda başının üzerinde bir çatırtı kop-

tu, sanki bir ateş topu gözünü kör edercesine gökyüzünde parçalanmıştı. Üzerindeki kavurucu sıcak Novikov'u yere çaktı. Bir top mermisi çamların gövdelerini sıyrarak çatırdadı, Novikov endişeyle, "Toplar ortalığı yıkıyor" diye düşündü ve o anda Remeşkov'un inleyen sesini işitti:

"Vurdular... Başımdan vurdular... Yüzbaşı yoldaş. Bütün vuruldum!"

Novikov doğrularak, can sıkıntısıyla:

"Şeytan alsın!" dedi. "Yaralandın mı, yoksa? Neredesin... Sürünüyor musun?"

Novikov, roketlerin rengârenk süslediği gökyüzünün soluk yansısında, siper setinin dibinde Remeşkov'un kıvrılmış vücudunu gördü. Elleriyle başını tutmuş, çökmüş bir halde, fırlayan gözlerle Novikov'a bakıyordu, bu ifade Novikov'u sakinleştirdi, vurulanlar böyle bakmazlardı.

"Kanayan bir yerin yok, değil mi?" diye sordu ve alaylı bir şekilde. "Öncülere ulaşmamıza daha çok var." diye takıldı. "Sen... Bu halde nasıl savaşacaksın? Hadi, gidelim, teli tut."

Remeşkov beyaz avuçlarını gözlerine götürdü ve tuhaf bir şekilde hıçkırıp rahat bir soluk alarak:

"Bombardımandan..."

"Bombardımandan değil, korkudan"

Novikov, öne geçip, haberleşme siperi boyunca topçulara doğru yürüdü. Ovçinnikov'un sığınağından üç adım ötede karşısına dimdik dikilmiş uzun boylu birine çarptı.

"Hey, kim var orada?" diye, gözdağı vererek haykıran biri, silahını doğruca Novikov'un göğsüne dayadı. 1'nci Topçu Takımı'ndan nöbetçi Porohonko'yu sesinden tanıdı, eliyle silahı ittirerek:

"Sizden biri. Bu kadar yakına sokuyorsanız!" dedi. Ve o anda Porohonko'nun yanında Lena'nın hafif bir ısıltıyla parla-

yan sırtını sipere yaslanmış dal gibi karartısını fark ederek anlamsızca:

“Siz de mi buradasınız?” diye sordu. “Keşifçilere gitmiyor muydunuz?”

Lena, “Evet...” diye isteksizce yanıtladı ve meydan okurcasına ekledi: “Peki, siz bunu nereden biliyorsunuz?”

Yüzbaşı Novikov’a birden sıcak bastı. Bu sürpriz soruyu hesaplamamıştı ve çok yakından gördüğü yüzünde, şaşkınlıkla bakan iri gözlerinde yansıyan roketlerin sıcak akislerini görünce Porohonko’ya döndü, kaşlarını çatarak:

“Toplar sağlam, değil mi?” diye sordu.

Pohoronko sanki olan biteni anlamış gibi küt çenesindeki kırışmış kirli sakalını tembelce kaşıyarak kıs kıs güldü.

“Tepemize tepemize çakıyorlar bombaları. Lanet Fritz çıldırdı, habire sallıyorlar. Ama topalar sapasağlam. Siz nereye böyle, Yüzbaşı yoldaş ?”

Yüzbaşı Novikov yanıt vermeden siper boyunca yürümeye devam etti. Remeşkov sırt çantasını düzeltirken boğuk bir sesle yüzbaşının arkasından:

“Almanların dibine kadar geldik, daha nereye!” diye bağırdı.

Ama sesi patlamaların arasında kayboldu, ortalığı kızıl bir toz duman bürüdü. Sonra sipere daldı, iki büküm eğilerek ileri koştu.

Lena, umursamaz bir sesle:

“Yüzbaşı yoldaş!” diye seslendi. “Beklesenize.”

Novikov durdu.

“Ben de sizinle ön hatlara geliyorum.” dedi peşine takılarak. “Burada yapacak bir işim yok. Orada olanları görmüyor musunuz? Üstelik ben keşifçilerle ön hatlara da alışkınım.”

“Alışkın mısınız?”

Lena’nın alaydaki anlaşılmaz, hafif yaşantısını akla getiren keşifçilerle ilgili bu anımsama, Novikov’u kıskançlıkla yeniden kabalaşmaya itti.

“Sizi oraya gitmekten alıkoyan nedir hemşire yoldaş, elinizin hamuruyla!” dedi. Ama, bu “Elinizin hamuruyla” sözlerine kendisi de tam olarak bir anlam veremedi. “Neden burada sizinle konuşup durarak zamanı boşa harcayayım?”

Lena tokat yemiş gibi oldu, ağzı biçimsiz bir şekilde çarpıldı, çıldırmış gibi ama sessizce:

“Belki askerler sizi seviyordur Yüzbaşı yoldaş, kim bilir? Oysa ben size katlanamıyorum! Size katlanamıyorum! Daha başka şeyler de söyledim ama, Remeşkov burada!..”

Novikov, nazikçe konuşmaya çalışarak:

“Teşekkürler!” dedi.. “Ben de bu günlerde yalnızca Almanlara katlanılamayacağını düşünüyordum.”

Novikov, kendisiyle kabaca konuşan Lena’nın düşen yüzünü gördüğünde aralarında olan tek ilişkinin resmi bir ilişki olacağını anladı. Ona karşı, içinde sadece bir şefkat hissinden başka ne olabilirdi. Kendine biraz teselli verdi.

İKİNCİ BÖLÜM

Demir parmakların yanı başında kömürleşmiş cansız Alman tanklarının karardığı, taş meydanın ortasında dimdik ayakta duran Katolik kilisesinin ağır gotik yükseltisiyle bu Polonya şehrinin bütün merkezi ve zaman zaman pırıldayan kırmızı kiremitli çatıları, sımsıkı kapanmış metal panjurlarıyla, tahta çitlerin, taş köprülerin ardındaki çıplak sonbahar bahçelerinin gölgeleriyle dolu ıssız sokakları, her şey, batı kıyısının üzerinde yükselen bir kızılılıkla çevrilmişti.

Mermiler peşi sıra kıvılcımlarla çatıların üzerinden kızılığı yararak yayılıyordu. Ağır makineli tüfeklerin ardı arkası kesilmeyen, durmayan sesleri otomatik tüfeklerin hafif taramalarını ve mayınlardan yükselen patlamaları bastıramıyordu.

Ağır top mermileri taş köprülerin üzerinde büyük bir gürültüyle parçalanıyor, kavurucu rüzgâr kuru yaprakları yakıcı bir zımpara gibi kazıyarak yığınlar halinde indirip kaldırarak insanın yüzüne savuruyordu.

Çatılardan kaldırırma saçılan kiremitlerin yankısıyla sarsılan, kavurucu bir alevle boyanmış bütün şehir gümbürdüyordu. Ve bu seslere keskin çığlıklar kopararak, artarak yenileri katılıyordu. Sesler, tramvayın dönemeçlerdeki keskin çığlığı gibi son noktasına ulaşınca kesiliyordu.

Yüzbaşı Novikov ve Remeşkov bir binanın girişinin yanına düştüler, üst üste gelen keskin, güçlü bir patlama dalgası onları sert bir şekilde yere çaktı ve aynı sertlikle Novikovu Remeşkov'un taşlaşmış omuzuna çarptı, korkudan kabaran ateş gibi bir ses yüzüne fısıldamaya başladı:

“Traş oldum, neden traş oldum ki, ha?”

“Ne?” diye sordu Novikov bir şey anlamadan. “Ne mırıldanıyorsun?”

Remeşkov kafasını omuzlarına gömüp, Novikov'u görmüyormuş gibi, sanki buz gibi bir sudan çıkmışçasına soluk alarak fisıldadı:

“Traş oldum ben, traş oldum... Dinyeper'den beri tılsım... Çatışmadan önce... Traş olacaksın ya da temiz iç çamaşırları giyeceksin, ya da hamama... Tanıdığım bir kız var... Kiev yakınlarında.”

Yüzbaşı Novikov, “Gevelemeyi bırak!” diye soğukça sözünü kesti. “Benim bataryada traş olacaksın. Ve hamama da gideceksin.” Şakalaşmaya izin vermeyen bir tonla ilave etti. “Traşlı olsan da ölürsün. Ölülerin de sakalları uzar. Hiç görmedin mi?”

Öfkeli bir hareketle ayağa kalkarak ekledi:

“Kalk ayağa! İleri!”

Remeşkov kalktı, belini doğrultup, yarı bükük ayaklarını kadınlar gibi açarak, konağın taş duvarının yanında dikildi, patlayan mayınların ısıklarıyla delik deşik olan gökyüzüne korkuyla bakınarak soluğunu tutup mırıldanmaya başladı:

“Nereye gideceğiz? Bu durumda öncülere ulaşamayız Yüzbaşı yoldaş. Dört bir taraftan yaylım ateşi açıyorlar... Kuşatıyorlar mı ne?”

Sokağın açık seçik görülemeyen dip tarafında konik patlamalar yükseliyordu. Köprülerin üzerinde yanan Alman tanklarının yanından, duvar boyunca yakıcı bir duman geliyordu. Uzun menzilli bataryalar şehri topa tutuyor, batıdan ve güneyden mermiler uçuşuyordu.

Yine de Novikov şimdilik büyük bir umutsuzluğa kapılmamıştı. Bu bombardıman Karpat cephesi üzerinde hemen hemen rutin hale gelmişti. Almanlar vadideki mevzilerinden ve şehri çevreleyen yükseltilerden yollara doğru taciz ateşini sürdürüyordu.

Yüzbaşı Novikov:

“Kuşattılar, bağlantıları kestiler, kıstırdılar! 941 yılını anımsamıyor musun?” dedi. “İleri! Öyle iki büküm değil, lanet olsun!”

Ardından sokağın derinliğine daldı.

Şehrin batı kıyısına varır varmaz, yanı başlarındaki alevler gözlerini kör etti, her ikisi de kudurmuş, kızgın rüzgârı boğazlarında hissettiler. Rüzgâr, bir yanardağ bacasının içinden çıkıyormuşçasına büyük bir alev fırtınası, kıvılcım ve küllerle bütün çevreyi sardı. İleride, göl boyunca kıyıdaki yazlık evler cayır cayır yanıyordu. Suların kızıl yansıısı havada asılı duruyordu. Gölün üzerinde, dumanların arasında, makineli tüfek taramalarının alev rengi dizileri keşişip çarpışarak yanıp sönüyordu. Yakıcı bir biçimde insanın boğazını kurutan rüzgar, dağlardaki ağır makinelilerin ateş dizilerini, topların gök gürültüsünü andıran dinmek bilmeyen parıltılarını, tank atışlarının ışıldayan gümbürtülerini, gölün kıyısında mayınların koyu kırmızı balon gibi patlamalarını ve makinelilerin ardı arkası kesilmeyen seslerini kıyının üzerinde dağıtıp savuruyordu.

“Beni takip et, ko-oş!”

Novikov önden koşarak, ileride, gölün kıyısında hızla hareket eden dumanların arasına daldı, öncü piyade siperlerindeki muhabere noktasının kararmış girişini görüp içine atladı. O anda, ateş açan makinelilerin kovanları ayaklarının dibinde çınıladı. İki asker konuşmadan mermi sandıklarının hemen yanı başında oturmuş, kıpırdamaksızın koltuk altlarına gizleyerek sigara içiyorlardı. Novikov çukura atladığında askerler başlarını bile kaldırmadılar, yalnızca, çamura bulaşmış ayaklarını yorgunca topladılar.

“Tümenin topçularını görmediniz mi?” diye bağırdı onlara Novikov.

Askerlerden saçları ağarmış olanı kaygılı ve yaşlı gözlerini önüne indirdi. Kuvvetli bir öksürüğe tutuldu, sarsılarak çıkık

dirsekleriyle bir takım hareketler yaptı ve susup kaldı. Anlaşılan, mermi sandıklarını sipere taşıırken kül ve dumana boğulmuşlardı. Diğer, daha genç olanı sanki burada oturup sigara içmelerini temize çıkartmak ister gibi Novikov'un kulağına haykırdı:

“Piyadeyiz biz, Yüzbaşı yoldaş! Halimizi görüyorsun! Mermi taşıyoruz. Geri hizmetten.. Topçular da orada, İşte şu tepecikte...”

Tepeye varıncaya kadar, yüz metre kadar, üzerlerine kurşun gibi çöken yorgunluktan iki büklüm, hendek boyunca yürüdüler. Başlarının üzerinde ölü gibi ışıldayan mermi izleri çınıyor, keskin çığlıklar koparıyordu. Yanı başlarında parçalanan mermilerden siperin önündeki toprak yığınları dökülüyordu. Toprağı kaputlarından hırıltılı bir küfürle silkeleyen askerler ansızın siperden başlarını çıkartıp siperin önündeki toprak yığına yüzükoyun uzanarak gölün ardına ateşe başladılar. Biri emirler yağdırmaktan kısılmış kalın sesiyle bağırdı:

“Eve doğru, eve doğru! İşte çitin dibine yatıyorlar!..”

İleride, en tepede, mermilerin pırıltıları yoğun bir biçimde titreşiyordu. Ağır makinelideki nişancı yana doğru sendeledi ve öfkeyle bağırdı: “Şeridi ver, çabuk!” Sonra koluyla terini silecek, siperin gölgeli dibinde bir an dinlenmek için yere yığıldı. Matarasını açıp, başını geriye atarak, iştahla su içmeye başladı. Novikov yaklaştığında kısık, kara, yakıcı gözlerini ona dikti. Novikov da alnına yapışmış ıslak tutam tutam saç ve terli bir yüz gördü. Keşifçilerin komutanı Gorbaçov'du.

“Burada ne işiniz var? Makineli erleri yetmiyor mu?” diye şaşırdı Novikov. “Tümen komutanı nerede? Burada mı?”

Gorbaçov gözlerini korkusuzca süzerek boş matarayı bir kenara fırlatıp attı.

“Tam zamanında Yüzbaşı yoldaş! Sizi bekliyorlar. Asteğmen Alyoşin de burada! Makineli erlerine gelince burada canları çıktı. Hazır elim değmişken... Birkaç Frits'in daha canına

okuyayım dedim” Ve gülümseyerek sordu. “İzin verir misiniz, ha? Hazır elim değmişken!..”

Tümen komutanlığının geniş sığınağında, ortada şehirden getirilmiş parlak cilalı küçük bir masa, alçak tavanı ve subayların yüzlerini aydınlatarak yanan tozu alınmış, geniş fitilli bir lamba vardı. İki muhabereci, kaputlarının yakalarını kulaklarına kadar çekmiş, samanların üzerinde bir köşede uyuyorlardı.

Tümen karargahından Binbaşı Gulko hafifçe kamburunu çıkartmış, kemersiz, düğmeleri açık asker gömleğiyle oturuyor, sigara içiyor ve sigara külünü masanın üzerine serilmiş haritanın üstüne sanki özellikle döküyordu. Çökük zayıf yüzündeki kalın kaşlarını her zamanki gibi çatılmıştı. Hızlı bir şekilde bir şeyler anlatan, hiçbir sebep yokken bile sürekli olarak neşeli olan, iskete gibi cırtlak sesli genç Asteğmen Alyoşin’i mutsuz bir biçimde dinliyordu.

Alyoşin haritanın üzerindeki külleri özenle üflüyor, sporcu alnında ve yapılı boynunda heyecanın koyulaşan lekeleri dolaşıyordu. O hem konuşuyor hem de neşeyle bir uyuyan askerlere bir barınağın duvarlarına bakınıyordu. Lambanın ışıklarına canlı bakışlarını diyor, çekiniyormuş gibi yalnızca Binbaşı Gulko’nun olduğu yöne bakmaktan kaçınıyor ve ansızın, yersiz yere gülüveriyordu.

Gulko’nun arkasında Yaver Petin duruyordu. Oldukça uzun boylu, yapılı, soluk sarı saçlı biriydi, kollarını dirseklerine kadar sıvamıştı. Somurtkan, ciddi bir tavırla geniş avucuna mataradan Alman votkası döküp, binbaşının üzerindeki asker gömleğini yukarı sıyrarak sırtını ve belini ovmaya başladı.

Binbaşı Gulko’nun sinir iltihabı hastalığı vardı. Kıllı burnuyla hırıldanırken Yaver Petin’in avuçlarıyla sinir uçlarına yaptığı baskının acısıyla eğildi. Oturuyor, ilgilenmiyormuş gibi davranıyordu, ama bütün dikkatini Alyoşin’e vermiş gibi görünüyordu.

Novikov ve peşinden Remeşkov içeri girdiğinde, burun katarlarını coşkuyla yukarı kaldıran Binbaşı Gulko, sırtını doğrultup, lambanın ışığının üzerinden gözlerini dikerek:

“Vay, Yüzbaşı Novikov!” dedi ve soğukça gülümsedi. Ama her karşılaşmalarında Novikov’un zaman zaman fark ettiği bu sevecenliği bile, Gulko açık alnındaki alaylı kırıksıklıklarla hemen gizledi, göz ucuyla bileğindeki gür kıllara gömülmüş kol saatine baktı ve konuşmasını sürdürdü:

“Cephe hattına gitmek için hiç acele etmiyorsunuz yüzbaşı. Cephe gerisi ruh hali mi? Fransız şampanyası mı içiyorsunuz? Ganimetlerden... Güzel Polonyalı kızlarla gönül mü eğlendiriyorsunuz? Gitar eşliğinde...Hımm? Ya da sizin oradaki hemşireyle mi?

Binbaşı Gulko savaştan çok önce boşanmıştı, kadınlara pek önem vermezdi, kendini müzmin bir bekar olarak görüyor ve belki de bundan dolayı subaylarının kadınlarla sıkı fıkı ve düşüncesiz olmalarından kuşkulanıyordu, ona göre bu, hesapsız kitapsız gençlik çağının özelliği idi.

Novikov soğuk bir şekilde:

“Emriniz üzere geldim.” diye tekmil verdi ve “Her zamanki hastalıklı hali” diye aklından geçirdi.

“Eğlenceli bir iş” diye sürdürdü Gulko, Novikov’a aldırmadan ama parmaklarının arasında tiksintiyle çevirdiği sigaraya bakarak devam etti ve aniden yavere döndü:

“Abartmadın mı? Nasırlarınla deri mi yüzüyorsun?” diye sordu. “Zımpara. Yeter! Votkaya acı!”

Yaşlar boşanan neşeli gözlerle Novikov’a bakan ve kendini tutmaktan kıpkırmızı kesilmiş Asteğmen Alyoşin göğsüyle küçük masaya abanarak yumruğunu ağzına bastırıp kahrkahrı koyuverdi. Gulko sızlanarak sırtını kaşdı, sonra gömleğinin düğmelerini ilikleyerek Alyoşin’e tiksintiyle yan yan baktı.

“Ne oluyor, Alyoşin? Ağzın kulaklarına varıyor? Ciddiyete davet ediyorum” dedi ve Novikov’a başıyla işaret ederek, “Buyrun, oturun. Masaya. Neye bakıyorsunuz? Liköre mi? Herhalde, seni buraya votka içmeye çağırmadım.”

“Ben votka istemedim Binbaşı yoldaş,” dedi Novikov. Alyoşin’in yanına oturarak.

Binbaşı Gulko kemerini bağlayarak, kuşkulu bir biçimde:

“Ne kadar da hoş.” diye mırıldandı. “Konserve, lütfen, çatalları daldırın. İyi Danimarka konserveleri. Domuz. Tuhaf değil mi, bizim de işimize yarıyor!”

Yüzbaşı Novikov, haritaya bakarak sabırsızlıkla kaşlarını düşürdü. Binbaşı Gulko’nun tuhaf bir adam olduğunu biliyordu. Emir vermeden önce, durum ne kadar karmaşık hal alsada, sanki önünde olup biten her şeye karşı kayıtsızmış gibi kuşkucu gevezeliği o kadar artıyordu.

Binbaşı Gulko’yu, savaşın en tehlikeli dakikalarında gözetleme noktasında, dürbün başında ağzından düşürmediği sigarasını dişleri arasında ezerek mutsuzluktan asılıp kalmış yüzünü buruşturmuş emirler yağdırırken görmek olasıydı. Savunma anlarında siperlerde yumuşak ev terliklerini şıpratarak dolaşır, sürekli ranzasına uzanıp Goethe’nin yıpranmış bir cildini kuşkulu bir ifadeyle okur, sanki bu kuşkuculuğunun altını çiziyormuş gibi çorabının içindeki parmaklarını oynatırdı. Kıta hizmetinden kuşkuyla nefret ederek, rahat, özgür bir bekar yaşamı sürmek istiyor, ama emri altındakilere bu özgürlüğü vermiyor ve her şeye karşın bir aile reisi gibi davranıyordu. Yüzbaşı Novikov da onu gerçeklikten uzak, tuhaf bir adam olarak görüyor ve onunla olan ilişkisinde açıkça resmi bir tutum takınıyordu.

Novikov resmi bir biçimde:

“Sizi dinliyorum, Binbaşı yoldaş” dedi..

“İşin aslı şu.” dedi. Binbaşı Gulko sigarasından yenisini yakıp ağzından ve burnundan çıkan dumanları üfledi ve acıyla

yüzünü ekşitti. “Pöf, ne rezillik! Tütün değil, saman sapı mübarek!” Sigarasının dibiyle içine Kasno’yu alan bir daire çizdi.

“Buraya bakın, Yüzbaşı. Almanları, Çek sınırına kadar sürdük. Almanlar olanca güçleriyle batıdan şehri sıkıştırıyorlar. Epeyce sıkıştırıyorlar. Şehri geri almak istiyorlar. Peki, neden? Bakınız. Dağlardan tanklarla geçemezsin, doğal olarak. Ama bu şehir, bir kavşak. Özellikle dikkat ediniz, Yoldaş Novikov, işte şu şoseye, kuzeye giden. Göl boyunca... İşin püf noktası burada. Bu yol Rivna’ya gidiyor. İşte o, Kasno’dan yirmi kilometre kadar. Biliyor musunuz, orada neler oluyor? Komşu tümenler Rivna’da bir Alman grubunu kısırdı. Çok güçlü bir grup. Bir sürü tank ve diğer ıvır zıvır. Çaktınız mı? Ablukadan kurtulup dar boğazdan ve Kasno’dan geçip Çekoslovakya’ya doğru yönelen tanklar için en elverişli yola ulaşmaya çalışıyorlar. Tam burada, size söylemeliyim, olaylar devasa bir boyut aldı. Slovaklar, Tiso hükümetine karşı ayaklanmaya başladılar.”

Binbaşı Gulko, kılıklı kolunu haritanın üstüne koyup düşünceli bir biçimde saatine baktı. “İki gündür Maritsa şehri Slovak partizanlar tarafından kuşatılmış durumda. Sanırım, Rivna dolayındaki bu Alman grubu ablukayı yarıp Kasno üzerinden geçerek Maritsa’daki Alman garnizonuyla birleşmek, ayaklanmayı hızla bastırmak eğiliminde. Çaktınız mı? Bundan dolayı Almanlar batıdan sıkıştırmaya başladılar. Kasno’yu, yol kavşağını ele geçirip kuzeydeki gruba destek sağlayacaklar. İşler böyle!”

Binbaşı Gulko sigarasından bir nefes çekti.

“Büyük günler gelip çattı, size de öyle gelmiyor mu, Novikov? İşte, durum bu, Bulgaristan’ın, Romanya’nın kurtuluşu, Yugoslavya’daki, Macaristan’daki çarpışmalar... Batıdan gelen müziği işitiyor musunuz? Hımm?..”

Binbaşı Gulko göğsünü bastırarak patlamalardan titreyen kalaslara baktı. Üst üste gelen darbelerden masanın üzerine pat pat toprak dökülüyor, yerden güçlü akımlar geçiyormuş gibi

lambanın camı şingirdiyordu. Ve Novikov nedense lambayı eliyle tutmak istedi, bu acıklı şingirti sinirlerine dokunuyordu.

Büyük bir ilgi ve önemle haritaya bakan Asteğmen Alyoşin, ansızın yeniden gülümsedi, ayağa kalkıp şapkasını silkmeye başladı, boynunu sildi, çizmeleriyle tepinerek coşkuyla silkindi.

“İçime kadar girdi topraklar! Sanki duş aldım!”

Kimse ona yanıt vermedi. Binbaşı Gulko sigarasını emip yüzünü ekşiterek tütünü tükürdü, daha önce olduğu gibi üşengeç bir sesle sürdürdü:

“Bu gece siz, Yüzbaşı yoldaş, topraklarınızı eski mevzilerinden alıp, onları doğruca işte şuraya, göl kıyısına konumlandırıyorsunuz. Ateş yönü, Rivna’nın şose ve kavşağı. Bitişiginizde, sağ tarafınızda 5’nci Kolordu’nun tankları. Ek olarak İptapov Alayı ve obüs bataryaları olacak. Solunuzda ise General Svoboda’nın Çekoslovakları. Bizimle birlikte savaşıyorlar. Asteğmen Alyoşin de hepsini gördü zaten. İşte, işin aslı, hepsi bu.”

Gulko sesini biraz yükselterek:

“Asteğmen Alyoşin! Batarya komutanınıza bataryaların yerlerini gösterin!” dedi.

“Emredersiniz!” diyerek atak bir biçimde yanıtladı Alyoşin.

“Peeetin! Sıcak su getir, traş olacağım!” diye haykırdı Gulko, kıllı burun deliklerinden sigarasının dumanını üfleyerek ve homurdanarak sözünü bitirdi: “Bir buçuk saat sonra arazide olacağım. Bir de, bizim istihkamacılar tepenin çevresine mayın döşüyorlar. Dikkati elden bırakmayın!”

Yüzbaşı Novikov ayağa kalkıp küçük masada duran, içi bıçaklarla, tırnak temizleme fırçaları ve saç fırçaları dolu nikel ganimet tuvalet kutusunun içindeki yuvarlak Alman tuvalet aynasıyla, votka şişelerine ve hafifçe kolonya kokan bu temiz sığınağa bakarak “Onun bütün temizliğinin canı cehenneme,

evdeymiş gibi yaşıyor” diye düşündü ve binbaşının eski bekârlık alışkanlıklarını andıran bu zarif, derli toplu ortama, bu rahat yaşama çabasına tiksintisini gizlemeden, yine aynı resmi tavırla:

“Gidebilir miyim?” diye sordu.

Alyoşin’den önce sığınaktan çıktı.

Aşırı nemli, yanık dumanlarla yüklü rüzgar, silah seslerini, makineli takırtılarını, daha da uzaklarda şiddetle patlayan mayınların boğuk çatırtılarını uğultuyla bastırıyor, hendeğin üzerindeki her şeyi örseliyor ve dinmek bilmeyen devasa yankıları sürükleyip getiriyordu. Kızıl bir duman iç karartarak gölün üzerinde buram buram yükseliyor, siperdeki askerlerin yüzleri koyu leylak rengine bürünüyordu. Ağır makineli, gölün ardında cayır cayır yanan evlerin arasında Almanların bulunduğu alanı tarıyorlardı. Novikov başının üzerinde, göl boyunca alabildiğine uzanan, alev alev yanan tepeleri gördü.

Mermiler toprağı sıyırarak peşi sıra siper setlerinin üzerinde şakırdıyordu ve Novikov o anda, sanki rüzgar uçuruverecekmiş gibi kasketine yapıştı. Siperliğini gözlerinin üzerine indirip eğilerek küfrü savurdu.

Remeşkov arkasından:

“Ne oldu?” diye bağırdı.

“Toprak,” diye yanıtladı Novikov.

“Ya-a...”

Remeşkov dertop çömelmiş, yılgın bir ifadeyle Yüzbaşı Novikov’u arkadan izliyordu. Bir an için aklından “Herhangi bir yazgı sonucu, eğer yüzbaşı yaralanırsa, yarası hafif bile olsa, ateş altında gölün karşı yakasına geçemez, o zaman bana da batarya komutanını cephe gerisine, sıhhiye çadırına taşımak düşerdi” diye geçirdi. Ama şimdi böyle bir şey olmadığına göre gitmesi gerektiğini anlıyor, buz gibi bir titremeyle göğsü

sıkışıyor, dizlerinin bağı çözülüyordu. Novikov yüksek sesle, Remeşkov'u kalbinden vurmuşçasına:

“Yola çıkıyor muyuz Alyoşin?” diye seslendi.

“Hazırım Yüzbaşı yoldaş! Gidelim!” diyen asteğmenin sesi işitildi.

Sığınağın kapısı bir anlığına lambanın ışığını, evdeki dinginliğe benzer bir yaşam sıcaklığını, Remeşkov'un öyle kolayca ayrılmak istemeyeceği bir sıcaklığı dışarı verdi.

“Ah, Binbaşı beni şöyle Petin gibi yaveri olarak alsaydı, ne olurdu!” diye kıskançlıkla ve umutsuzca acındı Remeşkov. Alyoşin'in sevinçli sesini duyup, umutsuzca “Rol kesiyorlar, oynuyorlar, mutlu bir tablo yaratıyorlar. Ama hiçbiri içten değil. Kimi savaş ister, kimi ana kucağı!” diye düşündü.

Asteğmen Alyoşin ve Remeşkov'un ayağına sürtünerek içten, çocukça gülmeye başladı.

“Bakın, kim varmış burada? Şurada emekleyen de kim?” dedi. Bunun üzerine Novikov sertçe seslendi:

“Nerdesin, Remeşkov?”

Remeşkov kurşun gibi ağır gövdesini yerden ayırarak güçlkle ve can sıkıntısıyla ayağa kalktı, topallayarak Yüzbaşı Novikov'a yaklaştı, o da dikkatle gözlerini dikip acıyarak doğruca ona baktı.

“Neyin var?” diye sordu.

“Ayağım...” Remeşkov dizini ovuşturarak inlemeye başladı, ağzına kadar tıka basa dolu sırt çantası saçma bir biçimde kambur gibi sırtından dışarı fırlıyordu.

Yüzbaşı Novikov kendini tutamadı:

“Senin... Ne diye bana gönderdiler ki? Buraya savaşmaya mı yoksa sobanın başında koca kışını ısıtmaya mı geldin? Altı ay evde pinekledin iyileştiremedin mi ayağını. İyileşmiyorsa

da dayanacaksınız! Daha kötülerine dayanıyorlar! Aklından çıkarma, sen bir askersin! Bunun dışında hiçbir şey bilmek istemiyorum. Somurtmayı da bırak! Sızlanmayı da! Sırtında otuz kilo yük taşıyorsun, bıraksana çantayı!”

Novikov acımasızca konuştuğunu biliyor, ama kendini tutamıyordu. Kendisi üç kez yaralandıktan sonra hastanelerde yatmış ve ne orada ne de daha sonra görev başında çektiği acıları hiçbir zaman başkalarına belli etmemiş, tam tersine gizlemiş, onlardan utanmıştı.

“Sızlanmayı kes!”

Remeşkov sızlanmayı bıraktı, dişleri takırdıyordu. Çantası hala sırtındaydı, yalnızca titreyen parmaklarıyla askısını çekiştirip duruyordu.

Alyoşin, Remeşkov’un acılar içindeki yüz ifadesine şaşkınlıkla bakarak umursamazca;

“Tamam, onu burada bırakalım, Yüzbaşı yoldaş!” diye önerdi. “Bize ne yararı olacak ki? Bırakalım kışının üzerinde otursun.”

“O bizimle gelecek.”

Novikov el bombası yuvasına çizmesinin burnuyla basıp kararlılıkla siperden fırladı.

Remeşkov siperde en geride kaldı. Gözlerini kaldırıp bakınca Novikov’un ve Alyoşin’in başlarının üzerinde noktalar halinde vızır vızır uçuşan mermileri gördü. Aniden avuçlarından ter boşandı, ıslak elleriyle tüfeğine yapıştı. Sanki havasız kalmış gibi burun kanatlarını şişirerek ağzından üst üste soluk aldı. “Vurulmamak için önce sağı sonra solu gözetlemeliyim, ya gözden kaçırırsam...” diye düşündü ve önce sağ sonra sol tarafı gözden geçirdi, siperin dibindeki askerlerin kızılıktan pembeleşmiş yüzlerini ayırt etti. Tuhaf, kısa bir çılgılık atarak keskin rüzgârın şiddetle estiği siper setine sıçradı, yeni açılmış mermi çukurlarına takılarak, düşe kalka, avuçlarında yerlere

saçılmış keskin mermi parçalarını hissederek, sırtına yiyeceği kurşunun korkusuyla, bağırmaya hazır vaziyette Yüzbaşı Novikov'un peşinden koştu.

Bir an için aklından "Arkamda sırt çantam var, sırt çantası! Kurşunla delemesler!" diye geçirdi. "Hayır, hayır, kolayca öldüremezler, belki yaralarlar..."

Kenardaki evlerin yanında Yüzbaşı Novikov ve Alyoşine yetişti, sırt çantasıyla duvara yaslanıp hiçbir şey demeden hırıldayarak soluk almaya başladı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yüzbaşı Novikov keşiften sonra gecenin saat ikisinde, Remeşkov'u Teğmen Ovçinnikov'un topçu bataryasını derhal yeni mevzilere hareket ettirmesi emriyle eski ateş hattına gönderdi. Gece bitmeden toplar gölün sağındaki yeni sırta, şehrin kuzey bölgesine taşınacaktı.

Novikov, topları beklerken bataryanın mevzisinden beş adım ileride bir yere oturdu. O, küreklerin topraktaki gıcırıtılı sesini, askerlerin fısıltıya kadar azalan seslerini, insan silüetlerinin karanlıktaki hareketlerini açıkça duyuyordu. Asteğmen Alyoşin'in askerleri topçu mevzilerini kazıyordu. Etrafa donuk, sağır bir sessizlik hâkimdi.

Göl kırmızı sessiz bir akisle ışıldıyordu, gölün öte tarafındaki Almanlar sessizdi. Orası Çekoslovakya'ydı.

Asıl savaş alanından kuzeye dört kilometre mesafede ve Almanlardan iki yüz metre mesafede bulunan burada, Yüzbaşı Novikov'u belirsiz bir endişe sarmıştı. Sanki bir takım eksiklikler varmış ya da telafisi imkansız şekilde yanılmışçasına bir boşluktaymış gibi hissediyordu. Biri onu sürekli arkadan izliyormuşçasına kendisini rahatsız eden asıl nedenleri tam olarak bulamıyor, anlayamıyordu. Göl, dumanın içinde rengini yitirerek önde uzanıyor, kuzey kenarı kara Karpat sırtlarına dayanıyordu. Uzakta sağda Kasno'dan Rivna'ya doğru giden şose yol pembemsi bir ok gibi uzanıyor, vadide kaybolarak, mavi-siyah bir dumanla kasvetle kıvrılıyordu.

Asteğmen Alyoşin, Yüzbaşı Novikov'a yaklaştı. "Yüzbaşı yoldaş! Enfes bir sigara ister misiniz? Polonya sigarası monoli. Ah, kahretsin, şehre bakın!"

Yüzbaşı Novikov sessizce paltosunun kolunu sıvadı, saatinin fosforlu rakamlarına baktı, sonra gözlerini arkaya, akşam

kızılığının doldurduğu uzak şehre doğru çevirdi. Orada, aralıksız olarak işaret roketleri havada yaylar çiziyor, her iki taraftan birbirlerine doğru tank mermileri ateşleniyor, mermiler Çek sınırı boyunca beş kilometre uzanan göl üzerinde karşılaşıyordu. Rüzgâr kuzeyden esiyordu, Novikov'un oturduğu tepe üzerinde uğulduyor, savaşın sesini boğuyordu.

“Burası pek sessiz,” dedi. Novikov ve birden zayıf bir ışık görüp sordu:

“Kim sigara içiyor? Bırak içmeyi! Bogatenkov sen misin, içmeden duramaz mısın?”

Cevap, sessizlik. Siperin üzerindeki zayıf ışık kayboldu. Orada biri boğuluyormuş gibi boğuk boğuk öksürdü.

Asteğmen Alyoşin “Alçak herifler!” dedi. Terbiye gereği biraz susup kaputunun cebinden büyük bir sigara kutusu çıkardı, elindeki kutuyla miğferini başının arkasına itti, yüzüne oldukça saf, pervasız bir görünüm vererek neşeli bir sesle:

“Yüzbaşı yoldaş, bizim keşifçiler gerçek bir malikâne buldu. Havuz, banyo, halılar, aklını kaçırsın! Nasıl lüks! Buraya yakın, haydi gidelim. İşte aşağıda...”

“Boş bir malikâne mi?”

“Kesinlikle, büsbütün terkedilmiş.”

Malikâne, büyük demir bir kapı ve üzerinde aslan suratlarının sırtarak baktığı bir giriş kapısıyla demir çitin arkasında ıhlamur yapraklarıyla bezenmiş bir parkta tepenin 150 metre uzağında bulunan geniş, ferah iki katlı bir binaydı.

Kasvetli karanlık bir patika yoldan parka girdiler ve park onları yola düşen yaprakların hazin hışırtısı, yarı çıplak ıhlamurların akarsuya benzer düzenli şırıltısı içine aldı. Kuru yapraklar karanlıkta uçuşuyor, kaputlarına düşüp yapışıyordu. Novikov çizmeleriyle yaprakların döküldüğü solmuş döşemeye bastığında yumuşak bir çıtırtı duyuyordu, patika yolu her yan-

dan kaplayan yapraklar, yalnız, hazine geçen sonbaharın rutubetli kokusuyla savruluyordu.

Karanlık evin yanındaki parkın derinliklerinde çalılıklarla kaplı bir gölet göze çarpıyor, göletin yoğun kararmış suyunda bir yığın halinde toplanan yapraklar durgunca yüzüyordu. Novikov birkaç gün içinde ilk defa burada, yüzen yapraklar arasında karanlık durağan suda, parlak, keskin yıldızları görmüştü. Adımlarının sesinden korkan bir kurbağa gürültüyle suya atılıverdi ve kıyıya yakın suda akseden yıldızlar sallandı, dalgalandı.

Yaz ayı, Novikov'un sevdiği yılın tek zamanıydı. Savaş sırasında yürüdüğü çamurlu yollar yüzünden sonbahardan nefret etmişti. Bunu düşünürken aniden, savaştan önceki hayatının hasretiyle sonbahara da, Almanlara da, kendine de nefret duyduğu o hayatının emsalsiz niteliklerini unutmaya başladığını fark etti.

Asteğmen Alyoşin yaramaz bir çocuk merakıyla elindeki feneri suya tuttu, Novikov kendinden beklenmeyecek şekilde gülümseyerek konuştu:

“Bırak, sadece bir kurbağa!”

“Küçük şeytan!” diye Alyoşin coşkuyla bağırdı.

“Feneri ver!”

Novikov el fenerini yakarak terasa doğru basamakları tırmandı.

Malikânenin ilk katı boştu. Burada yaklaşık bir haftadır kimse yaşamamıştı, zemin kata tozlu halı kokusu, bir yabancı ruhun tatlımsılığı ve yabancı bir ihtişam hâkimdi. Parmakta iz bırakan gri toz tabakası mobilyaları kaplamıştı. Her yerde acele bir kaçışın izleri vardı. Salonun köşesine rulo yapılmış kalın bir halı koyulmuştu; holün bir köşesinde duvarın yarısını tutan billur kadehlerle parlayan cam dolap açılmış, gümüş çatalkaşıkla dolu kutular yarıya dek çıkarılmıştı. Yakındaki halının

üzerinde porselen fincan kırıkları parlıyordu. Anlaşılan, biri değerli bir şeyler aramıştı, götüremeyeceği şeyleri ise öfkeyle kırıp atmıştı. Belli ki şifoniyerin aynası, tüfeğin dipçığıyle ortasından kırılmıştı, onun önündeki zeminde dantelli ince pembe bir kadın geceliği vardı.

“Dangalaklar!” dedi hiddetle Alyoşin. “Ne yapmış, aptal herifler!”

“Kim var orada? Biri dans mı ediyor?” Yüzbaşı Novikov gümbürtülü adımların olduğu tavanı el feneriyle işaret etti, ses alt kata yayılmıştı.

“Keşifçi, Başçavuş Gorbaçov buradaydı” diye omuz silke-rek Alyoşin cevap verdi.

Novikov el feneriyle yolunu aydınlatarak ikinci kata çıktı. Üst katta onu naftalin kokusuna eşlik eden bir parfüm kokusu karşıladı. Görünüşe göre yatak odası olan alçak tavanlı bu odayı yeşil zayıf bir duman kaplamıştı, odanın pencereleri kalın perdelerle tamamen örtülmüştü. Burada üç kişi vardı. Biri subay ve diğeri asker olan iki kişi yabancıydı. Onlar dolabın yanında burnundan sesli soluyarak bir şeylerle uğraşüyor, aceleyle oralardan ipek kadın iç çamaşırlarını atıyor, erkek çamaşırlarını seçiyor, yumruklarıyla tıktıştırarak onları çantasına dolduruyordu. Keşifçi Gorbaçov, uzun boylu, esnek belli bir adam, ağzının bir köşesinde sigarasını çiğneyerek koltuğun tepesine oturmuştu, sigarasının dumanını tüttüre tüttüre içiyor, küçüm-semeyle emirler yağıdırıyordu.

“Siz hırdavatçılar, levazımcılar, ön hatta....”

Gorbaçov, gelenleri fark edince acele etmeden kalktı, özensizce selam verdi, nazikçe dedi:

“Sihhiye birliğine bağlı levazımcılar. Askerler için çekme-celerden don, külot aşırıyorlar, fakat bunların çoğu dantelli ha!”

Yüzbaşı Novikov levazımcılara yaklaşarak, “Kimin emriyle? Kimin emir verdiğini soruyorum?” dedi.

Askerlerden biri yüksek sesle soluyarak döndü. Terlemişti, yakışıklıydı, kısa bacakları vardı, paltosunun kopçalarını çözmüştü. Traşlı tombul yanakları parlıyor, amirane yüzü gri şakakları ona yetkiye sahip bir görünüm veriyordu. O levazım birliğinden bir yüzbaşıydı. Novikov’a sinirli sinirli bakıp hırıldadı:

“Siz de kimsiniz? Ne istiyorsunuz? Ne oluyor?”

“Size soruyorum, burayı karıştırma emrini kimden aldınız?” diye tekrarladı Novikov, sesi sakın gibiydi, yüzbaşının yüzüne öfkeli bir alevle parlayan gözlerini dikiverdi. “Torbanızdaki her şeyi son ipliğine kadar boşaltın ve buradan gidin! Cehennem olun!”

Oval yüzündeki teri silen levazımcı, Novikov’un kısa endamına bakıp kendinden emin bir şekilde:

“Daha sakın yüzbaşı, bunları kendim için almıyorum. Kendim için çabalamıyorum ben, senin gibi asker ve subaylar için, sıhhiye taburundakiler için bu çamaşırlar! Vaseçkin! Torbaları topla, gidelim!” diye levazım yüzbaşı hüzünlü ve hasta yüzlü askere doğru komut verdi.

Bu asker, çamaşır dolabının yanında şaşkın şaşkın ellerinin tozunu silkeleyip tereddütle çantaları kaldırdı. Diğer iki çantayı Novikov’a sert sert bakan levazım yüzbaşının kendisi aldı. Levazımcı torbaları almış kapıdan çıkarken Novikov onu durdurdu, dişlerini sıkarak dedi:

“Elindeki döküntülerle eşiği geçen öndeki aylak... Geri!”

Sırtı hafif kambur asker, biri göğsünden onu itmiş gibi geri çekildi, dağınık kadın iç çamaşırları yığınınca tökezleyerek kararsızca torbaları ayaklarının yanına indirdi. Levazım yüzbaşı, ağzının köşelerinden tükürükler saçarak bağırdı:

“Yolumdan çekil! Kendi işine bak, çocuk!”

Aynı saniyede boğazından boğuk bir ses çıkararak tabancasının kılıfını hızla çekti.

“Asteğmen, şunun elindeki oyuncağı al!” dedi. Novikov hızlı ve zalimce.

Asteğmen Alyoşin ve arkasından Gorbaçov levazım subayına atıldılar ve hemen köşede şiddetli bir boğuşma, levazım yüzbaşısının hırıltılı nefesi, sırtı hafif kambur askerin yalvaran çığlığı duyuldu:

“Niçin, Yüzbaşı yoldaş?... Niçin?” Levazımcıyı, öfkeyle kan çanağına dönen gözlerle odadan çıkardıkları zaman, o kısa ayaklarıyla direndi, boğuk boğuk bağırdı:

“Tabancamı verin! Kişisel silahım... Buna hakkınız yok! Bu çamaşırlar benim için değil, sıhhiye taburu için! Sıhhiye taburu bombalandı, lanet olsun, anlamıyorsun! Genç velet!”

Onu çıkardılar. Adımlar zemin katta uzaklaşırken levazım yüzbaşının çığlığı azalıyordu. Novikov masaya yaklaştı, kendine bir bardak su doldurdu ve ayakta bir dikişte içti.

“Amma da sersem! Afalladı, sadece afalladı!” diye keme-rini düzelterek Gorbaçovla birlikte içeri giren Alyoşin neredeyse hayranlıkla haykırdı. “İşte oyuncağı aldım!” O nedense tabancayı paltosuyla kuruladıktan sonra Novikov’un önüne koydu, hiçbir şey olmamış gibiydi, masaya oturdu, istemsizce yeşil abajurun altındaki lambanın ışığını kıstı. Sonra çikolata dolu kutuya uzandı, şaşkınlıkla ambalajdaki resme baktı. Gü-len gözleriyle bir kadın başı, yarı açık dudaklarında çikolata dilimi ile gerideki kulenin arka planında yabancı harfler vardı. Şapkasını ensesine kaydırıp kelimelerin üzerine basarak okudu.

“Pa-ri-is” sonra elindeki kutuyla Novikov’a götürdü. “Bu ne? Paris de ne?”

“Paris, Fransızca. Almanlar hâlâ Fransız çikolatası zıkkımlanıyor.” diye yanıt verdi Novikov. “Bu ise Eyfel Kulesi, mühendis Eyfel’in yapısıdır. Yaklaşık üç yüz metre yüksekliğinde, ama bundan tam emin değilim. Unuttum...”

Tabancayı ikolata kutusuna doğru iterek masadan uzaklaştı. Dikkatle odaya göz gezdirdi, halı üzerinde her yana saçılımlı i çamaşırları, çift kişilik şişkin dağılımlı kuş tüyü yatak ve yumuşak koltuklar vardı. Sonra geniş sofa üzerindeki raftan tozlu bir kitabı aldı, sayfalarını karıştırdı, sessizce yere attı, elini paltosunun cebine atarak ayak sesini boğan halı üzerinde ileri geri yürüdü.

“Almanlar,” diye mırıldandı. “Burada yaşayanlar Polonyalı değil, Alman subaylardı. Alman subaylar dinlenmişler... Açık... Sayfiye şehri.”

Gorbaçov alnına düşen saçlarını düzelterek gülen kara gözlerle “Canları cehenneme Yüzbaşı yoldaş!” dedi sakince.

Novikov “Oturun, hatırı kalmasın, yiyip içelim! Burada bir mahzen dolu yiyecek, içecek var! Asteğmen yoldaş, siz de içki almaz mısınız? Ama ikolata da atıştırmalık sayılır mı?.. Siz onu boş verin! Saçmalık. Mahzende yığınla var... şarap içer misiniz? Buyurun.”

Alyoşın açık çikolata paketini bir kenara bıraktı, soran gözlerle Yüzbaşı Novikov’a baktı ve aniden kızardı. Rom ile dolu kadehi aldı, aceleyle ve beceriksizce içti, uzun süre boğuluyormuş gibi göz kırıpıştırdı, ağzıyla havayı içine çekip, sonunda:

“Zafere! Ne yaman şeymiş bu. Amma da sertmiş!” dedi ve güya bir şey almak için eğilerek ikiden kaynaklanan gözyaşlarını sildi. Sonra doğruldu, yapmacık bir atılganlık ifadesiyle çikolata paketinin yarısını ısırdı.

Gorbaçov kadehi yüzünü eķřitmeden içti, kuru ekmeği kokladı, konserve kutusundan kendine bir atal domuz eti alıp kutuyu Alyoşın’e itti. Alyoşın ikolata yemeğe devam ederken övünerek konuştu:

“Ben yemem, teşekkürler. Böyle alıştım. Eskiden Trembov-la’da ne bulursak ierdik, üstüne hiçbir şey yemezdik! Öyle değil mi, Yüzbaşı yoldaş? Hatırlıyor musunuz? Off, nasıl ierdik!”

Novikov, bu mavi gözlü, neşeli yüzlü, benekli burunlu as-teğmene karşı bir sıcaklık duyardı. Alyoşin'in kendini görmüş geçirmiş bir insan olarak göstererek gençlere özgü masumiye-tini gizlemeye çalışması Novikov'un hoşuna giderdi. O, Alyoşin'in hiç bir zaman sarhoş derecesinde içmediğini bili-yordu, keşifçiler Trembovla'ya içki getirdiklerinde ise midesi-nin bozuk olduğu bahanesiyle içmeyi reddetmişti. Buna rağ-men Novikov:

“Evet, hatırlıyorum, o zaman epeyce içtiniz,” dedi..

Bu arada Alyoşin'in sarhoş, parlayan gözleriyle ikinci bir çikolata paketini açtığını ve kızardığını görünce biraz gülüm-sedi, ekledi:

“Evet, siz epeyce ve iyi içtiniz! Hadi gidelim! Batarya ar-tık gelmiş olmalı. Gorbaçov siz burada kalın ve o ikisi geri dönerse onları kovalayın, anlaşıldı mı?”

“Baş üstüne!”

Novikov saatine baktı ve kapıya doğru yürüdü. Alyoşin hayal kırıklığıyla cebine birkaç küçük kutu çikolata iliş-tirdi, kalktı, alındaki şapkayı siperliğe itti, amirane bir sertlikle Gorbaçov'a:

“Her şey askeri revirdeki gibi olsun, anlaşıldı mı?” dedi ve Novikov'un arkasından yürüdü.

Parkın تنها patikasına geldikleri zaman, hava yeni yeni aydınlanıyor, çıplak ıhlamur ağaçlarının tepeleri gökyüzünün ortasında yükseliyordu, birlikte yürürken Novikov artık saatine bakmıyordu, dalların nakışlı çizgileri arasından göğü seyrede-rek hışırdayan yaprakların üstünden yürüyordu. O aşına olduğu kürek sesleri, tepeden verilen komutları, at sürücülerinin sert küfürlerini duyduğunda silahların geldiğini anladı.

Adımlarını hızlandırırken Teğmen Ovçinnikov aklını ka-çırması olmalı, diye düşündü. “Almanların burnunun dibinde bu ne gürültü? Onlar ne yapıyor?” Alyoşin'e dönerek:

“Koşar adım! Orası kadınlar hamamına döndü! Sizde mi bu curcuna?”

“Hayır bizde olamaz!” diye cevap verdi Alyoşin.

Koşar adım tepeye doğru eğimli yolu tırmandılar, Yüzbaşı Novikov silahların karanlık hatlarını ve asker siluetlerini görebiliyordu, sessizce emretti:

“Sessiz olun! Burada ne yaptığınızı sanıyorsunuz? Takım komutanı bana gelsin!”

Küfürler ve sesler kesildi, belirsiz siluetler silahların yanında hareketsiz durdular. Teğmen Ovçinnikov hırıltılı nefes nefese, ter kokuları içinde Novikov’a doğru geldi. Gelişi hakkında kısa bir rapor verdi.

“Siz ne yapıyorsunuz Teğmen Ovçinnikov?” diye Yüzbaşı Novikov kendini frenleyerek alçak sesle sordu. “Tek kurşun sıkmadan batarya yok olsun mu istiyorsunuz? Alman hattındayız bu sizin için yeterince açık değil mi?”

Teğmen Ovçinnikov “Benim için açık değil,” diye deminki emirlerden heyecanlanan sesiyle fısıldadı. “Bu bir saçmalık! Silahlar savunmasız bölgeye mi yerleştirilmeli? Remeşkov emirleri birbirine karıştırmadı mı Yüzbaşı yoldaş?”

“Hayır, sorun ne?”

“Sorun şu ki bu tepenin arkasında Almanların mayın tarlası var! Toplar geçti, at arabası ise mayına çarptı!” Ovçinnikov küfürlü birkaç kelimeden sonra. “Atlar paramparça, kuyruğunu bile bulamazsın! Sürücü ağır yaralandı. Lena orada onunla ilgileniyor. Yani, ben etrafımdaki korunmasız alanda mı duracağım? Piyadeler olmadan mı?” diye Ovçinnikov inanamıyor muşçasına sordu.

“Evet, piyadeler olmadan. Alyoşin burada, tepede, toplarla beraber. Sizin mevziniz de tepenin ötesinde ki bölgede Teğmen yoldaş. Ben niye emri tekrarlamak zorundayım?”

“Ben Remeşkov’un karıştırdığını düşünmüştüm” diye Teğmen Ovçinnikov garip biçimde cansız bir sesle yanıtladı.

“Kimse karıştırmadı. Mevzinizi alın, gürültü etmeden” diye tekrarladı Novikov. “Yaralı nerede?”

Novikov, Ovçinnikov’un cevabını duymadan tepeye doğru gitti.

“Siz nereye gidiyorsunuz? Mayın tarlasına mı?” diye Ovçinnikov bağırdı ve yüzbaşı Novikov’un üzerine doğru atıldı. “Hayattan bıktınız mı Yüzbaşı yoldaş? Lena orada, bu kadar yeter... İstihkâmcıları buraya çağırın...”

“İstihkâmcılar çağrıldı. Onlar sadece orasını mayından temizlemiyorlar, aynı zamanda mayınlıyorlar...” Novikov sözünü bitiremeden Ovçinnikov’un çılgılığı lafı ağzına tıktı:

“Yere ya-tı-nn!”

O anda sessizliğin içinde belirgin bir ses, hafif, gittikçe büyüyen bir cızırtı duyuldu. Yüzbaşı Novikov geride bir şeyler olduğunu hissetti ve döndü, beyaz gökyüzünde hızla titreşen, parlayıveren yıldızı gördü. aynı yıldız gölün derinlerinden yamaca doğru hızla uçuyordu. Yukarıdaki yıldız, tepeyi, toprakları, yük arabalarını, atları ve asker silüetlerini açıkça aydınlatarak gölün üzerinde yeşil bir alevle dağıldı.

Kısa menzili roket gökyüzünde parlarken Ovçinnikov’un topraklarının konuşlandırılması gereken gölün sonundan tepeye kırmızı oklar gibi mermiler yağdı. Çok yakında makineli tüfekler takırdamaya başladı. Tekrar sağdan bir roket hızla çıktı ve oradaki makineli tüfeklerden tepeye mermi yağmuru devam etti.

“Yük arabalarını koruyun!” diye emretti Yüzbaşı Novikov. Açık ki, Almanlar bataryayı fark etmişti. Cephanenin toplandığı araçlarına doğru koşuktan sonra o, askerlerin nasıl telaşlı hareket ederek mühimmat kutularını indirdiklerini, top koşumlarının ise gürleyen tepenin yamacına doğru dörtte bir hızla sürüldüğünü gördü.

“Emir verdim, Sığınağa!” diye yüksek sesle tekrarladı Novikov, iniltili bir sabırsızlıkla mühimmat kutularını yere fırlattığı sırada bir yük arabası sürücüsünün heyecanlı bakan gözleriyle karşılaştı; “Batarya düşmanın gözü önünde! Hâlâ anlamadınız mı?”

Makineli tüfek mermileri onların başı üzerinden geçti. Novikov eğildi, sürücü ise sırt üstü toprağa düştü.

“Yüzbaşı yoldaş... Almanlarla burun burunayız... Nere-deyse öpüşeceğiz. Farkında değildik ya...”

“Ma-arş!” diye emretti Yüzbaşı Novikov

Bu son komut yük arabası sürücüsünü yerden kaldırdı. Yan tarafıyla arabası üstüne yığıldı, dizginleri çekti ve yük arabası kalan mühimmat kutularını takırdatarak rampadan aşağı yuvarlandı. Fişeklerin ışığında Novikov’un yanından yük arabaları tırıs giderek geçti, üzerine mermi yağıyordu.

Durmadan aydınlanan tepe bir an içinde boşaldı, çok yakından iki makinalı tüfek ateşi sanki kocaman bir tarağın ışıldayan dişleri gibi otların hepsini birer birer tarıyordu. Novikov yaklaşan mermi çınlamalarını duyduktan sonra kendini yere attı.

O, Almanların bütün gece bu tepenin üstüne bir şekilde tarciz ateşi yapacaklarının farkındaydı. “Saldırıdan önce bataryanın yerini fark etmişler!” diye Yüzbaşı Novikov bir kere daha öfkelendi.

Makineli tüfekler aniden ateşi kesti, sadece roketler gölün üzerinden yükselip suyun üzerinde ışık saçarak kıvrılıyordu. Sonunda roketler de alçaldı ve tepeye karanlık çöktü. Novikov ayağa kalktı ve artık sessizliğe güvenmeden fısıltıyla seslendi:

“Asteğmen Alyoşin!”

“Buradayım!”

Yanındaki çimenler hışırdadı, Alyoşin hemen yaklaştı, beyaz yüzü karanlıkta beliriverdi.

“Bak caz düzenlemişler! İki tane makineli tüfek gördüm. Burnumuzun dibinde duruyorlar. Ateş edelim mi? Sesleri ke-silsin!”

“Zırvalamayı kes!” diye tersledi Novikov. “Batarya’nın yerini gösteremeyiz. Tam bir sessizlik içinde siper kazılıp yer-leşilecek. Sigara içen herkes mahkemeye gider. Her şey anla-sıldı mı? Yaralılar var mı?”

“Yok, sadece bir kişi. Sürücü Sujikov yaralı. Mayına bastı. Lena onunla birlikte.

“Biliyorum, şimdi oraya gideceğim, sen burada benim ye-rimde kal!”

“Başüstüne Yüzbaşı yoldaş!” dedi hayal kırıklığıyla içini çekerek ve hemen kasti olarak neşeli bir sesle ekledi:

“Lütfen bunu Lenoçka’ya götürür müsünüz Yüzbaşı yol-daş?” Ve biraz utanarak Novikov’a iki parça çikolata uzattı.

“Yesin, biraz kendine güç katsın! Yoksa bunlar ceplerim-de kaldı, bırakacak hiç bir yer yok...”

Novikov, Alyoşin’in bu utangaçlığı fark ettiğini belli et-medey, sessizce çikolataları alıp cebine koydu. Şimdiye kadar Lena ve Alyoşin arasında bir ilişkinin varlığını düşünmemiş, onun Ovçinnikov’la arasında bir şey olduğuna inanmıştı. Şim-di Alyoşin’in Lenoçka derken utangaçlığı nahoş bir şeydi. Bu temiz oğlan çocuğunun, kendini yetişkin sayan asteğmenin, savaşta sertleşmiş erkeklerin arasında kalıp öğrenebileceği her kötülüğü öğrenen Lena’nın yalan masumluğuna aldanmasını istemedi.

Novikov devrilen yük arabasına doğru yokuş aşağı dikkat-le inerken ayakları altına bakarak Alman mayın tarlasının ne-rede başladığını tahmin etmeye çalışıyordu. “Almanların ma-yınına çarptılar mı?” diye düşünürken aniden aşağı vadiden gelen uyarıcı bir ses duydu:

“Kim var orada? Dikkat!”

O anda sağında, çalıların üzerinde bir karartı fark etti. Ona doğru yaklaştı. Sağdaki karaltının ön tekerleği kopmuş, harap olmuş bir yük arabası olduğunu gördü. Yük arabasının yanında ölmüş atın leşi vardı. Lena dizlerinin üzerinde usulca inleyen Sujikov'a pansuman yapıyor, aceleyle yarasını sarıyordu.

“Şimdi, şimdi geçecek,” diye yaralıyı teselli ediyordu. “Birkaç dakika dayan... Bir araç seni sıhhiye taburuna götürmek için burada olacak. Birazcık daha dayan...”

“Durumu ağır mı?” diye Yüzbaşı Novikov yaralı adama eğilerek sordu.

Lena ince parmaklarıyla sargı bezini sararken başını kaldırdı. Novikov doğrudan onun koyu gözleriyle karşılaştı. O öfkeyle sordu:

“Neden hâlâ buradasınız? Bir yaralı yeterli değil mi zaten?”

Yüzbaşı yaralı adamın yanına diz çöktü.

“Sujikov!” diye seslendi. “Sen ha! Savaş neredeyse bitmek üzere. Kiev'den birlikte yürümüştük. Beni tanıdın değil mi?”

Sujikov, Yüzbaşı Novikov'un Dinyeper'deki bataryasında savaşıyor yaşlı askerlerden biriydi, başını arkaya atmış yatıyordu, yuvarlak gözlerini dikmiş zoraki gökyüzüne bakıyor, sargıdaki yüzü solgun, kasılmış ve iyice zayıf görünüyordu. Gayretle bakışlarını çevirdi, Novikov'u fark etti, dudaklarını çaresiz bir acıyla büzüştürdü:

“Bir tesadüf... Hiç aklıma gelir miydi? Utanç verici oldu!” İri taneli gözyaşları yanaklarından aşağı süzülürdü. “Utanç verici, utanç verici oldu!” diye boğazında köpüren bir sesle tekrarladı. “Koca bir savaş geçirdim, daha önce hiç yaralanmamıştım...”

Yüzbaşı Novikov, Sujikov'u yatıştıramazdı. O, yaralı bir adamın ömrünün az kaldığını hissettiğinde hiç yanılmadığını iyi biliyordu. Sujikov ölüm hakkında konuşmamıştı ama

Novikov savařın bu asker için bitmesi gerekenden daha erken sona erdięini dūřundū ve özellikle bu adaletsizlik hissi onu fena halde yaralamıřtı.

Lena, Sujikov'un kılı yanaklarındaki bandaja dokunarak, yanaklarındaki gözyaşlarını silerek sakinleştirici, sevgi dolu bir sesle "Yapmayın Sujikov, kendinizi yormayın" dedi. "Siz yaşayacaksınız, yaşayacaksınız... Ağrılarınız yakında geçecek, sadece biraz dayanın."

Novikov hemşirelerin ölen askerlere söylediği böyle yalan sözlere katlanamazdı. İnsanların zntlerine karşı beceriksizce katılaşmaya çalışarak o, kendi ölümü yaklaştığında bu tatlı, aldaticı sözleri duymak istemeyeceğini dūřundū. Yaşamın bu son şevkatli sözleriyle hiçbir řey kolaylaşmazdı.

"Onu sakinleştirmeye çalışmayın Lena. O ne olacağını biliyor." Dudakları belli belirsiz "Elveda Sujikov! Seni asla unutmayacağım" diye ekledi ve hafifçe askerin zayıf omzuna dokundu.

Novikov kalktıktan sonra Sujikov'un boęuk sesini duydu: "Teřekkürler Yüzbařı yoldař." Bu teřekkürden acı bir sıkıntı hissetti, dūřundū: "İřte bir tane daha..."

On dakika sonra sıhhiye taburundan bir araç geldi ve Er Sujikov'u götürdü.

Lena ve Novikov bir süre sessiz kaldılar. Sonra Lena aniden ona döndü, nerdeyse göğsüyle ona dokunacak kadar yaklaşarak konuştu:

"Ben onu bir başıma gnderebilirdim. Siz niye buraya geldiniz? Bir mayınla kahramanca ölmek için mi? Kim buraya gelmenizi istedi? Bu benim işim."

"O benim askerim," dedi. Novikov. "Haydi, Ovçinnikov'a gidelim. Adımlarınızı dikkatli atmaya bakın. Mayınların arasına gitmeyin, bana yakın yürüyün, görünüyor ki sizden daha çok deneyimim var." Ve ekledi:

“Ah, az kalsın unutuyordum, biraz çikolata size, Asteğmen Alyoşin’den.”

“ikolata mı, ne ikolatası? Sırada ne var? Burası ocuk bahçesi değil.” dedi. Sonra gözlerine nemli bir parıltı yayıldı.

Yüzbaşı Novikov, Lena’nın, biraz küçültücü ve nefretle, ya da Sujikov’un biraz önce yaptığı gibi biraz zavallı ve are-sizce dudaklarının titrediğini gördüğünde Lena sert bir hareketle göle doğru yürüdü.

Novikov, ona yetişti. “Dur!” diye öfkeyle onu çekip durdurdu. “Size yanımdan yürümenizi söyledim. Bir yaralıya daha tahammülüm yok. Duyuyor musunuz?”

Lena cevap vermeden yürüdü.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Batarya'nın iki topu ve Teğmen Ovçinnikov'un takımı, Asteğmen Alyoşin'in takımının mevzilendiği sırttan 200 metre uzaklıkta bir alana doğru konuşlandırıldılar. Ovçinnikov'un askerleri tam bir sessizlik içinde sert zemini kazarak çalışıyorlardı. Emirler fısıltıyla veriliyor, askerler külünkleri yavaşça vurmaya, kürek sesi çıkartmamaya çalışıyorlardı.

Göl üzerinden esen soğuk rüzgârla herkes atış siperlerinde, dolaşırken bastıkları boş kovanların çınlanmasını duyuyordu. Bu arada Ovçinnikov'un takımı, atış pozisyonunda hareketsiz çömelerek kürekleri ellerinde, karanlıkta kurşuni göl şeridi boyunca beliren çalılara bakıyor, her an Almanları makineli tüfek atışı olacaktı gibi bekliyordu.

Mayın tarlasından bulundukları mevziye sıkı bir yürüyüşten sonra Teğmen Ovçinnikov, atış pozisyonunda yeni kazılmış sipere yaslanmıştı, bir eli kaputunun cebinde sigara içiyor, fısıltıyla emir veriyordu:

“Haydi, kımıldayın, hareket edin! Lyagalov sen ne yapıyorsun? Kürekle mi kucaklaşıyorsun? Bir genç gibi çalış!”

Karanlıkta kemerine kadar soyunan askerlerin beyaz sırtlarının yağ gibi parladığını gördü. Çalışan siluetlerden ona doğru sert bir ter kokusu geliyordu.

“Ne kara kara düşünüyorsun, Lyagalov? Yoksa karını mı hatırladın?” diye karanlığa doğru bakarken tilki gibi keskin bakışlarıyla tekrar sordu o ve sabırsızca siperde kımıldadı. “Baksana, Lyagalov! Ne hayallerine daldın öyle? Hayattan mı bıktın?”

Topçu Lyagalov artık yıllanmış, çirkin, çekingen yüzlü, dolgun dudaklı, sürekli başına şapkasını çapraz takan asker,

küreğini kucaklamış ayakta duruyordu, kütüklüğünün ağırlığıyla eğilen kemerini iki eliyle kavrayarak yorgun bir sesle mırıldanıyordu:

“Birazcık soluk aldım Teğmen yoldaş, birazcık. Alman konservesi yemiştım, şimdi karnımda birazcık sancı var, birazcık.”

“Yalan söylüyor!” Karanlıkta ince tüysüz vücudu parlayarak yaklaşan Nişancı Porohonko alay ederek fena güldü. “Polonyalı kontesi, sevgilisini hatırladı. Buraya gelirken su içmek için bir kaleye girmiştık. Birden yüzükleri parlayan beyaz parmaklı kontesi gördük. İşte, Lyagalov’un önünde diz çökmüş diyordu ki: “Senin aşkından ölüyorum, benim cesur Sovyet’im, karın olayım. Kalbim senin ateşinle yanıyor...”

“Kes şunu,” diye hâlâ kemerini tutarak allak bullak ve iniltili bir sesle yalvardı Lyagalov. “Üşümekten titriyorum, Teğmen yoldaş. Müsaade ediniz?”

Lyagalov utangaç bir biçimde ayaklarını kıpırdatıp Almanların olduğu tarafa baka baka yaşlı bir adamın hantallığıyla yukarı doğru tırmandı.

“Dikkat et, yoksa daha kötü olur, öldürürler!” dedi Porohonko alaylı bir ifadeyle ve avuçlarının içine tükürdü. “Kontesi yetim bırakacaksın!”

Çavuş Saprıkin, ağır ve zor nefes alarak toprağa vura vura sitemle:

“Niçin adama sakız gibi yapıştın? Yok yere arkadaşına eziyet ediyorsun. Ağzın boş laf yapıyor Porohonko, ama kafan düşünmüyor.” Sakin bir şekilde içini çekti. “Galiba midesi kötü, Teğmen yoldaş. Konserve de ölçüyü kaçırınca böyle oluyor.”

Teğmen Ovçinnikov “Savaştan önce kötü asker, her zaman ishal olur,” dedi. Sigarasını toprağa söndürdü ve ceketini çıkarmaya başladı. “Şafağa kadar siper açmazsak, hepimizin işi biter. Anlaşıldı mı?”

Saprikin karanlığın içine bakarak şöyle konuştu:

“Çekler buraya yakın bir yerde siper kazıyorlar. İyi çocuklar. Geçenlerde biriyle konuştum. Partizanların Çekoslovakya’da ayaklanmaya başladığını ve bizim onlara katılmamızı beklediklerini söylüyor. Eğlenceli zamanlar geliyor, çocuklar! Hadi şimdi asılın, terinize acımayın, hepsinin hesabı ödenecek!”

Porohonko kuşkuyla “Bu ne? Parti üyesinin propagandası mı? Yoksa asker ruhumuza teşvik mi?” dedi.

“Ben, sana propaganda yapacağım, boş versene, top tayfası seni!” diye Çavuş Saprikin neşeyle cevap verdi. “Senin aklın var sadece gerektiği yerlerde kulaklarını aç, dinle! O zaman moral konuşması olmadan da hata yapmazsın.”

Asker ceketiyile kalan Teğmen Ovçinnikov çizmeleriyle güçlü bir şekilde sert zemine küreğin ağzını bastırdı, sessiz bir hamleyle sipere toprak attı.

“Sohbeti kesin de kazmaya devam edin!” diye emir verdi.

Herkes sessizdi. Teğmenin kendini kazmaya vermesi askerlerde keskin rahatsız edici bir duygu uyandırdı. Herkes sessizlik içinde kazmaya devam etti, vücutlarından terler dökülürken güçlükle nefes alıyorlardı.

Saprikin bir kez vücudunun gücünü hesaba almadan külüngüyle zemindeki taşa sertçe vurduğunda güya bu vuruşa karşıymış gibi o anda Alman hattından yoğun bir patlama sesiyle karşılık verildi. Kan kırmızısı roketler gökyüzüne kalktı, döndü, gölün kenarını ve etraftaki tarlayı aydınlattılar. Siper mevzisindeki adamlar birbirini net şekilde gördüler. Başları bir yana çevrilmişti, gözbebeklerinde pembe ışık yansıyordu.

“Yere yatın!” diye kızgın bir emir sesi duyuldu.

Titreşen alevler gölün kıyısından etrafa saçıldı, bir alev kasırgası sipere vurup yıktı, roketlerle aydınlanan gökyüzüne doğru yıldızların aydınlattığı yükseklikleri sıyrarak yükseldi.

Topçular terli vücutlarıyla soğuk toprağa sarılarak atış pozisyonunda yere yattılar. Yolun cansız ışıkları onların üzerinde alevlenmişti. Aynı anda Lyagalov pantolonunu çekerek sipere doğru gelişi güzel kayarak gitti, Teğmen Ovçinnikov'un uzandığı tarafa doğru acayip şekilde hıçkırarak yüzükoyun atıldı.

"Yaralandın mı?" diye sordu Ovçinnikov ve Lyagalov'un boğuk sesini duydu:

"Nasıl vurdu ya-a-a... Ne diyeyim..."

"Ah, sen ve ishalin" diye fısıltıyla güldü Pohoronko. "Kontesi düşündün, o yüzden hıçkırmaya başladın!.."

Düşen roket, siperin ötesinde tüterek, dumanıyla kör ederek yanıyordu, Ovçinnikov onun göz kamaştırıcı ışığını bir avuç toprakla kapatmak istiyordu. Kazdıkları siper, askerleri kapatmamış gibi görünüyordu, herkes kuru bir zeminde çıplak yatıyormuş gibiydi.

"Anlaşılan rahat vermeyecekler bize." dedi Çavuş Saprıkin sakince.

"Fark ettiler Fritz döllerini! Tam olarak yerimizi kestirdiler." dedi Ovçinnikov üzüntüyle ve sonra birden şaşırdı, roketler dinmiş, makineli tüfeklerin çatırtısı kesilmişti.

Teğmen Ovçinnikov ayağa fırladı ve fısıltıyla emri verdi: "Küreklere, asılın! Bütün ruhunuzla kazan!"

İlk önce Lyagalov suçluymuş gibi beceriksizce ayağa kalktı, telaşla pantolonunu çekerken küreğini aramaya koştu, ciddi bir tavırla yerden kalkan Çavuş Saprıkin'e takılıp tökezledi. Saprıkin onu makul şekilde durdurdu:

"Yavaş ol! Ne diye traktör gibi gürültü çıkarıyorsun? Ne diye ha? Başını paletle ezeceksin!" dedi ve kazmaya devam etti.

"O bir kahraman muhasebeci." diye seslendi Porohonko. "Bu da bir şeydir. Kâh ishal oluyor, kâh kontesi tutturuyor.

Kâh kafa ütölüyor, üçkâğıtçı! Onun soyadı¹ da böyle başımıza tekmeyle vura vura geçiyor. Çalılara girip kamuflajı bozacak.”

“Niye böyle diyorsun ben gerçekten suçlu muyum?” diye utanarak sordu Lyagalov. “Beni gücendiriyorsun. Bu kadar basit mi?”

“Ben ise senin açıkgozlülüğünü, kıvraklığını seviyorum.”

“Konuşmayı kesin,” diye yavaş bir sesle emir verdi Ovçinnikov ve herkes yatıştı. Teğmen bekledikten sonra karanlığa doğru bakarak doğruldu.

“Biri geliyor,” dedi. Atış pozisyonunun kenarına yaklaşarak seslendi: “Kim o?”

“İki kişi geliyor,” dedi fısıltıyla Çavuş Saprıkın. “Çekler olabilir mi? Hem de mayın tarlasından geçerek. Bunlar Slavlar! Bir saniye, bunlar galiba yüzbaşı ve hemşire”

Teğmen Ovçinnikov somurtarak küfrü bastı. O hemşireye olan hislerini gizlemezdi, Ovçinnikov’un açık yürekliliğine, ilişkinin sadeliğine saygı duyan askerlerden hiçbiri onu kınayamazdı. Fakat Lena’nın yalnız gelmemesi onun hoşuna gitmemişti. Kadın sevgisinin hasretini çeken Ovçinnikov’un sanki büyük başarıyla başladığı kasıtlı, zevkli oyunun Lena ile Novikov arasında olmadığını bildiği halde onları birlikte görmek hoşuna gitmemişti.

Lena ve Yüzbaşı Novikov yaklaştılar, onların silüetleri gecenin karanlığında siper çukurunun yanında belirdi.

“Lenacım bana elini ver. Düşebilirsiniz,” dedi Ovçinnikov güler yüzle sipere ayağını koyup. “Lütfen Lenočka, geldiğin için teşekkürler.”

Lena elini dar, nemli avuçlarını ona uzattı. O, onun elini nasırlı parmaklarıyla özellikle, çok daha güçlü kavradıktan

¹ Burada, adamın soyadı ‘Lyagalov’ – ‘tekmelemek’ anlamına gelen ‘lyagat’ fiilinden geliyor.

sonra inmesine yardımcı oldu. Lena indiğinde vücudunun tüm ağırlığını esnek bir hareketle Ovçinnikov'un eline bıraktı ve bundan boğulur gibi olduktan sonra Ovçinnikov bu güvenilir el sıkışından umut verici bir anlam çıkardı.

Yüzbaşı Novikov, "Teğmenim, Başçavuş Ladya'yla bağlantı kurdunuz mu?" dedi.

"Bağlantı olacak. Lütfen sipere gelin, Yüzbaşı yoldaş. Sen de Lena. Herkes çalışmaya devam etsin. Lyagalov benim küreğimi al."

Ovçinnikov'un kendisinin de askerleriyle birlikte kazması Novikov'u şaşırtmadı, onurlu bir teğmenin hiçbir şey yapmadan boş oturup bekleyemeyeceğini iyi biliyordu. Her zaman önce siper alır ve ateşe hazır olduğuna dair tekmilini verirdi.

Yeni kazılmış derin sipere girdikleri zaman kuvvetli bir nem kokusu vardı girişteki samanların üzerine oturdular, Novikov sigara çıkardı, çakmağın ışığında dikkatle Ovçinnikov'a baktı ve dedi:

"Şafağa kadar siper kazmalı ve doğrudan görülmemek için böyle kamufle olmalısın."

"Biliyorum," diye sigarasını yakarak cevabı yetiştirdi Ovçinnikov. Sustular.

Lena, Ovçinnikov'un sigara yakışında kendisine dikkatli bakışlarını fark ettiğinde öfkeyle sordu.

"Söyler misiniz bana, bataryadakiler burada bir mayın tarlası olduğunu gerçekten bilmiyorlar mıydı? Bana da bir sigara verin, uyku bastırdı Teğmen yoldaş." dedi.

Ovçinnikov silkindi, sigara zayıf yanaklarının kenarını, onun çengel burnunu aydınlattı, aniden ağır bir sesle söyledi:

"Size sigara içmeyi keşif kolundakiler mi öğretti? Bu size yakışmıyor. Ben şahsen sigara içen kızlara saygı duymam.

Parfüm, kolonya başka bir meseledir. Savaştan sonra size bir tane söz veriyorum.”

Novikov’a doğru kıskanç bir bakış atarak Lena’ya sigarayı uzattı ve kibrit çaktı. Lena ona küçümseyerek baktı, kibriti üfledi.

“Teşekkürler. Benim muhteşem bir Fransız parfümüm var. Keşif kolundakiler hediye etmişti. Fakat parfüm hediyeniz yerine sığınağa biraz daha saman koysanız iyi olur. Müsaadenizle, bunun için emir vereyim mi, Teğmen yoldaş?”

Lena, paltosunu giyip çıktı.

Bu sırada Teğmen Ovçinnikov gülerek: “Ona da ne oluyor?” dedi. Sonra, yüzbaşıya dönerek. “Çetin ceviz desene! Eh, ne iyi karı olurdu, yatakta asıl, kraliçe olurdu!” Abartılı ve küçümseyici şekilde ekledi. “Muhteşem bir şey yüzbaşı!”

Görünüşe göre bu konuşmayla Yüzbaşı Novikov’a, artık Lena’ya öğüt veya emir verebileceği derecede yakın olduğunu göstermek istemişti. Ama Novikov, Teğmen Ovçinnikov’un ondan beklediği şeyi söylemedi:

“Unutma, ilk darbeyi senin topların karşılayacak! Ana cadde senin sorumluluğunda. Ama tüm çevreden bombardıman bekleyebilirsiniz.”

“Biliyorum.”

“İstihkâmcılar mayın tarlasını temizlemeyecekler. Aksine, senin toplarının önündeki çukurluğu mayınlayacaklar. Senin etrafındaki her yerde hem bizim hem Almanların mayınları olacak. Almanlar gelirse bu mayınlarda sıkışacak. Anlaşıldı mı?”

“Biliyorum,” dedi Ovçinnikov aynı somurtkan tonla yeni bir sigara yakarak.

Bir süre sustuktan sonra Ovçinnikov sigarasının dumanını içine çekip tekrar düşüncelere dalarak tekrar güldü:

“Demek, bir tuzak söz konusu, değil mi?” diye sadece itiraz etmek istercesine şüpheyle söyledi.

“Nasıl?” Novikov hafifçe gülümsedi. “Sadece zor bir bölgede savaşıyoruz. Telsizcilerin mayın tarlasındaki tepeyi geçmek konusunda istikamcılarla temasta olsun.”

“Biliyorum,” diye yine sözünü kesti Teğmen Ovçinnikov.

Bu somurtkan ‘biliyorum’ u Ovçinnikov ağır basan onuru yüzünden, kendinden genç bir adamdan emir almaya duyduğu kızgınlıktan söylerdi, çünkü Novikov ondan daha gençti ve hiçbir deneyimi yoktu. Kendisi 26 yaşında bir teğmenken, bataryanın onun değil, Novikov’un emrinde olmasını kötü bir şans olarak algılıyordu.

“Biliyorum ne?” diye sordu sakince Novikov. Bu ses tonuyla Ovçinnikov üzerindeki üstünlüğünü bir kez daha hissettirmişti. “Yerini al ve derhal tepeyle bağlantı kur! İyi şanslar. Seni canlı görmek istiyorum!”

Novikov ayağa kalkıp girişin üzerindeki asker elbisesini bir yana attı.

Taze güçlü dağ havasıyla, otların ihtiyatlı hışırtısıyla fevkalade sessiz, yıldızlı bir gece duman dolu sığınağa katıldı. İri bir yıldızın parıltısı siperin üzerine yayılarak mor ateşle titriyordu.

“Sessizler, bekliyorlar.” dedi Novikov düşünceli düşünceli. Sonra başını çevirmeden sordu: “Sen savaşın sonunun yakın olduğunu hissetmiyor musun? Macaristan’da İkinci Ukrayna Alayı Tisa nehrine ulaştı. Yugoslavya’da tanklarımız Belgrad eteklerinde. Savaş kısa sürede sona erecek.”

Ovçinnikov sığınağın derinlerinde kımıldamadı, karanlıkta sadece sigarasının ışığı ince dudaklarını aydınlatırken sıcaktan alev alev yanmaya başladı, kısaca cevap verdi.

“Hayır.”

Ama bu cevap bir yalandı. Herkes gibi Ovçinnikov da savaşın sonunun yakın olduğunu seziyor ve bazen düşüncelere dalarak henüz tamamlamadığı bir şeyler için endişeleniyor, anlam veremediği bir rahatsızlık hissediyordu. Bu ona sıkıntı

veriyordu. Savaş boyunca diğerlerinin yaptığı önemli bir şeyi yapmamış olduğundan sıkılıyordu. “Hayır, hissetmiyorum,” diye somurtarak tekrarladı. Novikov yarı ciddi cevap verdi:

“Amma da aptalsın! Tamam. Ben gidiyorum.”

Yarı kazılmış haberleşme siperinde Nişancı Porohonko’yla rastlaştı. Çıplak tenine giydiği ceketinde terleyen Porohonko, sırtında asker elbisesine sıkıştırdığı bir saman yığını taşıyordu. İnleyip kürek kemikleri üzerinde hışırdayan yığını hoplatarak nazikçe sordu:

“Bu emri siz mi verdiniz Yüzbaşı yoldaş, yoksa keşif kolu mu?”

Novikov imayı anlamamış gibi yaptı.

“Emri ben verdim. Savaşta izafi bir konforla yaşamayı öğrenme zamanı geldi.” Ve benzeri bir şakayla ekledi: “Yakında temiz çarşaflarda uyuyor olacağız Porohonko, söz veriyorum.”

Porohonko sığınağın kapısında yükünü boşalttı. Sırtından samanlar dökülürken batarya komutanının kaybolduğu karanlığın içine dönüp baktı. Yaklaşan savaşın ilk işareti Yüzbaşı Novikov’un bu tuhaf, sakın neşesiydi.

Tam bir şafak sessizliği hâkimdi. Almanlar susmuşlardı. Şafaktan yarım saat önce Teğmen Ovçinnikov’a her şeyin hazır olduğu, kazma işinin tamamlanmış, silahların tepeye topçu mevzisine yakın bir yere yerleştirilmiş, nöbetçilerin dikilmiş olduğu hakkında rapor verdiler.

Çavuş Saprikin tarafından uyandırılan Teğmen Ovçinnikov, üstünü örümcek ağı gibi kaplayan belirsiz uyuşukluk içinde bir süre sığınakta samanların üzerinde yattı. Oturduğunda her hareketiyle sırt kasları ağrımaya başladı ve uykudan yeni kalkan zayıf bir sesle sordu:

“2’nci Takım henüz hazır değil mi, tekmil verdi mi?”

“Henüz değil.”

Sığınaktaki askerler kül gibi yüzleriyle bitkindi, ışığa gözlerini kısmışlardı. Boş mühimmat kutusu üzerinde sıcak, nemli havada durgun mor aleviyle Alman gaz lambaları yanıyordu. Yanında bir tas, et konservesi, büyük bir kırmızı şarap şişesi duruyordu. Telsizci Gusev traşlı başını eğerek sıcak darı lapasını tastan kaşıkla üfleyerek ağzına götürüyordu.

Çavuş Saprikin dirseğini dik tutarak göğsüne bastıracağı cavadar ekmeğini kesti. Gücüne hakim olamadan öyle bıçağa bastırdı ki, sanki bıçağın ucuyla kendini kesecekmiş gibi göründü. Özenli ev sahibi tavrıyla kutunun üzerine büyük parçalar koyarak sakın bir tonda tavsiye etti:

“Akşam yemeği yiyin Teğmen yoldaş, şarap da var. Yüzbaşı Novikov bize bir şişe gönderdi. Oturun çocuklar.”

Teğmen Ovçinnikov. “Aç değilim” dedi.

Ovçinnikov büyük bir bardağa şişeden şarap döktü, sıcak alkollü sıvıdan hırsıyla bir yudum çekti ve yüzünü buruşturdu:

“Berbat, iblis, pis herif! Bize reçel suyu mu gönderdi? Eh, Gusev, 2’nci Takım’da Başçavuş Ladya’yı çağırırsana!”

Gusev ağzını sildi, çocuk gibi darı lapasını her yanına buluşturmuştu. Telefonun ahizesini kaldırdı, sıcak yemeği üflediği gibi üfledi ve boğuk bir şekilde konuşmaya başladı:

“Ladya’yı, Ladya’yı, Ladya’yı verin... Uyuyor musun? Ne oluyor orada?” Hayretle omzunu silkerek telefonun ahizesini Ovçinnikov’a verdi ve dedi: “O... müzik gibi bir şey dinliyor. Aklını kaçırmış.”

“Müzikle ilgili bu saçmalık da ne Ladya,” dedi boş bir ifadeyle Ovçinnikov Ladya’nın sesini yakalayacakmış gibi yakından ahizede duyduktan sonra. “Ganimetler suçlu olabilir mi? Siz orada ne yapıyorsunuz? Niye zamanında rapor vermiyorsunuz? Her şey yolundaysa rapor vermek lazım. Neyse, müzik dinleyelim. Ne müziği bu?”

“Benim kimsem yok. Ama savaşta iyi olan, her zaman budur. Ben eskiden faşizmi sadece gazetelerde görürdüm, Şimdi kendim gördüm. Onun için sadece erkekler değil, hepimiz onunla savaşmalayız kadın, çoluk  ocuk. Bir kez ve her zaman. Başka türlü asla yaşanmaz.”

Sustular.

Teğmen Ovçinnikov “Lyagalov!” diye güçlü bir Şekilde seslendi ve yavaşça ona doğru yaklaştı. “Gidip dinlen! Ben burada olacağım. Lena seninle konuşmam gerekiyor.”

Lyagalov tereddütle duraksadı, top yüzünden beceriksizce tökezleyip utanga  a Lena’nın karanlık siluetine doğru bakarak siperde gözden kayboldu. Biraz bekledikten sonra Ovçinnikov, neredeyse Lena’nın omzuna dokunarak mühimmat kutusunun üstüne oturdu, ganimet deri sigara tablasını cebinden çıkardı, ikram etti, gülerek Lena’ya uzattı:

“ celim mi bir tane? Ceketin kolunda...”

“  mıyorum, Teğmen Ovçinnikov.”

“Demek, bana hoş bir şaka yaptınız? Eh, buna sevindiğimi söyleyebilirim,” diye o aynı şakacı samimi Şekilde, sanki zorla sesine hâkim oluyormuş gibi söyledi ve tekrar sordu:

“Batarya komutanına şov mu yapıyordunuz?”

Lena kayıtsızca oturdu, hafifçe kaşlarını çatarak sordu:

“Bir Şey duyuyor musun?” Nehre doğru döndü. “Dinleyin, orada neler oluyor?”

Teğmen Ovçinnikov anlamadı.

G l karanlıkta kurşuni bir parıltıyla görünüyordu. Renksiz, sonbaharla donuklaşmış artık dumanla kaplanan suda yıldızlar yansımıyordu, makineli tüfeklerin bütün gece ateş ettiği kıyıdaki çalılar hareketsizdi. şafağın sessizliği itinayla göle, soğuk toprağa, göle doğru sokulmuştu. Neredeyse endişeyle ve kulaklarına inanamayarak Ovçinnikov, ansızın yerde dar bir yarı-

ğın içinden bir saksafonun çınlayan notalarını, davul gümbür-tüsünü ve bir kadının acı bir şeyler hakkında şarkı söyleyen duygusal, baygın sesini duydu. Aniden içinde öyle bir his uyan-dı ki, sanki orada, gölün yanında Almanların radyosu tesadüfen öbür gezegenden bir müzik yakalamıştı.

Teğmen Ovçinnikov'da hemen Almanların bu değerli za-manlarını uykuyla harcamadıkları düşüncesi uyandı, endişeli ve kuşku uyandıracak şekilde bu düşünce onu rahatsız etti.

O birkaç dakika oturup dikkatle dinledi. Batarya topunun solunda, çok uzakta, geçidin ötesinde, dağlarda makineli tüfe-ğin patlamaları yavaşça sessizliği bozdu, makinalı patırtıları fantezi bir resim gibi birbirine karıştı, yoğun tank atışları par-ladı. Geçidin ötesinde, Rivna yakınlarında savaşın dördüncü günüydü. Sonra her şey sustu. Almanların grafomonu da he-men sustu. Her yere sessizlik çökmüştü.

Ovçinnikov umursamadan "Sıradan bir durum. Seni endi-şelendiren bir şey mi var Lenočka? Ben sana söylediğim şeyde ciddiylim, gerçekten birinci sınıf bir parfüm alacağım. Birkaç kez görmüş, ama almamıştım. Başka bir şey almıştım, onu sana vereyim mi?"

Paltosunun eteğini bir yana savurdu, vücudunun ısıyla ısıyan cebinden avcu kadar küçük, kabzası inci gibi parlayan bir tabanca çıkardı, havaya atıp tuttu ve dedi:

"Güzel değil mi? Bir Alman kadın memura ait olmalı. Sen onunla kendini öldürmeyecek hatta yaralamayacaksın bile. Oyuncak gibi bir şey... Senin silahın yok. Lütfen al."

"Göster bakayım."

Lena onun yanında soyunuyormuş gibi hareketlerini sınır-landırmadan nemli pelerinini hışırtıyla çıkardı. Ovçinnikov, gölün kurşuni ışığında Lena'nın dar omzunun, ince boynunun ortaya çıktığını gördü. Başını çevirmesiyle Ovçinnikov'a do-kunan saçlarının badem kokusunu hissettirdi.

Lena: “Bir kadın tabancası, bu tam bir oyuncak.”

Ovçinnikov onun sesini hayal meyal duydu ve sadece şiddetle ve kıskançlıkla diğer kadınların bilmediği şeyi onun iyi bildiğine dair zihninde bir düşünce parladı, kararsızlığı yüzünden Lena’nın soğuk olduğunu düşündü, aralıksız fısıltılarla sabırsızlık içinde titreyerek:

“Kalbime bir çivi gibi saplandın Lena. Kerpetenler sökemez seni. Ben seni kimseye vermem, kimseye vermem!..”

Sonra onu sıkıca kucakladı, kalçasına ve göğsüne sokuluverdi, Lena’yı sert bir şekilde kendine doğru çekti, göğsünü sıkıştırdı. Lena başını geri attı, kafasını salladı. Ovçinnikov şehvetle onu öpmeye başladı.

“Lenočka, Lenočka...”

Lena kıvrakça öne fırladı, atlayıp tüm gücüyle şakağına vurdu. Öfkeden sararan yüzüyle tokatı tekrarladı ve heyecanla ve öfkeyle fısıldadı:

“Sersem herif! Gözümün önünden cehennem ol! Yoksa ne yaparım bilmiyorum!”

Lena’nın tokadıyla kulakları çınlayan Ovçinnikov, tokattan uyuşmuş yanağını okşayarak kalktı, aniden hayret etmiş şekilde gülmeye başladı, ona doğru yüzünü döndü, büyük, kemerli burnunun delikleri titriyordu.

“Hadi vur, bir daha vur, daha sert!”

Lena ona doğru yürüdü. “Evet, vurayım!”

“Teğmen yoldaş, derhal telefondan isteniyorsunuz.” diye seslenen Lyagalov’un ürkek sesi duyuldu. Lena ve Ovçinnikov her ikisi de aynı anda çukurun başında dondurucu havada bir kafa silüeti gördüler.

“Başka kim var orada? Lyagalov mu? Dikizledin mi?” Teğmen Ovçinnikov öfkeli öfkeli sordu. “Sana soruyorum! Dikizledin mi?”

“Asla,” diye cevap verdi esnemesini tutarak Lyagalov “Benim midem... İhtiyaç için çıktım... Batarya komutanının emriyle geldim. Yerinize bakacağım.”

Ovçinnikov’un hevesi hemen kaçtı, sadece gözleri şüpheli bir parıltıyla yanıyordu. Lena’nın beyazlamış yüzüne yan yan baktı, omzunu kamburlaştırarak “Keşif koluna uyumaya gidebilirsin. Git! Biz onlarla âşık atamayız! Git onlara yüz ver!”

Yumuşak adımlarla Lyagalov’un önünden geçti, horultularla dolu, havasız sığınağa girdi. Telsizci Gusev yarı karanlıkta oturuyordu, her zaman sırtını duvara karşı dayayarak göz kapaklarını güçlkle aralıyordu. Telefonun ahizesi kucağındaydı. Ovçinnikov telefonun ahizesini kaldırdı, hala kontrol edemediği bir sesle:

“Teğmen Ovçinnikov telefonda!”

Yüzbaşı Novikov: “Niye mayın tarlasındaki tepenin geçişi hakkında rapor vermiyorsunuz? İstihkamlılarla temasa geçtiniz mi? Niye susuyorsunuz?” diye peşi sıra soruyordu.

“Benim güvenliğimden mi endişeleniyorsunuz?” dedi Teğmen Ovçinnikov. Yüzbaşı Novikov’un sakin sesi onu çileden çıkarmıştı.

“Ben emri yerine getireceğim! Buradan sıvışmaya çalışmıyorum. Benim için telaşlanmayın! Özellikle benim için!”

“Bu geçiş olmazsa seni mahkemeye vereceğim,” dedi sessiz ve açık bir ifadeyle Novikov. “Öyle senin için endişelendiğim falan da yok.”

“Nereye emrederseniz yüzbaşı! Dediğiniz yere gitmeye hazırım, mahkemeye de, cehenneme de!” Burnu havada, ince yüzlü Ovçinnikov, kaslı kollarını açıp ince dudaklarını hırsla sıkarak uzun zaman ranzada oturdu, yırtıcı bir kuşa benziyordu.

Teğmen Ovçinnikov, Çavuş Saprikin’i ancak fark etmişti. Mühimmat kutusunun yanına yaslanan Saprikin dostça gülümseyerek,

“Öfkelenmeye ne gerek var? Ben istihkâmcılara giderim. Siz uzanın Teğmen yoldaş. Ben yavaş yavaş gideyim...” derken bir yandan yıpranmış, ezik parti kartından kopmuş olan fotoğrafını geri yapıştırmaya çalışıyordu.

Yüzü yuvarlak, yumuşak, evcimen erkeklerdeki gibi düşünceliydi, şakakları kandilin zayıf ışığında hafiften gümüşü bir renk veriyordu.

“Bu ne iştir geldi başıma, Allah Allah! Hep ayrılıyor! Rutübetten mi, terden mi? Hangi cebe koysam? Alman barutundan ipek bir bez buldum işte. İşe yarar mı acaba?”

Parti kartını yavaşça ipek beze sardı, gömleğinin arka tarafına dikilmiş bir cebe zorla yerleştirdi, sonra kelimelerini tartarak sessizce söyledi:

“Ben gidiyorum Teğmen yoldaş. Siz biraz dinlenin.”

BEŞİNCİ BÖLÜM

Binbaşı Gulko, Yüzbaşı Novikov'un ateş hattına gece saat 03.00 gibi geldi.

Dar çizmesine kırıbaşıyla vurarak mevziyi gözden geçirdi, top mevzilerine doğru yürüdü. Almanlara 200 metre mesafede bulunan Teğmen Ovçinnikov'un toplarının konuşlandığı bölgenin solundaki gölü seyredirken tepede düşüncelere daldı.

“Kötü bir pozisyon. Toplar kolay görülebilir. Fakat ondan iyisi de yok. Ne düşünüyorsunuz Yüzbaşı Novikov?”

“Sanırım Almanlar burnumuzun dibinde ve herkese fısıltıyla konuşmalarını emrettim. Fakat siz, Binbaşı yoldaş, şıngırdarak yürüyor ve düğün partisinde gibi yüksek sesle konuşuyorsunuz.” dedi doğrudan Novikov. “Onların makineli tüfeklerinin ateş tehditleri altındayız.”

Karargahın yeraltı sığınağında Binbaşı Gulko subayların yanında sadece iç gömleğiyle oturabilirdi, ama genelde bataryaya tüzüğe uygun olarak düzenli, özenle tıraşlı, dinç halde gelir, göğsünden çapraz kemerler geçirir, yüksek sesle konuşurdu. Novikov'un dediğine sinirlenmeyip istifini bozmadan çizmesinin üstüne kamçıyla vurdu ve aydınların kural olarak savaşta vurguladıkları amirane tonla:

“Hazır ortalık sessizken Asteğmen Alyoşin'in takımına iyi bir dinlenme emri veriniz. Bu muhteşem malikâneyi de. Onlar bunu hak ettiler. Bırakın onlar tüy gibi yastıklarda ve temiz çarşaflarda uyusunlar.”

“Ben de öyle emir verdim.” dedi Novikov. “Lütfen gelin, bir göz atalım.”

Dinlenmeleri için birkaç saatleri vardı, ama ne kadarı kesin bilemiyorlardı. Subaylar uyumamışlardı. Perdeleri sıkıcı

çektikten sonra konağın ikinci katında oturdular. İnce kristal bardaktan hoş kokulu bir Fransız konyağı, çokça sigara içtiler ve birazcık atıştırdılar, ama sarhoş olmadılar.

Duman katmanları gaz lambasının yeşil abajuru üzerinde kımıldıyordu. İçerisi ılıktı. Uzun zaman çalışmanın ardından yorgun düşen askerler yumuşak divanların ve yerde serili olan halıların üzerinde horluyorlardı. Koltukta Telsizci Kolokolçikov, sehpaye doğru eğilmiş ahizeyi yanağına tutmuş uyuyor, dudaklarıyla şapır şupur sesler çıkarıyor, yorgunluktan uykusunda mırıldanıyordu:

“Sen kuyuya git. Kuyuya...”

Mermi yükleyicisi Bogatenkov, nöbeti değişmiş, halı üzerinde gömlekle oturmuş, dikkatle kaputunun düğmesini dikiyor, bazen de şefkatle Kolokolçikov’a bakıyordu. Uzun boylu, koyu saçlı, atletik vücutlu Bogatenkov çalışırken kuvvetli parmaklarının hareketlerinde özgüven hissediliyordu, genç kaslarının şişkinliği gömleğinin altından gözüküyordu, yüzü güzeldi, esmerdi.

“İşe bak ya Yüzbaşı yoldaş!” dedi Novikov’a bakarak. “İki ay hastanede yattım, rüyalarım hep patlamalar vardı, burada ön hatta, bozkırlar üzerinden güneşin doğuşu, atılmış yığınlar, kömürlü yüzümde madenci lambaları. Uyandığım zaman beni uyandıran sanki maden ocağı düdüğüymüş gibi. Kolokolçikov ise... Rüyalarında hep kuyu görüyor. “

“Gidin, biraz uyuyun.” dedi Novikov. “Vakit kaybetmeyin.”

Binbaşı Gulko sigarayı ağzında bir yandan öbür yana yuvarlarken tiksintiyle dumandan yüzünü buruşturdu, masada duran resimli kitabın sayfalarını karıştırdı ve kızgınlıkla konuştu:

“Sinizm² alıp yürüdü. Kan, ölüm, mezarların yanında gülen yüzler. Yıkımlar. ‘Rusya’nın görüntüleri’... Alman subay-

² Sinizm, Antisthenes’in insanın erdem ve mutluluğa, hiçbir değere bağlı olmadan bütün gereksinimlerden sıyrılarak kendi kendine erişebileceğini savunan öğretisidir.

lar için bir kitap. Petin!” diye bağırdı o. “Tuvalete at alçakların şu kitabını! Hadi, tuvalete at!” deyip koltukta uyuklayan yaverin üzerine kitabı sinirlenerek attı.

Petin silkindi, uykunun verdiği uyuşukluktan kurtuldu, inanılmaz büyük elleriyle kitabı hissetti ve o da sayfalarını çevirdi, düşündü ve yüzünün tüm hatlarıyla gülümsedi:

“Zımpara gibi Binbaşı yoldaş!”

Binbaşı Gulko zalimce burnundan soludu.

“Ben mühendis olarak tüm hayatımın inşaat alanlarında dolaşmakla geçtiğini söyleyebilirim, bu yüzden Rusya’yı biliyorum,” diye kendinden emin bir şekilde konuşmaya başladı “Faşizmi de gayet iyi biliyorum. Yıkıntılar dünyası, ağaçlarda haça gerilenler, kül olmuş şehirler, mahvetmeye istekli, sadizmi idealize eden insana benzer iki ayaklılar... Neden bana böyle bakıyorsunuz Yüzbaşı yoldaş?”

“Ben herkesin bildiği gerçeğe aşina olduğumu söyleyebilirim.” dedi Yüzbaşı Novikov.

“Ah, dünyada herkes bu gerçekleri bilseydi.” dedi Binbaşı Gulko kaşlarını çatarak.

“Ben sadece herkesin bildiği şeyleri yüksek sesle konuşmaktan nefret ederim binbaşı.” dedi Novikov. “Sık kullanmak düşünceyi erozyona uğratar. Nefret susmayı gerektirir.”

“Nasıl yani? Oldukça ilginç!” diye mırıldandı Binbaşı Gulko masanın kenarında oturan Alyoşin’e dönerek: “Peki siz asteğmen? Siz ne düşünüyorsunuz, hımm?”

Yüzbaşı Novikov bir kadeh aldı, sigara tabakasını çıkarıp yüksek sesle kapağını şaklattı. “O doğrudan bana tâbi bir su-bay, bunun için benimle aynı fikirde demektir.”

Alyoşin kayıtsız bir görünüşle dinledi, ama yüzbaşının sözlerinden sonra utançla kızardı. Lena da Novikov’u etkileyen gençlere özgü kahkahasıyla aniden güldü.

Yüzbaşı Novikov, “Rusya...” diye düşünceli düşünceli konuştu. “Ben sadece savaşta gördüm Rusya’nın gerçeğini... Rusya’nın gerçeği ne biliyor musun Vitya?”

Yüzbaşı onu ilk kez ismiyle çağırdığı için Asteğmen Alyoşin, Novikov’a sevgiyle baktı. Binbaşı Gulko da kendi alayındaki en genç, bu yarı yetişkin yüzbaşının kasvetli, sönük gözlerine ilgiyle baktı, sordu:

“Peki, ortaya koyun fikrinizi duymak istiyorum...”

Yüzbaşı Novikov cevap vermedi.

O sırada Bogatenkov paltosunu kafasının üstüne çekerek.

“Rusya ulaşamayacağımız kadar uzak. Polonya’nın ötesinde. Kilometrelerce uzakta.” dedi.

Yüzbaşı Novikov kalktı, alışılmış bir hareketle kemerinde tabancasını oynatıp telefona doğru yaklaştı. Telsizci Kolokolçikov hâlâ şefkatle yanağıyla ahizeye sarılıyor, ahizeyle yanağını ovuşturuyor, yorgunluktan mavi göz kapaklarını uykusunda titreterek mırıldanıyordu: “Sen kuyuya git, kuyuya.. Su soğuk...”

“İşte Rusya!” dedi Novikov sessiz ve ciddiyetle.

Telsizcinin sıcak yanağından ahizeyi yavaşça alıp Teğmen Ovçinnikov’u aradı. Biraz bekledi, uykulu bir boşboğazlıkla rahatça yanağını avuçlarının içine alan Kolokolçikov’un önünde durdu. Ovçinnikov’un sesini duyduktan sonra Ovçinnikov’la mayın tarlası hakkında alçak sesle konuştu ve sonra sertçe konuşmasını tamamladı.

“Eğer mayın tarlasındaki tepe geçilmezse askerî mahkemeye gideceksin.” dedi ve ahizeyi kapattı.

Binbaşı Gulko avuç içiyle masadaki Alman dergilerine hafifçe vurarak “Dinleyin Yoldaş Novikov, tam olarak kaç yaşındasın? Savaştan önce lise öğrencisi miydin, yoksa yüksek okul öğrencisi mi?”

“Ne fark eder?” diye cevap verdi Yüzbaşı Novikov “Eğer ilgileniyorsanız bataryanın karargahtaki kayıtlarına bakınız.”

“Eh, zaman doldu, ben gidiyorum,” dedi. Binbaşı Gulko. “Petin, atlar!”

Demirlerini şingirdatıp ayağını sıktığı anlaşılan dar çizmelerini çekti, kol saatinden gözlerini ayırmadan nazikçe konuştu.

“Bilin ki Yüzbaşı yoldaş, sizin bataryanız cepheye en uçta. Saldırı ne şekilde olursa olsun, rahat bir zaman beklemeyin.”

“Beklemeyiz Binbaşı yoldaş,” dedi Novikov ve sustu. Anlaşılan Gulko onun bildiğinden daha fazlasını biliyordu.

“Bu ganimetlerden mümkün olduğunca az içmenizi rica ederim.” diye tavsiye etti Gulko. Yumuşak ve şefkatlice Novikov’un kolundan tuttu, kapıya doğru götürüp durdu. Yüzbaşı Novikov’un yüzüne bakarak Alyoşin’in duymaması için neredeyse fısıltıyla konuştu:

“Unutma, sen hâlâ bir yeni yetmeden az büyüksün, senin çok şey öğrendiğini inkâr etmiyorum. Önünde koca bir hayat var. Henüz gençken iyilik yapmak için acele et. Geçliğinde herkes iyiliğe karşı özellikle hassastır. Felsefe yaptığım için bağışla. Yakında savaş bitecek. Her şey önünde. Eğer hayatta kalırsan tabii. Hayatta kalmaya bak!”

Binbaşı Gulko, Novikov’un dirseğini sıktıktan sonra çıktı, kapıda alçak bir sığınaktan çıkıyormuşçasına sıska sırtını istem dışı eğip ayrıldı. Gereksiz bir züppelikle merdivende mahmuzlarına vurup aşağı doğru indi.

Yüzbaşı Novikov ellerini ceplerine sokup sakın olmaya çalışarak hayal kırıklığıyla odada ileri geri yürüdü. Savaşta zayıflık olarak duyduğu, utandığı gençliğini ona daha önce hiç kimse hatırlatmamıştı. Emrine tabi olan adamlardan bazıları onun iki katı yaşındaydı. Onların yaşamlarından sorumlu, tecrübeli biri olarak onun tartışılmaz hakları vardı ve çoktan buna alışmıştı.

“Bu da ne?” diye sordu Novikov ayaklarının dibindeki yabancı çantaya bakarak. “Nereden çıktı bu paçavralar?”

“Sihhiyeden, şu şişman yüzbaşı tarafından bırakılmıştı.” diye cevap verdi Alyoşın.

“Aa-a!” dedi Novikov belli belirsiz ve yavaş sesle tekrarladı: “Neyse, savaşta da iyilik var. İyilik ve kötölük. Sen felsefe okudun mu Vitya?”

Asteğmen Alyoşın göğsünü masaya dayamış bir çocuk gibi dikkatle Alman dergilerindeki resimlere bakarak bir şeyler hakkında dęřüncelere dalmıştı. Lambanın yumuşak yeşilimsi ışığı Alyoşın’ın beyaz temiz alnına, düzgün kaşlarına, açık mavi gözlerine dęřüyor, gözleri genç ve şeffaf görünüyordu.

“Siz şanslı birisiniz Yüzbaşı yoldaş!” Neşeyle hatta hayranlıkla haykırdı Alyoşın: “Sadece çok şanslı!”

Novikov çizmelerini çıkarmadan bir kanepeye uzandı, pal-tosunu göğsüne çekti ve dedi:

“Sana öyle geliyor Vitya. Işığı kapatma. Niye benim şanslı olduğumu söyledin?”

Alyoşın ayağa kalktı, koltuğunu geri itti, üstünü çıkartıp suya atlar gibi boş ranzaya kendini bıraktı. Ranzanın yayları aniden gıcırdadı, yatığı yerden gömleğinin düğmelerini açmaya çalışırken ayağının burnu ile topuğunu iterek ayağından çizmelerini çıkarmaya başladı. Sonra yumruğuyla tombul, koku-lu, yeni kılıf takılı yastığı bastırdı ve sesinde hayalci bir dokunuşla şöyle dedi:

“Hayır, gerçekten Yüzbaşı yoldaş, siz şanslı birisiniz. Siz yüksek bir rütbe ve madalyayla savaştan döneceksiniz. Sizi askeri akademiye gönderecekler. Oysa ben, kahretsin!”

İçini çekti, doğruldu, çocukça elini çenesine dayadı, yuvarlak, genç boynu sararmış, kahverengi saçları boynuna düşmüştü.

“Ben, yalnız Tanrı bilir Yüzbaşı yoldaş. Hiçbir şey elde edemeyeceğim. Ciddiyim. Benim yalnız bir Kızıl Yıldız nişa-nım var, kahramanlık madalyası alamadım. O benim için ödöl-

lerin en büyüğüdür, sıradan bir askerin cesareti için ödüllendirilmesi. Gerçekten ciddiym! Lütfen gülmeyin!”

“Madalya almak hiç o kadar zor değil, sen de alırsın, merak etme,” diye cevap verdi Yüzbaşı Novikov ve sordu: “Söylesene Vitya senin bir bekleyenin var mı? Annen, kız kardeşin, sevgilin?”

“Evet annem... ve Vika... adı Viktoriya, biz ona Vika diyoruz,” ve Novikov karalıkta yüzünü görmese de, kızardığını anladı.

“Çok iyi.” dedi Yüzbaşı Novikov ve kısa bir sessizlikten sonra tekrar sordu: “Rusya’yı özölüyor musun Vitya?”

Polonya’nın sisli ovalarının gerisinde, onların çok uzağında kalan Rusya sanki asla geçmeyecek sevinçli bir ağıyla kaplanmıştı.

ALTINCI BÖLÜM

“Yüzbaşı yoldaş! Yüzbaşı yoldaş!..”.

Novikov hızlı bir refleksle kaputunu göğsünden attı. Uykulu bilincinde kırık cam sesleri, kah çöken kah çatıya çarparak düşen mermi kovanlarının sesleri çınılıyordu. Çatırdayan duvarlar, sallanan zemin ve yarı karanlıkta beliren Remeşkov’un kordandan sararmış benzi, Novikov’u hemen ayağa kaldırdı.

“Ne?”

“Yüzbaşı yoldaş! Yüzbaşı yoldaş!”

“Ne?”

“Yüzbaşı yoldaş, toplara!” diye nefesi kesilerek güçlükle yutkunarak konuştu Remeşkov. “Başladı!.. Sona yaklaştık...”

“Neyin sonu?” Sinirle kemerini ve silahın kılıfını yakalamıştı. “Bu bir son ise, başka bir şeyin de başlangıcı değil midir? Alyoşin nerede? Niye beni daha önce uyandırmadın?”

“Asteğmen, siz uyanıncaya kadar sorumlu olacağını söyledi. Herkes topların yanı başında...”

“Sen şu emzikli çocuklara bak! Emir vermeye de başladılar.” diye homurdandı Novikov.

O artık Remeşkov’un söylediklerini duymuyordu, kaputunun kemerini sıkarak, plançetesini omzuna alarak, bu ıssızlaşmış, dağınık yatak odasına uykulu gözlerle baktı. Perdenin yırtıkları arasından şafağın pembe ışıkları sızıyordu. Masada konserve kutuları ve boş şişeler arasında lamba güçsüz çıkan aleviyle boğucu bir duman çıkarıyordu. Sarsıntıyla masa örtüsünden düşen oyun kâğıtları halının üzerine saçılmıştı. Hiç kimse yoktu. Odanın karanlık köşesinde duran Telsizci Kolokolçikov, Novikov’un gözlerine bakarak tiz bir sesle;

“Sizi... Alyoşin toplara çağırıyor! Peki ben... Nereye gideyim?” dedi.

“Oraya, toplara!”

Yürürken miğferini takan Novikov, ayak darbesiyle kapıyı genişçe açtı, alt kattaki merdivenlerden aşağı koştu. Yarı kırılmış camlar çerçevelerde sarı renkte yanıyor, sabah esintisi perdeleri havalandırıp kapıları çarparak katları dolaşıyordu. Bataryadan uykulu, iki yaşlı sürücü buraya koşuyor, belirsizce bir şeyler arıyorlardı. Novikov’u gördükten sonra ona dönerek kalakaldılar, geri hizmetlerdeki görevlilere özgü bir tavırla ellerini selam vermek için şapkalarına attılar.

“Bu ne telaş?” dedi Novikov.”Herkes yerlerine!”

Botlarıyla kırık camları çatırdatarak veranda boyunca koştu, çiyden ıslanmış yeşil parka çıktı.

Bataryanın tenteyle örtülü arabaları yapraksız ihlamur ağaçları altında bulunuyordu. Tentenin kıvrım yerlerindeki nemde ışık yansıyor, patlama dalgasıyla arabaların üstüne düşen yapraklar sararıyordu. Yasemin renkli duman nemli havada çözülüyor, ağaçlıklı yol, havuzun mor yüzeyi üzerinde asılı kalıyordu.

Yüzbaşı Novikov hızlı yürüdü, neredeyse patika boyunca geçide doğru koştu, dalların arasından tepeye baktı, tepenin üzerinde tank savar mermileri uçuşuyor, aralıksız bomba patlamaları yamacı kaplıyordu. Onun solundan, şehir yönünden uzun menzilli bir top atışı duyuldu, ses seli ona doğru akmış gibiydi, bu sele sağından topun keskin çatırtısı katıldı.

O zaman Novikov saldırının başladığını anladı. Başlamak zorundaydı. Kafasında korkunç bir düşünce uyandı. Saldırının vaktinden önce daha yapacakları işlere zaman bulamadan başladığını düşündü. Bunların ne olduğunu hatırlamaya çalıştı, ama hatırlayamadı.

Sararmış otlar üzerinde yokuş boyu koşarken makineli tüfeğin izli mermileri göğsü seviyesinden, sağından geçti. Novikov

hayretle dağ geçidinin sağına, çam ağaçlarının kırmızımsı gövdesine doğru baktı, dört tankın karanlık vücudunu gördü.

“Onlar dağ geçidinden mi çıktılar?” diye kafasında bir düşünce yapıp söndü.

Patlamayla Remeşkov kendini aşağı attı, yüzü neredeyse yere degecek şekilde soluğu kesile kesile süründü, sırt çantası yine bir kambur gibi sırtında sallandı; Remeşkov’un yere yığılıp sürünmesi değil, bu tıka basa bir şeylerle doldurulmuş sırt çantası birden bire Novikov’da öfke yarattı.

“Sen yine toprağı mı öpüyorsun? Yine mi bu saçma sapan çantan?”

Remeşkov mırıldanarak ayağa fırladı ve ıslak çimlerin üzerinde kayarak yüzbaşının arkasından tepenin başına doğru atıldı. Burada, bu açık yerde Remeşkov, vücudunu büyük bir hedef gibi hissediyordu, ancak ateş pozisyonunda kendine geldi, yere oturdu. İnsan yüzlerini, topları, mermileri, Yüzbaşı Novikov’u bulanık şekilde görüyordu.

“Eğer bir daha benimle ilgili aptalca bir meraka kapılırsan, bunu bağışlamayacağım!” diyen Yüzbaşı Novikov’un yüksek sesini duydu ve yanında Asteğmen Alyoşin’in suçlu, şaşkın yüzünü fark etti. Sonra biri bağırdı:

“Yüzbaşı yoldaş! Teğmen Ovçinnikov telefonda, emirlerinizi bekliyor!”

“Topların yanı başındakilere söyle, ateşe hazır olsunlar, ama ateş açmasınlar.” diye komut verdi Novikov ve hafifçe eğilerek haberleşme siperine atladı.

Uykusuzluktan sersem olmuş keşifçi ve telsizciler Almanlardan kalma kalın bir kâğıt poşetinin etrafında çömelmişti, poşetten bisküvi çıkartıyor, uykulu tavırla çiğneyip gülüşüyorlardı. Novikov’u gördükten sonra kaputlarındaki kırıntıları silkelediler ve bir:

“Maskaralığı kes Bogatenkov!” dedi.

Birinci topun yükleyicisi Bogatenkov Yüzbaşı Novikov’a sırtı dönük siperde bağdaş kurarak oturmuş sesli sesli bisküvi yiyordu ve geriye dönmeden neşyle konuştu:

“Hayır, Gorbaçov! Bana mermi işlemez. Ben bir madenciyim. Beni toprak korur. Sen balıkçısın, seni de su... Tüm savaş boyunca ön hatlarda oldum, şimdi sonu yaklaşmışken ölmem. Anladın mı?”

“İn aşağı bakalım! Yüzbaşı geldi, duyuyor musun madenci?”

Keşifçi Başçavuşu Gorbaçov avucunda görkemli bir Fin bıçağını sıçratarak parlayan gözleriyle nazıkçe Novikov’a gülümsedi ve Bogatenkov’u omzundan itti.

“Hadi in aşağı!” Sonra gülerек: “Fritzlerin yaptığına bakın. Ortalığı karıştırdılar. Bir şeyler yememize bile zaman bırakmıyorlar. Çek piyade birlikleri geldi Yüzbaşı yoldaş. Önümüzde kazıyorlar. Gördünüz mü?”

Düğmeleri açılmış, özensiz halde boş mühimmat kutusunun önünde durdu, tahtalarda Fin bıçağının izleri kalmıştı. Görünüşe göre Hazar denizi balıkçısı, kutuya elini koyduktan sonra parmakları arasından bıçağı hızla saplayarak ustalığını göstermişti.

“Sirk mi kurdunuz?” diye Gorbaçov’un övüngeşli kişiliğini bilen Novikov sordu. “Bogatenkov, sen ne yapıyorsun? Kaderini mi sınıyorsun? Aşağı in bakalım! Bir daha görürsem, ikini de tutuklarım!”

Genç, kahverengi gözlü, yüz hatları düzgün olan Bogatenkov döndü, Yüzbaşı Novikov’un sert görüntüsünü görünce ürktü, aceleyle siperde indi, sağlam yapılı göğsünü sıkı gömleğini çekiştirerek mırıldandı:

“Evet, haklısınız... Müsaadenizle toplara gidelim mi Yüzbaşı yoldaş?”

“Derhal!”

Başçavuş Gorbaçov bıçağını kemerindeki kılıfına itip badi badi yürüyerek siperdeki iki makineli tüfeğe uzandı, şarjörle avuç içine vurdu, hayıflanarak söyledi:

“Eh Yüzbaşı yoldaş, nasıl oldu da Ovçinnikov makineli tüfeğini unuttu? Bunu ona götürmek gerekecek.”

“Yerlerinize-e-e!” diye emretti Novikov.

Yüzbaşı Novikov dürbünde gördüğü şeyden evvelâ hiçbir şey anlayamamıştı. Gölün tüm çevresine, öndeki alan ve sırtın sol tarafına tank ateşinin parıltısı saçılıyor, alan üzerinde çok hızlı yayılıyordu, makineli tüfekler nefes almaya izin vermiyordu. Sürekli bir patlama vardı. Ardından Alman tanksavarlarının sesi duyuldu.

Novikov, Almanları Teğmen Ovçinnikov’un mevzinden 200 metre geride gölün kıyısındaki çalılıklarda gördü. Bir tuhafılık varmış gibi geldi. ‘Bizim tanklar top ateşiyle cevap vermemişti.’ Almanların ateşi Binbaşı Gulko’nun bahsettiği sağ kanattaki mevziye yönelikti.

Ormanın solunda, dağların arasında baltayla yarılmış gibi görülen sisli karanlık boğazdan tanklar, küt burunlu kamyonlar, camlarıyla parlayan zırhlı personel taşıyıcılar ve uzun siyah insan akımı karınca sürüsü gibi hareket ediyordu. Bu akım makas gibi yavaş yavaş iki kola ayrılıyor, bir kısmı üç öncü tankın girdiği ormana doğru akıyor, öbür kısmı ise soluna, gölün kuzey kenarına, vurulmuş köprüden üç yüz metre mesafede, mayın tarlasında Teğmen Ovçinnikov’un toplarının bulunduğu mevziye doğru hareket ediyorlardı.

Novikov göle giden yolu temizleyen tankların sol kolunun boğazdan çıkarak önlenemez bir kuvvet olarak yoldan hareket ettiğini anlıyordu. Gölün öbür yakasına geçişi sağlamak, Çekoslovakya’ya girmek gerekti. Fakat onu şaşırtan, sağ kolun boğazdan çıkarak vadi yolu ile doğrudan ormana, şehrin doğu

kenarına doğru inmesiydi. Şehrin girişlerinde kendi tankları ve topçuları bulunduğu için Novikov bunu beklememişti.

Yüzbaşı Novikov bir an için periskopunu bıraktı ve etrafa baktı. Duman Kasno'nun batı eteklerine kadar yayılmıştı, orada hiçbir şey görünmüyor, sadece Katolik kilisesinin tepesi kül rengi bir sisle parlıyordu. O yönden top atışlarının gümbürtüsü geliyordu, Almanlar oraya saldırıyordu. Novikov o an anladı ki, Almanlar Çek sınırına doğru, Rivna'nın kuzeyindeki gruplaşma çemberinden kurtulmalarını kolaylaştıracak şekilde batıdan Kasno'yu yeniden ele geçirmeye çalışıyordu.

"Neyin peşinde oldukları belli." diye düşündü Yüzbaşı Novikov durumu anladığı hissiyle, hatta tatlı bir rahatlamayla ve emir verdi:

"Hazır olun! Teğmen Ovçinnikov'la bağlantı kurun!"

Keskin bir homurtuyla uzun menzilli top atışı neredeyse tepenin üstünde patladı ve şarapnel parçaları yırtık bir buluttan kopuyormuşçasına siperin önünden aşağı sıçradı.

Başçavuş Garboçov tankları çevreleyen sol kolun yer değiştirmesini izlerken kırpışan kirpikleriyle kayıtsızca gülümse-di.

"Haydi beyler. Dinlenme bitti!" dedi ve bisküvi torbasını ayağıyla aşağı doğru tekmeleyerek gergin bir beklentiyle Yüzbaşı Novikov'a baktı. Ahizenin üzerine eğilmiş olan Telsizci Kolokolçikov Ovçinnikov'un toplarını arıyor, ama toplar cevap vermiyordu.

"E? Sorun ne?" diye Novikov telsizciye acele ettiriyordu.

"Bağlan haydi!"

O, Teğmen Ovçinnikov'un mevzisindeki çalıların yanındaki boz kahverengi yığınlara baktı. Bu çalılıklardan koşarak, düşüp kalkarak, sürünerek yüksekliğe doğru gelen bir insan silueti gördü. Dereden karayolu üzerine çıkan uzun tank kolları

karşı konulmayacak şekilde Ovçinnikov'un topları üzerine geliyordu. Tank kolunun başındaki ilk tanklar koşan silüete doğru ateş etti.

"Haydi!" Novikov aniden periskopu bıraktı. "Orada ne oluyor Kolokolçikov? Çabuk!" Telsizci gözlerini şaşkınlıkla ve çaresizce kırıştıran fısıltıyla:

"Cevap yok... Hat gitti... Koptu... Ben şimdi... Ben şimdi... Bağlantıyı..." dedi. Ahizeyi düşürdükten sonra nedense kaputunun kolundaki toprağı özenle silerek siperde yavaşça doğruldu.

"Temizliği bırak!" diye Novikov bağırdı ve sabrını yitirerek alanı gösterdi: "İşte Ovçinnikov'dan bağlantı var! Görüyor musun? Haydi, bağlantıya geç! Ne bekliyorsun?"

"İzninizle Yüzbaşı yoldaş! Ben açıkça görüyorum. Makeneli tüfeği de alıp gideceğim." diye Gorabçov omuzlarını sallayarak parlayan gözleriyle Novikov'a sanki karşı koymadan sakince bakıyordu.

"Ahizenin yanında kal delikanlı" dedi ve telsizciyi hendeğe itti. "O, mayına doğru nasıl sürünsün? Ben buraları adım gibi biliyorum..."

"Remeşkov'la git." dedi Novikov. "Onu da al yanına..."

Telsizci Kolokolçikov sanki bacakları kopmuş gibi telefon alıcısının yanındaki hendeğin dibine oturdu, gereksiz bir çabayla alıcıyı temizlemeye başladı, zorla nefes alıyordu. Görünüşe göre, birkaç saniyede Ovçinnikov'un topçu mevzilerinden tepeye kadar tüm yolu nasıl geçeceğini hayal etmişti.

Yüzbaşı Novikov, Teğmen Ovçinnikov'un topları ve ilerleyen tank kolu arasındaki mesafeyi biliyordu ve atış zamanı için iyi bir fırsattı. "Tam zamanı!.." Öncü Alman tankları mayın tarlasına ulaşmış ve ateşiyle karşılaştığında Alyoşin'e atış emri vermeyi düşündü.

Başçavuş Gorbaçov'un siper hattından çağırdığı Remeşkov'un mırıltılarını duymamıştı. Gorbaçov makineli tüfeği sırtında tüm vücuduyla eğilerek siperden dışarı atladı, onun arkasından yüzü koyun sürünen Remeşkov siperden atladı, çizmeleriyle siper boyunca emekleyerek sırttan aşağı yuvarlanarak indiler.

"Haydi, ateş, ateş! Ne tutuyor sizi? Tam zamanı! Ateş aç, Ovçinnikov!" diye bağırarak istedi Novikov. O artık ne beklediklerini anlayamıyordu. Bu, son sınırdı! Ondan sonra yalnızca ölüm olabilirdi.

Neredeyse o anda Ovçinnikov'un ateş mevzilerinin görüldüğü yerde yerin altından alevler yükseldi, fırlatılan mermilerin mavi noktaları, kolun parlayıp hareket eden siyah kitlesine saplandı. Sanki orada kısa magnezyum flaşları yanmıştı. Ovçinnikov'un toplarıyla aynı zamanda toprağın içine saklanan tanksavar toplar sağ vadiden ateş açmıştı.

"Başladılar!" diye siperde arkasından biri bağırdı.

"Başladılar! Ovçinnikov başladı, Yüzbaşı yoldaş! Komşular başladı!"

"Artık sadece kısa ve hızlı ateş, çok hızlı ateş etsinler! Bir saniye gecikmesinler! Bir saniye bile! Haydi, Ovçinnikov!" diye Yüzbaşı Novikov heyecanla rahatlamıştı. O esnada, Teğmen Ovçinnikov'un topçu bataryasından toprağa keskin alevlerin saçıldığını tekrar gördü, ateş hattında oraya buraya koşuşturan insanlar dolanıyordu. Novikov başlayan savaştan heyecanlandığında boğazında her zaman hissettiği gibi batan iğne gibi tanıdık bir his duydu.

"Yüzbaşı yoldaş! Başlayalım mı? Yüzbaşı yoldaş, başlayalım mı?" diye Asteğmen Alyoşin'in çınlayan sesini duydu Novikov, ama dönmedi, cevap vermedi.

Yolda Teğmen Ovçinnikov'un top mevzine doğru siyah kitle gibi hareket eden tank kolu yavaşladı, onu örten tanklar

aralıklı uğultu ile kolun arkasında dönüp yoldan toprak yere indiler ve ağırca sallana sallana hızını arttırarak kolun başına doğru süründüler. Orada siyah duman içinde üç tank yanıyordu. Bu siyah dumanın içinde kıvrılan yılanlar gibi alevler parlıyordu. Korkunç uğultuyla toprakta sürünen tanklar galiba Teğmen Ovçinnikov'un toplarını uzaktan görmüşlerdi. Mevzilerin etrafında toprak sütunları yükseldi. Novikov periskopuna yapıştı. Toplar karanlıkta görünmez oldu, oradan uzun alevler yatay şekilde fırladı. "Ovçinnikov ateş ediyordu galiba."

Dört zırhlı personel taşıyıcı tarafından örtülerek kolun ortasında hareket eden iki alçak sarı otomobil, camlarına yansıyan pembe parıltıyla böcekler gibi yolda her biri bir yana dağıldılar, hızla geri döndüler. Çukurlar üzerinde zıplayarak çamlığa, kolun hep çıkmaya devam ettiği boğaza doğru hızla ilerlediler.

Kolun ortasında tenteyle örtülü arabalardan aceleyle inen Alman silüetleri görüldü. Askerlerin her biri bir yana dağıldı, tankların peşinden koştular ve bütün vadi makineli tüfeklerden atılan mermilerin ışıyla doldu. Subayların otomobillerinin ateşten kolayca kaçındığını ve ağır tankların durmadan ateş püskürterek inatla Ovçinnikov'un mevzisine hareket ettiğini gören Novikov öfkeyle "İşte şimdi zamanıdır... Haydi! ..." diye düşündü. O zaman Alyoşin'in toplarına, soğuktan sırtlarını eğen askerlerine baktı.

"Dikkatt!" diye kendine has, tutkulu ve heyecanlı sesiyle emir verdi. "Öndeki tanklara!" biraz duraksadı ve bir solukla söyledi: "Ateşsss!"

Tepede havayı sarsan keskin bir gümbürtü kulakları tahrip etti. Yüzbaşı Novikov ateş sesinden Asteğmen Alyoşin'in emrini duymadı, bütün sesler bu gümbürtüyle bastırılmıştı.

Zırh delici mermilerin ateşi tepeden Teğmen Ovçinnikov'un toplarının ve tank kolunun ön kısmının bulunduğu koyu dumana doğru uçarcasına gitti. Duman donuk kıpkırmızı

göle doğru sürüklendi, hareketsiz durdu, bir tasta toplanır gibi çalılarda toplandı. Boşluklarda tankların kara, alçak gövdeleri ortaya çıktı. Novikov, tankların içinde oturan, onu öldürmeye hazır ve onu öldürmek zorunda olan insanlara duyduğu bitmeyen öfkesiyle ve her şeyi göze almış kararlılığıyla bağırdı:

“Daha düzgün hedef al! Daha sağlam! Nereye ateş ediyorsun? Kahretsin!”

Haberleşme siperinden atlayıp atış pozisyonuna doğru koştu. Alyoşin’in topun yanında koşuşturduğunu, Top nişancısı Stepanov’un gergin halde hareket eden dirseklerini, Bogatenkov’un aceleyle topa mermi yetiştirdiğini gördü. Top atıştan sonra geri çekiliyor, kalaslar altından çıkıyordu.

“Dur!” diye nefes alarak emir verdi Novikov. “Asteğmen Alyoşin! İkinci topa koş! Orada ol! Hedefi kontrol et! Koş! Stepanov nişangâhtan çekil bakalım!” diye top nişancısına, onun endişeli yüzüne doğru emrederek bağırdı.

“Çabuk!” ve omzundan çekerek onu nişangâhtan uzaklaştırdı, gözünü göz merceğine koydu ve mekanizmayı hareket ettirdi.

Nişangâhın kesişen çizgileri siyah dumanın üzerinde kaydı, kâh yollara kâh aleve rastladı. Nihayet dumandan çıkan bir tankın karanlık gövdesinde bir an için durdu. Novikov nişangâhın saplarını terli avuçlarında var gücüyle sıkıp kesişen çizgileri biraz aşağı indirdi:

“Ateş!” Tetiğe bastı.

İzli mermi alevi hedefine doğru yıldırım gibi hızlandı, tankın paletinin solunu keskin bir şekilde sıyrarak toprağa saplandı. Yüzbaşı Novikov açık şekilde toprağa saplanan alevi gördü. Novikov’un gözleri alnından sızan terden yanıyordu. Nişangâhın dürbününü yeniden kaldırdı.

“Ateş!”

Zayıf bir şimşeğin tankın gövdesine vurmasıyla kıvılcım boşandı ve morumsu ateşi dağıldı. Novikov bunu hemen görmedi, ama neredeyse bedeninde hissetti. Bu tanka artık bakmadan, yanaklarındaki sıcak teri silmeden tekrar aceleyle nişan almaya devam etti. Dumanda başka bir tankın bir canlı gibi kı mıldayan gövdesine nişan aldı. Tank tepeye doğru hareket etmeye başladı, kulesi aniden döndü, uzun namlusu titredi, nişan alıp durdu. Karanlık, siyah bir göz sanki Novikov'un gözbebeğine nişan almıştı, aynı anda bir saniye sayarak tetiği çekti. Mermiler onu hedef alan ölümcül boşluğa kızdırılmış teller gibi fırladı, aynı anda sert bir patlama sesi kulağına vurdu. Mermi parçaları silahının namlusuna demir sesiyle sürtündü, yanmış TNT'nin zehirli sarı dumanı siperin arkasından çıktı. Novikov topun sol tekerleği yanında, dört metre mesafede yeni bir çukur gördü. Bu mermiden ölmediği için tuhaf bir şaşkınlık duyan Yüzbaşı Novikov herkes sağ mı diye askerlerine baktı.

Bogatenkov elinde mermi, başını düşman tanklarına çevirmiş, eğmeden, kaderiyle oynar gibi boş mermi kovanları arasında dik duruyordu.

“Ne duruyorsun? Dizlerinin üstünde mermi doldur!” diye Novikov bağırdı ve dişlerini sıkarak tekrar nişangâha gözlerini yapıştırdı. Tankın dumandan kararmış namlu ağzı hala görülebiliyor ve ona doğru bakıyordu. “O, ya da ben?” düşüncesi Novikov'un zihninde asılı duruyordu. “O mu, ben mi? Hayır, o değil! O ya da...”

Yüzbaşı Novikov tetiğe bastı, aynı anda iki tank mermisinin ateşi duyuldu ve top siperinin önünde toprak havaya kalktı. Bir patlayıcı dalgası Novikov'un yüzüne vurdu, fakat Novikov kı mıldamadı, mercekten gözünü ayırmadı. Bütün bunlar onu heyecanlandırıyordu. Dünyada o an, o tanktan başka bir şey yoktu, bakışları tanktaki Alman takılmıştı, düşünüyordu. “O, ya da ben?.. O, ya da...”

Tank göz kamaştırıcı şekilde ateş püskürdü, aynı anda Yüzbaşı Novikov hızlı şekilde iki mermi sıktı. Tankın yanından mor

renkli büyük alevler sıçradı, isabet ettiğini görmedi, ama hissetti. Mekanizmayı tutan uyuşmuş parmaklarıyla alnından, kaşlarından sıcak ter damlalarını silerken sanki bu doğal olmayan sinir gerginliğinden dünyadaki her şeyin darlaştığı, nişangâhın göz merceğinde toplandığı durumdan kurtulduğunu hissetti.

“Yüzbaşı yoldaş, Yüzbaşı yoldaş!” diye arkasından biri bağırıyordu. “Yüzbaşı Yoldaş...Yere yatın!”

Diğer bütün seslerden ayrılan bu çığlık Novikov’u başını kaldırmak zorunda bıraktı. Gökyüzündeki karaltıda kuyruklu yıldızlar parladı, altı namlulu havan topunun boğuk, gıcırtilı sesi havayı sarstı, tepeye çarptı, topun hareketlendirdiği büyük ve boğucu bir şeyler etrafı kapladı.

Kulaklarında çınlayan gürültüyle Yüzbaşı Novikov ağzındaki toprağı tükürdü ve endişeli gözlerle mürettebata baktı. Askerleri yerde silahlar arasında yüzükoyun uzanıyordu. Önce vuruşun isabetli olduğunu zannetmişti, boğazına bir şey düğümlendi. Birden Novikov’dan bir metre ötede gözleri duman-dan sıkıca kapalı olan Bogatenkov doğruldu. Kaşları çatıktı, dizlerindeki mermiyi eliyle tutuyordu.

“Bogatenkov!..”

Bogatenkov, hayret içinde kalan açık kahverengi gözlerini açtı, inanamayarak kendi kendine dinledi. Novikov’un sesine cevap vermeden yavaşça elini kaldırdı, başını eğip güvensizce elini midesine koydu. Yavaş yavaş parmaklarını açtı ve eline bulaşan kana sakın bir şaşkınlıkla baktı, sonra üzüntüyle ve alçak sesle şöyle dedi.

“Bu olmaz, yok yere...”

Yüzündeki şaşkın ifadeyle diğerlerini duyamıyormuş gibi yana düştü, yanağını o an bir şeyler fısıldıyormuş gibi toprağa bastırdı. Onun son hareketi ayağıyla mermiyi yuvarlamak oldu. Mermi Novikov’un çizmesine çarptı, Novikov bununla ancak kendine geldi.

“Bu nasıl oldu? Ben onun nasıl yaralandığını fark etmedim. ‘Yüzbaşı yoldaş’ diye beni çağıran o muydu? Bu onun sesi miydi? O nasıl ölebilir? Neden o, neden başka birisi değil? O başka birinden daha az mı mücadele etmişti?..”

Bogatenkov’un sıcak nefesinin, kuvvetinin, güzelliğinin yokluğu tuhaftı. Yanağını toprağa bastırmış siperin yanında yatan kişi sanki Bogatenkov değildi, yabancı biriydi. Bugün savaşı bitmişti, herkesten sonsuza dek uzaklaşmıştı, ama kimse buna inanmak istemiyordu. “Neden dik durmuştun? Neden ona bir şey olmayacağına inanmıştı?”

“Sargı bezi! Çabuk!”

Novikov sargı bezinin de faydasız olduğunu fark ederek bağırıyordu ve o anda dışlerinin arasından başka bir komut çıktı:

“Toplara!” Ama sesi bir kez daha havan toplarının sesiyle boğuldu. Başını yerden kaldıran topçular tekrar toprağa kapanmıştı. Mayınlar ateşin etrafında dağılmıştı ve şimdi hepsi Novikov’un emriyle ayağa fırladı. O böyle yapması gerektiğini bildiği için ateşin yanında dimdik duruyordu.

“Toplara! Stepanov! Çabuk doldur!”

Adamların niçin bu değişikliğin gerekli olduğunu ve Stepanov’un silah yüklemesi gerektiğini anlaması bir ya da iki saniye sürdü. Top nişancısı Stepanov, iyi yürekli arkadaşının geniş, çilli yüzünden korkup Bogatenkov’un uygunsuz pozisyonunda yere yığıldığı sessizliğin içinde hayretle etrafına bakındı, düşen mermi kovanlarını toplayıp sert bir şekilde şarjöre itti ve soluk soluğa:

“Öldürdüler! Yüzbaşı yoldaş Vanyuşalar* bize karşı kıyasıya savaşıyor! Havayı bize doğru çevirmişler!”

* Vanyuşa (Ванюша), Almanca Nebelwerfer: Almanların Rusların katyuşalarına karşı geliştirdikleri çok namlulu roket atar.

“Yüzbaşı yoldaş...” Bu onun sesiydi, Bogatenkov’un sesi... “O bana ne söylemek istemişti?”

Novikov dişlerini sıkıp nişangahla sanki demir gıcirtılı yük arabasının şişkin kitlesinden uzun alev kuyruklarının her yana fırlatıldığı yeri arayarak nefes aldı. Gördü. Doğrudan oradan, altı namlulu havan topları Ovçinnikov’un toplarının kül rengi bir siste gözden kaybolduğu tepeyi, gölün kıyısını tahrip ediyordu.

“Parça tesirli toplar! Yük arabasına doğru ateş!”

O, yük arabalarına doğru elliden fazla mermi boşalttı. Orada kıyamet koptu patlatılan arabaların, taşıtların parçaları havaya uçuyor, siyah-kırmızı fırtınadan çıkmayı başaran tentesi tüten birkaç kamyon yol kenarında geri dönmeye çalışıyordu. Alman siluetleri yoldan kaçıyor, makineliileri ile ateş ederek tarlada sürünüyordu. Üç kamyonun kasalarından düzensiz bir çatırtı ile ince mora çalan koyu kırmızı kıvılcım etrafa saçıldı, görünüşe göre mühimmat patlamıştı.

“Cephaneler! Top mermileri!” diye Novikov arkasından birinin heyecanla bağırdığını duydu, ama bu çığlık onun bilincinde yitip gitti. Eş zamanlı olarak büyük bir mühimmat patlamasıyla tepe sarsıldı, iki diğer büyük patlama savaşın sesini yardı. Teğmen Ovçinnikov’un toplarının olduğu yönde sis üzerinde mavimsi bulut kümeleri ortaya çıkmış havada yükselerek kıvrılıyordu.

“Oradaki ne? Bu o mu?”

Novikov keskin bir hareketle nişangâhı patlamalar üzerine döndürdü. Teğmen Ovçinnikov’un topunu bulmaya çalışarak terden yanan gözleriyle etrafı inceledi. Ovçinnikov’un toplarına ne olduğunu görmeye çalıştı. Ovçinnikov’un düşman tankları tarafından çevrelendiğini, toplarını patlattığını düşününce dondurucu bir soğuk Novikov’un nemli sırtına doğru aktı. “O bunu yapmış olamaz!” Ancak orada askerlerin ölmüş, silahla-

rın imha edilmiş olduğunu kabul edemeyerek Novikov birden Ovçinnikov'un mevzisinin yanında loş dumanda bir tank silüetinin belirdiğini fark etti, sabırsızlıkla döndü, sarhoş gibi korkunç bir sesle:

“Mermi! Yükle!” diye bağırdı ve top siperindeki Stepanov baktı.

Stepanov, pis terli, siyah lekeli kollarını sıvamış boş mermi kovanlarının yığınları arasında diz çökmüştü. Yüzü kırışmış, iri dudakları baruttan çatlamış, Novikov'a gülümsemeye çabalıyordu, ama gülemiyor, sadece dudakları sinirli şekilde titriyordu.

“Yüzbaşı yoldaş!.. Mermiler...” diye boğuk bir ses çıkardı Stepanov. “Top mermileri bitti. Mürettebat ön hattakilere gönderildi. Acil rezerv için! Aynı zamanda Bogatenkov'u da götürdüler.”

“Kahrolsun!.. Ön hattakiler nasıl yardım edecekler! Orda sadece yirmi top mermisi var!” diye küfrü bastı Novikov.

“Git, tedarik et! Benim emrimi ilet. Ne kadar mermi varsa buraya! Derhal! Bekle! Suyun var mı?”

Terli gömleğinin yakasını silkeledikten sonra dudaklarını yaladı, susuzluk onu tüketiyordu. Stepanov aceleyle kemerindeki mataraya sarıldı, ağzını kuruladı, Novikov'a uzattı.

“Biraz ılık...” dedi ve nefesini tutarak ihtiyatla rica etti: “Yolda bir sigara yakmama müsaade eder misiniz?”

“Tamam!”

Mermileri topun içine yerleştirmekten yorulmuş, bu gergin işten gözleri kızarık olan Stepanov, islenmiş kovanların üzerine oturdu, sigara sarmaya başladı. Ama yapamadı, parmakları bükülmedi. Aç gözlülükle su içen Stepanov, Novikov'a sessiz ve utanmış şekilde baktı. Tank mermileri siperi öyle dövüyordu ki sigarasını saramadan tütünü döktü.

“Ben gidiyorum!..” diye kalkarken bağırdı, göle düşen top mermilerden fişkırarak suya endişeyle baktı. “Eh, bunlar balıkları da mahvediyorlar, dehşet verici!” deyip tüfeğini yukarı kaldırdıktan sonra çömelerek acele etmeden sırta doğru hareket etti.

Novikov mataradan suyun tadına varmadan içmiş, su boyuna, göğsüne yayılmıştı, serin olmadığından susuzluğunu giderememişti.

“Patlamalar oldu!.. Asteğmen Ovçinnikov toplarını ateşledi mi acaba? Orada tanklar mı var?” diye Novikov endişesini bastırmaya ve bataryanın durumunu anlamaya çalışarak düşündü. “Oradaki insanlara ne oldu? Hepsinin öldüğüne inanmam! Gorbaçov nerede? Remeşkov nerede? Remeşkov ve Gorbaçov’u da oraya yollamıştım.”

“Bağlantı ne zaman olacak? Niye bu kadar uzun sürdü?”

“Yüzbaşı yoldaş, telefona!”

“Ovçinnikov’la bağlantı kuruldu mu?”

Yüzbaşı Novikov güçlkle top siperinden telefon sığınağına atladı ve hemen telsizcinin elinden parçalarcasına ahizeyi aldı.

“Ovçinnikov mu?” umutla sordu Yüzbaşı Novikov, heyecandan telefon kod isimlerini unutup gerçek soyadını söyledi. Fakat hattaki kişi bataryadaki kayıpları soran Binbaşı Gulko’ydu. Novikov birden haddinden ziyade sakın ve kuru bir tonla konuştu: “Bizim dolmaya ihtiyacımız var. Mutfakta sonuncusunu kullanıyoruz. Bana gönderiniz. Tek ricam bu.”

“Dolmalarınızı alacaksınız, göndereceğim.” kelimelerini seçerek cevapladı binbaşı, sıradışı ve sanki Novikov’la akraba ilişkileri varmış gibi ekledi:

“Ovçinnikov’a ve geçide dikkat et oğlum. Dikkat et!”

Binbaşı Gulko sanki yine gereksiz aydın hassasiyetiyle Yüzbaşı Novikov’u kızdırmıştı.

Yüzbaşı Novikov uzun sure tepenin önündeki Ovçinnikov'un konumunu belirsizleştiren sis katmanını izledi. Ateş flaşlarıyla dolu bu hareketli karışıklığın içinde tanklar gölge gibi göle yaklaşıyordu. Novikov onların demir gıcirtısıyla seslenen boğuk uğultusundan, kamyonların aralıklı iniltilerinden tank kolunun ana saldırı gücünün orada toplandığını anlıyordu. Kolun göle ulaşamayan kısmı; dağılan araçlar, top arabaları, treylerlerde taşınan havanlar, insan grupları yolda alev alev yanan kamyon kalıntılarından geçerek hızla ormandaki boğaza akıyorlardı. Kolun sağ kanadı oradan -galiba ani bir emre esasen- hareket etmez oldu. Orada, sağ tarafta yere saplanmış yanan tanklar görünüyordu. Kolun sadece sol kanadı göle, Teğmen Ovçinnikov'un susan toplarının bulunduğu yere doğru hareket ediyordu.

"Göle doğru yarmışlar mı? Ovçinnikov'u ezmişler mi?" düşüncesi beyninde yanıp yanıp söndü ve Yüzbaşı Novikov sabırsızlıkla topa doğru döndü. "Mermiler nerede? Yakında gelecek mi?..."

Hemen hemen aynı anda üç patlama tepeyi yeniden sarstı, Ovçinnikov'un mevzisinin yanında zehirli yılanlar gibi duman bulutları yükseldi. Bunun ardından bir an atışın yatay flaşı parladı. Sonra tekrar parladı. Yüzbaşı Novikov göle doğru hareket eden Alman tanklarının mayın tarlasına girdiklerini orada patladıklarını ve Ovçinnikov'un hayatta kalan takımından onlara hâlâ ateş edildiğini anladı.

"Aferin Ovçinnikov! Aferin sana!" Yüzbaşı Novikov bağırarak için kendini güçlkle tuttu. "Aferin!.."

Aynı anda bir duman kümesi kıyı üzerinden yere indi, gölün suyu parlayıp sönüyordu ve Novikov gölün yarı yarıya sağ ve sol kıyıdan uzatılan koyu dubalarla döşenmiş olduğunu gördü. Almanlar kıyıda yük kamyonlarının çevresinde koşturuyor, dubaları indiriyordu. Ve artık Yüzbaşı Novikov için Almanların Teğmen Ovçinnikov'un mevzisini bertaraf edip göle ulaştığı oldukça açıktı.

İkinci topa! Alyoşin'e! Novikov komut vermedi, daha doğrusu gözleriyle emretti. Telsizci Kolokolçikov 2'nci Takım'a sinyal verdiğinde bir ya da iki dakika sonra ahizede asteğmenin heyecanlı sesi duyuldu.

"Yüzbaşı yoldaş, dört tane tank avladım!" Yüzbaşı Novikov onun sözünü kesti.

"Kaç tane mermin kaldı?"

"On bir tane kaldı. Daha getirecekler."

"Göle dikkatle bak, geçidi görüyor musun?"

"Görüyorum," diye cevaplarırken Alyoşin "Ovçinnikov'un durumu ne?" diye sordu.

"İyi nişan al ve on bir mermini de geçit yönüne nişanla, haydi!"

Alyoşin'in mermileri keskin bir atışla dubaların çevresindeki suyu havaya kaldırdı, belirsiz ve uzun bir şey havaya kalkıp dumanın içine düştü. Fakat iki alçak kamyon geri çekilmedi, kıyıdan uzaklaşmadı, kımıldamadan durdu. Almanlar onun çevresinde inatla çalışmaya devam ediyor, ağır dubayı çekiyordu.

Novikov "Bu onların tek çıkış yolu, sonuna kadar yarmaya uğraşacaklar! Tek çıkış yolu!" diye düşündü ve Telsizci Kolokolçikov'a bağırdı.

"Bağlantı kurmanız daha ne kadar sürecek? Ne zaman Ovçinnikov'u bana vereceksiniz? Ne zaman?"

Telsizci Kolokolçikov çok kırılğan, beyaz saçlıydı, ucu kalkık burnundaki ter damlaları parlıyordu, ahizeyi üfledi, toprağa bağlı hattı öfkeyle çekti, bağlantı olmadığı zaman bir telsizcinin yapabileceği her şeyi yaptı.

"Şimdi bak! Hattı döşemek, bağlantı kurmak için ne gerekiyorsa onu yap. Ama eğer beş dakika içinde Ovçinnikov'la bağlantı kurulmazsa sen artık bir telsizci değilsin!" diye

Novikov sertçe söyledi. “Benim bağlantı kurmam gerek! Orada insanlar ölürken sen burada teli topraklamakla uğraşıyorsan neye yararsın?”

Savaş zamanı Yüzbaşı Novikov için önemli olan bir insanın yaşamıydı, fakat kurnazca tehlikeden kaçmaya çalışan, kendini kurtarmak için başkalarını tehlikeye atan insanın yaşamı onun için değerini yitiriyordu. Kolokolçikov için kurnazlık söz konusu olmasa bile, o sadece Ovçinnikov’a ulaşmayı ve hattın onarılmasını beklese bile, yaşamı Novikov için değerini yitirmişti. Kolokolçikov bunu anladı.

Hiçbir söz söylemeden cihazdan ayrıldı, eliyle burnunun terini silip şaşkınlıkla açık mavi gözlerini genişçe açtı, bu gözler sanki sonsuza kadar kuzey ormanlarının hoş yeşilliğini, göllerin ve ilkbahar göklerinin dayanılmaz maviliğini içine almıştı.

Birkaç yönden tanklar aynı anda tepeye doğru ateş açtı. Bu kısa yanıp sönmenin ardından ormanın başka bir yerinden, sağ vadiden dikey dalgalar halinde alevler yükseldi. Altı namlulu havan topu zorla nefes alan bir adam gibi gıcırdadılar.

Patırtıda, gümbürtüde sanki her şey eriyor, tepe canlı bir beden gibi inliyor, titriyor, eğiliyordu, siper bir yana kaymıştı. Karanlık uğultuyla onun üzerine çöküyordu. Novikov ve telsizci yan yana siperin dibine yığıldılar, siper altlarında yarılacak gibiydi, kulakları parçalayan bir gürültüyle başlarından aşağıya kızgın demir dökülürcesine ateş yağıyordu. Hava mermi parçalarıyla ısınmıştı ve insan hayatının geçiciliği hakkındaki düşünce yenilmez bir inatla akıllarında mücadele ediyordu: “İşte şimdi her şey biter...”

“Acaba bu son mu Yüzbaşı yoldaş? Ha? Gerçekten son bu mu?” Novikov bu sözleri duymadı, ama Kolokolçikov’un gridaklarını, acı ve korku dolu çocuksu, yuvarlak ve biçimli gözlerini görünce hissetti. Bu korku onun tozlu kirpiklerinde yanıp sönüyordu.

Novikov sersemlemiş bir şekilde, belli belirsiz, muhteşem konakta geçirdikleri geceyi, Binbaşı Gulko'yu, uyuyan askerleri, sökük diken Bogatenkov'u, beceriksizce ahizeyi tutmuş uyuyan ve uykuda kuyu gören bu genç Kolokolçikov'u hatırladı. Savaşın sonunda rüyasında kuyu görmüştü. Novikov bu geceye dair duyguları bastırarak Kolokolçikov'u omzundan tuttu, onu bütün gücüyle sarstı ve tüm hendeği kuşatan bir sesle bağırdı:

“Ovçinnikov'la iletişime geçmeliyim! Anlıyor musun? Bağlantı kurmalıyım. Aksi olmamalı! Oradaki durumu bilmem lazım!”

“Ben şimdi... Bir dakika Yüzbaşı yoldaş! Bir dakika, benim gözlerim... Gözlerim tozdan görmez oldu.” Telsizcinin dudakları kımıldadı, çocuksu yüzü tozdan gri olmuştu, sanki savunmasız gibiydi; aceleyle gözlerini yumruğuyla ovdu ve sık sık göz kırparak diz çöktü. Oldukça ince ve zayıftı. Koluyla yedek cihazdan tozu silkti, kayışı omzu üzerinden attı, ağlayacakmış gibi içini çekti ve erkek çocuklara özgü bir tavırla suçluymuş gibi söyledi.

“Yüzbaşı yoldaş, eğer bana bir şey olursa, benim annem yok, ama bir kız kardeşim var. Adresi burada, cebimde...”

Ondan sonra sıska genç çeviklikle ayağa kalktı, etrafına bakınmadan siperden dışarı atıldı ve gözden kayboldu, sadece etkisi kaldı. Yeryüzünde hafif adımlarla dolaşan temiz, ilkbahar gibi yeşil gözlerinin etkisi.

O tepedeki patlamaların sıcak dumanına atıldıktan bir dakika sonra patlamaların gürültüsünde canlı bir varlığın cıvıltısı gibi zayıf bir telefon sinyali işitildi. Novikov üstü toprakla örtülmüş telefon alıcısını eliyle kaptı, kulağına heyecanlı bir ses ulaştı:

“Üç arıyor, dört arıyor...” Novikov hemen ne olduğunu anlamıştı, üçüncü ve dördüncü toplardandı gelen ses, Ovçinnikov'la bağlantı vardı, elini telefonun alıcısından ayır-

mayarak doğrulup Kolokolçikov'u durdurmak isteğiyle siperin duvarına koştu.

“Kolokolçikov! Geriii!.. Geri!..”

Onun sesi havan topunun patlamalarıyla boğulmuştu, tepenin önünde hiçbir şey görünmüyordu ve artık sesinin telsizciye ulaşmadığını biliyordu. Novikov tüm vücut ağırlığıyla telefonun alıcısını kavrayıp ahizenin yanında oturdu, Kolokolçikov'un sıska omuzları hâlâ gözleri önünde gibiydi:

“Ovçinnikov mu? Ovçinnikov mu? Kahretsin! Niye sustun? Cevap ver!”

“Ovçinnikov değil yoldaş. İkinci..,” diye tanıdık olmayan bir ses kulağında çınladı. “4'ncü Takım'ın topu doğrudan isabet aldı. Bütün ekip öldü, etrafımız sarıldı. Saprikin yaralandı. Ben de yaralandım, Gusev konuşuyor. Lyagalov da yaralı. Hemşire de yanımızda. Ben Telsizci Gusev.”

“Ovçinnikov nerede?” diye bağırdı Novikov gürültüde sesi kırılarak. “Beni duyuyor musun?”

“Teğmen burada değil. Size doğru gelmeye çalışıyor. Biz burada üç kişiyiz: Ben, Çavuş Saprikin ve Lyagalov, yaralıyız. Hemşire de bizimle. Ben Telsizci Gusev.” diye gittikçe zayıflayan ses tekrarlardı. “Hiç top mermisi yok... Sadece bir makineli tüfek var. Konuşmayı bitiriyorum. Ovçinnikov burada değil. Size doğru gelmeye çalışıyor.”

“Bana mı gelmeye çalışıyor? Niçin? Kimden emir aldı? Topları terk mi etti?” diye anlamaya çalıştı Novikov. “Ovçinnikov'un topları artık yok mu?”

“Bakın, bakın Yüzbaşı yoldaş, orada piyade birliklerinin önünde ne oluyor... Bizimkiler mi koşuyorlar?”

“Bunu kim söyledi? Makineli tüfek tutan keşifçi mi?”

“Evet o söyledi, siperin sonunda durup oraya bakıyor.”

“Yüzbaşı yoldaş, Görüyor musunuz? Bizimkiler mi onlar?”

Oysa Yüzbaşı Novikov inanmıyordu, Ovçinnikov'un topları terk ettiğine, mevzisinden ayrıldığına inanamıyordu.

“Yüzbaşı yoldaş, mermiler! Mermilerimiz var! Mermi getirdiler!” diye Stepanov kirli yüzündeki teri silerken siperden bağırdı. “Biz mermi getirirken ateş açtılar. Eyvah, periskopa yazık,” dedi, mermi parçalarından kırılmış periskopu yerden kaldırdı ve özenle siperin üzerine koydu. “Peki onlar nasıl?.. Sağlar mı?”

“Mermiler toplara! Yerlerinize!” diye emretti Novikov.

YEDİNCİ BÖLÜM

“Ovçinnikov! Yüzbaşı yoldaş... Ovçinnikov!” diye bir çığlık duyuldu.

Aynı anda yokuştan aşağı onlara doğru gelen kaputsuz, makinelili tüfeklerini yana doğru eğik tutan üç kişi görüldü. Onlar top mevzinden 15 metre ötedeydiler, kör gibi sallanarak tırmanıyor, koşuyorlardı, görünüşe göre takatleri de kalmamıştı.

Yüzbaşı Novikov, Teğmen Ovçinnikov’u gördüğünde üstüne giydikleri yanmış, ceketin önü açılmıştı, yüzü toprak gibi kararmıştı, saçları terden alnına yapışmıştı. Tabancasını havaya sallayarak boğuk bir sesle çığlık attı:

“Toplara! Ko-oşşş! Beni takip et!”

Toplardan birkaç metre mesafede Ovçinnikov’un amirane sesle verdiği bu gereksiz emir Yüzbaşı Novikov’u kızdırdı, gözleri döndü.

Üç adam, Teğmen Ovçinnikov, Pohoronko ve Remeşkov nefes nefese siperden atlادılar, hiçbir şey konuşacak halleri yoktu, gözleri donuk donuk bakıyordu. Pohoronko yere çöktü ve kuru, isli dudaklarını ısırarak fısıltıyla söyledi:

“Su, yoldaşlar, bir yudum su!..” Avucunun içinde parlayan makinelisini bırakmadan bakışlarıyla matara aradı. Remeşkov topun tabanına oturdu, sırt çantası yoktu, omuzları kalkıp iniyordu. Terli, kirli gömleğinin altında bir şeyi heyecanla bastırıyordu, sert çenesinde uzun kırmızı bir sıyrık vardı, sanki demir bir şey yüzüne vurmuştu. Alçak sesle aceleyle konuşuyordu:

“Fakat Gorbaçov, Gorbaçov nerede? O bizim arkamızdaydı... Bizi siper yapmıştı... O nerede?”

Diğerlerinin aksine Teğmen Ovçinnikov ayakta kaldı, titreyen dizlerinin üzerinde çaresizce sallanıyordu, traşsız yanakları birkaç saat içinde çökmüştü, kasları tüm gücünü yitirmiş, gözleri kuru ve vahşi bir ışıltıyla parlıyordu.

“Nişangâhlar...” parmaklarıyla kavradığı tabancasıyla Remeşkov’un göğsünü ittirerek başını ellerine alıp topun tabanına vurulmuş gibi yığıldı.

“Lady’nın silahları ve tüm takım silindi. Tanklar...” Kan çanağına dönmüş gözleriyle toprağa bakarak alçak sesle konuştu. “Bir yığın tank, zırhlı taşıt üzerimize geldi, bizi her yandan çevreledi. Saprikin’in mürettebatı sonuna kadar savaştı... Dört ölü, üç yaralı var. Onlar orada... Orada...” Gözünü yumdu, mavilikle gölgelenen göz kapakları titreyinceye kadar sıkı ve azgınca bağırdı.

“Nişangâhlar! Nişangâhlar buraya, Remeşkov!”

Novikov, Ovçinnikov’a doğru bir adım attı, çenesinden tutarak başını kaldırdı ve yavaşça söyledi:

“Bana senin nişangâhların gerekmiyor.” Sesinde hiçbir acıma belirtisi olmadan sordu: “Yaralı mısın?”

“İşte burası,” diye Ovçinnikov gözlerini açmadan göğsünün sol yanını ovaladı. “Bak, buramı sanki bir sıçan kemiriyor, sanki pençeleriyle kalbimi parçalıyor. Gördüğüm kanlar sebebiyle. Elimden geleni yaptım, her şeyi yaptım. Anlıyor musun Dima?”

O, Novikov’a adıyla hitap etmişti.

“Hayır!” dedi Novikov duyduklarına inanamayarak. “Anlamıyorum. Askerler nerede? Nerede askerler!... Teğmen Ovçinnikov?”

O kendine acımadığı gibi, Teğmen Ovçinnikov’a da hiç acımadı. Bir erbaşken affedilecek şey, bir subayken affedilemezdi. Ovçinnikov’un hâlâ hayatta olan adamlarını terk etmiş olmasını kabullenemiyordu.

“Ha, öyle mi?” Birden Ovçinnikov durumu anladı, gözlerini açtı ve Novikov’un korkunç bakışlarıyla karşılaştı.

“Öyle mi? Demek tutuklayacaksın beni, ha? Askeri mahkemeye vereceksin, ha? Hadi durma! Ben hazırım, her şeye hazırım! On tane tank vurmuşum ben... Bunun hiçbir anlamı yok! Bu sayılmaz mı?” Ovçinnikov’un yüzü asıldı, tabancasını Novikov’a fırlattı, subay kemerinin tokasını açmaya çalıştı ve el yordamıyla omuz askılarını aradı.

“Haydi, askeri mahkemeye ver beni! Durma haydi!”

“Kes bu sinir bunalımını! Hemen şimdi ayağa kalk!” diye sessizce emretti Novikov, bitkin halde emrederken devam etti:

“Tabancanı topla. Sığınağa git. Sana bir saat veriyorum, uyu ve kendine gel! Marş, Marş!”

“Yüzbaşı yoldaş şuraya bakın, neler oluyor? Ha?”

Arkasından Stepanov’un sesi duyuldu.”

“Ne oluyor orada?”

Çok da ısıtmayan sonbahar güneşi Karpatlar sırtı üzerinde toplanan bulutların içinden yükselmişti. Zayıf eğik şeritleri savaşla gürleyen vadiye uzanıyordu. Vadi makineli tüfeklerden atılan mermilerin izleriyle, yanan tankların gür aleviyle parlıyordu. Patlamaların sütunları hem Ovçinnikov’un mevzisinin bulunduğu yerde hem de Almanların gölü geçtikleri yerde yükseliyordu, şehirdeki Rus topçularının ateşi devam ediyordu. Alman tanklarının belirsiz siluetleri mayın tarlasının yanından geçerek ormana, boğaza doğru geri çekiliyordu.

Yüzbaşı Novikov Almanların geri çekildiklerini iyi anlıyordu. Belki onlara sabah engel olmuştu. Birden Teğmen Ovçinnikov’un toplarının bulunduğu yandan tanklara doğru iki kez yatay alevler parladı. Novikov’un kalbi heyecanla atmaya başladı, canlı birinin ateş açtığından şüphe yoktu, hemen Ovçinnikov’a baktı, teğmenin sinirli yüzü sararmıştı.

“Gorbaçov mu?” diye fısıldadı Ovçinnikov. “Geri mi dönmüş?”

Vahşi bakışlarla Yüzbaşı Novikov’a baktı, sonra her şeyi fark etti ve ileri atıldı, kedi gibi siperden atladi, büyük, çevik sıçramalarla kendi topunun olduğu atış mevzine doğru yokuş aşağı koşturaya başladı, geniş açılmış kabanının yanık kenarları rüzgârda kanat gibi şiddetle çırpınıyordu.

“Geriii! Geri dön!” diye Yüzbaşı Novikov sipere doğru koşarak bağırdı. “Geri dön! Ovçinnikov!”

Ovçinnikov artık eğilmeden tarlada koşuyordu. Piyade hendeklerini geçmişti, kalkıp düşerek kocaman adımlarla topraklara doğru koşuyordu.

Bir yandan makineli tüfek ona ateş açtı, sonra önünden, solundan ateş açtılar, fakat o yönünü değiştirmeden, başını bile eğmeden, çalılara yaslanarak vadiden yukarıya, kahverengi dumanda tankların karanlık silüetlerinin görüldüğü tepeye tırmanıyordu. Tepeye çıktı, bir an açık alanda görüldü, hemen sağından, mayın tarlasının önünde duman içinde tankların hareket ettiği yerden uzun bir alev yükseldi, ikinci alev Ovçinnikov’un ayakları altında parladi.

Teğmen Ovçinnikov, iki adım attıktan sonra dizleri üzerinde geriye düştü, uyuşuk bir hareketle avuçlarıyla sanki saçını düzeltiyordu, ondan sonra ellerini önüne uzatarak ayakları altında alevle parlayan yere göğsü üstüne düştü.

Yüzbaşı Novikov, Ovçinnikov’un düştüğünü görünce acıyla dişlerini sıktı, sonra yüzükoyun yatan vücutta tekrar hareket olduğunu görünce sevindi. Daha sonra silahıyla ateş eden ve çalılara doğru omzuyla sürünen iki Alman askeri görüldü, onlar etrafa baktılar ve Ovçinnikov’a doğru ilerlediler. Sonra kısa bir an için bir alev dağıldı. Onlardan biri ayağa kalktı, hedef aldı ve tekrar üç el ateş etti.

“Makineli tüfeği!” Novikov öfkeyle siperde atladi, elindeki makineli tüfeği fırlattı. Sırtını eğerek yanaklarını çukura bastı-

ran avcı erin yanında durdu. Avcı erin yanına, sipere yatarak bağırdı:

“Almanları görmüyor musun? Uçur onları! Hemen! Haydi!”

“Onu canlı almak istiyorlar. Bu açık” dedi Avcı er. Dişlerini sıkarak, makinelinin tetiğine dokunduğunda omzu sarsıldı.

Makineli tüfeği ateşlenmesiyle Almanların sağında ve üstünde küçük toz fiskiyeleleri oluştu, Terler boncuk boncuk avcı erin yorgun yüzüne akıyordu. Makineli tüfeğin şarjörü boşaldı, yeni bir şarjör aldı, ama onu bir türlü makineli tüfeğe yerleştiremedi. Elleri titriyordu. Güçlkle nefes alarak söyledi:

“Ama, ya teğmeni öldürürsem? Yüzbaşı yoldaş, ya kendi adamımızı...”

“Makineli tüfekten çekil!” diye Novikov zorla işitilecek kadar alçak sesle söyledi, diske vurdu, avcı erinin terli ellerinden sıcak ve ıslak olan makineli tüfeğin yatağına yapıştı ve çalılara çekilen Almanlara iki kısa seri atış yaptı. O anda gördüğüne inanmadı.

Teğmen Ovçinnikov yaşama sımsıkı sarılmış, eliyle topraktan destek alarak yavaşça kalktı, ardına kadar açık ceketinin içinde bir an için sendeledi, başını öne eğip elinde aşağı doğru tabancayı tutarak topların olduğu çalılıklara, sola doğru zorla ilerledi. İki Alman onu yakalamak için çalılıkların arasından fırladı. Ovçinnikov onları kendine siper ederek yaklaştı, başını çalılardan çıkardı. Onlar Ovçinnikov’a ateş etmediler.

“Bu da ne? Niçin ateş etmediler? Ne yapıyorlar orada?”

Novikov’un bilincinde uyarıcı bir ağrı belirdi, elini tetikten sertçe çekti. O anda onların niçin Ovçinnikov’a ateş etmediklerini anladı. “Evet, evet, onlar onu esir almak istiyorlar, onlara konuşacak biri lazım!” Hâlâ yaptığı şeye inanamayarak tetiği çekti ve tüm şarjörü boşalttı.

Kendine geldiğinde, artık çalıların yanında ne Teğmen Ovçinnikov ne de Almanlar görünüyordu. Kimsecikler yoktu.

Her nedense saatine baktı, gözleri saatin katranına bakarken sessizce ona bakan telsizcinin yanında siperin dibine gömüldü. Gözleri telsizcinin gömleğinin kolunda sürünen böceğe odaklanmıştı. Aklına bir şey gelmiyordu. "Bu ne? Tespih böceği mi?" diye düşündü ve telsizciye onu silkelemesini ve Teğmen Ovçinnikov'un toplarını aramasını söylemek istedi, fakat boğazından sadece belirsiz bir ses çıktı.

O zaman kalktı, sipere doğru yürüdü, girişte duraksayıp döndü ve güçlkle: "Boğazıma bir şey takılıp kaldı... Biraz su olsaydı keşke... Topları arayın!" dedi ve sığınağa girdi.

İki dakika sonra Yüzbaşı Novikov tekrar çıktığında sakın görünüyordu, fakat yorgun ve bitkin bir hali vardı. Tekrar ahizeye yaklaştı, telsizcinin ona korkuyla uzattığı ahizeyi aldı, gergin bir sesle:

"Gusev sen misin? Durum raporu ver." dedi.

"Hayır yüzbaşı, ben 2'nci Takım."

Konuşan Gusev değildi, Novikov, her zamanki gibi şakacı tonda konuşanı tanımakta güçlük çekmedi, konuşan Başçavuş Gorbaçov idi.

"Evet, Yüzbaşı yoldaş, ben Gorbaçov. Sağ salım ayakta'yım. Güzel hemşire de burada. Diğerleri? Şimdi her an onların biletleri kesiliyor. Yani ikimiz dışında kimse yok. Tankları sakatladık, çok mermimiz yok, beş tanesi kaldı. Yine de namlu üzerinden nişan alıp Fritzleri kırmak mümkün, Teğmen Ovçinnikov'a söyleyebilirsiniz."

O, gülmemesi gereken bir şeye gülerek rapor verse de Novikov o anda onu yargılamadı, aksine Gorbaçov orada topun yanında sağ bulunduğu, güldüğü için kalbine acı bir şefkat dalgası yayıldı. Gorbaçov'un durumunda olan birine çok konuda izin verileceğini biliyordu, ölümden önce bir yudum su içmek gibi.

“Akşama kadar bekle.” dedi Yüzbaşı Novikov sessizce Ovçinnikov hakkında hiçbir şey söylemeden. “Sabret, biz alacakaranlık olduğunda geleceğiz.”

“Acaba onu öldürdüm mü, yoksa öldürmedim mi?” Acı içinde düşündü Novikov. “Onu öldürmeye hakkım var mı ki? Kim bana bu hakkı verdi? Ben onun yerinde olsam, başka bir adamın beni vurma hakkı olacak mı, ben ona bu hakkı verir miydim?” Buna en azından kendisinden sakinleştirici bir cevap geldi. “Evet, verirdim. Fakat herhangi birinin başkalarına kendi standartlarını uygulama hakkı var mı?”

Askerler sessizce ona baktı. Keşifçi ağır, kasvetli yüzüyle makineli tüfeğin şarjöründeki mermileri kontrol ediyordu. Novikov şimdi yaptığıнын sanki kendisini herkesten ayırmış olduğunu hissetti. Buna rağmen açıkça idrak etti ki, insanlar hem Yüzbaşı Novikov’un kendisinin hem de yanındakilerin iyi bildikleri, hissettikleri tasvir edilemez derecede büyük bir şeyin uğruna onların hayatları, yazgıları hakkında karar verdiğini anlamışlardı.

Yüzbaşı Novikov tek kelime etmeden topa doğru gitti.

Stepanov’un iyi niyetli oval yüzünde utangaç bir gülümseme belirdi. Sardığı sigaranın tütününü dizlerine döküldü ve o nedense dirseğiyle dizini temizlemeye başladı.

Nişancı Porohonko, ateş mevzisinde uzun bedeniyle uzanmış yatıyordu, gömleğinin cılız kürek kemiklerini kapayan kısmında beyaz ter lekeleri bulunuyordu. Teğmen Ovçinnikov’un geride bıraktığı yıpranmış asker çantasına hüzünle bakıyor, yanmış sivri kaşları aşağı yukarı hareket ediyor, sanki gözleri kaşınıyordu.

“İşte o!” dedi. “Karpatlara kadar geldi.”

Remeşkov, toplardan getirdiği iki parlak nişangâhın bulunduğu mühimmat kutusu üzerinde oturmuştu, sert çenesinde kanayan sıyrığı mendille silerek şaşkınlık ve keder içinde konuşuyordu:

“Orada birlikte koşuyorduk ve buraya gelmeden hemen önce Kolokolçikov’u dizleri neredeyse çenesine kadar eğilmiş yatarken gördüm. Sadece uyuyor gibiydi, ben ona dokundum. Ölüydü... Eliyle bir tel tutmuştu. Çok genç... Gözleri yemyeşil... Eh, onun o gözlerini seven biri var galiba. Hiç anlamıyorum, neden bazıları öldürüldü, biz ise hâlâ yaşıyoruz.”

Porohonko durgun bir sesle: “Lyagalov’un gözleri de yeşildi.”

Yüzbaşı Porohonko’ya dönerek: “Hadi yerden kalk, yoksa soğuk alırsın, hastaneye gidersin.” dedi.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ovcinnikov'u yanan tankların yanından geçirerek ormana doğru mermilerle delik deşik olmuş tarlaya götürdüler. O şarapnel parçasının sıyırıldığı bacağının ağrısıyla tökezledi, ağrı onu dondurmuytu, canını yakarak kolundan uyuşmuş parmaklarına doğru ilerliyordu. O sol elinin bileğini sağ eliyle tutmaya mecburdu, her adımıyla ağzına tuzlu bir sıvının dolduğunu hissetti, kanı tükürdü. Nereye, niçin götürüldüğünü, neden acele ettirildiğini anlamıyordu.

Anladığı tek şey şuydu; geri dönülmez bir şey olmuştu. Hayatın daha önce açık olan binlerce kapısı bir anda kapanmıştı, sadece ölüme götüren kapısı açık kalmıştı.

Toplara doğru koştuğunda, tankların önünde makineli tüfekleri dirsekleriyle bedenlerine bastıran Alman askerleri çalışanlardan çıktıklarında onlara nasıl ateş açtığına inanamıyordu. Mühimmatı bittiği zaman bile, umutsuz ve geri dönülmez bu olaya inanamamıştı. O zaman solunda, sağında ve her yanında kendi askerleri, kendi toprakları, kendi topları vardı. Nasıl tutsak olduğunu hala anlayamamıştı. Vücuduna, göğsüne bir ağrı yayıldı ve tükürdüğü şeyin kendi kanı olduğunu anladı.

“Halt³, Rus, İvan! Ha-alt!

Makineli tüfeğin namlusu sert ve kaba biçimde Ovcinnikov'un sol omzuna batırıldığında, bu yeni ağrı onu iyice kıvrandırmıştı, bu acıya direnir bir umuda tutunarak düşündü. “Yaraya mı nişan alıyor, yaraya? Keşke sağlıklı olsaydım. Ben esirim”

O kendi hayatının efendisi olmadığını fark ederek yeni bir ders aldı: “Ben merhamet ister miyim? Nezaket? Merhamet kimin?”

³ Dur!

“Ha-alt!”

Makineli tüfeğin namlusu bir matkapla onun kemiğini deliyormuşçasına onun sol kolunun ön kısmına bastırıyordu. Ovçinnikov sol bileğini sağ eliyle sıktı, sendeleyerek durdu. Şişkin, kanlı dudaklarını alaylı bir gülümsemeyle bükerek ona eşlik eden askere baktı. Bu asker, yirmi yaşlarında, uzun, sarışın bir Almandı ve zayıf, solgun yüzüyle büyük bir dikkatle tutsağına bakıyordu, zayıf yanaklarında çene kasları hareket ediyordu. Alman yeşil benekli bir asker elbisesi giymiş, pantolonunu çizmelerin içine sıkıştırmıştı, makineli tüfek şarjörleri çizmelerinden boynuz gibi çıkıyordu ve omzunda Ovçinnikov’un çantası asılıydı. Alman’ın yüzü birden değişti. Sağ elinde makinelisini tutarak sol elini kaldırdı, Ovçinnikov’un dudaklarındaki alaylı gülümsemeyi sıyrıyormuş gibi havada ani bir hareket yaptı. Hafifçe yana döndü, bacaklarını dikti ve göz ucuyla Ovçinnikov’a baktı, asker elbisesinin düğmelerini çözdü. Ovçinnikov anladı, yüzünü çevirdi. Çizmelerine çamur sıçırıyordu. İleriye doğru istemsizce yaralı bacağı üzerine baskı yapan bir adım attı ve hemen düşündü: Bu da nesi? Hiçbir şeyin önemi var mı ki?

“Ha-alt!” diye genç birinin arkasında yüksek sesle güldüğünü duydu. O Alman’ın güldüğünü hemen fark edememişti.

Alman, asker elbisesini düğmeleyerek yaklaştı, şimdi yüzünde öfke yoktu, Ovçinnikov’un çizmelerindeki çamur sıçramasına bakıp tekrar güldü, elini salladı, parmağını sağlam boynuna sürdü.

“Kap-put, Teğmen! Kaput!”⁴

Bu sözleri kinle değil, kayıtsızca söylemesi, Ovçinnikov’u artık ölü bir adam sayarak önünde utanmaması, hatta utandığına gülmesi Ovçinnikov’un bildiğini, düşündüğünü kanıtlamıştı.

⁴ Bit-ti, Teğmen! İşin bitti!

“Olamaz, bir ya da iki saat içinde ölmüş olacağım. Artık hayatta olmayacağım. Bu kadar basit mi? Bu kadar mı?” diye dehşetle düşündü.

Teğmen Ovçinnikov, artık bütünüyle bu düşünceden kurtulmuştu, sonra tekrar bacağında ağrı hissedip açık olarak anladı ki; bu onun yeryüzünde son adımları, son düşünceleri, son ağrısı, ağzında son kan tadı. Ve nedense yirmi beş yaşından sonra yirmi altı yaşının asla olmayacağını ve başkaları yaşarken, gülerken, kadınları kucaklarken, nefes alırken onun, Sergey Ovçinnikov’un, var olmayacağını düşündü. Savaşta öldürülen başka insanlar gibi öldürülmeyeceğini, nasıl öldüğünün bilinmeyeceğini düşününce içinde neredeyse onu ağlatan acı bir sıkıntı hissi uyandı. Onun yazgısı nedense bir an içinde bu dumanın arkasında kalan binlerce başka adamın yazgısından ayrıldı. Gerçekten onun, Ovçinnikov’un ölmesi gerekiyor mu acaba? Ölmesi gerekiyor mu?

“Schneller!”⁵ diye arkasından yabancı bir çığlık geldi.

Makineli tüfeğin namlusu yine onun yaralı omzunu dürttü. Duyduğu bu ağrı ve amirane "Schneller" ifadesinden ölümünün hızlandığını anladı. Birden kendine karşı koyarak artık o yabancı sese itaat etmek istemedi ve birden kendi kendine, yabancı bir sese uymak isteğine karşı direnerek bir an içinde sanki alevlendi, bu Almanın üstüne saldırıp makineli tüfeği elinden kapacakmış gibi vahşetle geri dönüp baktı.

“Beni kim tutsak etti? Yirmisinden fazla olmayan bir yavru köpek mi?” Ama sonra zar zor gözyaşlarını tutarak dişlerini sıkı. Ağzındaki kanı tükürdü. Ne yaralı kolunu kaldıracıldı, ne de bacağına ağırlık yükleyebildi. Vücudunun tüm kaslarının temeli bozulmuştu sanki.

“Acaba yapamayacak mıyım? Yapamayacak mıyım?” diye Ovçinnikov çıldırmış gibi kendine sormaya başladı, sıkığı

⁵ Çabuk, daha çabuk!

dişlerin arasından kinle inledi: “Bu gerçek mi? Gerçek mi? Gerçekten her şeyin sonu mu?”

O, uyuşuk dudaklarıyla kanı tükürerek Alman’ın gözlerine soluk, kuru, ateşli gözlerle bakıyordu ve ölümcül yorgunluktan oturmak, yere yatıp birkaç dakika dinlenmek istedi.

Silah omzuna saplandı ve tekrar aynı ses geldi.

“Schneller, schneller!”

Yanan tankların akaryakıt dumanını, yolda parçalanmış arabası enkazlarını geçtiler. Sonra ormana girdiler. Ayaklarının altındaki kuru ot hışırdıyor, benzinin ıslattığı bu otlar terebentin gibi kokuyordu. Ovçinnikov yakında insanlar ve taşıtlarla dolu ormanı gördü. Çocukluğunda Ural’da gördüğü o güneşli, temiz, taze havalı, örümcek ağlarıyla dolu köknar ve meşe ağaçlarının hoş kokularıyla dolu eski ormanı değil, tamamen başka bir ormanı, solan yapraklarla örtülü, mermi parçaları tarafından çizilmiş çam ağaçları, siyah mayın çukurlarıyla dolu, sarı, sonbahar ormanını gördü, fakat böyle bir orman ne-dense hafızasında kalmıyordu.

Önü açık asker elbiseli Almanlar ormanın kıyısında aceleyle siper kazıyorlardı, siperden çıkarıp atılırken toprak ses çıkarıyor, yabancı bir dilde emirler veriliyordu. Tanklar, paletlerin tıkırtısı ve motor gürültüsüyle ağaçların gölgesindeki çalılara sürüklenerek ormanın içine doğru ilerliyordu, araçların kaportasından taretler açılıyor, yorgun konuşmalar duyulurken tankçılar iniyor, miğferlerini çıkarıyorlardı. Yanından ormanın kenarı boyunca tekerleğiyle yaprakları ezerek küt burunlu zırhlı araçlar geçiyordu. Miğferli askerler her birinin bitkin, traşsız yüzü vardı. Kötü niyetli ya da kayıtsızca izleyen gözlerle Ovçinnikov’a bakıyordu. Onlardan çenesi dolgun, yaşlı biri, hırsla sigara çekiyordu, kalın gövdesi birden yana eğildi, ağzındaki sigarayı alıp Ovçinnikov’a fırlattı ve bağırdı.

“Rus İvan, tutsaklık yok!” ve diliyle kırılan kemiğin sesine benzer bir ses çıkardı.

Islak izmariti Ovçinnikov'un yanağına vurdu, onun bir yeri yanmadı, sadece küller yanağına püskürdü. Ovçinnikov ürperti, yanağını sildi, çaresizlik ve aşağılanma yüzünden titremeye başladı. Başını kaldırdı ve tuzaktaki bir hayvan gibi etrafa bakındı. Sadece bir saat önce değerli bir şey olan hayatı, şimdi ayaklar altında bir yaprak gibi değersizce çiğneniyordu. O, Almanların tekrar ormanın içine döndüğünü ve tek mahkûmlarının bir subay, yani kendisi olduğunu görebiliyordu. Ovçinnikov, Almanların aşağılayıcı veya kayıtsız bakışları altında bu yabancı ormanda yürüyordu, nefret ettiği bu adamların gözlerinde gücünü ve değerini kaybetmişti. “Nereye gidiyoruz?”

O durakladı, kamburlaştı, boynunu inatla bükerek Almanya doğru eğildi. Bu Alman, gözlerini dikip ak kaşlarını kaldırıp, şaşırtıcı ve kısa biçimde: “O!” dedi. Aşağıya doğru gitgide darlaşan sıska çocuksu yüzüne her şeye hazır olan gaddar, merhametsiz adamın ifadesi yayıldı. Boyu Ovçinnikov'un boylarından bir baş kadar yüksek olan adam ona doğru adım attı, kuvvetle silahının namlusuyla yanağını dürttü. Bu darbeye başını çevirip ona sertçe emretti:

“Vorwärts!”⁶

O ise çaresizlikten titreyerek durdu, kımıldamıyordu, ağzına dolan kanı tükürmedi, güçlülükle de olsa yuttu, boğuk bir sesle konuştu:

“Ah kolum yaralı olmasaydı, ben bu Alman domuzu mahvederdim. Ah kolum yaralı olmasaydı...” diye korkunç, sert bir sövgüyle küfrü bastı.

Alman asker Was ist das,⁷ ananı..? diye gözlerini genişçe açıp çıkıntılı soluk boynundaki damarı şişirerek yüksek sesle onun yüzüne emretti:

“Vorwärts!” diye makineli tabancasını kaldırdı.

⁶Haydi gidelim!

⁷Bu ne?

“Pekâlâ, gidelim soysuz!” diye kabullendi Ovçinnikov, tökezleyerek hayatının kaçınılmaz sonuna doğru sonbahar yapırları üzerinde bu orman boyunca hızlı bir şekilde yürüdü.

Onu ormanın derinliklerinde küçük bir açıklığa getirdiler. Çam ağaçlarının alacalı gölgesinde asker taşıyan zırhlı araçlar ve kamuflaj rengi kapalı kurmay araçları yanında siyah üniformalı askerler orada sessizce dolaşıyordu. Alanın ortasında parlak yeşil renkte alçak bir otomobil, kapıları açık, camları tozlu duruyordu. Çevredeki sarı otlara, ortalıktaki her şeye arabalara, çam ağaçlarına güneşin sıcak ışığı vuruyordu. Ovçinnikov alışık olmadığı bu sıcakta içinde gittikçe artan huzursuzluk içinde heyecanla titriyordu.

Siyah trençkotlu, küçük, kuru, miğferinin önü güneşte parlayan, yüzü gölgede olan bir askerin uzun bir miğferi vardı. Kolunu üstüne koyduğu, katlanabilir masanın önündeki sandalyede, aracın yanında oturuyordu. Bacak bacak üstüne atmış saygıyla ona doğru eğilen kadınsı güzellikteki Almanı dalgın dinliyordu.

Açıklığın kıyısında Ovçinnikov’a refakat eden Alman keşifçiyi siyah üniformalı adamlar çağırdılar. Alman dimdik doğrularak kalça kemiğine avucuyla baskı yapıp ve dirseğini uzatıp anlaşılır biçimde onlara rapor verdi. Ovçinnikov konuşulanlardan yalnız “teğmen” sözünü anladı. Adamlardan esmer, kadınsı belli, yakışıklı olanı keşifçinin elinden Ovçinnikov’un çantasını aldı, “Haydi gidelim.” dedi. Bu emirden sonra Alman keşifçi yüzünü sertleştirerek aniden tabanlarıyla yere vurup döndü ve geldikleri yoldan ormana doğru gitti. Ovçinnikov siyah giysili adamların ellerine teslim edildiğini anladı.

Adamların ikisi onu binek arabasına getirdi. Ovçinnikov artık o keşifçinin onu niçin buraya getirdiğini, niçin öldürmediğini anlıyordu.

O alaylı bir gülümsemeyle artık yaralı kolunu tutmayarak, ağzını dolduran kanı tükürmeyerek meydan okurcasına bacak-

larının üzerinde durdu. Onu aşağılayacak, ağrısını acıtacak, acı çektirecek olmalarına hazırdı ve tüm bunlar karşısında tek savunması bu ruhsuz sırtıydı. Kadın gibi beli olan Alman, başıyla Ovçinnikov'u işaret ederek bir şeyler konuşmaya başladı. Siyah paltolu yaşlı adam yavaşça kımıldadı ve Ovçinnikov şapkasının altından adamın kuru yüzünü, ağzının yanında derin düz kırışıklıkları, yaşlı solgun gözlerini gördü. Alman yorgun gözleriyle dikkatle sadece Ovçinnikov'un sırttan dudaklarına bakıyordu, gözlerini ayırmadan bakıyordu ve Ovçinnikov tüm vücudu soğuk bir ter döküyormuş gibi hissetti.

Bu yaşlı adam Ovçinnikov'un elindeki çantayı tutan Alman'a bir şeyler söyledi. Adam cevap vermeden ölmüş birinin eşyasına dokunuyormuş gibi çantanın düğmelerini çözdü, dikkatle içinde ne olduğuna baktı. Ovçinnikov o anda kendini çırılçıplak soyuyorlarmış gibi hissetti.

“Orada harita var, ateş mevzileri işaretlenmiş harita!”

Yakışıklı Alman kenarları yıpranmış bir harita çıkardı, dikkatle porselen tıpalı şişeyi masanın üstünden alıp metal bardağı başka bir yere taşıdı ve haritayı masaya yaydı. Sonra parmak uçlarıyla güneşten rengi solmuş askeri başlığını çıkardı, masaya koydu. (İçinde iplikle iğne var, diye Ovçinnikov nedense hatırladı) ve tiksintiyle onu yere düşürdü. Parmaklarını genişçe tutarak bohçayı açtı. İçinden kirli mendil çıktı, mendilin içinde yedek nikel kaplamalı küçük yıldızlar bulunuyordu (Ovçinnikov hastanede yatarken kendisi bunları saatçi dükkanında nikelle kaplattırmıştı.) Alman bunları da yere attı. Çantayı aradı, subay belgesini, üçgen şeklinde eski kâğıtları (Sverdlovsk'tan annesinin mektupları) çıkarıp masaya koydu. Sonra bozuk bir Rus ve Alman çakmağı. Alman çakmağı ilgiyle inceledikten sonra alayla gülümseyerek siyah paltolu sıska adama bir şey söyledi. O adam masadan elini kaldırmadan Ovçinnikov'un masaya serilmiş haritasına kayıtsızca bakıyordu. Onun solgun, bakımlı eli masadayken Ovçinnikov kalbinin daraldığını ve başında kuvvetli ağrılar olduğunu hissetti. O niye hari-

mayı plançetesine değil, bu çantasına koymuştu hatırlayamadı. “Ben bunu istemedim, istemedim! İstemedim! Ne yapacağım şimdi? Haritanın üzerine atılsam, onu yırtsam, işaretli parçaları alıp yutabilsem... Sakin, sakin... Masaya yaklaşayım! Sakin...”

Şakaklarındaki kanın damlama sesiyle sağırlaşan o, masaya doğru adım attı, fakat omuzlarından bir çift el onu geri çekti, yaşlı siyah üniformalı Alman ise gözlerini tekrar onun kan köpüren dudaklarına dikti.

Sol tarafta, arabaların olduğu yerden yeşil üniformalı bir adam masaya doğru yaklaştı, siperliğe elini atıp selamlayarak Almanca birkaç şey söyledi. Siyah üniformalı yaşlı Alman şapkasını çıkardı, seyrek kıır saçlarını ortaya çıkarıp Ovçinnikov’un haritasına bakarak kısaca ve bitkin şekilde bir şeyler söyledi. Yeni gelen, Ovçinnikov’un kimliğini aldı, inceledi. Ovçinnikov’u tanıtıyordu, ama gözlerinde düşmanlık yoktu, ince bir gülümsemeyle dedi: “Sergey Mihayloviç Ovçinnikov, 3-4 numaralı toplardan sorumlu subay, “1’nci Tümen, 295. Topçu alayı 1’nci. Batarya.”

Ovçinnikov bu sözleri duyunca irkildi. Tercüman kelimeleri hiçbir Almanın sahip olamayacağı mükemmel bir Rusçayla telaffuz etmişti. Onun pürüzsüz, iyice tıraş olmuş yüzüne hayretle bakan Ovçinnikov bu tercümanın kim olduğunu anladı. Donmuş bir gülümsemeyle sordu:

“Rus? Sen Rus musun?”

“Teğmen Ovçinnikov size birkaç soru sormak istiyorum. Birkaç kelime hayatınızı kurtarabilir aslında. Sizin bunu anladığınızı sanıyorum.”

Çam ağaçlarının üzerinden bir ses duyuldu, uzaktan atılan uzun menzilli bir mermi sanki zorla nefes alarak, havayı iterek ağır hışırtıyla geliyordu, bir süre sonra alanın arkasındaki ormanda korkunç bir gümbürtüyle patladı. Ovçinnikov o tarafa baktı, kinli coşkudan titreyerek son umutla düşündü:

“Buraya, buraya çocuklar, haydi canlarım. Nişangâh iki derece aşağı olsa... Haydi, haydi çocuklar! Buraya!” diye düşündü.

Herkes sorgulayan gözlerle başını üniformalı Almanı çevirdi, onun endişeli soğuk yüzünde hiçbir ifade yoktu, zayıfca beyaz avuç içleriyle düz kır saçlarını düzeltiyordu, tercümana şikayetin olmadığı tek kelime etmedi ve soğuk bir şekilde kadını güzellikteki Almanı kafa salladı. Boynunda asılı şişeden metal bir kaba su döktü ve gözünü tercümana sabitleyerek birkaç yudum içti. Tercüman gözleri oynayarak acele edip sorguya devam ediyor ama Ovçinnikov onu dinlemiyordu. Dikkatle, gözünü kırpmadan, porselen kaplı şişeye bakıyordu.

Ovçinnikov birden Polonya’da toplama kamplarının çarpıcı şekilde nasıl terk edildiğini hatırladı. Yarı yanmış cesetler her biri orada yığınla uzanıyordu. Her birinin kafasının arkasında bir kurşun deliği vardı. Bir yerde kadın, başka bir yerde erkek ceset yığınları vardı. Hayatta kalanların söylediklerine göre Almanlar gitmeden önce onları vurmuşlar, yüz üstü aşağı yatmalarını emretmişlerdi, insanlar itaatkarca kadınlar bir yerde, erkekler bir yerde yatmışlardı. Alman ahlakına göre erkek ve kadınların bir yere konulmasına izin verilmezdi, bu ahlak dışı sayılırdı. Almanlar her ders saati -kırk dakika- atış yapıp, terleyip yorulduktan sonra çimenlere uzanıp su, soda içmişlerdi. Cesetlerin yanında, burada boş şişelerin olduğu hasır sepetler duruyordu, Ovçinnikov bunları gördü. O zaman düşündü. Neden insanlar mermilerin hedefi olmuş usulca yüzüstü yatmışlardı? Acılardan yoruldular mı? Acılarına son vermek mi istediler? İnsanlar ölümü beklerken, onlar maden suyu içmişlerdi.

Ovçinnikov durdu, allak bullak şekilde tercümanın esmer yüzüne, ince küçük bıyıklarına, beyaz dişlerine bakıyor ve artık sırtıtmıyordu, sırtıtmaya gücü kalmamıştı. Dudaklarını kanayınca kadar ısırды, boğazında büyük, siyah bir şeyler büyüdü, onu boğdu, boğazını sıktı, sanki nefret, çaresizlik, yok edilemez bir öfke ile dolu insanüstü bir çığlık boğazından çıkmak istiyor, ama o bu çığlığı kan gibi yutuyordu.

“O ne soruyor? Onlar herkese ne soruyor? Mayın tarlalarını mı soruyorlar, toprak hakkında mı? Harita masada... Niçin onu plançeteye koymadım? Uzun menzilli silahlar neden ateşi kesti? Demek, her şey bitti! Onlar Çekoslovakya’ya geçecek mi? Harita masada... Hayatımda hep bir şey eksikti... Ne eksikti acaba hayatımda? Ne eksikti acaba?..”

“Ben her şeyi anlatacağım, her şeyi anlatacağım. Beni kurşuna dizmeyin... Her şeyi anlatacağım...”

Kendi sesini duymadı, hırıltılı bir ses boğazından çıkmıştı. Masaya doğru bir adım attı ve tercümanı bıyık altından gülerek bazı işaretler yaparken gördü. Yaşlı Alman bacak bacak üstüne atmış kaşlarını çatıyordu. Bu defa hiç kimsenin eli Ovçinnikov’u daha önceki gibi durdurmadı. Masadaki haritanın ona yaklaştığını gördü ve hep tekrarladı:

“Her şeyi anlatacağım... Her şeyi anlatacağım...”

O, masaya doğru atıldı. Elini uzattı, anlık bir sevinçle parmaklarının haritadaki düzlüğü okşadığını hissettikten sonra aynı anda şakağına aldığı korkunç sert bir darbeye yere serildi, kulakları çınladı. Üzerine ağır bir şey geldi, boğazını sıkı, acayip sesler karanlıkta parlayan ışıklar gibi oynadı.

“Willi! Willi çabuk!”

Sıvı, serin bir şeyi başına döktüler. Onu çevirip sırt üstü yatırdılar. O inledi, birden karanlık yok oldu ve okyanus gibi masmavi gökyüzü görüldü, içinde Almanın kadını yüzü, küçük göz kapakları belirdi. Başına maden suyu şişesinden su dökerek aceleyle birini çağırıyordu:

“Willi! Willi çabuk!”

“Ben hâlâ hayatta mıyım?” düşüncesi kasırğa gibi Ovçinnikov’un beynine işledi. “Ben hala hayattayım...”

Biri onu hızla yerden yaralı eline çarparak ayağa kaldırdı. Bu ağrıyla kendine geldi, dudaklarını ısırды, kesik kesik alaylı şekilde güldü. Sendeleyerek ayakları üstünde durdu, yaşama

gücü onu ayakta tutuyordu. Tercümanın kırpmadan dik dik bakan gözlerinin siyah derinliği yaklaşıyordu, göz bebeklerine sivri iğneler gibi batıyordu, burun delikleri nefesten şişiyordu.

“Son kez soruyorum Teğmen Ovçinnikov, son kez... Duyuyor musunuz?”

Sonra tercümanın yanına başka biri geldi; geniş, etli, akşam yemeğinden sonra doymuş biri gibi görünüyordu. O, sempatik şekilde yüzünü buruşturdu, hafifçe sallandı, kısa kırmızı boynunun şişman kıvrımları siyah çerçeveli yakasına bastırıyordu. Bu yeni yüz şefkatle Ovçinnikov’a göz kırptı, gevşek dudaklarına bir gülümseme yayıldı. Adam avuç içinde tuttuğu tabancayı havaya kaldırdı. “İşte bu beni öldürecek.” diye düşündü Ovçinnikov. “Willi diye çağrılan buydu.”

“Son kez soruyorum... Duyuyor musun?”

“Artık tamam, buraya kadarmış!” diye düşündü Ovçinnikov ve vahşi bir kahkaha attı.

“Seni orospu çocuğu, piç! Sen vatanımı üç sigaraya sattın!” diye bağırdıktan sonra bir kahkaha koparıp sonra sağ elini tercümanın çenesine vurdu. “Seni alçak! Benim derimi yüzsen, bir kelime alamazsın. Tek bir kelime bile söylemeyeceğim! Tek bir kelime bile! Anladın mı?” Ve Almanca doğru yaklaşarak tekrar hırıltılı ve boğuk şekilde güldü. “Çekoslovakya’yı geçeceğinizi mi düşünüyorsunuz? Ha-yırr! Sizin de sonunuz geldi! Tek bir adım daha ileri gidemeyeceksiniz! Tek bir adım bile! Siz bittiniz! Siz sıçanlar gibi yok olacaksınız. Sizin on tankınızı vurdum. İşte onlar yanıyor, vadinin aşağısındalar. Ve eğer...”

O kelimelerini yuttu, nefesi yetmedi. Mendiliyle çenesini silerken tercümanın yaltaklanarak yaşlı adamdan özür diliyor-muşçasına bir şey rica ettiğini gördü. Aynı zamanda o kılıfından tabancasını çıkarıyordu.

Kalın, etli yüzlü adam da kaşlarını çattı, bekledi. Tercüman tabancasının emniyet mandalını açık duruma getirerek

Ovçinnikov'a yaklaştı, ona kötü kötü baktı. Sonra tekrar yalvarış niteliğinde Ovçinnikov'un arkasında duran iki Almanca bir şeyler söyledi ve onu götürdüler.

“Göze mi girmek istiyorsun piç kurusu?” diye bağırdı Ovçinnikov. “Sen göreceksin alçak herif, Teğmen Ovçinnikov nasıl ölür!”

Arkasından Almanca keskin bir haykırış duydu. Onun için tuhaf bir kolaylık vardı artık, kimse yaralı koluna dokunmuyordu, ama yine de Ovçinnikov, onu neyin beklediğini görmek için arkasına dönmek istedi ve boğuk bir ses çıkardı:

“Ateş ederken gözlerimin içine bak, pis hain!..”

Ama dönmeyi başaramadı, bir şeyler onun göğsüne, böğrüne vurdu, yanağında sert bir darbe hissetti. O bunu hissederken hayatında olmuş bitmiş açık, mavi, temiz bir şeyleri hatırlamak istedi, ama hatırlayamadı...

O anda sırtan Willi'nin ona yaklaşıp eğildiğini, tiksintiyle yüzünü buruşturup tercümana baktığını ve hâlâ hayatta olan Ovçinnikov'un yüzüne soğukkanlılıkla üç mermi sıktığını Ovçinnikov artık göremiyor, hissedemiyor, bilemiyordu.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kasno'nun kuzeydoğusunda savaş yavaş yavaş sönüyordu. Yüzbaşı Novikov'un önceden gördüğü gibi Rivna'daki kuşatmadan çıkmayı başaran Alman kuvvetleri, vadide şiddetli topçu ateşiyle zayıflatılarak mayın tarlasında zorlanıp kalmış, Çek sınırını yarmayı başaramamıştı. Almanlar kuvvetlerini korumak için vadinin sağından ormana geri çekildiler, orman kenarında sipere girdiler. Tepenin önünde tutuşturulan tanklar, zırhlı personel taşıyıcıları, yolda bozulan taşıtlar öğleye kadar tüterek yandılar. Savaşın bu alanda sönmesiyle Kasno'da ağır top ateşi duyulmaya başladı. Yoğun bir karabulut gökyüzünü kaplayarak yükseliyordu. Her yarım saatte bir karanlık gökyüzünde görünen saldırı uçakları şehri uzun zaman ateşe tutuyor, bombalıyordu.

Yüzbaşı Novikov iki kez karargâha, Binbaşı Gulko'ya telefon açtı, ama bağlantı yoktu. Askerler savaştan bitkin, sessiz ve hareketsiz yatıyordu. Hava sıcaktı. Askerler uykularında bile susuzluktan kıvranıyor, ağızlarına asitli bir acılık doluyordu.

Öğleğin termoslarda kahvaltı getirildi. Askerler hareket etmeye başladığında bir yandan esnerken, yemek kabı tangırtıları arasında kaşıklarıyla içindeki toprağı temizlediler. Askerler yorgun biçimde, darı lapası yiyorlardı, açgözlü değillerdi. Ganimet olan buruk şaraplarını içerken yanan şehirdeki aşırı dumana, Karpatlar üzerindeki temiz, güneşli gökyüzüne endişeyle bakıyorlardı.

Dağların üzerinde keskin soğuk havada ince beyaz bulutlar süzülüyordu, aşağıda ise uykulu sarıçamlar güneşin parıltısıyla birlikte göle ışıltısını yayarak mavileşiyordu. Dumanla örtülü güneş çemberi, ormanın üstünde, Karpatların sivri dorukları üzerinde duruyordu.

Almanların geri çekildikleri sakın orman kenarının sessizliğinde tek bir atışın bile olmadığı bu sessizlik, tepenin üzerinde güneşin parlaması, havanın sıcaklığı çok tuhaftı. Şehirde aralıksız savaş gümbürtüsü, uçakların ortaya çıkışı huzursuzlukla birlikte sırtından vurulmanın hedeflendiği hissini yaratıyordu.

Yüzbaşı Novikov kendini huzursuz hissediyordu. Bataryası bu beş saat içinde 12 asker ve 2 top kaybetmişti. Onu endişelendiren yeni bir saldırı beklentisi değildi. Binbaşı Gulko'dan sözünü aldığı mühimmatları bekliyordu. Fakat ne mühimmatlar vardı, ne de Tümen karargahıyla bir bağlantı olmuştu, bu endişe verici bir varsayım doğuruyordu. Almanlar iletişimi durdurmuş, karargahın bağlantısını kesip şehre kadar girmişti. Almanların kuzeyden yapacağı saldırıyı tekrarlaması, Güneybatıdaki savaşın kaderini etkileyecekti. Bu durum her iki taraf için belirleyici darbe olacaktı. O da bunu biliyordu,

“Tamam... Herkes kahvaltıya. Bak, aç kalmayın, gerektiği gibi zıkkımlanın!” dedi. Novikov kendini yapmacık bir neşe içinde hissettirerek. “Üç yıl savunmada kalacakmışız gibi lapa yiyelim!”

Remeşkov mahzunca gözlerini indirip yüzbaşının önüne lapa dolu bir tas ve çavdar ekmeğinden kestiği ince dilimler koydu. Novikov oturduğu yerden doğrulup bir kaşık aldı, kaşığı tase batırıp çıkardı, dudaklarına yayılan alaylı bir ifadeyle dedi:

“Sen örnek bir askere dönüşüyorsun Remeşkov. Bir sofraya eksikti. Değil mi? Hangi akla hizmet ekmeği aristokratik dilimlerle kestir? Peki, şu pis soylular gibi kestiğin dilimler nedir? Kendine kalın parçalar kestir ya! Sen beni al yanaklı bir kız mı sayıyorsun? Peki, sizin iştahınız nasıl asteğmen?”

Bunu söyler söylemez Novikov, bezin üzerine Remeşkov'un kendine ayrı koyduğu büyük ekmek dilimlerine el uzattı.

İştahla yemek yiyen Asteğmen Alyoşin ansızın Remeşkov'un koyu yüzündeki açık mavi gözlerine baktı, kaşığın sapıyla şapkasını geriye itip "Senin sırt çantan da nerede?" diye sormak istedi, ama tıkanı, öksürük tuttu, mahcubiyetini saklayarak Yüzbaşı Novikov'a sordu:

"İçelim mi Yüzbaşı yoldaş? Rom ele geçirdim." İçen, tir-yaki bir adam görüntüsüyle kemerinden matarayı çekti.

"Belki de, içmesek daha iyi." dedi Novikov. "Yarın sabaha kadar içmek yok."

"Yapmayın ama..." dedi Alyoşin ve mataraya şaşkınlıkla baktı. "Böyle bir mücadeleden sonra içsek iyi olurdu. Lapa bunsuz boğazdan geçmez ki! Hayır, ben yine de içeceğim! Müsaade ediyor musunuz? Vurulan tankların şerefine Yüzbaşı yoldaş!" Ve başını geri atarak heyecanla şişeden birkaç yudum aldı, dostça parlayan gözlerle matarayı askerlere uzattı. "Kim içki istiyor, yoldaşlar? Haydi, kartallar, öldünüz mü? Vurulan tanklara! Herkes içsin!"

Kimse onu dikkate almadı, herkes karavanaya bakarak tembelce aşını çiğnemeye devam ediyordu.

"Eh, siz bilirsiniz, antika herifler, tanklara işte! Ağlayalım mı yani?" dedi Alyoşin, kızardı ve önündeki karavanadan öyle bir şapırtıyla yemeye başladı ki Yüzbaşı Novikov hafifçe gülümsedi.

Asteğmen Alyoşin tanklarla savaşta diğerlerinden daha çok heyecanlanmıştı ve tekrar tekrar savaşmaya neredeyse önlenemez bir dürtü hissediyordu, bu konuda konuşmak, aynı heyecanları yaşamak için inanılmaz bir istek duyuyordu. Ama askerler bu konuda konuşmaya istekli değildi.

Nişancı Porohonko yemek yemedi, hatta karavanaya bile dokunmadı, elleri başının altında sırt üstü uzanmış, sarımsı gözleriyle gökyüzüne bakıyordu. Sakalları büyümüş, uzun bacaklarını kaplayan pantolonunun dizleri yırtılmıştı. Fısıltıyla konuştu:

“Bütün varlığımla hissediyorum, toprak adeta uğulduyor. Tanklar cepheyi yarıp kente sokuldu.” Yüzbaşı Novikov’a kederli bir bakış atıp biraz doğruldu. “Rusya’da değil de burada ölmek, hiç akıl karı değil. Bu durum Teğmen Ovçinnikov’un takımının sonunu getirecek. Biz onlara kadar sürünüp yaralıları taşısak. Ne dersiniz Yüzbaşı yoldaş?”

Novikov cevap vermedi. Porohonko yeniden uzandı, aynı düşünceli gözlerle gökyüzünde hareket eden bulutları izledi, dudakları titriyordu.

“Biraz saman olsa ne iyi olurdu. Elimde olsaydı Remeşkov’un çantasını taşıdığı gibi saman taşırdım. Eh, çantası da. Çantasına patlayıcı mermi çarptı, içinden iç çamaşırları bağırsak gibi döküldü.

Porohonko somurtarak susan Yüzbaşı Novikov’a yandan baktı.

Remeşkov karavananın yanında oturuyordu, kestiği ekmeklerden bir parça kopardı ve dikkatle çiğnedi.

Toplarını terk etmek emrinin boyun eğmek zorunda kaldıkları Teğmen Ovçinnikov’dan gelmesine rağmen yaralıları bırakan bu adamlar, hem Yüzbaşı Novikov hem de yoldaşlarının gözlerinde değerlerini kaybetmiş olduklarını biliyorlardı. kimse onların farkında değilmiş gibiydi.

Porohonko bir yıldır bu bataryada topları yönlendiriyordu. O, acemi bir gurup askerle birlikte Jitomir bölgesinin kurtuluşundan sonra buraya gelmişti. Alışılmışın dışında uzun boylu, uzun kollu bu adam kırsal bir bölgede köy okulunda aritmetik öğretmeniydi. O işgal edilmiş bölgelerden gelen öbür insanlar gibi çabuk itaat eden, uysal biri değildi, bağımsız ve mağrur davranırdı, onunla kavga etmekten korkarlardı. Arkasında kalan işgalde başına bir şeyler gelmişti, bu şeylerden utanmıyordu, ama hiçbir zaman bunlardan söz etmezdi. Porohonko’nun atışı hedefi tam vururdu. Mühimmatında her zaman bir kava-

noz beyaz boya bulunurdu. Bir tank vurduktan sonra her zaman namlusunda özenle halka çizer, sonra ayaklarını pergel gibi ayırıp uzun süre durur, memnun bir ifadeyle herkese şöyle derdi:

“İşte böyle! Harika! Matematik burada lazım oluyor. Çingene Çocuğu Petro’nun işidir bu! Madalya kazanmıştır!”

Ama bataryada bu Çingene Petro’nun kim olduğunu bilen yoktu. Şimdiye kadar iki defa ödül almış olan Porohonko nişanlarını takmazdı, onları tam bir ciddiyetle temiz bir beze sarardı ve bunu en değerli eşyası olarak gömleğinin ön cebinde taşırdı.

“Ben daha fazla bekleyemem Yüzbaşı yoldaş” diye tekrarladı Porohonko ve tüm gücüyle dar göğsüne vurdu. “Sabredecek gücüm yok. Lyagalov orada yatıyor. Ben Remeşkov’u da alıp ona doğru sürüneceğim.”

“Sus, Porohonko!” dedi en nihayetinde Yüzbaşı Novikov. “En iyisi yemeğini ye! Ben bunu yapabileceğinden emin değilim.”

Porohonko sarardı, çenesi ve yanaklarındaki kıllar karardı, yoklayan bir sesle sordu:

“Güvenmiyor musunuz? Bana verilen madalyalarda bir hata mı yapıldı? Onları işgal bölgesindeyken almıştım. Kuşatılmıştım.”

Porohonko öfkeyle kaputunun cebinden madalyaları çıkardı, avucunda tarttı, suratını asmıştı.

“Haydi, bunları alın Yüzbaşı yoldaş!”

“Madalyalarını ver.” dedi Yüzbaşı Novikov sessizce ve elini uzattı. “Demek ki yanılmışım.”

Savaşta birçok çaresizlik görmüştü ve biliyordu: Zayıf bir anlarında ayaklarının altındaki toprak kayarken insanlara acı-maması gerekiyordu. Şimdi o, Alyoşin’in yüzünde onaylayan bakışı gördüğü halde tekrarladı:

“Madalyalarını ver. Ben hata yaptım, sen de bunu anladın, o yüzden biz aynı bataryada kalamayacağız. Savaştan sonra seni diğer bataryaya nakledeceğim. Remeşkov, bir şey mi söyleyeceksin?”

Cephaneci Remeşkov yıkamak için sessizce karavanayı toplarken şaşkın bir ifadeyle Yüzbaşı Novikov’a döndü ve sessizce şöyle dedi:

Biz Teğmen Ovçinnikov’la koşarken o bana şu emri verdi:

“Eğer ben ölürsem Yüzbaşı Novikov’a on tane tank vurduğumuzu, bunların dördünü Porohonko’nun vurduğunu söyle.” Remeşkov yutkunarak Porohonko’ya doğru baktı. “Ve bu nişangâhları da yüzbaşıya ilet.” dedi.

“Onlar benim değil, Petro’nun vurduğu tanklardı, madalyalar da Petro’nun...” diye Porohonko madalyalarını avucunda sıkarken barutla yanmış kirpiklerini kırıştırarak yarı kendi kendine yarı Novikov’a yönelerek “Şimdi ne yapalım Yüzbaşı yoldaş?” dedi.

“Fikrimi değiştirmeden madalyaları kaldır.” dedi Yüzbaşı Novikov soğuk bir ifadeyle. “Bataryamız birkaç saat içinde 12 askerini kaybetti. Bu rakam yirmiye ulaşsın istemiyorum. As-teğmen Alyoşin, benimle sığınağa gel!”

Sığınağa girdi, sığınak serindi ve nemli toprak kokuyordu. Novikov heyecanla Alyoşin’in mavi gözlerine baktı ve dedi:

“Yüzünde gördüğüm kadarıyla sen bir şey söylemek istedin, onu destekliyordun. Evet dinliyorum.”

“Niye böyle yaptınız Yüzbaşı yoldaş? Siz onu incittiniz. Neden? O iyi bir nişancıdır!” diye Alyoşin ateşli bir tonla konuştu. Sonra devam etti: “Ben ona kefil olurum. Size her zaman güvenirim Yüzbaşı yoldaş! Ama o haklı. Beklemek mümkün mü? Biz bu bekleyişe katlanabilir miyiz hiç? Bizim bataryamızın adamları orada yaralı, biz onları öyle bırakabilir miyiz?”

Novikov: “Anlamaya çalış Viktor. Eğer ben ölürsem ve sen yerime geçersen anlamalısın ki Porohonko’nunki gibi durumlarda sadece sinir bunalımları vardır. Ovçinnikov’la başladı. O da kendine hâkim olması gerektiği zamanda hâkim olmadı. Anlıyor musun Viktor?”

“Siz onu öldürdünüz?” diye ağzından kaçırırverdi Alyoşin. “Ben gördüm...”

“Emin değilim, ne olduğunu görmedim.” diye başını salladı Novikov. “Ben onların onu canlı almak istediğine inandım. Eğer onu canlı ele geçirmişlerse vuramadığıma üzüleceğim.”

“Siz ona güvenmediniz yüzbaşı.”

“Mesele bu değil.”

“Nişancı yerine siz ateş ettiniz! Ona da güvenmediniz mi?”

“Tekrar söylüyorum mesele bu değil. Savaşta senin kendi iradenle bir şeyler yapman gereken zamanlar vardır.”

Asteğmen Alyoşin sessizleşti, kaşlarını çattı, kahverengi saçlarını safça alnına yatırdı, şapkası geri kaymıştı. Çocuksu yüzü düşünceyle buruştu. Bu sabahki mücadeleden sonra taşıdığı övüngeçliğin aksine sevinçli tutumu kaybolmuştu. O anda Novikov, yaşça birbirinden çok uzak olmamalarına rağmen kendini Viktor’dan yaşlı hissetti. Ona karşı dargınlıkla karışık şefkat duydu. Yüzbaşı Novikov, “Vitya benim kaybettiğim bir şeyi koruyabildi: İlk izlenimle yaşamak yeteneğini. Bu, ham gençliğin bir işaretidir. Nasıl koruyabildi acaba? Belki de bir senedir yanımda ve ben kaybederken o korudu? Öyle mi gerçekten?” diye düşündü.

“Fakat Yüzbaşı yoldaş, hiç mermileri yok!” dedi Alyoşin kısa bir sessizlikten sonra. “Beş tane mermi yok denecek kadar azdır. Lena da orada. Yaralılarla beraber. Fritz tekrar başlayana kadar onları kurtarmak son şansımız! Yetişmezsek, Lena’ya ne yapacaklarını düşündükçe ürperiyorum. Bir defa bir hemşire gördüm. Anlamıyorum... Anlamıyorum... Niçin tereddüt edi-

yorsunuz Yüzbaşı yoldaş? Niçin yaralıları kurtarma emrini vermiyorsunuz?”

Yüzbaşı Novikov sigarasını içti, Alyoşin’in sözünü kesmeden sigara dumanı içinden ona baktı. Alyoşin’in kendisinden farklı olarak iyiliği mutlak şekilde kabul ettiğini düşündü.

“Ya Binbaşı Gulko.” Gulko ile yaptığı son görüşmeyi hatırladı. “O, duygularını gizlemesi gerektiğinde gizleyemez, beklemeyi ve sabretmeyi de henüz öğrenmedi. Savaşa çok geç katıldığı için şu gerçeği anlayamıyor; bazen iyiliğe doğru atılan bir adım, birkaç kişinin acılarını dindirmek arzusu mazur gösterilemeyecek kadar ağır kayıplara neden olabilir. Daha iki yıl önce başka türlü düşünürdüm.”

“Bunu anlayan gerekir,” dedi Novikov. “Anlayan gerekir. Almanların Ovçinnikov’un toplarının hareket dışı olduğunu bilmesi öldürücü olur. Biz şimdi güpe gündüz bir kurtarma hareketine başlarsak, fare gibi avlanırsınız. Orada adamlar var, demek toplar da var. Beş mermi tek mermi değil. Beş mermiyle beş defa tank vurmak mümkün. Hissediyorum Vitya, savaş burada, küçük Polonya şehrinde sona erecek. Sen böyle hissetmiyor musun? Onlar Çekoslovakya’yı yarıp geçerse, savaş iki, üç, ne bileyim, 24 saat daha uzayacak. Açık değil mi? Ovçinnikov’un mevzisi için gece yarısı kararımı veririm. Şimdi sen topların başına geç! Ben biraz uzanacağım.”

Gömleğinin düğmelerini açtı, kemerini bir yana attı, Alyoşin’in sığınaktan çıktığını duyarken samanların üzerine uzanmıştı. Şimdi bedeninde ağır bir yorgunluk hissetti. Gözleri uzun saatler sonra ağrıyor, sırtı zonkluyordu, botlardan ayakları yanıyordu, ama onları çıkarmak için enerjisi yoktu. Gözlerini yumdu, kıvılcımlar parlayıp sönüverdi. Göğsü sıkışmıştı, belirsiz bir ses çıkardı. “Bizim yaralılar orada topun yanında yatarken Teğmen Ovçinnikov nerde? Ovçinnikov öldü mü? Bogatenkov öldü mü? Kolokolçikov öldü mü? Öldüler mi? Ya Lena? O da öldü mü? Bu olamaz!”

Yüzbaşı Novikov, siperin dışından gelen gürültülere, bey-
nindeki bu yabancı sese, bastıran uykuya rağmen Lena'nın
yüzünü hatırlamaya çalıştı.

Bu da ne? Bu kız neden buraya geldi? Sakin bir yerde, çi-
tin yanında, bir fener altında duruyordu. Kar yağıyordu... Kız
paltosunu sallaya sallaya cesaretle, her şeyi yapmaya hazır bir
tavırla, küçük adımlar atarken ona doğru yürüyordu. Ama bu
ne zaman oldu? Çocukluğunda mı? Bu ne saçmalık? İşte ondan
aldığı ve hep yanında taşıdığı son mektup. "Sen artık hayatta
değildin, ölmüştün, biz ise beşinci sınıfta üç yıl aynı sırada
oturmuştuk, hatırlıyor musun? Sınavlara birlikte hazırlanmıştık
ve ben ona alışmıştım. Dima, bu bir seferde söylenmeli, ne de
olsa inanıyorsun..."

"Aferin! İlk kez açık açık söyledi, en iyisi açık olmak. Te-
şekkürler Sevgili Lena... Lena öldü mü? Olamaz! Bunu kim
söyledi? Asteğmen Alyoşin mi? Ama o feneri, yağan karı,
Lena'yı hiç bilmiyordu ki. Ben bundan söz etmedim. O nere-
den biliyordu?"

Işık kayboldu, Novikov göğsü sıkışmış boğuluyor gibiydi,
uyku sırasında derin bir endişe duymuştu. Ter içinde inledi,
kendini sanki güneşten ısınmış bir torbanın içindeymiş gibi
hissetti, fiziksel bir rahatsızlık nedeniyle yan döndü. Uykusun-
dan bir an uyandığında anladı ki ona fiziksel sıkıntı veren şey,
çizmesinin sivri ucuydu. Uykusunda gördüğü keşmekeşliği
hatırlamaya çalışarak bu sıcak gerginlikten kurtulmak ve niha-
yetinde rahatlamak için çizmesini aşağı çekmek istedi. Ancak
bilincindeki belirsiz endişe onu terk etmedi.

Sığınağın dışında yükselen sesler Novikov'u gözünü aç-
maya mecbur bıraktı.

Novikov doğruldu ve her zamanki gibi kemerindeki silaha
uzandı. Uzak vuruşlar sığınağı sarsarak doldurdu.

"Ne oluyor orada?" diye mekanik bir hareketle kayışı çe-
kip kılıfı ayarlayarak bağırdı. Ayağa fırlayıp perdeyle örtülü

kapıya doğru yürüdü, perdeyi geri çekti, endişe onu kuşatmıştı. Toplara ne olmuştu, Lena'ya ne olmuştu...

Asteğmen Alyoşin eşikte duruyordu ve güçlükle nefes alıyordu. Ateşten kaçmış gibi görünüyordu.

“Ne oldu? Toplara ne oldu? Lena'ya ne oldu?” diye Novikov hemen sordu. Bu sorular onun zihninde birbirine bağlanıyordu.

Asteğmen Alyoşin heyecanını bastırarak rapor verdi:

“Yaver Petin Yüzbaşı yoldaş... Gulko'dan... Orada bir şeyler var. Tanklar yarma hareketi yapmış. Kasno'nun merkezine, sağa doğru ilerliyor. Araçlarımıza yayılım ateşi açıyorlar. Bir tanesini yaktilar.”

“Hangi araçlar?”

“Yaver Petin orada, ateş hattında Yüzbaşı yoldaş. Bir araba getirdi. Sizi bekliyor. Başınızı eğin yüzbaşı, keskin nişancılar var. Başınızı eğin, tam görüş açısınız. Bunlar nereden ateş ediyor böyle! İşte, piç kuruları!”

“Gidelim!”

Novikov sığınağın yarı karanlık kasvetinden sonbahar havasının aydınlığına çıktı, burada Alyoşin onu durdurdu:

“Başınızı eğin Yüzbaşı yoldaş! Onlar buraya ateş ediyor! Bir mermi yanımdan geçti bile. Az kaldı miğferime çarpacaktı. Bakın!”

Ve top altındaki tahtalarda beyaz mermi izlerini gösterdi.

“Nereden ateş ediyorlar?”

“Eğilin, size yalvarıyorum, Yüzbaşı yoldaş!”

Ama eğilmeden önce Yüzbaşı Novikov güneşli sakin göle, tepenin önündeki mayın tarlasına doğru baktı. Vadinin derinlerinde yanan kömür karası tankların dumanı yayılıyordu, güneşte çam ormanları, Ovçinnikov'un mevzilendiği tepede eller tetikte, tuhaf bir sessizlik vardı. Sağ tarafta, şehrin bulunduğu sırttan

savaş gümbürtüsü giderek yükseliyordu. Şehir üzerinden geçen korkunç duman duvarında birkaç uçak alçalarak gürültüyle uçuyor, ateş ediyordu, bomba patlamaları yeri sarsıyordu.

“Eğilin Yüzbaşı yoldaş, yalvarırım size! Siz...” Alyoşin sözünü bitiremeden Novikov’un başı üstünden kuru bir patırtıyla topun altındaki tahtadan parçalar koptu. Geri dönüp baktı, iki kurşunun birbirine girdiğini gördü, sonra tepenin önünde atış sesinin olduğu yere baktı. Bu ses yok oldu, izi kalmadı bile, ama Novikov bu atışın yakın olduğunu düşündü.

“Bu domuzu bulmak lazım.” dedi Novikov ve başını eğerek haberleşme siperine geçti. “Bu işi sen üstlen Vitya! Yoksa insanları birer birer vuracak. Duyuyor musun?”

“Sayıları birden daha fazla.” dedi. Alyoşin topun altındaki tahtaların kenarlarına bakarak. “Hamam böceği gibi yerde sürünerek hareket ediyorlar, gizlenerek her yerden ateş ediyorlar.”

Ateş hattında Yaver Petin, bitkin halde geniş sırtını sipere yaslamış oturuyordu. Kocaman tozlu çizme içindeki iki ayağını genişçe açarak yavaştan oturmuştu, elinde matara, burnundan nefes alarak büyük yudumlarla su içiyordu. Su onun yırtık gömleğine, kirli madalyalarına akıyordu. Yüzbaşı Novikov’u görünce su sıçratarak matarayı çabucak yere koydu, ayaklarını hareket ettirerek kalkmaya çalıştı.

Yüzbaşı Novikov, “Otur! şehirde neler oluyor? Tüm ayrıntıları istiyorum... Gözüne de ne oldu?”

Petin’in büyük yüzünün sağ yanı tanınamayacak kadar korkunç şekilde şişmişti, üzerindeki küçük sıyrıklar kanıyordu, bir gözü kıpkırmızı olmuş, yaşarmıştı. Yaşları sildikten sonra Petin kalın parmaklarıyla Novikov’un koluna doğru tutundu ve inanılmaz sakın ve aydın bir bakışla askerleri gözden geçirdi. Novikov onu anladı ve acele ettirdi:

“Devam et, onların önünde söyle. Onların durumu bilmesi lazım. Tanklar şehrin içinde mi?”

“Merkezi yardılar.” dedi Petin ve mataradan iştahla içti, dudaklarını sildi. “Bizim bağlantı hattımız kesildi... Binbaşı Gulko araçlara yol göstermem için cephaneyle beni yolladı. Biz şehrin meydanına çıkar çıkmaz kilisenin yanında tanklar gördük, onları bizimki zannettik.. Aniden bize ateş açmaz mı! Ben sürücünün yanında oturuyordum. Bir şey cama vurdu ve suratıma çarptı. Acımıyor, sadece yaşıyor, bir kesik sadece.”

Yaver Petin sustu, beceriksizce gözlerini ovuşturdu ve can sıkıntısıyla yırtılan gömleğini yokladı.

“Koluma çarptı. Bir araç vuruldu, iki tekerlek de hemen patladı. Biz de hemen kaçtık, işte yanınıza geldik. Size binbaşından önemli bir not var, lütfen cevap yazın.”

Petin ceketindeki keseden notu çıkardı, tütün tozu olan, düzgünce katlanmış notu Novikov’a uzattı. Novikov döndü, düzgün, ince bir el yazısıyla yazılmış birkaç cümle gördü:

“Cephaneyle Petin’i yolluyorum. Sizinle bağlantımız yok. Dairesel savunma yapın. Adamlarına iyi bak, dayan oğlum, söz veriyorum güzel zamanlar gelecek! Binbaşı Gulko.”

“Bu duygusallığa şimdi ne gerek var?” diye düşündü Novikov, kaşlarını çatarak notu cebine koydu. Petin’e dönerek şöyle dedi:

“Mektup yazacak zaman yok. Binbaşuya bataryanın on iki adam ve iki topunu kaybettiğini söyle. Teğmen Ovçinnikov kayıp. Dairesel savunmadayız. Mühimmatlar için teşekkürler. Araçlar nerede?”

“Aşağıda yamacın dibinde” dedi kızarmış gözlerini kırparak Petin. Sonra endişeli endişeli sordu: “Fakat Yüzbaşı yoldaş cevap yazamaz mısınız? Benim bir kalemim var...”

Yüzbaşı Novikov başını çevirmedi. “Ateş hattında yerden sürünerek, açık alanda koşarak herkes araçlara! Toplara mermi taşımaya!” diye etrafındaki askerlere bakarak usulca emretti.

“Senin de Petin, hastaneye gitmen gerek. Gözlerinle oynama. Bu senin işin değil. Maalesef, hemşiremiz burada değil. Gözünün pansuman edilmesi lazım.”

Novikov, bu sözlerden sonra gereksiz şekilde onu; gözlerinin derinlerine çeken gözbebeklerini, gülmekten sarsılan kirpiklerini, alnına değen serin parmaklarını hatırladı.

Bir ay önce atış sırasında gözlerine her nasıl olduysa bir şey kaçmış, Lena onu çıkarmıştı.

“Dudaklarıma bakmayın, orada bir şey yok, gözlerime bakın! Bu daha iyi değil mi?” O bunu iyi yapmış, ama sıkılmazlığı Novikov’un asabını bozmuştu.

“İlk yardım çantası var mı? Bakalım sana. Şapkanı çıkar.” diye emretti Novikov Petin’e.

Novikov sargı bezini ceplerinde arayıp buluncaya kadar sabırsızca bekledi. Nihayet o tütüne bulaşmış paketi çıkarıp verdi, Novikov paketi yırttı ve Petin’e yaklaştı. Beceriksizce, ama hızla sardığı sargı bezi Petin’in rüzgârdan kabalaşmış yüzünde beyazlığıyla parladı. Petin başını eğmiş, ter içinde ağır ağır nefes alıyordu. Tek gözünü kuşkuyla Novikov’a doğru kırpyordu.

“Hastanede nasıl sanki Yüzbaşı yoldaş?” diye gülümsemeye çalışarak mırıldandı o. “Önemsiz bir şey. Boşverin. Bunu siz niye yapıyorsunuz? Binbaşı beni bekliyor... Teşekkürler Yüzbaşı yoldaş! Bunun sırası değil...”

“Ölüm ve yaralanmalar her zaman vakitsizdir.” dedi Novikov düğüm atarak ve yavaşça Petin’i itti.

“Artık binbaşıya gidebilirsin. Ama eğilerek, koşarak.” Sonra hafifçe gülümseyip ekledi.

“Keskin nişancılar için büyük bir hedefsin. Eh, hadi koş, marş marş!”

“Size iyi şanslar....”

Yaver Petin ağır ağır kalktı, gömleğini özenle düzeltti, genişçe açtığı parmaklarıyla göğsündeki madalyaları tutarak siperden çıktı. Kısa adımlarla tepeden mühimmat getirmeye gönderilen askerlerin arkasından görünmez oldukları yamaca doğru güç bela tırmandı.

“Yerde sürünerek!” diye bağırdı Novikov. “Kaputuna mı acıyorsun? Sürün!”

Tankların boğucu duman çıkardığı tepenin önündeki güneşli boşlukta birden bir patlama oldu, Petin’in ayakları altında patlayan merminin mavi ateşi parlayıverdi. O, çok şaşırmış gibi kendini doğrulttu, kafasındaki temiz sargı bezi parladı. Atışın olduğu yere baktı, beceriksizce Novikov’a el salladı ve rampadan aşağı koştu.

“Onu yaraladı mı? Hayır, olamaz, yaralamadı!” diye düşündü Novikov. “Savaşta iki kez yaralanamazsın, ikinci kez öldürülürsün.”

Sonra yüksek sesle Alyoşin’in bir şey söylediği duyuldu.

“Yüzbaşı yoldaş, ateş eden nişancı tankın altındaymış gibi, görmüyor musunuz?”

Alyoşin miğfersizdi, kahverengi saçları güneşte parlıyordu, siperde uzanmış, tepedeki beyazımsı dumana bakıyordu.

“Makineli tüfeklere gidelim, gösterirsin!” dedi Novikov.

Haberleşme siperindeki telsizcinin yanına atlayan Novikov, makineli tüfeğin yanındaki keşifçiye sordu:

“Nişancıların yeri tespit edilmedi mi?”

Keşifçinin uykulu uykulu “Gözlerime güneş vuruyor.” diye mırıldadığını duymayarak Sovyet el tabancasını çıkardı, onu eline alıp pozisyonunu değiştirerek haberleşme siperinin sonunda kenarda durdu.

Siperin duvarına yaslanan Alyoşin kısık sesle:

“Ovçinnikov’un topunun sağında, mayın tarlasında vurulmuş bir tank var. Namlusu bize döndü, gördünüz mü? İşte oradan ateş ediyorlar.”

Orası Teğmen Ovçinnikov’un yaralandığı yeri.

“Onları bir yoklayalım.” dedi Novikov.

Hemen peş peşe, büyük bir hızla vurulan tankların paletleri önünde toz içinde bırakan iki kısa atış yaptı. O anda tankın altından gelen zayıf bir ateş sesi duydu. Petin’e ateş edilen yüksekliğe doğru sağına, arkasına hızla baktı ve sağlam yapılı, kısa bacaklı, kısa boylu bir adam gördü. Gevşek çizmelerini kapıldığı gibi atış pozisyonuna koştı. Ona doğru ateş etti. Novikov, parmağını tetikten kaldırmadan Alyoşin’e dönüp dedi:

“Bu da ne.. Orada ne geziyor? Bu da kim böyle? Kim olduğunu görsek iyi olur. Yine Gulko’dan gelen biri olabilir!” dedi.

O rahatça dirseğini yerleştirdi, silahını omzuna bastırdı ve tankın dibindeki öbeklere iki el daha ateş açtı. Belirsizce Alyoşin’in bağırان sesini duydu: “Yatın, sürünün! Siz neredensiniz?” Sonra birkaç mermi Novikov’un kulağının yanından geçti ve böylece Yüzbaşı Novikov keskin nişancının hedefinde olduğunu anladı. “O mu, ben mi?” diye tanıdık bir heyecanla silahı daha sıkı omzuna bastırdı, tekrar hedef aldı ve tetiğe bastı. Bütün şarjörü Alman keskin nişancının ateş ettiği yere doğru boşalttı. Bundan sonra ancak, Novikov makineli tüfeğini siperin kenarından alıp başka bir yere götürdü ve keşifçiye dedi:

“Yeni bir şarjör! Çabuk!”

Bir yere toslayacakmış gibi başını eğmiş şişman bir adam Asteğmen Alyoşin’in refakatinde toplardan haberleşme hattına yürüyordu. Oval, kıpkırmızı yüzü, çatık kaşları, inatçı yüz ifadesi ve şişmanlığı sayesinde malikanede bozuştığı levazımcı yüzbaşıyı tanıyan Novikov şaşırđı.

“A-a, levazımcı!” diye haykırdı Novikov. “Peki, nasıl oldu da bu hatta geldiniz? Kaderinizi mi sınırıyorsunuz? Keskin nişancıları mı özlediniz?” Kaşlarını çatarak Alyoşin’e gülümse-di. “Duyuyor musun Vitya?”

Levazımcı aceleden tökezleyerek yaklaştı ve güçlkle ko-nuştu:

“Yüzbaşı yoldaş, kendi silahımı almak için geldim. Lütfen onu bana verin, üzerime kayıtlıdır.” diye Novikov’a bakarak tekrarladı.

“Oturun!” dedi Yüzbaşı Novikov.

Levazım yüzbaşı oflaya puflaya oturdu, kalın boynunu, alev alev yanan yüzünü, sakallarını mendille sildi. Bunu ya-parken elini kaldırıp indirdi, ceketinin koltuk altını iyice sıkı-tığı görüldü. Novikov yarı ciddi yarı şaka ona şöyle dedi:

“Eh, eğer isterseniz, ben özür dileyebilirim. Olan oldu. Konaktan tıbbi birim için ihtiyacınız olan her şeyi alın. Çarşaf, giysi, yiyecek, şarap, her şey, Size iyi şanslar! Bizim mevziden ayrılırken sürünmenizi tavsiye ederim. Bunu yapmazsanız biz sizi sıhhiye taburuna göndermek zorunda kalacağız. Söyleyeceklerim bu kadar.”

Levazım yüzbaşının nefesi daraldı, yüzünden aşağı ter boşaldı, kaputunun dikişleri boynuna batıyordu, göz kapakları yorgundu.

“Silahım sizde... “Nagan.” Silahım.” diye inatla söyledi. “Sizden rica ediyorum silahımı verin! Silahsız bir subay olmaz... O bana kayıtlıdır. Belgede...”

“Asteğmen Alyoşin, silahı verin!” dedi Yüzbaşı Novikov. “Nagan! Daha iyisi bir tabanca ya da bir parabellum tabanca kullansaydınız... Alyoşin neyi bekliyorsun? Silahı ver...”

Asteğmen Alyoşin, levazım yüzbaşıya hoşnutsuz bir bakışla gözlerini dikti, çantadan isteksizce tabancayı çıkardı, onu elinde çevirdi, aşağılayarak söyledi:

“Yüzbaşı yoldaş, eğer geri kıtalarda hizmet veren herkes”

“Ver!” diye Yüzbaşı Novikov sözünü kesti.

“Teşekkürler. Ben biraz sabırsızlanmıştım.” dedi levazımcı nefes darlığını bastırarak. “Sizinle tanıştığıma memnun oldum yüzbaşı. Bir şeye ihtiyacınız olursa...”

“Ben nazik olmayı beceremem. ” diye kibarca yanıt verdi Yüzbaşı Novikov.

“Eh, bırakın öyle olsun. Belki, tekrar görüşebiliriz...”

Levazım yüzbaşı, tabancayı bir kılıfın içine iterek tankların üstünde dumanların dolandığı alana, sola bakarak siper boyunca yürüdü.

“Tepeye doğru sürün! Sürün! Çabuk!” kızgın bir sesle Alyoşin bağırdı. Sonra Novikov’a dönerek hırçın hırçın ekledi: “Cephe gerisinde hep böyle saçları dağınık, dolap gibi adamlar oluyor Yüzbaşı yoldaş!”

O anda Novikov, güçlü bir darbeyele makineli tüfeğine şarjör geçirip dikkatle şehre doğru baktı. Şehirde top gürültüsü titreşirken büyük, korkunç bir siyahlık büyüdü, gökyüzünü kaplayarak yaklaştı, tamamen yaklaşarak tepenin üstünde asılı kaldı. Novikov’un hissettiği, bilincinde olduğu, onlara doğru yaklaşan gerçeğe karşılaştırıldığında, birkaç dakika önce olanlar ona küçük, gereksiz, önemsiz gibi geliyordu.

“Yüzbaşı yoldaş! Çeklerden biri yaralandı. O, bakın, bir keskin nişancı piyade siperine erzak taşıırken göğsünden vurmuş!”

“O nerede?”

“Ateş hattında.”

“Gidelim!”

Topun yanında yepyeni bir üniforma giymiş genç bir Çek sanki oturuyor, ıslak, nemli gözlerle Yüzbaşı Novikov’a gü-

lümsemeye çalışıyordu. Kalın üst dudağındaki beyaz tüyler üzerinde ter damlaları vardı. Çocuksu sıska parmaklarını, tuttuğu bir şeyi bırakmak istemiyormuş gibi göğsüne bastırmıştı.

“Ah! Bu nereden buldu seni, nereden? Eh, dostum, dikkatli olman gerekiyordu. Biz burada her zaman ateş altındayız. Piyade yoldaşlarının yanına mı gidiyordun kardeşim? Anlayabiliyor musun, Rusça anlayabiliyor musun?”

“Merhaba...” diye Çek fısıldadı, hızlı hareketlerle başını salladı, bir an ellerini göğsünden ayırdı ve dua edercesine birleştirdi. “Takım... Yemek... Ben – tırrr, bobin, telsiz... Altı numaralı takım.”

O anlamak için yalvarırcasına Remeşkov’un yüzüne baktı. Kaputuna karanlık bir leke yayılmış, Çek’in zayıf parmaklarını boyamıştı.

“Onun kaputunu çıkarın! Çabuk!” Novikov Remeşkov’a emretti. Acil yardım çantasını aldı, sessizce Çek’e bakan Stepanov’a döndü.

“6’ncı Takım’a, Çeklere şu termosu götür. Askerlerinden birinin yaralı olduğunu söyle.”

ONUNUNCU BÖLÜM

Akşama doğru Almanların şehir merkezini kesin olarak işgal ettiği netleşti. Taburdan kimse Yüzbaşı Novikov’a cadde-deki savaş hakkında bilgi vermedi, bağlantı da yoktu. Sekiz başarısız denemeden sonra alacakaranlıkta telsizciler iltihaplanmış yüzle ve berbat gözlerle şehirden dönmüşlerdi. Alman tanklarının şehirde olduğunu, şehrin yandığını, bu halde hattı onarmanın ve bir şey anlamanın mümkün olmadığını rapor ettiler, hat kesilmişti. İki saat sonra takımın olduğu parktan heyecandan titreyerek koşan sürücü, malikâne ve parkın iyi gizlenmiş makineli tüfeklerin ateşi altında olduğunu, sürücülerden birinin yaralandığını ve bir atın öldüğünü rapor etti. Bu rapordan sonra dalgın dalgın sordu: “Belki daha uzak bir yere gidilebilir mi?”

Yüzbaşı Novikov geri kıtaların taşınacakları tehlikesiz bir yerin bulunmayacağını biliyordu, o yüzden şoföründen aşçısına bütün takıma parkın güneybatı kenarında siper kazmalarını emretti!

Akşam kızılığı, gökyüzünde yayılarak şehrin üzerini kapladı. Orada, kızgın dumanda makineli tüfeklerden atılan kurşun zincirleri parlıyor, tankların devasa uzun, uğultulu gürültüleri şehrin kenarına vuruyordu. Bazen tüm bu sesleri boğuk, aralıksız bombalar kaplıyor, gökyüzü katında bir yerlerde bizim ağır bombardıman uçakları uğulduyordu. Gereksiz ışık veren fenerler, sarı medüsalar gibi karanlık gökyüzünden alev alev yanan kentin üzerine sakın sakın iniyordu.

Geçen gece olduğu gibi, topların bulunduğu tepede ve solunda, gölde, sahildeki çalılar boyunca çukurda yanmış tankların siyah iskeletlerinde alevin parıltısı yansıyor. İleride Çek piyade siperlerinden aralıksız atılan fişekler mayın tarlasını

aydınlatarak yükseliyordu. Mayın tarlasının arkasındaki ormanda gizlenen Almanlar sessizdi. Roketlerin dağılan ışığı kayboluyor, Karpat dağlarının zirvesinde yükselen aya doğru parlayan dumanıyla kızıl yansımalar hafif şekilde yayılıyordu. Küller ve sıcak havanın ağır kokusu şehirdeki yangınla taşınıyordu ve Yüzbaşı Novikov'a dudaklarında yanmış demir tadı alıyormuş gibi geldi.

Gece sekizde Novikov, askerlerini ateş hattına topladı, parmakları arasında sönmüş bir sigara tutarak bir kütük üzerine oturdu. Sigara içmek imkânsızdı tek bir parıltı, hatta yüksek bir ses keskin nişancıların dikkatini çekmedi. Yavaşça askerlerinin akşam kızılığından bakırlaşan uyanık yüzüne baktı. Askerlerin onun emrini bekleyerek sessizce oturuyordu.

Yüzbaşı Novikov:

“Artık beklemenin bir faydası yok, Teğmen Ovçinnikov’un toplarına gitmenin zamanı geldi.” Biraz tereddüt etti ve tekrarladı: “Evet, toplara ve yaralıları getirmeye gitme zamanı. Orada üç kişi var. Çavuş Saprikin yürüyebilir, ama diğer ikisinin taşınması gerekecek.”

Sönmüş sigarasını emdi, dudaklarında kalan tütünü tükürdü. “Almanlar da boş durmuyor, bekliyor ve bu gece yarısı son bir saldırı olacak, bu açık. Her şey anlaşıldı mı?” Sonra sesini biraz daha yükseltti, tekrar askerlerinin hareketsiz yüzlerine baktı.

“Bu yüzden tüm operasyon bir saat gibi kısa bir sürede tamamlanmak zorunda. Elimizden geldiğince yedek şarjör götüreceğiz. Porohonko ve Remeşkov benimle gelecekler. Nehre yakın kıyıda işaretlenmiş bölgeden mayın tarlasını geçeceğiz. Teğmen Ovçinnikov’un mevzisinde Almanlar olabilir. Ama biz çatışmaya girsek bile topla ya da makineli tüfekle ateş açmayın! Çekleri geçeceğimiz konusunda uyardım. Hepsi bu kadar.” Yüzbaşı Novikov sigarasını ayakları altına atıp Stepanov’a döndü:

“Çavuş, makineli tüfeğini bana ver!”

Suskun Stepanov aceleyle başını salladı, değişmiş yüzünde dalgınlık ve sevecenlik vardı, sonra kaşlarını çatarak makineli-sini dizleri üstüne koydu, namlusunun tozunu siliyormuşçasına sürgüsünü iyice yokladı ve tek bir söz söylemeden onu Yüzbaşı Novikov’a verdi.

Pembeleşen mayın tarlasına bakan, kızılılıkla aydınlanan topçulardan hiçbiri tek kelime etmedi.

Novikov kalktı ve makineli tüfeği omzuna astı. Yüzbaşı Novikov’un, Porohonko’yu ve Remeşkov’u burada kalan askerlerden sanki ayıran bu hareketi, herkesin ister istemez hafif bir gürültüyle ayağa kalkmasına neden oldu.

Nişancı Porohonko makinelinin kemeriyle oynayarak Novikov’a yaklaştı, gözbebeklerinde kızılımsı sarhoş alevler oynuyordu, ansızın umutsuz ve pervasızca söyledi:

“Peki, yolda sigara içsek hatırı kalmasın. İçmezsek bize kim sigara verecek ki sonra!” ciddi şekilde Yüzbaşı Novikov’a sordu: “İzin verir misiniz Yüzbaşı?”

Novikov izin verdi. Keşifçilerden biri kaputunda içtiği sigarayı gizlice Porohonko’nun eline verdi, Porohonko aceleyle siperin arkasına saklandı, nefes nefese sigarasından emer gibi birkaç nefes çekti sonra yere atıp topuğuyla sigarayı çiğneyip konuşarak doğruldu.

“İşte şimdi rahatladım, adeta dirildim.” dedi. Bu sırada Remeşkov’u baştan ayağa gözden geçirdi. “Sen ne oyalanıyorsun burada? Sigara içmiyorsun, değil mi?”

“Ben, hayır. Ben içmiyorum.” diye mırıldandı Remeşkov kekeme bir sesle.

O, telaşla makineli tüfeğine şarjör koyuyordu, elleri titriyordu, gergin boynu bükülmüş, yüzüne bir gölge inmişti ve Novikov onun sırt çantasıyla kambur gibi gelişini, bacağından

ettiği şikâyetleri hatırladı. Altı ay cepheden uzak kalmasının sonucunda savaşı unutan bu adamı birkaç gün içinde savaşın tehlikesiyle yüz yüze bırakarak savaşa tekrar alıştırdığını düşündü. Acıma duygusunu bastırarak yumuşamaya hazır vaziyette sordu:

“Bacağı hala ağrıyor mu?”

Remeşkov makineli tüfeğini omzuna astı, acele ederek, şehre ve tank kütlelerinin homurtulu sesine doğru bakarak gergin parmaklarıyla paltosunun fermuarını kapattı. O artık bu ortamda bacağındaki hiçbir ağrının ona yardımcı olamayacağını biliyordu, sanki bir gün içinde gördüğü, birkaç kez yaşadığı onu bekleyen tuhaflıklara doğru her şeyi kısa keserek acele ediyordu.

Yüzbaşı Novikov fısıltıyla emretti:

“Herkes yerlerine! Porohonko ve Remeşkov beni takip edin!” Haberleşme siperine doğru ilerledi.

“Yüzbaşı yoldaş!..”

Onu Alyoşin’in güvensiz seslenişi durdurdu. Askerlerin önünden geçerken Novikov durakladı, karanlıkta asteğmenin belirsiz parlayan yüzünü gördü, onun sesi abartılı bir kayıtsızlıkla geliyordu:

“Onlar orada açlar. Lütfen bunu Lena’ya ve yaralılara götürün. Bu kalan son ganimetim. İşte! Sadece benden değil, tüm çocuklardan. Bunları götürünüz...” Novikov’un avcuna, uzun süre cebinde beklemekten erimiş üç paket çikolata koydu. “İyi şanslar!” Ve siperin duvarına yaslanıp kaldı.

“Sana teşekkürler demesem de olur. Çünkü sen iyi kalpli bir çocuksun Vitya. Dikkat et. Burada benim yerimde kalıyorsun.”

“Bu, Lena’ya ikinci çikolata gönderişi.” diye düşündü Novikov haberleşme siperine doğru giderken. “İkisi arasında bir bağ olmalı, bunu daha önce niye fark etmedim? Belki de bu

olması gerektiği gibidir. Ama niye ben bilmiyordum? Savaşta sıradan bir insanın mutlu olamayacağını mı sanıyordum?" diye aklından geçirdi.

Üç adam yamaçtan aşağı göle doğru aceleyle indiler. Novikov onlara burada, çalıkların önünde durmalarını emretti.

"Ben piyadeye, Çeklere gidiyorum, siz burada bekleyin." dedi Yüzbaşı Novikov fısıltıyla ve karanlıkta kayboldu.

Buraya inerken kulaklarında sonbahar otları arasında ayak altından yuvarlanan taşların ani tıkırtısı, elbise hışırtısı vardı, şimdiyse makineli tüfeklerini dizlerinin üstüne koyarak oturan Porohonko ve Remeşkov şakaklarında hızlı nabız sesini duyuyorlardı. Göle, tepeye aynı anda baktılar. Gölün suyu, karşı yakasına kadar, tamamen mor renkteydi. Sırtın arkasındaki tepe kan kırmızısı parlılda karanlık bir yarım daire şeklinde uzanıyor, ateş hattındaki sivri ot gövdeleri kadar net görünüyordu. Şehirdeki top atışlarının sesi buraya pek ulaşmıyordu.

Sağda piyade siperlerinin olduğu yönden kulakları sağır eden bir sesle roket yükseldi; yeşil bir alev büyümüş, dağılmıştı. Remeşkov silkindi, dişlerini sıkarak bir şeyler mırıldandı:

"Sen dişlerini niye sıkıyorsun? Korkuyor musun yoksa?" diye sordu Porohonko şüphe ve kuşkuyla Remeşkov'a bakarak. "O zaman buraya niye geldin? Eşya toplamaya mı?"

Yüzbaşı Novikov Çek piyadelerin haberleşme siperine atlayınca karanlıktan gelen bir ses onu durdurdu:

"Kim var orada?"

"Rus Yüzbaşı, 6'ncı Takım'ın yeri burası mı?"

Ay şimdi Karpat Ormanı üzerinde yükselmışti. Siperlerin bir tarafına düşen gölgelerde, iki Çek mühimmat kutusunun yanında oturuyordu, sırt sırta vermiş fişek kutusu üzerinde sigara içiyorlardı. Bacaklarının yanında metalik mermi kovani yığınları parlıyordu. Novikov'u fark eden biri sağ elindeki

sigara ile ayağa fırladı, selamladı, ikinci topçu da ayağa fırlayıp selam verdi. Onlar Yüzbaşı Novikov'u tanımışlardı. Her ikisi de gülümseyerek merakla Novikov'la kelimelere vurgu yaparak sevinçlerini yansıtır şekilde konuştular:

“Yüzbaşı yoldaş...”

“Ah, Rusça... İyi! Anlıyor musunuz? Tabur komutanı burada mı?”

“Evet, evet... Lütfen... Yüzbaşı yoldaş... Lütfen”

Onlar sığınağa kadar Novikov'u götürdüler, yardımseverce kapıyı açtılar ve Novikov içeri girdi.

Tabur komutanı, düz sırtlı bir Çek, omzuna ceketini atmış bir masa başında oturuyordu, lambanın ışığında masaya yaydığı haritaya bakıyor, bir kurşunkalemle haritada dalgın dalgın bir şeyler çiziyordu. Diğer iki subay ayaklarını paltolarıyla örtmüş ranzada uyuyordu. Alacakaranlıkta yüzleri görünmüyordu. Boş mühimmat kutularının üstünde şapkaları, asker çantaları, el fenerleri ve yeni kemerleri bulunuyordu.

“Yüzbaşı mı?” diye tabur komutanı alçaktan seslendi ve emre itaat etmeye hazır bir subay tarzında ayağa kalktı, ceketini giyip göğsünde önünü kavuşturarak:

“Yüzbaşısınız değil mi komşu?” diye Novikov'a doğru elini uzattı, güçlü bir şekilde parmaklarıyla kavrayarak elini bırakmadan iki kez salladı, aşağı doğru indirdiğinde eliyle işaret ederek masaya oturmaya davet etti.

Çek komutanın yüzü genç değildi, ancak yaşlı da görünmüyordu. O, yaşı belli olmayan biri gibi görünüyordu. Kırışıklıklar tıraşlı yanaklarını kesiyordu, uzun alnı yaşlanmıştı, koyu kestane kaşlarının altından kahverengi gözleri parlıyordu. Neredeyse tüm gücüyle Novikov'u sandığa kadar zorladı, sonra Novikov'un karşısına oturdu, ona bir sigara uzatarak muhtemelen uyuyan subayları uyandırmamak için usulca konuşmaya başladı:

“Sigara lütfen! Yardımcı olmak isterim. Kim hayatta. Ağır toplar ne durumda? Bağlantı var mı? Sigara, alın lütfen.”

“Teşekkürler,” dedi Novikov bir sigara yakarak. “Ben sizi ateş hattınızın önündeki bölgeye tekrar gireceğimiz konusunda uyarmak istedim. Toplara doğru. Yaklaşık bir saate kadar orada olacağız. Haritanıza göz atabilir miyim?”

“Evet, evet, lütfen.” Çek komutan haritaya yaklaştı.

“Biz işte buraya gidiyoruz. Yaralıları alacağız. Siz bu mevziyi biliyorsunuz. Ne olursa olsun ateş açmamanızı rica ediyorum. Ayrıca bir saat içinde aydınlatma roketlerinin mayın tarlasını aydınlatmaması gerekiyor.”

“Anlaşıldı. Çok iyi anlıyorum.” Çek komutan başını sallayarak onayladı. “Tamam, ben size yardım edeceğim. Çok yaralı var mı? Size askerlerimden vereceğim”

“Şimdilik buna gerek yok.” dedi Novikov.

Bunu söylerken haritada Karpat sırtlarını, gölü, kıvrımlı Çek sınırını, arkasındaki vadide Rivne-Kasno karayolu üzerinde kırmızı kalemle çizilmiş bir çember içinde Maritsa şehrini, yanında doğudan saldırı bekleyen partizanların diğer şehirlerde ayaklanmaya başladıkları diğer şehirleri küçük işaretlerini gördü. Çek subay, Yüzbaşı Novikov’un bakışını fark ettiğinde haritadaki eğrilikleri düzeltti ve parmağıyla vadiden Rivna-Kasno-Maritsa yolu üzerinde dolaştırıp:

“Maritsa! Büyük savaş geliyor yüzbaşı! Slovak partizanlar Rusları bekliyor. Özgürlük için birlikte savaşacağız.”

Yüzbaşı Novikov haritayı iterek “Almanlar Maritsa’yı geçemeyecekler!” dedi. “Partizanlarla Maritsa’ya gideceğiz.” Ve yarı şaka: “O gün artık hiç de uzak değil! Haydi, yakında görüşürüz!”

Novikov küllük yerine bir tenekede sigarasını söndürdü, vedalaşırken tabur komutanının elini sıktı. “İyi şanslar.” dedi.

Çek komutan “Tek bir kelime söylemeniz yeter, hemen yardıma geleceğiz. Biz dikkatle izleyeceğiz.”

“Teşekkürler. Demek ateşsiz ve roketsiz bir saat olacak.”

“Evet, her şey böyle olacak.”

Tabur komutanı siperin sonuna kadar onu geçirdi.

Yüzbaşı Novikov, Çek komutanla konuştuğundan sonra, siperden uzaklaştığında ölü bir vücuda takılarak tökezledi. O, yana yatmıştı, ölüm onu böyle rahatsız bir vaziyette bulmuştu. Gömleğinin kolundan çıkan bembeyaz sıska eli tepeye doğru uzanmıştı, başı uyuyan bir kuş gibi yorgun halde bu kolun altına eğilmişti. Ölümün başından attığı güneşten solmuş şapkası yanındaydı, üzerinde gece çiyi parlıyordu. Cesedin bacakları yukarı toplanmıştı, sanki hissettiği ölümün soğuğu vücudunun son ısını korumak için kıvrılmasına sebep olmuştu. Birden Novikov yüzünden değil, sıska elinden ve yatış pozisyonundan onun Telsizci Kolokolçikov olduğunu fark etti (O gece villada aynı pozisyonda uyumuştur). Yüzbaşı Novikov, Kolokolçikov’u sırt üstü çevirdi, uzun süre onu izledi. Yüzü hareketsizdi, solgundu, bembeyazdı, yüzünde çocuksu bir şaşkınlık belirmişti. (“Neden? Bana nereden ateş ettiler?”) Zayıf, ince boynu geri düşmüştü, ayın soğuk mavi ışığı, onun Novikov’u her zaman şaşırtan bu berrak yeşil gözlerine vuruyordu.

Novikov eğildi, ıslak parmaklarıyla Kolokolçikov’un göğsüne dokundu, hâlâ tütün kokan keseye ulaştı, orada bazı belgeler ve geçmiş yıllarda Kolokolçikov’a verilen iki cesaret madalyası vardı. Ve bunların soğukluğunu avucunda hisserken şimdi ona ne cesaret ne de madalya gerekmediğini düşündü.

Novikov hatırladı. “Eğer Yüzbaşı Yoldaş, bana bir şey olursa benim annem yok... Bir kız kardeşim var, adresi işte burada, cebimde.” Bu düşünceler zihninde yanarken, Novikov eğer onu bu hattan göndermeseydi, o ölmezdi diye düşündü. Kaç kez o, acımasız şartlar yüzünden insanları asla sağ çıkmayacakları

yerlere göndermişti! Bu insanların ölümünü öğrenince kaç kez uykusuz kalmış, acı çekmişti. Ama nerede o saf iyilik? Nerede? O, savaşta olmazdı.

Yüzbaşı Novikov, Remeşkov'un onu çağıran fısıltısını duydu. Başını kaldırıncı kızılığın arasında tepenin kavisli yarım dairesini, hareketsizce oturan askerlerini gördü.

Remeşkov kendini tutamayarak boğuk bir ses çıkardı

“Yüzbaşı yoldaş!” Ve hiç cevap alamadan fısıldayabildi: “Kolokoçikov'un cesedi.”

Porohonko Remeşkov'un titreyen dizine dayanarak “Şşt.. Tamam, peki kapa çeneni!”

Novikov, askerlere doğru yaklaştı ve bastırılmış bir sesle emretti:

“İleri!”

Nişancı Porohonko silahı göğsüne kaldırarak doğruldu, onun arkasından gergin bir ürperti içinde korkmuş gözlerini Yüzbaşı Novikov'un yüzüne dikerek Remeşkov ayağa kalktı.

Yüzbaşı Novikov, Remeşkov'un burada otururken her asker gibi bir şeylerin değişeceğini ve bilinmeyenlere doğru gitmenin gerekmeyeceğini düşündüğünü anladı. Bunu anlayınca dostça sordu:

“Geri hattaki yıpranmış ruh halin henüz geçmedi mi Remeşkov?”

“Kim ölüme alışabilir ki yüzbaşı?” diye zayıf bir haykırıyla cevap verdi Remeşkov. “Ben gerçekten anlayamıyor muyum? Ben bunun üstesinden gelemem.”

“Bunu Teğmen Ovçinnikov da aşamadı.” dedi Novikov. “Kendine hâkim ol. Yanımdan yürü!”

Porohonko'da öfke ve şiddetle Remeşkov'a çıkıştı. “Zırvalamasana sen, kes artık martaval okumayı! Ölüm hakkında zırvalayıp durdun! Bu düşünceleri kendine sakla, konuşma!”

Hemen alıların içine atladılar, çalıların ii nemli ve karanlıktı. Dumanlı gibi görünen ay, mavi ışığıyla solgun yaprakları aydınlatıyordu. Ayın sessiz hareketi ve yaprakların böyle donuk görünüşü keskin bir kaybolmuşluk ve yalnızlık hissi veriyordu. Roketler artık piyade siperlerinin üzerinde hareket etmiyordu, tepenin önüne sessizlik çökmüştü, uzaktan şehirdeki savaşın uğultusu geliyordu.

Novikov kaygan dalları iterek nden gitti, başının üzerinde yaprakların hışırtısı bir duyulup bir kayboluyordu. Dallardan düşen çiy yüzüne çarpıyordu, gözleri kamaşıyor, kaputunun koluyla siliyordu; makineli tüfekle dallardan güçlükle ilerliyordu. Novikov çalılığın mayınlardan temizlenmiş olup olmadığını bilmiyordu, sadece hem kendilerinin hem de Almanların mayın tarlasının çalıların arkasına yakın bir yerden başladığından emindi. Ancak Yzbaş Novikov yönünü değiştirmeden, durmadan nemli çalılar içinden zorla ve alışılagelmiş şekilde kıvrılarak ilerledi. O kendini düşünmezdi, daha doğrusu, ařırđ temkinli sayılmazdı, ama insan zeminde yürürken gömülü bir mayından gelen tesadf ölüm, ona aşağılatıcı, amaçsız-aptalca görünüyordu ve ayakları altında beklenmedik bir patlama onu tedirgin ediyordu.

“Alman mayınları nerede başlıyor, nerede bitiyor?” diye düşündü. “Nerede?”

Burada, alı örtüsü altında hareket ederken Yzbaş Navikov yoğun soğuk karanlığın içine doğru, yaprak ve otlardaki yilerin parlaklığına dikkatle bakıyordu, bacaklarında tanıdık bir gerginlik hissediyordu, kimin önce ateş açmayı başardığına bağlı olan kritik anda, makinelisini kullanmaya hazırđı, acele ediyor, sık sık saatine bakıyordu.

Almanların saldırısının bu gece olacağı dşncesi zihninden silinmemişti. İki saat, bir saat ya da 30 dakika sonra. Ama ne olursa olsun, onlar şimdi yeni bir saldırđ başlayana kadar toplara ulaşmayı başarmak zorundaydı. Başarmak zorundaydılar!..

“Büyük adımlarla, durmak yok!” fısıltıyla Yüzbaşı Novikov tekrarladı. “Doğrudan arkamdan gelin. Yan tarafa açılmayın!”

Emir verdikten sonra birdenbire durdu, dalları eliyle yukarı kaldırıp dikkatle bıraktı ve peşinden gelenler hemen çiy damlalarının yere düşmüş yapraklara gürültüyle düştüğünü duydular. Sessizlikte sadece damlaların yüksek sesle düşüşü işitiliyordu.

Porohonko nefes nefese neredeyse Yüzbaşı Novikov’a carıyordu, kafasını eğip yürüyen Remeşkov’a dönüp öfkeyle:

“Dur!” diye dişleri arasından fısıldadı.

Remeşkov solgun yüzünü kaldırdı, sık sık nefes alıyordu, dudaklarını gererek bir şeyler sormak istedi, ama sormadı, sadece yutkundu, bastırdı.

Yüzbaşı Novikov ve Porohonko önde durdular.

Gölün sol tarafından kurbağa sesleri geliyor gibiydi. Remeşkov artık çalılarla kaplı bir alan olmadığını ve arkalarının sabah kaçtıkları Teğmen Ovçinnikov’un toplarının olduğu yüksekliğe kadar açık, savunmasız bir alan olduğunu fark etti... “Sabah burada Almanlar vardı.”

Remeşkov bu korkunun verdiği titreme ve beklentiyle çalışan arkasındaki Porohonko ve Novikov’a baktı. Onlar öndeki mavileşen yere dalların içinden sessizce bakıyordu. Remeşkov gürültülü nefes alışından bir şey duyamıyor gibiydi, onlar anlaşılmaz bir sessizlik içindeydi, oysa o onların gördüğünü görmedi, görmekten korktu bile. Remeşkov, şimdi Yüzbaşı Novikov’un acımasız komutunu bekliyordu. “İleri! (“Aman Tanrım, gerçekten o ölmekten korkmuyor mu?”)

“İşte şimdi.. Şimdi İleri!” ve sonra kulakları sağır eden makineli tüfek takırdası, göğüslere doğru uçan izli mermiler... Onlar buradaydı. Evet, Almanlar buradaydı ve tankları her yönden topları çevrelemişti. Teğmen Ovçinnikov’la geri çekildikleri zaman onları kendisi görmüştü.

“Anneciğim, yardım et, anneciğim, beni kurtar, buradan d nemeyeceğim! Burada  lebilirim. Annecim, yardım et...” O anda Remeşkov, Tanrı’ya inanmamasına rağmen kendi kaderini ve insanlığın kaderini belirleyen birine çılgınca, tutkuyla dua etmek istedi. “Eğer kader varsa, bana yardım et, ölmek istemiyorum, daha çok erken! Kolokolçikov öldürüldü, bari beni kurtar...”

“Sessiz!” zar zor bir fısıltıyla emretti Yüzbaşı Novikov.

“Ne oluyor Remeşkov? Sessiz! Hazır olun! Birazdan hücuma geçeceğiz.”

Remeşkov ne yaptığını fark etmeden çalılara tutunarak yere çöktü, bacaklarının takati yoktu; ama o anda ne Yüzbaşı Novikov ne de Porohonko bunu fark etmemişti. Onlar dalların arasından bir şeyi izliyordu.

Mehtabın kıpkırmızı olan ışığı ölüm gibi boş alanın tepelelerine doğru yavaşca yayılarak yükseliyor, parlıyordu ve oradan solda sığ bir vadinin içinde gölün kırmızı-mavi yüzeyine doğru uzanarak görünüyor, metalik sesler eşliğinde kayboluyordu ve sağda kömürleşmiş tankların arasında kaygılı bir kuş çığlığı duyuluyordu. Başka tarafta boğuk bir ses mayın tarlasından ilerde, sağdan cevap veriyordu.

“Ne oluyor? Duyuyor musunuz? Bu kuşların da... Acaba burada ne işi var?” dedi Novikov fısıltıyla. O, bu yakın metalik seslerin ve turnaların çığlığına benzeyen bu gece kuşu yankılarının nereden ve niçin geldiğine anlayamadı.

“Oraya bakın!” Porohonko batarya komutanının dirseğini bir maşayla tutuyormuşcasına sıkıca kavrayarak fısıldadı. “Görüyor musunuz? İki kişi hareket ediyor. Hayalet mi? Yoksa gerçek mi?”

İki karanlık insan silueti çalılardan kırk metre mesafede vadinin dibine doğru hareket ediyordu, onlardan biri bir şeyler taşıyor, sonra ikisi de eğiliyor, kayboluyordu ve sonra yaklaşan

felaket duygusuyla Yüzbaşı Novikov üç kişi daha gördü. Daha doğrusu, önce çalıların sağında git gide uzaklaşan belirsiz cınlamalar duydu. Bu üç adam mavi alacakaranlıktan çukura geçiriler. Durup beklediler. Sonra bir adam daha, sanki yapıştığı topraktan kopup o iki kişiye katıldı. Bir an ayın fonunda durdu, uzun boylu ve başı açıktı, göğsünde makineli tüfek sallanıyordu. Yüzbaşı Novikov onu iyice fark edebiliyordu. Sonra tekrar yere yapıştı, toprakla birleşti.

“Mayın tarlasını mı temizliyorlar? Demek bunlar istihkâmcılar, Almanlar.” diye düşündü Novikov bir yanlışlık olmadığına bilincine vararak. “Demek bunun için saldırıyı kesmişlerdi!”

“Ne yapıyoruz şimdi?” Yanan tütününden nefes çekerek fısıldadı Porohonko. “Şimdi ne olacak yüzbaşı? Onlar gidene kadar bekleyecek miyiz, ha? Hayır mı?”

Novikov geri adım atıp vadiye bakmaya devam ederek:

“Bekleyemeyiz, silahlar için acele etmeliyiz! İleri atılacağız, bir yolunu bulacağız!”

Makineli tüfeğini omzundan aldı, süngüsünü çekip Remeşkov’a baktı. Remeşkov toprak onu fırlatmış gibi atladı. Paltosunun yakasının arkasından kemerini çekip ayakları üzerinde doğrulur gibi Yüzbaşı Novikov’un önünde doğrularak makineli tüfeğini çıkardı.

“İşte o, savaşın sonunda, işte kaderim! Bu nasıl oluyor?” diye düşündü Remeşkov. “Tanrım, bu nasıl oluyor?”

Ansızın havada dağılan çatırtı sanki gökyüzünden sessizliği silip attı, ateşin göz kamaştırıcı hızı Remeşkov’un gözlerine keskin bir ağrıyla vurdu. Remeşkov’un gözlerine çarptı ve gözlerini kısıarak göz kapaklarını açtıktan sonra boydan boya mavi bir cammış gibi önünde Yüzbaşı Novikov’u gördü. Makineli tüfeğiyle bir dizi püskürtme atışı yaptıktan sonra vadiye doğru dörtnala koştu, ardına bakmadan bir şeyler bağırdı, on-

dan birkaç metre ötede ise Porohonko'nun sırtı gözüktüyordu – kolu, bacağı yokmuş gibi yerde zıplayan bu sırtın arkasında yakıcı, ateş gibi bir şeyler patlıyordu. Sırtını Remeşkov'un çılgınlığına döndü, çılgılık atan ağız görüldü. Hemen makineli tüfekler atışa başladı, başka bir uzun atış Novikov'un omzu yanından kıvılcım saçtı - önünde, sağında, solunda her şey, hemen kızgın atlıkarıncada dönüp sallanır gibi atıldı, hareket etti, kaynadı. Remeşkov ancak o zaman anladı ki o, çalılıklarda değildi, vadiye, aşağı doğru koşuyordu. Yumuşak, canlı bir şey bacağına dokundu, aniden onun üzerinde bir şey parıltı ve sertçe yüzüne vurdu. O dikenli otlara takıldı, ayaklarını yakalayan bu canlı, yumuşak şey yüzünden düştüğünü anladı. Islıklı bir nefes, bir hırıltı duydu. Birden karanlıktan siyah göz çukurlarıyla dairesel beyaz bir yüz gördü.

Bu yüz gittikçe yaklaşıyordu, onun yabancı elleri Remeşkov'un çenesi üstünde kaydı, boğazından çekerek tenini tırnaklarıyla yırttı. Remeşkov geri çekilip, küfürlü bir sesle bağırdı:

“A-a-a, aşağılık herif!” Hayatta kalma dürtüsü tüm bedene esnek bir kuvvet verdi (Makineli tüfek, makineli tüfek çabuk!), panik halinde aceleyle tetiği çekti ve tavşansı bir ürkeklilikle geriye çekilen bu yüze şarjörü boşalttı.

“Ben onu öldürdüm.” düşüncesi belirsizce aklından geçti. “Kahpe dölü, boğazıma asıldı! Aşağılık herif! Boğazıma...”

Kendisini öldürmek isteyen, hayatına hiç önem vermeyen bu adama haddinden çok öfkelenen Remeşkov, kendini savunmaya, ateş etmeye hazırdı. Onu kuşatan hiç alışık olmadığı öfkeden titremiş, çılgına dönmüştü. Yüzbaşı Novikov'u arayan gözlerle etrafa bakındı. “Yüzbaşı nerede? Yüzbaşı nerede?..”

Çukurun karşı yamacında ateşler patırtıyla atlıkarınca gibi dönüyordu, Remeşkov yakında Novikov'u görmediğinden makineli tüfeğini göğsüne bastırarak yukarıya koştu. İlerde şiddetle yanan alevi gördü, karşı yamaca atılan mermilerin

izleri gittikçe büyüyen bu alevin içinde parlıyordu. Çılgına dönen Remeşkov az evvel gördüğü elleri, yüzü hatırlayıp terledi, aceleyle makinelisini tuttu ve uzun bir zincirleme atışı yaptı. Hazla, öfke dolu neşeyle tetiği çekti, ateş açtığı yerden, ot içinden çıkan sesin kesildiğini hatırladı. “Aşağılık herif beni boğazlamak istedi, boğazlamak!..”

Ayakları onu alevin hareket ettiği, kesişen atış hatlarının parladığı o yamaca doğru götürüyordu ve oradan, bu azgın alevlerin arasından Remeşkov’un kulağına tanıdık bir ses geldi. Remeşkov hemen sese cevap veremedi, onu çağıranın kim olduğunu hemen göremedi.

“Remeşkov! Buraya! Bana doğru!”

“Bu Yüzbaşı Novikov, onun sesi, o bağılıyor. Ama ben susuyor muyum? O yaralı olabilir mi?” ve fısıltıyla kendini sıktı:

“Benim, buradayım...”

O nefes nefese, mermi ışığında Novikov’un inanılmaz uzun silüetini gördü, ama nedense rampaya yukarı koşmadı, yerine sarhoş gibi vadide sallanıp durdu; makineli tüfeğin mor parıltısı yüzüne vuruyordu, başında miğfer yoktu ve başı üzerinde mermiler uçuyordu, o, vadinin içine doğru koştu.

“Remeşkov sen misin? Bu sen misin? Çabuk ol!” Biraz neşeli biraz yarı sorgular bir sesle sordu Novikov. “Beni takip et! Beni takip et!.. Remeşkov!..”

Bu bağırmadan sonra biraz duraksadı, bir hamleyle kızgın makinelisini kaldırdı, Remeşkov’a gelen ateşe siper yapacak şekilde sıçrayarak döndü ve tekrar keskin biçimde seslendi:

“Yaralı değil misin?”

“Hayır.” dedi Remeşkov.

“İlerii! Porohonko’ya doğru! Yukarı, ile-riiii!”

“Yüzbaşı benim için mi döndü, benim için?” diye Remeşkov gözyaşlarına boğularak aklından geçti. Novikov’un maki-

neli tüfeği göğsüne doğru çektiğini görünce durmadan patırdayan kuru zincirleme atışlar arasında var kuvvetiyle ona doğru koştu.

“Yüzbaşı yoldaş... Koşun. Ben burdayım, ben... Sizi korurum... Yüzbaşı yoldaş... Koşun ...”

Birbirini kovalayan zincirleme atışlar vızıldayarak Yüzbaşı Novikov’un başı üzerinden geçti.

“İleriii!..”

Remeşkov hiçbir şey anlamadan, gözyaşlarını tutarak yamacın eğimi boyunca yukarı doğru koştu.

“Yüzbaşı yoldaş!..”

“İleri!,”“ diye bağırdı ve küfretti.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Ormandan ve derin vadiden yayılan sessizlik, Ovçinikov'un top mevzini kuşatmıştı. Aslında buna artık mevzi denilemezdi. Burada tek bir ses bile duyulmuyordu. Çakmağın kızılımsı sarı alevi, palto hışırtısı, siperde yürüyen ayak sesleri, nöbet değişimleri yoktu. Orada, yeraltı sığınağına 50 metre mesafede ilk tank saldırısına maruz kalan ve ölen askerler yatıyorlardı.

Oysa sığınığın içinde yaşam sürüyordu. Ter ve bandaj kokusuyla dolu havada Alman mumları zayıf ateşle yanıyor. Ateş mevzisine karanlık çökmüş, siperdeki herkes sessizce mum ışığına bakıyor, patlamaların etkisiyle titreyeceği son anı bekliyorlardı. Belki de bu onların görebilecekleri son şey olacaktı.

Herkes yukarıda bir yerde birinin nefes aldığını biliyordu, sığınaktan dört adım ötede Gorbaçov makineli tüfeğiyle nöbetliydi. O, sigara içiyor, çakmağını nasıl çaktığı duyuluyordu, sigarasını yüksek sesle tükürüyor, küfür ediyor ("Aşağılık herifler, ne planladılar? Hepsi nereye yayılıyor?"), bazen ısırıldığı bisküviyi yüksek sesle çiğniyor, homurdanıyor, ("Adamı aldatıyorlar, sigaranın içine tütün yerine saman bastırıyorlar"), bazen de umutsuzluk içinde Lena'ya seslenip topuklarına vurarak bir şeyler mırıldanıyordu:

*"Sarp dağın yamacında
Bana bakıp durma sen!
Seni serseri seni!
Beni böyleöpme sen!
Balıkçı sevgilimsin,
Akılsız sevdalımsın,
Oh, Trim bi-bi, Oh, trim bi-bi..."*

Bu anlamsız şarkı bittiğinde, sigarasını içip, küfür edip tükürdükten sonra sustu ve tekrar haberleşme siperinde iç karartıcı bir boşluk oldu, belirsizce sığınağı, ateş hattını kapladı. Kalçasından yaralı olan Telsizci Gusev'in ağırlı iniltisi sakinlediği zaman başını çevirdi, şaşkınlık içinde yan ranzada yatan Lyagalov'un hıçkırıklarını duydu.

“Ona ne oldu Lena?”

Çavuş Saprikin, karnından göğsüne kadar sargı içinde, yüzü tanınmaz derecede beyaz ve kansız, iki eline dayanarak ayağa kalkmayı denedi, mühimmat kutusu üzerinde oturan Lena'ya baktı; üst kattaki sessizliği dinledi.

“Gorbacov uyuya mı kaldı? Şarkıyı kesti sanki...O uyumuş ise, bizi keklik gibi avlarlar...İşte bu çok kötü...” Ve başını Gusev yönüne çevirdi.

“Siz endişelenmemelisiniz tatlım, bir şey düşünmeyin ve dinlenin.” dedi Lena şefkatli ve yatıştırıcı bir ses tonuyla. “Her şey iyi olacak, canım...”

Ama Lena bile söylediklerine inanmıyordu. Bataryanın geri kalanıyla bağlantı kesilmişti ve ne o ne de Gorbaçov daha fazla dayanamazdı. Üstelik sığınaktaki bu sessizlik bir şekilde siperde Alman siluetlerinin sessiz belirişiyle bağlantılıydı. Gorbaçov'un ateş açmaya, bağarmaya bile zamanı olmazdı.

Kılıfından çıkarılan küçük tabanca, Teğmen Ovçinnikov'un ya bilerek ya da unutarak bıraktığı, masada parlayarak uzanıyordu. Ovçinnikov'un ayrılışından sonraki olay sıcak bir günün gri tozuna benziyordu. Her şeyi hatırlamak elde değildi. Kulaklarında bitmeyen barut patlamaları, mermi kovanlarının zehirli kokusu, ter, kan, nemli sıcak sargı bezi kokusu vardı. Durmadan susuzluk, sonra bir şeyler hatırlamak arzusu gibi ısrarla adamı rahatsız eden derin sessizlik hissi, belirsiz, bitmemiş bir ağırlık hissi onu takip ediyordu.

“Bir damla su Lenočka, azıcık da olur... İçim yanıyor.”

Lena doğrudu ve ranzaya yaklaştı. Lyagalov artık hıçkırıyor, hezeyan içinde inlemiyordu. Ağrıdan beyazlayan gözlerini açtı. O anda tüylü çirkin yüzü sanki mavileşmişti ve soluktu. Artık ölümün dokunduğu dudakları siyahlaşmıştı, açık şekilde görünüyordu. Yalvarırcasına fısıldadı:

“Birazcık su Lenočka... Soğuk su...” O, mahcup ve üzgün yüzünü buruşturdu. “Ya da birazcık su... Buzlu... Maden suyu da belki...”

“Katlanmaya çalış canım, birazcık. Bir şey içemezsin biliyorsun. Birazcık daha dayan. Kısa süre sonra seni hastaneye götüreceğiz. İyi olacaksın, doktor ve her şey olacak.” Lena onun başının altındaki kaputunu düzelterek ikna edeci bir şekilde konuştu. “Şimdi sana su veremem...”

Lyagalov hayretle bakan gözlerini derinleştirdikten sonra anlamadan dudaklarını yaladı. Kendisiyle başa çıkacakmış gibi o özellikle onun sesini dikkatle dinledi, sesinde sadece onun duyabileceği başka bir şeyler de vardı. Ve çok itaatkâr şekilde başını ceketinin üzerinden sağa ve sola eğerek sığınağın tavanına gözünü dikip anlamlı şekilde söyledi:

“Hastaneye... Ben oraya asla gidemeyeceğim...”

“Siz yaşayacaksınız. Doktorlar sizi ameliyat edecek, mutlaka iyileştirecek. Sabırlı olmak gerek... Sabretmek...”

Lena hayata sıkıca tutunurlar umuduyla onlara küçük, yumuşak, aldatıcı sözler söylüyordu. Ölmek üzere olduklarının bilincinde olmalarına rağmen onlara böyle yalan sözler söylemek zorundaydı. Bu sözler ölmek üzere olanın acısını geçirmiyordu, ama başka bir şey de diyemezdi.

Lyagalov şarapnel parçasıyla karnından ciddi şekilde yaralanmıştı. Lena onu pansuman ederken o korkunç yarayı görmüş, onun için sağlık merkezinde yapılacak her şeyin faydasız olacağını anlamıştı. Lyagalov yarasını görmemesine rağmen bunu biliyordu. Lena’nın ya da diğerlerinin ona yaşam için bir umut

kıvılcımı aşlamaya çalıştığını biliyordu. Oysa onda bu kıvılcım sönmişti.

Lena da bunun böyle olduğunu anladı.

Lyagalov ya gülümsemeye ya da Lena'nın ve çevresindeki kimsenin bilmediği, anlayamayacağı, hissedemeyeceği bir şeyler söylemeye çalıştı, fakat söyleyemedi, sadece acı acı kapanan göz kapaklarıyla titreyerek, yalvararak baktı.

"Birazcık su Lenočka. Soğuk su... Acele etmem lazım. Daha fazla dayanamayacağım."

"Peki." dedi Lena sessiz bir dudak hareketiyle. "Peki."

Lena onun, nemli sıcak alnını okşadı ve uzaklaştı. Lyagalov'a arkasını çevirip mühimmat kutusunun yanında biraz gözleri kapalı durdu, onun ayık halde beklediğini hissetti, tereddütle tıbbi alet çantasından bir çay kaşığı çıkardı. Lena'nın şimdi kendine direnerek yaptığı şey, kendini ya da hastasını zalimce aldatması değildi. Onun için yapabileceği son şeydi bu.

"Kadınlar savaşa gitmesin diye, ikiyüz kez savaşa gitmeye hazır olduğunu söylemişti." diye düşündü Lena su kabının kapağını açarken. "Daha dün gece söylemişti bunu"

"Sadece sakın ol canım. Hareket etmeden yut." dedi Lena. Lyagalov'un yatağının başında oturarak şefkatli, tuhaf bir sesle ve çay kaşığına su döktü. "Şimdi susuzluktan kavrulmayacaksınız, geçecek. Her şey geçecek."

Lyagalov bir çocuk gibi kaşığa doğru uzandı, hıçkırarak, yutkunarak suyu yudumladı. Lena onun terler içindeki alnını okşarken korku içinde bu kaşıklarla onun içine ölümün döküldüğünü düşündü. Ama yine de yaralının susuzluğunu bilerek son kaşığı doldurdu, yaralı suyu düşünerek acı çekerken yavaş ve işkence içinde öldürdü.

Lena ona dört kaşık verdi, onun nemli alnına ıslak eliyle dokunarak oturdu, parmaklarının sıcak olduğunu hissetti. Onun

elini tutu. Lyagalov inledi, gözleri kapalıydı, belirsiz düşünce akisleri onun yüzünde dolaşıyor gibiydi.

“Ben biliyordum.” diye fısıldadı.

“Neyi?” diye sordu Lena. “Neyi?”

“Her şeyi biliyordum sanki...” O çaresizce göğsü üzerindeki cansız elini kaldırdı, parmaklarını oynattı. “İşte burada... Kalbimdeydi...”

“Ne olmuştu? Ne?”

“Dün, rüya görmüştüm.” dedi gözyaşlarıyla dolu gözlerini açarak Lyagalov. “Ben dönmüştüm. Savaştan sonrasıydı... Çocuklar etrafımdaydı. Karım ise benden yüz çevirdi, öpmek istemedi. Fakat ben onu deli gibi seviyordum. Güzeldi... Benim gibi ucubenin biriyle evlenmişti... Ve dört çocuk. Bu nasıl oldu ha? Öldürdüler beni! Ne kabahatim var? Ne suçum var?”

Ansızın Lyagalov’un çirkin yüzü sessiz çılgınlara boğuldu, bütün vücudu sallandı ve gözyaşlarını içine akıtır gibi homurdanarak duvara döndü. Sonra birden utanıp ağlamayı kesti ve fısıldadı:

“Bu öylesine... Bu önemsiz... Sen beni dinleme Lenočka. Gececek... Keşke Porohonko’yu görebilseydim. Ben onu sevdim. Ona saygı duydum.”

Lena sessizliğe gömüldü.

“İşte sen ve Polonyalı kontes şakaları,” dedi homurdanarak Saprıkın.

Dirseklerine dayanarak kalkmış Lyagalov’u dinliyordu, ak şakaklarına ışık düşüyordu. Kısık iniltiye benzer sesler geldiğinde sargı beziyle sarılmış bedeniyle samanın üstüne çöküp teselli edici bir tonla söyledi:

“Porohonko da seni sevdi Lyagalov... Sadece sivri dilliydi... O böyle de iyi bir adamdı.” Sonra homurdanarak Gusev’e doğru gözlerini kısarak baktı. “Gusev nedense sayıklamaya

başladı. Hali çok kötü mü acaba Lena? Delikanlı nedense abuk sabuk şeyler söylüyor?”

Gusev kaputunu çenesine kadar çekmiş ranzada yatıyordu, çocuksu yüzü keskinleşmişti, bir yandan diğer yanına döndü. O, nefes nefese mırıldandı:

“Ben Telsizci Gusev, burada geride kalanların hepsi öldürüldü. Ovçinnikov yok, sadece öldürülenler var... Beş mermi kaldı. Sen yatağımı divana ser, anneciğim. Çarşaf dolapta... Evet, dolapta...”

Lena dikkatlice masaya kaşık ve kavanozu yerleştirdikten sonra kaputunun yakasını geri itti, kâh Gusev’e kâh bu yaşlı ihtiyara, her şeyi anlayan Saprikin’e baktı. Saprikin ona doğru baktı. O, onun gözlerinde bir şeyleri fark etmişti. Sessizlik oldu. Sığınağın üzerine baskın bir sessizlik çökmüştü. Bu sessizliğin içinden sığınağa girişten yüksek tonda bir fısıltı sızmıştı.

“Lena, bana gelin! Gelin buraya!...”

Lena korkmadı, ama hemen kararlılıkla masadaki tabancayı aldı ve dedi:

“Beni çağırıyor. Siz buraya bakarsınız.”

Saprikin oturdu.

“İlk olarak, Lena tabancayı bana bırak.” dedi. “İşte buraya, elimin altına.” Ve ışıktan kaşlarını çatarak ekledi. “Ben yaşadım. Önceki savaşta da Sovyet iktidarını savundum, bu savaşta da. Benim iki yetişkin oğlum var, sağlıklı ahmaklar!” Bir gözüyle alaylı gülümsedi. “Boşuna yaşamadım. İşte böyle...” O derin bir nefes çekti ve kapıya baktı. Toplardaki sessizlikten tekrar Gorbaçov’un sesi daha yüksek duyulmuştu:

“Lena, buraya!”

Bunun üzerine Lena kemerindeki kılıfa küçük bir oyuncak gibi koyarken tabancaya dokundu, aniden Ovçinnikov’un son sözlerini hatırladı: “Bu birini öldüremez, fakat yaralayabilir.”

ve hızlı bir şekilde tabancanın kabzasının uyluk kemiğini rahatsız ettiğini hissederek kemerini bağladı, Saprikin'e doğru bakış fırlatarak. "Devam et, dinliyorum." dedi.

O, iki elinden güç alarak zor oturuyordu, sığ bir nefes sargılı göğsündeki baskıyı artırıyor, gür bir beyazlık saçlarında parlıyordu. Başıyla Gusev ve Lyagalov'u işaret ederek:

"Bak, Yelena... Şimdi beni ve diğerlerini merak etme! Vicdanın rahat olsun." dedi. "Onlar için ben cevap vereceğim. Onlar benim askerlerim, benim sorumluluğum. Öbür dünyada hesap vereceğiz. Onları düşmana canlı teslim etmem, hayır! Sadece orası dayanılmaz olduğunda, yukarısı, sen haber ver. Haydi Saprikin, öbür dünyadan bizi son defa ara diye... Haydi, şimdi git, git!... Hem de kendini ve Gorbaçov'u daha çok düşün, siz daha uzun yaşayacaksınız. Savaşın sonu da yakın... Sen çocuklar dünyaya getireceksin daha..."

O uzandı, yorgunluktan elleri titriyordu, yüzü ter içindeydi, dişlerindeki boşluğu göstererek birden gülümsedi. Lena hiçbir vakit onun nasıl gülümsediğini görmemişti ve dişlerindeki bu boşluğu fark etmemişti.

"Çocuklar dünyaya getireceksin daha..." diye tekrarladı ve perişan halde el salladı. "Tanrı aşkına bana itiraz etmeyi bırak! Git!"

Lena ona ne bir şey diyebilirdi ne de karşı çıkabilirdi. Saprikin onun sessizlik ve beklentide geçen bu uzun saatler boyunca ne düşündüğünü anlıyor, hissediyordu. Keşif birliğinde tarafsız alanda ağır yaralananlardan hemen hemen hiç kimsenin esir düşmemesine çoktan alışmıştı. İki yıl kendine bunu öğretmişti. Ama ne Saprikin, ne Lyagalov ne de Gusev keşifçi değillerdi.

Toprak basamaklara sığınağın çıkışına yürüyen Lena kapıya yaklaştığında geri döndü, kendinde bir hemşirede olmak zorunda olan umudu aradı, Saprikin'e bir şey söylemek istedi, fakat ağzından başka bir söz çıktı:

“Bizim hâlâ beş mermimiz var, bir de tabancamız var. Ben de ateş edebilirim.” Ve kararlılıkla kapının kolunu çekip ay ışığına doğru çıktı.

Gorbaçov topun sağındaki muşambada uzanıyordu. Elindeki makineli tüfeğin önüne dirseğini koymuş, bir şeyleri gözetleyerek ileri bakıyordu. Başını çevirmeden fısıltıyla seslendi:

“Lena, haydi buraya. Bir şeyler kafamı karıştırdı.” Diskleri uzaklaştırıp Lena için bir yer boşalttı. “Yatın, çekinmeyin!”

Lena onun yanına, soğuk muşambaya uzandı, ay ışığının aralığında Gorbaçov’un yüzüne baktı.

“Yoruldunuz mu? Siz sığınağa gidin, ben nöbet tutarım.” dedi ve cesaretle elini Gorbaçov’un tüfeği tutan elinin üzerine koydu.

Gorbaçov kımıldadı, ama tüfekten dirseğini çekemedi, sadece yorgun yorgun samimi bir göz kırptı, yüzü yeşilimsi bir hal almıştı, yanakları çekilmişti, siyah saçları parlayan gözlerinin karasına düşmüştü, geniş açık yakasından güçlü köprücük kemiği görünüyordu. Yarı şakayla fısıldadı:

“Bu hemşire şefkatiniz hiç umurumda değil! Anladınız mı Lenoçka? Sizin gibileri seviyorum, bu parmaklar için de hayatımı feda etmeye hazırım, ama siz onları benden çekin. Bak, şaşırdım! Gözlerime hep kanlı tanklar görünüyor. Siz iyi görüyor musunuz? Ya işitmeniz nasıl?”

“Gevezeliğinizin canı cehenneme!” dedi Lena kızgınca onun yarı şaka tonunu kabul edemeyerek.

“Anlaşıldı. Buraya bakın, ileriye!” diye fısıldadı Gorbaçov. “Şu tanklara. Bir şey görebiliyor musunuz? Biraz daha yakına yatsanız görebilirsiniz...”

Lena cevap vermeden biraz daha yaklaştı, dar omuzlarıyla Gorbaçov’un kaya gibi sabit ellerine dokunurken küçük tabanca kılıfı belindeki kemerden kaydı ve kemiğine daha sertçe

battı. Bu da, Karpatlar doruklarında ateşle yanan bir gözbebeği gibi parlayan ay da onun huzurunu kaçırıyordu. Etraf alacakaranlıktı. Ateş hattının çevresindeki tarla yanmış tankların siyah, eğri silüetleriyle doluydu. Yanan zırhlar mide bulandırıcı şekilde kokuyordu. Yaklaşık elli metre ilerde seyrek çalılar gümüş renge çalıyordu, sağında hareketsiz iri lekeler gibi iki tank belirliyordu. Eğri gölgeler yoğun şekilde onların önüne düşüyordu. Bu gölgeler arasında ise ay ışığının açık-mor bir koridoru otlarda uzanıyor, dışa sızıyordu. Ve bir şeyler zar zor fark ediliyor, ışık koridorunu engellemeyerek orada dikkatlice hareket ediyordu. Yalnız bir kuş çığlığı tanklardan ayırt ediliyor, değişken havada yankı yapıyor, dinliyordu. Çok geçmeden yakınlarda başka bir çığlık yüksek sesle sağdaki tankların oradan, mayın tarlasından karşı etki yapıyor, o da dinliyordu.

Açık alanda belirsiz fark edilebilir hareketler açıkça ortaya çıkmıştı. İki adam yerden ayrılmış, çimlerin üzerinde karanlık silüetleri, gölgeleri açıkça ortaya çıkıyordu, yamaçtan birkaç metre aşağı koşuyorlardı ve tabiatın karanlığında kayboluyorlardı.

“Bunlar Almanlar.” dedi Lena ve yanağına gelen saçlarını itti. “Bu kuş çığlıkları ise sinyal. Ben keşifçilerden biliyorum. Siz ne duruyorsunuz, Gorbaçov, bakın! Merminiz yok mu?” dedi.

Lena hızla, “Onlar mayın tarlası boyunca patikadan ilerliyorlar. Bir geçiş buldular. Siz gerçekten görmüyor musunuz?”

Gorbaçov burnunu makineli tüfeğin dipçğine doğru dayadı, birkaç saniye yorgun bir ifadeyle sessiz kaldı Lena’nın ince yapısına gözlerini kısarak baktığında Lena onun bakışını hissetmişti. Gorbaçov aniden kendine gelip:

“Ben de bir şeyler gördüğümü düşünmüştüm. Beynim benimle oyun oynuyor gibiydi! Alçaklar gelmiş meğer! Demek, onlar ya keşifçi, ya da mayın mı temizliyorlar? Böyle mi? Hazırlanıyorlar mı?” Ve bir kez daha sert bir ifadeyle doğruladı. “Ya keşifçi! Ya da istihkâmcı bunlar!”

“Belki ikisi de.” dedi Lena sakın konuşmaya çabalayarak. “Ateş açın, ne bekliyorsunuz? Onlar mayın tarlasını geçtiğinde çok geç olacak! O zaman çok geç olacak!”

“Oh, sen akıllı bir kızsın, ne akıllı bir kız!” diye Gorbaçov hayranlıkla içini çekti ve makineli tüfeğe yaklaştı. “Ah, bu kargaşa olmasaydı, bu tuzakta olmasaydım, ölümüne kucaklar öperdim seni! Senin yanında ölmek korkunç. Seni kim öpecek-bizimkiler ya da bir yabancı?”

“Endişelemeyin! Hiç kimse!”

“Sahi, sen kimisin Lenočka? Alyoşin’in mi? Yüzbaşı Novikov’un mu? Ben bir şey anlamıyorum...”

Bunu ciddi bir ifadeyle söylemişti, makineli tüfekle köprücük kemiğine dayanarak dirseğini tutmuş, uzun bir an beklemiş, sonra kendini toplamıştı. Dirseklerini rahatça ayırdı ve makineli tüfeğini köprücük kemiğine bastırarak bir dakika bekledi, keskin bir nişan aldı. Ay ışığı koridorunda sessizce hareket eden gölgeleri ancak görebildi, aniden sessizliği bozan seri atışın sesi kulağına geldi, kuvvetli bir yankı dalgası çukura vurdu. Yüzünün tam yanında makineli tüfeğin alevi parçalanıyordu. Bu alevin ışığında Gorbaçov’un sıkılmış dişleri, alnında oynayan siyah saçı görünüyordu.

Ve her şey ani bir şekilde kesildi. Ay ışığı koridorundan kara gözlerini çekmeyen Gorbaçov atıştan sonraki sessizliğe tam alışmadan Lena’ya bağırdı:

“Haydi, sığınağa! Onlar şimdi başlarlar!” Ve beklenmedik bir öfkeyle ekledi: “Ben yanımda bir kadını, yani seni göremem! Canavar gibi küfrediyorum! Duydun!”

Lena kıpırdamadı, sadece gülümsedi, yanağına düşen açık saçları arasından baktıktan sonra makineliyi Gorbaçov’a eğdi, sürgüyü kaldırdı, sordu:

“Şarjör dolu mu?” Ve yanaklarından elleriyle saçlarını aldı. “Ben de ateş edebilirim.” dedi.

Tankların arasındaki ışık bantlarına iki uzun atış yaptı ve tekrar yanaklarındaki saçı itti. Ve ona daha başka bir şey de-
medi, tekrar hafifçe gülümsedi.

Gorbaçov yandan, aşağıdan yukarı ona baktı, kara cüretkar gözleriyle onun boynuna, dudaklarına, kısa saçlarına dalıverdi. Sonra kımıldadı ve kendinden emin bir fısıltıyla o:

“Eğer durum daha da kötüleşirse Lenočka, ben seni öpeceğim. Ben böyle olmazsa dünyayı terk edemem!” dedi.

“Aptal olmayın.” diye nazikçe azarladı Lena. “O zaman ben kendim sizi öperim.”

Sustular. Ay ışığında tankların arasındaki koridoru seyrettiler. Almanlar da susmuşlardı. Neden orada hiç yoklarmış gibi sustukları, neden ateş etmedikleri de belli değildi. Aşağıda bir yerlerden, mayın tarlasından kuş çığlığı uzaklaşırken kimse ona cevap vermedi. Her şey sessizdi. Bu sükûnette kalbini sıkı, kuşkuya düşüren gizemli, alışılmadık bir şeyler vardı.

“Duyuyor musunuz?” diye sordu Lena fısıltıyla.

Gölün diğer tarafından ince ince sesler ortaya çıkmış, belirsizce geceye karışıyordu. Bu sesler özlemleri, olmayacak hayalleri anlatıyordu. Gramofondan utanmaz bir edayla yabancı dilde şarkı söyleyen bir kadının sesi, dünyanın güzel olduğundan, çok uzak bir yerde elektrik ışıklarının, aynalarla avizelerin parıltısının, tatlı şarabın ve kadın parfümlerinin, temiz yatak çarşaflarının, yasak zevklerin bulunduğu dem vuruyor, sanki şöyle diyordu: “Sabret, ey asker! Sen de kirden, pislikten, kandan kurtulduğunda bunlara sahip olacaksın!”

“Kendilerini rahatlatıyorlar.” dedi Lena düşünceli bir şekilde.

“Galiba bizi de rahatlatmaya çalışıyorlar. Manevi baskı yapıyorlar.” dedi Gorbaçov ve silahın dipçığıyle burnunu kaşıdı. Gramofon dönüyor. Dün gece olduğu gibi caz. “Ah, Lenočka, ben eskiden neler yapmazdım!” Gorbaçov içini çekti.

“Restoranları, müziği, kızları severdim, genelde hayatı inanılmaz çok severdim! Evet, hayat da beni de çok severdi! Balıkçıydık, kolay para kazanırdık. Yüzlükler cepte hışırdardı. Astrahan’ın tüm garsonları bilirdi. Ekibiyle Grigori Gorbaçov geziyor. Şimdi bunları hatırlamak güzel! Benim bir ekibim vardı; yakışıklı erkekler, güzel kızlar! Olması gerekenin iki, üç mislini verirlerdi. Portreler, şerefler! Sonra, altüst oldu dünya! Bu işin mizahını anladın mı? Şarkıyı biliyor musun?

Anneciğim, geldi haber.

Son kez yatağımı ser.

Yarın kaput giyinip

Olacağım bir asker.”

Silahla uzanan Lena düşünceli biçimde gülümsedi. Alman siperlerindeki gramofon sesi, alışılmadık yabancı bir hayatın bu uzak can sıkıcı yansıması, ses bulutlarının yüzdüğü göl üzerinde yitip gitmişti. Ay yön değiştirmiş, ışık koridoru daralmış tank silüetleri arasında çimenler üzerine taşınmıştı. Ama orada hiçbir şey görünmüyordu. Sessizlik hâkimdi. Sadece yamacın öte tarafında çukurun sağında bir parıltı oldu, oradaki kızılılıkla savaş açıklığa taşınıyordu. Lena yarı sorgular şekilde,

“Eğer Almanlar mayın tarlasını geçerlerse, bu yoldan geçmek zorundalar. Başka bir geçiş yok değil mi?” dedi.

“Hayır.”

“O zaman cephaneyi korumak gerekmez...”

Lena konuşmasını bitirmede, makinelisini sipere koydu, tanklar arasındaki sessiz açık boşluk üzerinden aceleci atışlar yaptı. Ateşi kestikten sonra atışına cevap bekleyerek duraksadı. Yanaklarına gelen saçını itti, heyecanla Gorbaçov’a şöyle dedi:

“Eğer bunlar keşifçi ise küçük bir grup olmalı. Hepsi geçmiş de olabilir.”

Almanlar sessizdi. Gölün diğer tarafından yeniden başka bir caz dalgası geldi. Davulun düzenli ve şiddetli vuruşu, zillerin

Çin çanlarına benzer cınlaması. Birden topun sağında makineli tüfeklerin korkunç çatırtısı duyuldu. Sonra oradan belirsiz bir çığlık geldi, ilerde hemen Alman makinelileri takırdadı. Bunların özel bir sesi vardı. İlerdeki çukurdan izli mermi akışı hızlandı ve gökyüzünde parladı. Lena oturdu ve kemerini düzeltti.

“Almanlar geçti.” diye mırıldandı Lena. “Bunlar onlar.”

Gorbaçov tüfeğini aldı, siperin sağ hattına doğru koştu ve bağırdı:

“Şarjör getir! Başladı! Çabuk!..”

O, siperin yanına dizleri üzerine düştükten sonra çukurdaki titrek ateşlere bakarak tüm gücüyle makineli tüfeği toprağa sıkıştırdı, bacaklarını yayarak uzandı. Bakışlarıyla ana hatları yakalamıştı, onlar ateşin yakınında ortaya çıkmışlardı, çukurun öte tarafındaki çalılar kesiyorlardı. Almanlar ateş ediyordu.

“Alçak herifler!”

O anda, Başçavuş Gorbaçov, Yüzbaşı Novikov’un kurtarma ekibinin yola çıktığını, çukurda mayın tarlası boyunca önlerini açmayı başaran Almanların savunmasıyla karşılaştıklarını anladı. Lena yedek şarjörleri getirdiğinde, makineli tüfekten çıkan alevlerin ışığında, Gorbaçov tüfeğin koluna yapışmış, öfkeden titreyen yüzü aydınlanmıştı.

“Alçak herifler! Geçtiler, geçtiler...” Ve hızla başını çevirdikten sonra Lena’ya bağırdı: “Sığınağa! Yaralılara! Çabuk ol ve başını eğik tut, yoksa vururlar seni!”

Garbaçov, güçlü avuçlarıyla Lena’nın omzuna vurdu ve hemen makineliye kapandı.

Lena bu vuruştan olan ağrıyı hissetmedi bile, ateş saçan Alman makinelisini gördüğünde inatla uzun bir atışla karşılık verdiğinde otlar arasındaki alevin söndüğünü gördü. Şarjörü boştu. Lena makinelisini sipere yasladı, sesindeki titremeyi frenleyerek yüksek sesle: “Biz hepi topu iki kişiyiz, duyuyor

musun Garboçov? Ben de ateş edebiliyorum, sen de bunu gördün.” dedi ve sığınağa doğru gitti.

Lena sakın davranmak için elinden geleni yaparak haberleşme siperinde oyalandı, burada el parmaklarını hissetmediğini, omzunun acıyla zonkladığını, boğazında keskin bir acı duyduğunu, zor nefes aldığını farkedip kendinden iğrendi. Birden Saprikin’in, “Öbür dünyadan bizi son defa ara...” sözünü hatırladı ve aceleyle sığınağın kapısını açtı. El yordamıyla üç basamak aşağı indi. Bandajların sıcak kokusu duyuluyordu. Telsizci Gusev zayıf şekilde inliyordu, Lyagalov yüzü duvara dönük, hâlâ sırt üstü yatıyordu. Kandillerin ışıkları biraz aşağıya eğiliyor, kımıldanıyordu. Saprikin artık uzanmıyordu, kaputunu itelemiş, ranzasında oturuyor, dizlerinde makineliyi tutuyor, dikkatle mumun çalkantılı ışığına bakıyordu. Lena’nın ayak seslerini duyunca omuzları titredi, akıllı, anlayışlı bakışla yüzüne baktı. Dudakları kasıldı, hafifçe gülümsedi ve sordu:

“Başladı mı?”

“Yakında her şey bitecek.” diye cevapladı Lena. “Uzanın Saprikin, tüfeğinizi koyup dinlenin. Sakin olun. Lyagalov nasıl? Hiçbir şey istemedi mi?”

“Uyudu. Karısı ve çocukları hakkında sayıkladı. Birinden af diledi. Sonra uykuya daldı.”

“Zavallı adam.” dedi Lena şefkatle.

Lyagalov’un üzerine eğildi, baktı, hemen doğruldu, kaşları titredi, sığınağın kapısına doğru yaklaştı, ondan sonra huzurlu bir konforun varlığını hatırlatan masaya doğru yaklaştı. Işıқта gümüş kaşıklar parlıyordu. Sonra yeniden kapıya ve masaya döndü. Sonunda kuru karanlık gözlerle bakarak sandığın üzerinde oturdu. “Ne oldu?” diye endişeyle sordu Saprikin

“Uyuyor musun? Niye susuyorsun Lena?”

Lena birden altına koyu gölge düşen gözlerini kapadı ve sonsuz bir acı içinde başını salladı.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Sığınağın kapısını genişçe açıp içeri girdiğinde bir eliyle makineli tüfeği göğsüne bastırıyordu. Koluyla yüzünün terini silerek sallana sallana toprak basamaklardan aşağı koştu. Yukarıdan durmadan makineli tüfeklerin ince atış sesi geliyordu. Yalnız bir kandil yanarak sığınaktaki yatakları zayıfça aydınlatıyordu. Yarı karanlıkta durdu, hırıltılı bir sesle haykırdı:

“Lena!..”

Lena hemen onu, sesini tanıyamadı, yüzünü görememişti. Masadan kalktı, başının hareketiyle saçlarını yana attı ve bir süre durdu, kollarını indirip yeni gelene inanamayan gözlerle ve hatta korkuyla baktı. Ondan birkaç adım uzakta öyle hareketsizce kaldı. O, Novikov’un adını söylemek istedi, fakat yapamadı. Niçin orada durduğunu anlayamadı.

“Lena! Herkes hayatta mı? Yaralılar burada mı?” diye yüksek sesle soranın Novikov olduğuna kuşku yoktu.

Lena gölgeden ışığa kendisine doğru adım atan Novikov’un terli sıska yüzünü, şakaklarındaki kan lekelerini gördü. Başında miğfer yoktu, gömleğinin yakası açık, düğmesi kopuktu. Lena bu değişik haliyle ona karşı gizemli bir yakınlık hissetti. Novikov’un alnına sessizce bakıyordu, gözlerinde korku vardı.

“Lena! Sana ne oluyor?” diye Novikov onu omzundan tutup hafifçe salladı.

Lena’nın dudakları acıyla seyirdi, kaşları ince ince ürperdi, solgun yüzü çirkinleşmişti, çaresizdi. Hislerini kontrol etmek için umutsuzca çabalayarak onun ellerine uzandı, sonra Novikov’un ellerinin gevşemediğini, ensesinde, sırtında kaydığını hissederek kuvvetli bir şekilde alnını ona, onun barut kokan nemli sıcak boynuna bastırdı.

Yüzbaşı Novikov onun başını bağrına bastırıyor, makineli-si onun göğsüne baskı yapıyordu. Sanki bu baskıdan kaynaklanan acıyla kendine gelen Lena:

“Lyagalov öldü...” diyebilirdi “Gusev’in durumu da kötü, onun için acele etmeliyiz. Derhal hastaneye gitmeli, derhal!”

Novikov utangaçlığın verdiği bir beceriksizlikle onu hâlâ omuzlarından tutarken rahatsızdı, kaşlarını çatarak sordu:

“Peki, neden ağlıyorsun?”

“Ben ağlamıyorum, asla ağlamam,” dedi kızgınca Lena. Sonra derin bir nefes çekip ıslak keçeleşmiş saçlarını şakağın-dan çekerek aceleyle masaya yaklaştı, çantasından pamuk aldı.

“Yaralandınız mı? Bekleyin, bir bakalım.”

“Ufak bir sıyrık, önemsiz.” dedi Novikov sığınağa kısa bir göz gezdirerek. “Şimdi dikkatle dinle Lena. Yaralıları derhal buradan taşımamız. Porohonko ve Remeşkov da burada, sedye yapıyorlar. Senin toparlanmak için beş dakikan var. Benim sıyrık bekleyebilir, sonra sararız. Saprakin!” Onu görünce kaba bir hassasiyetle çağırdı.

“Sizin durumunuz nedir Çavuş, nasılsınız? Yürüyebilir misiniz, yoksa sizi de taşımak zorunda mı kalacağız? Dayanabilir misiniz?” Ve ciddi bir üzüntüyle ekledi:

“Ah, seni parti üyesi, sen niçin Ovçinnikov’u durdurmadın? Topları terk etmek için hiçbir emir olmadığını biliyordun.”

İyice zayıflayan Saprakin uzanıyor, başını kaldıramıyordu, sargılı göğsü ağırca kalkıp iniyordu. Ağrıdan saf, sakın gözlerle güçlkle Yüzbaşı Novikov’a yöneldi ve zar zor cevap verdi.

“Olan oldu, dönüşü yok Yüzbaşı yoldaş. O ayrılmadan önce, ben göğsüme bu yarayı almıştım çoktan. Öyle olsa bile belki bi şey yapılması gerekirdi, yapamamak benim suçum. Benim için endişelenmeyin. Ama genç Gusev’in hemen taşınması gerekiyor.”

Novikov doğruldu ve:

“Gitmek için hazırlanın, ben şimdi döneceğim!” dedi.

Lena elinde alkollü pamuk hazırlarken “Nereye gidiyorsun? Niçin?” diye sordu

“Ladya’nın top mevzine. Benim orada ne olduğunu görmem gerek.”

“Orada herkes öldü Yüzbaşı yoldaş.” diye onu durdurdu Lena. “Herkes öldü. Ben sabah oradaydım. Hatta pansuman yapacak kimse de yoktu. Buna inanmıyor musunuz?”

“Benim kendi gözlerimle görmem gerekiyor.” dedi Novikov. “Kendi gözlerimle!”

Siperden çıktı. Dışarısı çok sessizdi. Makineli tüfek atışları durmuştu, hava mor-mavimsi bir renge bürünmüş, ay gökyüzünde yükseliyorken artık Karpatların ana hatları sola doğru görünür olmuştu.

Ateş mevzisinde sık sık küfür yağdıraran Porohonko ve Remeşkov kaputlarının üzerinde eğilip soluk soluğa uğraşıyorlardı. Gorbaçov uzanmıştı, makineli tüfeğinin yanında nöbet bekliyor, yüksek sesle siperden tükürüyor, ilgisiz ve sakın görünüyordu. Yüzbaşı Novikov’u görünce kayıtsızca sordu:

“Aynı yoldan mı geri döneceğiz? Almanlar vadide böcek gibi sürünüyor. Sizin planınız nedir Yüzbaşı yoldaş?”

Novikov toplara doğru fırladığı zaman cebine baskı yapan şapkasını giydi ve cevapladı:

“Evet aynı yoldan döneceğiz. Gerekirse bana ateş desteği veriniz. Ben dördüncü topa gidiyorum.”

Başçavuş Ladya’nın topları Saprıkin’in topunun 40 metre solunda duruyordu. Novikov buraya tırmanınca boşluk ve yalnızlık hissi onu ele geçirdi. Ayın soluk ışığında yerde bir oyuk görebiliyordu. Toplar bu oyukta yan yatmış, kararmıştı. Alman

TNT'lerinin kokusu gün içinde henüz kaybolmamış, her yeri sarmış, yoğunlaşmıştı.

Novikov buraya gelirken bulacağını ümit ettiği askerlerini bulmak için bakındı, ancak tek bir insan bulamadı, sadece korkunç, kanlı, iğrenç bir şeyler gördü. Hiç kimseyi yüzünden ya da elbisesinden tanıyamadı. Mühimmat sandıkları, askerlerin kaput parçaları, mermi kovanları her şey lime lime karıştırılmış, saçılmıştı. O, askerlerin nasıl can verdiğini öğrenmesine yardım edebilecek bir şeyler aradı, parmaklarıyla enkazı ve toprağı tırmalamayıp durdu.

Top mürettebatının olduğu oyukta onların depoladığı cephaneden tek bir mermi bulamadı. Hepsinin kullanılmış olduklarını anladı. Ay ışığında hırpalanmış bir Kızıl Yıldız nişanı parladı. Onun kimin olduğunu bir süre düşünüp hatırlayamadı, cebine attı.

Zamanın dar olduğunu biliyordu, ama nedense buradan çıkacak gücü yoktu, bir şeyler onu buraya çekiyordu, ne olup bittiğini öğrenmeliydi.

Top siperi önünde düşen bombanın açtığı çukuru incelerken siperin çevresinde ateş pozisyonunu dolaştı, burada mevzinin üç adım solunda komuta çukurunda, siperde koyulaşan hareketsiz bir şey gördü. Sığ sipere atladı ve ancak o zaman göğsü sipere dayalı adamı farkedebildi. Üstünde sadece gömlek vardı, yüzükoyun uzanmıştı, alnını yumruk yaptığı elleri üzerine koymuştu, sanki düşünceye dalmıştı. Kararmış, yağlı omuz askısı omzunda dik duruyordu, muhtemelen savaştan önce dikilmiş olan yeni yakası beyaz bir şerit gibi göze çarpıyordu. Dürbün yanında yere atılmıştı.

Bu, Başçavuş Ladya'ydı.

Novikov Ladya'nın vücudunu dikkatle sipere yerleştirdi, Ladya'nın omuzları daralmış, yüzüne umutsuzluk ifadesi aksetmişti. Göğsünün sağında ve solunda olan altı madalyasının hepsi koyu kan lekesi kaplanmıştı. Anlaşılan, son anda bir emir

veriyordu, ama emir yerine ulaşmadı, belki de orada emri duyacak kimse kalmamıştı.

O, elini yüzüne bastırmış umutsuzluk içinde ölmüştü.

O anda Novikov Ladya'nın nasıl öldüğünü anladı. Anlaşılan, mermiler tükendiği anda soldan üç tank yaklaşıp onları doğrudan ateşe tutmuştu. Bu tanklar hâlâ oradaydı. Fakat bu tankları vuran kimdi? Alyoşin ya da Saprikin mi? Bu soruya cevap verebilecek Ladya veya başka birisi sağ değildi.

Ruhunda önceden olduğu gibi bir sıkıntı belirdi, kendini Ladya'nın topunun yanında bırakmış gibiydi. Daha önce kendi topraklarında savaşırken, bu kasvetli Karpatlara gelmeden ve savaşın yakında sona ereceğini hissetmeden önce hiç bu kadar şiddetli bir sıkıntı hissetmemişti.

Ateş pozisyonunda her şey gitmek için hazırды. Şimdi yüzbaşığı bekliyorlardı. Novikov sessizce sığınağı doğru yaklaşıırken “Kim var orada?” diye karanlıktan boğuk, inleyen bir ses duydu.

“Sizdenim.”

Mermi kutuları arasında Porohonko'yu farkettil. Yüzünü çevirmiş, mermileri kutudan boşaltıyordu, bütün bedeni titriyordu. Remeşkov da yanında diz çökmüş şaşkın şaşkın Yüzbaşı Novikov'a bakıyordu.

“Neyin var?” diye sordu Novikov.

“Ona dokunma.” dedi Lena yatıştırıcı bir sesle. “O, Lyagalov'u gömdü.”

Ateşler içinde yanan, zaman zaman hıçkıran Gusev kaputunun üzerinde uzanmıştı. Lena onun ayaklarının dibinde sessizce bir şeylerle uğraşıyordu, yanında beyaz sargı bezleri vardı. Saprikin de artık kaputunu giymiş mühimmat sandığı üzerinde oturuyor, derin ve boğuk boğuk nefes alıyordu. Gorbaçov, Saprikin'in sırtını tutuyordu, arkası dönük geniş omuzla-

rında makineli tüfeği asılıydı. Şefkatle Saprıkın'ın dirseğine vurarak ikna edici bir tonda söyledi:

“Sen, parti üyesi, bana yaslanacaksın, anladın mı? Sen, babalık, ağırsın, ama ben daha ağırım. Her şey yolunda gidecek. Anladın mı?”

“Eh, Polonyalı kontes... Koruyamadın arkadaşını...” dedi iniltiyle Saprıkın “Niye yırtınıyorsun Porohonko? Ölüleri geri getiremezsin.”

“Hazır olun!” diye komut verdi Novikov ve sordu: “Kaç mermimiz kaldı Saprıkın?”

“Beş.” Saprıkın kalkmaya çalışırken ileri doğru sallandı. “Beş, iki tanesi zırh delen, üç tanesi şarapnel. Kendim saydım.”

“Porohonko ve Remeşkov bana bakın!” diye seslendi Novikov.

“Mermiler hazır mı? Doldurun! Şimdi dikkatle dinleyin. Ateş ettikten sonra Gorbaçov, Saprıkın ve Lena çıkacaklar.” Askerlerin önünde ilk kez ona adıyla seslenmişti. “Silahın var mı? Gorbaçov, Lena'ya kendi silahını ver! Gusev'i taşıyan Porohonko ve Remeşkov sonra geçecekler. Ben arkanızda olacağım. Rotayı biliyorsunuz, yönünüzü kaybetmeyin. Vadi boyunca çalılara ve yamaçlara doğru ilerleyeceksiniz!”

Beş atışın ardından çınlayan boşlukta Novikov bir dakika ateş hattında oyalandı. Sürgüyü aceleyle çıkardı, hendeğe itti, üzerine toprak serpti ve pimi çıkararak el bombasını hâlâ dumanı çıkmakta olan namlunun içine attı. Sonra makineli tüfeğini göğsüne sıkıca tutarak siperin üstünden atladı ve el bombasının patlama şiddeti onu arkadan itti. Askerleri yamaca varmıştı, topun patlamasından sonra onların vadide görüşü daha kritik hal almıştı. Kısa bir süre içinde öndekiler, Porohonko ve Remeşkov'un eğilen sırtı sürekli bir ateş bandının arasında görüyordu; Lena vadi boyunca koşuyor, Alman

ağır makineli tüfekleri gölün kıyısına ateş ediyordu. Yerden iki metre yüksekte kurşunlar uçuşuyordu.

“Vadi boyunca, sürün!” diye bağırdı Novikov. “Lena ve Gorbaçov ileri!”

Novikov başını göle doğru çevirdiğinde, coşan silahları iyice görmüştü. “A...” diye düşündü. “Bekliyorlardı demek? Tahmin mi ettiler?” Hemen parmaklarıyla cephaneyi sayarak hatta doğru ateş etti. Ondan üç adım mesafede birisi kısa atışlar yapıyordu, o hemen düşündü: “Gorbaçov!” Ama istemsizce karşıya dönüp baktığında alevler arasında gördüğü yüz Lena’dan başkası değildi. Lena makinelisini kaldırmış dizleri üzerinde duruyor, göl kıyısına ateş ediyordu.

Novikov, Lena’nın sadece kısa zaman önce ondan beklenmeyen bir duygu dalgasında alınını göğsüne bastırmış olduğunu, o zaman bedeninden gelen ter ve barut kokusundan utandığını, kafasının karıştığını hatırladı. Direnmesine rağmen onun içinde yaşayan bu kadın, şimdi yanında durup düşmana ateş ediyordu. Ona doğru sürünerek emretti:

“İleri sürün! İleri, duyuyor musun Lena?”

Lena ona baktı, cevap vermeden itaat ederek makinelisini indirdi, vadinin dibine doğru yamaçtan aşağı hareket etti. Mermi ışınları parıldayarak onun üzerine doğru hızla akıyordu. Novikov onun asker şapkasını gördü. “Onu öldürebilirler, öldürebilirler!” Novikov’un bilincinde bu düşünce parlıyordu. “Hayır, hayır! Bu olmaz, hayır!”

Novikov yerini değiştirmeden, makineli tüfeğiyle uzun atışlar yaptı, patlamalar arasındaki saniyelik sürede Lena’nın gittiği yöne baktı, sedyecilerin ilerlemesini takip etti, Gusev’i taşıyan Porohonko ve Remeşkov koşarak ilerliyordu. Makineli tüfekler susmuştu, fakat Alman makinelileri yeniden vadinin dibini taradıklarında Yüzbaşı Novikov duyduğu endişeyi aklından çıkaramıyordu.

Yamaçtan ilerde Gorbaçov'un hafif makineli tüfeği çabuk bir tepkiyle hızlanmıştı. Biraz sonra onun da sesi kesildi. Gorbaçov'un atışının tükendiği yerde mavi pırıl pırıl mermiler çimlerde patlıyordu. Mermiler yamacı vuruyordu.

"O neden sustu? Orada ne oldu? Onlara ne oldu? Lena nerede?" diye düşündü Novikov, anlamadan ayağa fırladı, aşağı doğru vadi boyunca koştu. O, vadinin dibinden koşuyordu, karşı yamaca çıkmaya başladı, o anda kimyasal, sarı bir ışık cızırtıyla sahil üzerinden yükseldi ve tüm yamacı aydınlattı, hatta çukurlar, tepeler ve toprak net şekilde görüldü. Gökte bir roket genişçe patladı. Gökteki bu ışıkla aynı zamanda yerde başka bir ışık parladı. Aşağıdan keskin mermi zincirleri yamaca saplandı. Ağır makineli tüfek yeniden düzenle çalıştı. Daha sonra ilerde kare şeklinde ağır mayınlar açıldı.

Roketlerin sönen ışığında Novikov, Lena ve Gorbaçov'u yamaçta görmeyi başardı. Onlara doğru koştu ve onların yanına kendini yere attı.

Lena, Saprikin'in yanında diz çökmüş Saprikin'in başını kaldırıp dizleri üzerine koyuyor, öbür eliyle su matarasını çıkarırken Gorbaçov'a bir şeyler söylüyordu. Gorbaçov ise öfkeyle elini silahın şarjörüne vuruyordu.

"Size ne oldu? Neden durdunuz?" diye bağırdı Novikov. "Neden durdunuz? "

"Tutukluk yaptı lanet olasıca!" dedi Gorbaçov ve tüm gücüyle şarjöre vurdu. Eğilmiş bunlar, şansa bak! Allah kahretsin!"

"İleri! Çalılara doğru!" diye emir verdi Novikov. "Bu son turumuz! At şu lanet şeyi! Saprikin'i al, onu koru, ileri! Çalılara doğru!"

Lena Saprikin'in dudaklarından su şişesini aldı, Novikov'a döndü ve sessizce

"O öldü." dedi.

“Onu burada bırakamayız, Saprikin’i de alalım. Hemen gitmeliyiz.” dedi Yüzbaşı Novikov ve makineli tüfeğini salladıktan sonra, “Çalılara doğru! Haydi!!!” diye tekrarladı.

Gorbaçov küfür ederek elindeki silahı attı, Lena’yı kenara itip kararlılıkla konuşarak Saprikin’in cansız vücuduna eğildi:

“Bu babalığı bana bırakın. Eh, bir parti üyesine göre değil!

Hiçbir şey söylemeden adım attı. Kan gelene kadar dudaklarını ısırdı, ısırdı.

Lena aynı protesto eden sesiyle “Ben sana yardım edeyim.” dedi. Gorbaçov’un Saprikin’in ağır, gevşek vücudunu kaldırmasına yardımcı olarak ayağa kalktı, paltoya bürünen vücudu belirdi, belindeki küçük lake tabanca kılıfı parladı. Aynı anda patlayan kırmızı alev onların üçünün de gözünü kamaştırdı, sıcak hava akımı yüzlerine vurdu. Novikov yakında mayının patladığını hemen anlamadı, ancak başka bir dünyadan gelmiş bir ses gibi sakın, şaşkın ve tanımadık bir ‘Vay!’ duydu ve dumanın arasında Lena’nın yavaşça yere çöktüğünü gördü. Başını eğip hafifçe göğsünü ovuşturuyordu.

“Lena! Ne oldu?” diye takatsiz, acıyla haykırdı, sürünerek Lena’ya yaklaştı ve diz çöküp onu omuzlarından tuttu. Neden-se onun yanında beklenmedik bir şey hissetmişti. İstemediği, olmaması gereken, ama olan bir şey olmuştu.

“Lena! Ne oldu? Konuş benimle! Yaralandın mı? Nereden yaralandın?” O konuşmadı, sesi bir çığlık gibi yükseldi, kendinden geçmişçesine sertçe Lena’yı omuzlarından salladı. İlk kez, onun saçlarının yüzüne düştüğünü, başını eğdiğini görmüş daha önce yaşamadığı umutsuz bir korkuya kapılmıştı.

“Nereden Lena, nereden yaralandın?”

“Sanırım... Sanırım... Bacağım.”

Lena’nın suçlu bir tebessüm oluşturan dudaklarından belirsiz fısıltısını işitti ve onu terleten sıcak bir hafiflikle gömleği

bir anda sırtına yapışmıştı. Sert bir hareketle makinelisini omzunun arkasına itti ve kendine yabancı gelen bir sesle şöyle dedi:

“Boynumdan tut!”

Onu kollarına aldı ve yamaca doğru, sığınacakları batarya siperlerine doğru ilerleyerek taşıdı. Ömründe ilk defa kollarında bir kadın vücudunun canlı ağırlığını hissetti.

Lena, Novikov’un boynunu kavrarken tevazuyla:

“Ama beni hastaneye göndermeyin. Ben biraz dayanabilirim. Sabretmeyi biliyorum.” dedi.

Novikov askerlerini, Remeşkov, Gorbaçov ve Porohonko’yu, çalılarda topladı, bir çukur açıp Saprıkin’i gömmelerini istedi.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“Sen şimdi bataryadaki toplara gitme. Gerekirse seni çağırırlar. Yarın beni sıhhiyeye gönderirsin. Ancak ilk yardım alanı Kasno’da ve şehir kuşatılmış gibi görünüyor. Savaşın sonunda Almanlar tarafından kuşatılacağımızı asla düşünmezdim.”

“Doğuya giden yolları kapattılar. Ama bu önemli değil. Seni Gusev’le oraya göndereceğim. İkinizi oraya Gorbaçov götürecektir. O bu işi yapabilir.”

“Yarın. Yaram çok kötü değil. Aceleye gerek yok. Hiçbir şey olmayacak. Ben biliyorum. Otur, lütfen. Tamam mı? Benimle oturur musun?”

Yüzbaşı Novikov ranzanın yanındaki mühimmat kutusunun üzerine oturdu ve hiç konuşmadan ceplerinde sigara aradı. Sığınak yakın patlamalardan sarsılıyor, köşelerden topraklar dökülüyordu.

“Harika!” dedi Novikov. “Sigaram bitmiş. Ah, neyse ki Mahorka var, onu içelim.”

Yüzbaşı Novikov hoşnutsuzca sigarasının üzerindeki tütün parçalarını temizlerken bir ara Lena’nın yüzünde nadiren rastladığı o çocuksu görünüşe takıldı, gülümsedi. Sonra plançetesine uzandı ve eski mahorka kalıntılarını çıkardı. Yorgun yüzünden bu çocuksu gülümsemeyi atarak endişeyle kaşlarını çatıp Alyoşin’in Lena’ya vermesi için ona verdiği üç dilim çikolatayı çıkardı.

“Az kalsın unutuluyordum!” diye mırıldandı. “Bunlar senin için, Alyoşin gönderdi. Aklımdaydı, ama tüm bu kargaşada birden unutuverdim. Kusura bakma!”

“Alyoşin mi?” Yarı şaşkın bir ifadeyle sordu Lena. “Bana mı? Çikolata mı?”

“Evet. Alyoşın iyi bir genç ve sanırım sana âşık. Evet, öyle görünüyor.” dedi Novikov ilgisiz görünmeye çalışarak.

“Bana âşık mı?” Lena ranzaya oturdu, yüzüne düşmüş olan saçlarını geriye attı ve bir kahkaha attı. “O daha bir çocuk,” diye tamamladı Lena. O benim çikolata sevdiğimi düşünüyor. Ovçinnikov da parfüm, ruj ve bunun gibi aptalca şeyleri sevdiğimi düşünüyordu!”

Lena Novikov’a inceleyen gözlerle uzun süre baktı, gözleri gülmekten hala parlıyordu, sonra usulca:

“Bana bir kâğıt ve tütün ver. Bende sana sigara saracağım. Bunu yaralılar için binlerce kez yaptım. Sen çok yorgun görünüyorsun, ellerin titriyor. Yorgunsun değil mi?” dedi.

Bir parça gazete kâğıdı yırttı, içine tütünü doldurdu ve el çabukluğuyla sigarayı sarıp ona uzattı, o Lena’nın beklenti dolu ürkek gülümsemesini oldukça yakından gördü.

“Buyur, kenarlarını yala, işte o zaman tamam olacak.” diye fısıltıyla rica etti Lena.

“Bunu sen yap lütfen.” dedi Novikov. “Sen bu işi daha iyi yaparsın.”

Novikov şefkatli ve acı bir duygunun dokunuşunu hissetti. Mayın patlamasının ardından Lena’yı kolları arasında alını boyuna yaslanmış sığınağa getirişinden sonra içindeki duygu yaşıyor, hiç kaybolmuyordu. Önce tanımadığı bu acı, şefkat hissi Lena’nın gülüşü, onun için yaptığı bu küçük sigara, kısa sarışın saçları karşısında onun içinde yenilmez bir güçle uyanıyordu.

O kadar genç yaşta subay olan, genç yaşta komutanlık yapmaya başlayan Novikov savaşın üç yılı boyunca kendinden çok başkalarını düşünmüş, başkaları için yaşamış, başkalarına arasına izin verdiği şeyleri kendine yasaklamış, kimsenin onu açıkça kayırmasına alışmamış ve istememişti. O gördü ki, Lena dalgınlıkla dilinin ucunu sigara kâğıdının kenarına sürüp hemen kâğıdı dudağından çekti ve kararlılıkla söyledi:

“Hayır, bunu kendin yap.”

Novikov sigarayı ondan alırken Lena’nın titreyen parmaklarının onun eline hafifçe dokunduğunu fark etti. Lena’nın yüzüne şaşkınlıkla baktı, kıpırdamayan gözlerinde endişe ve acıyı gördü, donmuş siyah kirpiklerine baktı ve beceriksizce sordu:

“Neyin var Lena?”

“Sana sigara sarıyorum. Oysa sen yaralı değilsin. Senin yaralandığını hayal bile edemiyorum.” Bunu söyledikten sonra Novikov’un her zamanki gibi eliyle ateşi koruyarak sigara yaktığını seyrederken hızlıca konuşmaya başladı:

“Ölen ya da yaralananların çoğunun gençler olduğunu fark ettim. Neden? Niçin onlar? Onların deneyimi ve dikkati daha mı az? Senin de pek dikkatli olmadığını fark ettim. Kendi hayatına pek değer vermiyor musun?”

Novikov düşünceli biçimde. “Benim için hayat hiç başlamadı ki... Ben bile kendimi merminin önüne atmam. Ama bazen başka bir seçenek olmuyor. Bazen ömrüm boyunca hep savaşta olduğumu hissediyorum. Geriye dönüp baktığımda gözümün önüne bir sene okuduğum Maden Enstitüsü, kitaplar, okuma lambası gibi şeyler geliyor. Geçmişimin bütün bu zaman dilimi tek bir çizgide anlatılabilir, ancak daha yakın bir geçmiş sadece vurulan tanklardan ibarettir. Bir sayfaya sığmaz bile. Belki de bu yüzden bana öyle geliyor.” Ve hemen kendini önceki gibi, Lena’nın beklemediği bir içtenlikle düzeltti. “Belki başka sebepler de olabilir.”

“Bu başka sebepler nedir?”

“41 yılında savaşa gönüllü katıldığımda kuşatıldık ve binlerce kişi Smolensk yakınlarında yakalandık. Bizimle birlikte öğrenciler de vardı, genç çocuklar, tek tük de eski profesörler vardı. Bu profesörlerin bazıları böyle bir şeyin olduğuna inanmak istemiyorlardı ve son anda bile Alman kültürü, Bach, Heine ve diğer Alman edebiyatçılarından bahsediyorlardı. Fa-

kat Almanlar bizi Smolensk yolunda yan yana dizdiler, tanklar ve hatta uçaksavarları getirip üzerimize ateş açtılar. Yarımızı öldürdüler ve geri kalanımızı Smolensk boyunca batıya doğru uzun bir sıraya dizdiler.”

“Ya sonra?”

“Smolensk’te benimle aynı dönemden üç öğrenci ile birlikte kaçarak cephe hattına geçmeyi başardık. Ancak savaş boyunca Almanların bu insani davranışını (!) asla unutamam.”

“Evet, onları iyi tanırım.” dedi Lena, nefretten gözleri küçülmüştü. “Onları en az senin kadar iyi tanırım. Hayatımızı tamamen esir aldılar. Ama sen kendine dikkat et. Hayatın konusunda daha dikkatli olamaz mısın?”

“Ama ben dikkatliyimdir.” diye gülümseyerek itiraz etti Novikov. “Bunu biliyorum.”

Birlikte geçirdikleri vakit boyunca Lena onun bu gülümseyişine birkaç kez şahit olmuştu; bu gülümse anıktı ve kontrolden çıkmıştı, fakat yüzünü bu gülümseme kapladığı anda, her zamanki o ciddi yüz ifadesi yerini nazik, mutlu ve çocuksu bir çekiciliğe bırakmıştı. Bu anlarda Lena onun yüzünde diğer Novikov’u yakalardı, hiç bilmediği ve asla da bilemeyeceği bir Novikov’du bu. Çünkü bu anlık gülümsemede onun geçmiş saklıydı, onun hayatının bu yüzü savaşla birlikte son bulmuştu.

Birbiri ardına gelen iki patlama sığınağı sarstı ve içerisini ılık bir hava kapladı. Çatıdan büyük bir gürültüyle toprak yığını düştü, masadaki mum ve boş bir mermi kovanı sallanarak yere yuvarlandı, sığınak karanlığa büründü. Karanlıkta düşen toprağın gürültüsü daha da şiddetlendi ve hemen yanı başlarında makineli tüfeğin şiddetli sesleri bir şekilde takırdamaya başladı.

“Bu bir tank saldırısı.” dedi Novikov ve ayağa fırladı.

“Novikov!” diye fısıldadı Lena titrek bir sesle. “Hayır, ışıkları yakma. Bana şunu anlat: Ben tabura ilk geldiğimde

benden hoşlanmadığının farkındayım. Benim hakkımda ne düşündüğünü biliyorum. Tabii ki kamp sorumlusunun yardımcısı Sinkov hakkında bilgi sahibisin. Bana istediğini yapabilecek kadar güçlü olduğunu düşünüyordu. Bana vurdu, ben de ona vurdum. Oradan derhal ayrıldım. Bu olaydan sonra benim hakkımda söylentiler dolaşmaya başladı.” Novikov sessizdi.

“Bu söylentilere inandın mı?”

Novikov karanlıkta Lena’nın yüzünü, kaşlarını, dudaklarını görmüyor, sadece sıcak nefesini, seslenen fısıltısını duyuyordu. Güçlü bir duygu onu bastırıyor, kalbine dokunuyordu. Lena uzanmıştı. Novikov el yordamıyla ona yaklaştı, üstüne eğildi, elleriyle tereddütle ona dokundu. Lena’nın sıcak, esnek bedeni hemen ona doğru yaklaştı, nemli parmakları boynunu okşadı, omuzlarından, yakasından geçti, nefesi Novikov’un yanağını yaktı. Lena ona çılgınca sarıldı ve o karanlıkta sıcak nefesi ve belirsiz fısıltıları, Novikov’u onun kendisini teslim etmeye hazır olan yumuşak ve esnek dudaklarını öpmeye itti. Dudakları o kadar tutkuyla birleşti ki neredeyse boğulacaklardı.

Ardı ardına gelen iki patlama çatıdaki kirişleri gürültüyle salladı, çatıdan adeta toprak yağdı. Makineli tüfek yine o berbat tak-tak-tak sesiyle buna yanıt verdi. Novikov başını kaldırdı.

“Gidip ne olduğunu görmeliyim.” dedi nazik bir tonla ve kendini Lena’nın sıcak kollarından ve göğsünden geri çekti. Karmaşık bir ruh hali içerisinde söyleyecek söz bulamıyordu, sesi utangaç ve boğuk çıkıyordu: “Bacağın ağrıyor mu? Ben pansuman yapabilirim. Lambayı yakayım mı?”

“Hayır.” diye cevap verdi Lena ve ağlamaya başladı. “Işığı açma, gerek yok. Git... Ben beklerim.”

Haberleşme siperi sığınaktaki yoğun karanlıktan sonra adeta aydınlanmıştı. Hırçınca yanan kırmızı alevler oldukça büyük bir seviyeye ulaşmış ve üç kilometreden daha büyük bir alana yayılmıştı. Yüzbaşı Novikov’a sanki tüm şehir alevler

içindeymiş gibi görünmüştü. Savaşın gürültüsü oradan daha keskin şekilde duyuluyor, ses dalgaları hemen hemen batıdan tepeye doğru yaklaşıyordu. Alman roketleri gökyüzünde denizdeki balıklar gibi garip ateş kavisleri çiziyordu. Bütün gökyüzü art arda gelen patlama sesleriyle yankılanıyordu.

Novikov bir süre oturdu ve bu manzarayı seyretti. Göl kenarından yükselen işaret roketlerinin parıltısı, neredeyse yatay bir şekilde yanan şehrin dışındaki tanklardan çıkan ışığın hızla geçişi, tank motorlarının ve hareketlerinin yarı duyulan sesi. Fakat o kendini hâlâ sığınakta geçirdiği o mükemmel zamanla avutuyordu. Hâlâ Lena'nın sıcak, kendini onun kollarına bırakmış bedeninin, yumuşak elleriyle yüzünü ve boynunu okşamasının, dudaklarını onunkilerle tutkuyla birleştirmesinin sarhoşluğunu yaşıyordu. Hayatında ilk kez bir kadını öpmüş olduğuna ve Lena'nın da kendini tamamen onun kollarına bırakmış olmasının vermiş olduğu kendinden geçmişlik hissiyle öpücüklerine karşılık verdiğine hâlâ inanamıyordu.

Top siperine yaklaşarak sessizce nöbetçiye seslendi. Kimse cevap vermedi. Sipere indi ve nöbetçiye gördü, Remeşkov'da orada bir branda üzerinde oturmuş sigara içiyor ve fısıltıyla konuşuyorlardı. Yalnızca Gorbaçov uyuyordu. Başına asker elbisesini çekmiş mühimmat kutusunun üzerinde yatıyordu. Hırıltılı bir şekilde nefes alıyor ve uykusunda huzursuzca dönüp duruyordu. Çizme konçlarında unutarak bıraktığı mermi klipsleri görünüşe göre etini kısırtıyordu.

Novikov'u görünce her seferinde olduğu gibi beklentiyle başlarını ona doğru çevirip sorgulayan gözlerle baktılar. Başkalarıyla konuşan Remeşkov ağzını eliyle temizledi. Titrek ışıkta yüzü pespembe parıldıyordu.

“Neden uyumuyorsunuz?” diye sordu Novikov. Çarpışmalar başladığında uyuklamaya başlayacaksınız.

Siperin üzerine oturdu. Porohonko sigarasını söndürdü ve derin bir iç geçirdi. Sonra kendi sıska dizlerini göğsüne doğru

çekip siyah, tıraşsız çenesini dizlerine dayadı ve bir şeyler hatırlamış gibi zayıf yüzünde bir gülümseme belirdi.

“Eh, Yüzbaşı yoldaş...”

“Tanklar uyumaya fırsat vermiyor,” diye suçlu suçlu mı-rıldandı Stepanov.

O utanarak ve sessizce kısa bacaklarını daha rahat bir koma getirdi. Yüzünü yıkar gibi dolgun yanaklarını ovarak temizledi ve sonra da nedense gözlerini avuç içlerine dikti. Parmakları titriyordu.

“Tanklar ormanın kenarına çıktılar. Dosdoğru tepeyi vuruyorlar.” Ses tonu yine suçlu gibi çıkmıştı. “Bizimkileri şehrin içinde fena mı sıkıştırdılar? Kaçtılar oraya... Yoksa sadece biz mi kaldık?”

“Sıkıştırdılar mı dedin?” diye Novikov sordu.

“Belki de bu gece hepimiz ölmüş olacağız Yüzbaşı yoldaş.” dedi Stepanov ve yine yumuşak, tombul yanaklarını endişeli bir şekilde ovdu.

“Savaştan sonra senin düğününde votka içeceğiz daha.” dedi Novikov teselli edercesine. “Seni bekleyen bir sevgilin var değil mi?”

Stepanov zoraki gülümsedi.

“Ben evliyim Yüzbaşı yoldaş. Okulu bitirir bitirmez evlendim.”

“Bu genç budalalarda hiç sabır yok.” diye Porohonko araya girdi, çenesi hâlâ dizlerindeydi. “Eğer sen benim okulumda olsaydın, annene senin pantolonunu çıkarmasını ve o tombul kışına şaplak indirmesini söyledim. Karınla yatağa girmek oldukça basit bir iş.” Porohonko sonra Yüzbaşı Novikov’a yöneldi:

“Sizce sözlerim doğru mu yanlış mı Yüzbaşı Yoldaş?”

Ancak Novikov'u en çok etkileyen şey bu ilginç, utangaç delikanlının evli olmasıydı. Stepanov'un hayatında, kendi hayatında hiç olmayan bir şeyin olduğunu öğrenmesini onu oldukça şaşırtmıştı.

"Stepanov, sen en doğrusunu yapmışsın." dedi Novikov. "Çocukların var mı?"

"Daha çocuk sahibi olmadım." diye mırıldandı Stepanov.

"İşte bu kötü!" dedi Novikov kendisinin sanki bir ailesi varmış gibi. "Bir asker evine döndüğünde onu bekleyen çocukları olmalı."

Yakınlardaki patlama bombardıman seslerinden ayırt ediyor, şehir yönünden tepeye gürültüyle çarpıyordu. Topun otuz metre sağında bir çatlak oluşmuştu. Toprak dökülüyordu. Ateş mevzisi üzerinden tiz sesle geçen şarapnel parçaları siperin ötesinde ağır ağır yere düşüyordu. Tepenin arkasında hemen makineli tüfek takırdamıştı, mermiler topun solundaki havayı delip geçiyordu.

Bütün gözler şehre dikilmişti.

"En kötü yanı da bu, tanklar yarma hareketiyle şehrin kenarına ulaştılar." dedi Remeşkov. Şarapnel parçalarının geldiği yöne doğru yan yan baktı, ama başını indirmede, biraz aşağı doğru eğildi.

"Yüzbaşı yoldaş, gördünüz mü? Almanlar şimdi nereye varmışlardır?" diye heyecanla sordu Stepanov. "Burnumuzun ucuna kadar geldiler. Kasno'daki askerlerimiz direnemediler, biz ise hâlâ burada oyalanıp duruyoruz."

O anda bütün gözler sorgularcasına Yüzbaşı Novikov'a dikilmişti. Sanki herkes ondan açık açık Almanların gerçekten yarma hareketiyle şehrin kenarına ulaştıklarını ve Alman kuvvetlerine karşı çok az ya da hiç piyade kuvveti bulunmadığını söylemesini istiyordu. Yüzbaşı Novikov her iki ihtimalin olabileceğinin farkındaydı. Bu yüzden şimdi sakinleştirici, umut

verici, yalandan güya mutluluk verici bir Şey söyleseydi bile bu ağır endişeyi ortadan kaldıramayacağını anlıyordu. Askerleri sakinleŐtirmenin anlamı yoktu. Ve Novikov sert konuştu:

“Almanların Kasno’yu işgal ettiğine ve Āekoslovakya’ya doğru ilerlediğine kendinizi inandırmanız olduķa kolay. Eğer bunu baŐarırlarsa, yani buna izin verirseniz, bilin ki savaş uza-dıķa uzar. Böyle olmasını ister misiniz? Ben de istemem. Ŗyleyse bu bize bağlı. GeĀmelerine izin verirsek savaŐmadan gideceklerdir. Slovak isyanını bastırarak ve güçlerini daha sonraki gerĀek bir vuruŐmaya saklayacaklardır. Anlatabiliyor muyum? Bizim taburun yarısı öldü, bunun hiĀ anlamı yok mu? Hem tek bizim tabur değil... Ne susuyorsun, Stepanov?”

“Ne diyorsunuz Yüzbaşı yoldaş? Ben sadece...” etli yanak-larını kıpırdata kıpırdata Şaşkınca konuştu:

“Tamam neyse. İnsan bu, her Şeyi söyler. Biz bu konuş-mayı unutam gitsin,” Yüzbaşı Novikov’un ses tonu bu sefer olduķa iĀtendi ve belli belirsiz gülümsüyordu. “Remeşkov, ben geldiğimde siz ne konuŐuyordunuz? Bilmek istiyorum, ama yine de eğer gizliyse boŐver gitsin.”

“Bu işte yaşlı bir kadın hakkında saĀma sapan konuşuyor-du,” diye Porohonko suratsızca alay etti ve elini salladı. “Şimdi Lyagalov olsa barış zamanında bildiği Şeylerden bahsederdi, kitap gibi konuşurdu. Ama bu Remeşkov ağzını aĀtıęı gibi salyaları akar; yalan söylemekte usta!”

Remeşkov itiraz etti, kirpikleri heyecandan kıpır kıpırdı.

“Hayır, yemin ediyorum ki yalan söylemiyordum Yüzbaşı yoldaş.” diye savundu kendini. “KomŐumuz olan yaşlı bir ka-dının ormana Āilek toplamaya gittiğini anlatıyordum. Hayır, Porohonko, ben doğruyu söylüyorum. Hatta daha sonra bu yaşlı kadın Āukura düştü. Bildiğiniz gibi ormanda suyu Āekil-miŐ birĀok kuyu vardır, onların iĀinde birĀok yılan olur, bütün yılan türleri vardır. Bu yüzden onu yakındaki kolhozda yaŐa-

yan insanlar beş gün sonra buldular. Başından ayaklarına kadar her yerini yılanlar kaplamıştı ve ölüydü.”

Remeşkov esrarengiz bir şekilde gözlerini kısarak ışıltıda uçan bombaları seyretti. Görüldüğü gibi, hikâyesinin devamını daha detaylı olarak anlatmasını rica etmelerini bekliyordu. Fakat askerler sustular.

“Yılanlar mı?” diye gürledi kaba sesiyle yarı uyanık Gorbaçov, horultusu sessizliği bozdu.

“Aynen öyle, yılanlar, engerekler, her türlü...” diye tekrarladı Remeşkov.

“Ben olsam hepsinin canına okurdum.” diye homurdandı Gorbaçov. Sonra gürültüyle boğazını temizledi, zevkle esnedi ve sustu.

“Nasıl yani?” dedi, anlamamıştı Remeşkov.

“En kızgınını bile boğar atardım.” Dedi Gorbaçov mühimmat kutularının üzerinde daha rahat bir pozisyon almaya çalışıyordu.

“Yapma ya! Orada çok yılan vardı!”

“E! Boş şey! Hepsini boğar atardım ben. Hiçbiri kalmayacaktı. Ya sen böyle yapmaz mıydın?”

“Bunu hiç düşünmedim.” dedi Remeşkov.

“Niçin? Kimden öğrendin? Yoksa sana okulda mı öğrettiler?”

Gorbaçov kaputunu çıkarmadı, ayağa kalkmadı, uykulu halde gıcırtyla ayağını öbür ayağına basarak çizmelerini biraz aşağı çekti, sonra cevabı beklemeden yan dönüp sessizleşti, sakın ve düzenli bir şekilde nefes aldı, yalnız fiziksel açıdan sağlam bir adam böyle uyuyabilirdi.

“İlginç bir hikâye.” diye yorum yaptı Novikov gülümsemeden; Remeşkov’la birlikte Teğmen Ovçinnikov’un mevzi-

sinde nasıl mücadele ettiğini hatırlamıştı ve onu kırmak istemiyordu. “Evet, oldukça ilginç bir hikâye.” dedi, daha sonra ise ayağa kalkıp ekledi: “Bağlantı olduğunda bana haber ver. Ben iki numaralı topun başında olacağım.”

Topçu siperinin hemen sağ tarafında bir tank tepeyi vurdu.

Yüzbaşı Novikov durumun ciddiyetini ancak Asteğmen Alyoşin’in iki numaralı topuna giderken yolda yalnız kalınca anlayabildi. Kasno’da iki gün devam eden savaşta kritik bir aşamaya gelindiği ortadaydı. İnsan ve silah gücünde sahip olunacak en küçük bir avantaj bile şehrin kaderini belirleyebiliyordu. Almanlar bu bölgede bu önemli avantaja sahiptiler. Rivna’dan kaçan birlikler sayesinde güçlenmişlerdi ve sabahki çatışmadan sonra hasar görmemiş tanklarıyla birlikte atış pozisyonundan çok uzaklaşmadan ormanda beklemeye başlamışlardı. Teğmen Ovçinnikov’un topuna doğru giderken çukurda gördüğü şeyler Novikov’u, Almanların bu alanın mayınlarını temizleyerek kendilerine nehre doğru yol açmaya çalıştıklarına inandırdı. Ama onu en çok düşündüren şey Almanların bu genel saldırıyı gerçekleştirirken takınacakları ağır tavrıydı. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın gün doğmadan ya da bir saat sonra ne olacağını bilemeyecekti. Aynı zamanda Kasno’nun fethedileceğine ve Almanların onların kuvvetlerini Çekoslovakya’ya süreceklerine asla inanamazdı. Bu, Karpatlar’da birlikte savaşmış arkadaşlarını kaybetmekten daha imkânsızdı.

İki numaralı top tepenin kuzey yamacında duruyordu.

“Dur! Kimsin sen?”

“Yüzbaşı Novikov.”

Topun alçak siperi yanında kaputunu giymiş bir asker silüeti belirdi, ay ışığının şeritleri nöbetçinin omuzlarına düştü. Novikov’a doğru adım attı ve Novikov ona şaşkınca sordu:

“Alyoşin sen misin? Burada ne işin var? Sen nöbetçi misin?”

“Biraz uyusunlar diye arkadaşlarımı sığınağa gönderdim Yüzbaşı yoldaş. Hep top mevzisinde dolanıyorlardı, onlara kızdım ve onları uyumaya gönderdim.”

Yüzbaşı Novikov ona bakıp gülümsedi.

“Ah Vitya, böyle bir zamanda insanların uyuyup uyumayacakları kendilerine kalmış bir şeydir. Subayın nöbetçilik yapması, onları rahatlatmak için yapılabilecek en son şey. Anladın mı Vitya? Arkadaşlarından birini buraya gönder ve onları germekten vazgeç.”

“Başüstüne Yüzbaşı yoldaş!” diye cevap verdi Alyoşin miğferini başının arkasına indirerek ve sıcaktan bunalmış gibi siperliğini atarak. “Fritz neden bu kadar sessiz?” diye devam etti. Bu bekleyiş sinirlerimi bozuyor. Kısa zamanda savaşın sona ereceğini umuyorum Yüzbaşı yoldaş.”

Hemen önlerindeki piyade hendeğinden bir roket yükseldi. Bir süre mavi gökyüzünde asılı kaldı ve daire çizerek mayın tarlasına düştü. Asteğmen Alyoşin ve Yüzbaşı Novikov da yere çöktüler. İki tarafın makineliileri de sessizdi. Yüzbaşı Novikov, Alyoşin’in gökyüzündeki pembeye çalan kızılıktan yansıyan belirsiz ışığa doğru gözlerini bile kırpmadan baktığını gördü. Ondan tütün ve asker kaputu kokusu gelmiyordu, ama çikolata ya da nane aromalı bisküvi kokusu ya belki de genç çocuğun ter kokusu geliyordu. Bu yumuşak, sade koku Novikov’u çatışmaya giderken ki endişesinden o kadar uzaklaştırmıştı ki aklına Lena ve onun titreyen parmaklarının sıcaklığı geldi.

Alyoşin hayal kırıklığı içinde söyledi:

“Bu roketlerle ne yapıyorlar böyle? Ah, şu kahrolasica bekleyiş! Yüzbaşı yoldaş, söz veriyorum, çatışma başladığında benim hesabıma beş tank daha ekleyebilirsiniz. Güveniyorsunuz bana değil mi?”

“Güveniyorum, güveniyorum...”

Yüzbaşı Novikov, Alyoşin'e karşı acımayla karışık bir şefkat duygusu hissetti. Alyoşin gençlere özgü saflığı kaybetmemiştir ve bilincinde olmadığı ya da bencilce bilincine varmaya çalışmadığı, ama Novikov'un çok iyi anladığı bir şey için acele ettiriyordu. Novikov bile olayların nasıl gelişeceğini, ona ve askerlerine, silahına ve Lena'ya ne olacağını kestirememiştir.

"Sana söylemeyi unuttum, Lena'ya çikolatayı verdim." dedi Novikov. "Sana teşekkür etti ve çikolatayı sevdiğini söyledi."

"Lena bana teşekkür etti, öyle mi?" diye tekrar etti Alyoşin heyecanla, alnını ovuşturdu ve yüksek sesle güldü. "O nasıl Yüzbaşı yoldaş? Daha iyi mi? Hastaneye gitmek istemediğini söylemişti değil mi? Ne iyi bir kız!"

"Evet, öyle, ama yarın onu tedaviye göndereceğim, belki de bu gece, bu duruma bağlı."

Kısa bir sessizlik oldu. Mayın tarlasının üzerinde sönük bir ışık yayarak başka bir roket yükseldi. Yavaşça gözden kayboldu. Bir gölge Alyoşin'in yanakları ve kasılan dudakları üzerinde parıltıladı.

"Göndermeyin Yüzbaşı yoldaş! Yarası derin değilse göndermeyin. Her şeyden öte o kendi de bir doktor, tıp fakültesinde eğitim gördü. Tedavi etmeyi, yaraların nasıl sarılacağını ve bu tür şeyleri biliyor." dedi ve sözleri gittikçe karmaşıklaştı ve yalvarırcasına Novikov'a doğru yaslandı.

"O birlikten giderse bir daha dönmez. İyileşince başka bir birliğe gönderilecektir. Bunu siz de biliyorsunuz. Bağışlayın Yüzbaşı yoldaş, bu çikolatayı kendim için gönderdiğimi düşünmüyorsunuz değil mi? Benimle arkadaşça ve sevimli bir tarzdan öte konuşmadı. Bunu sizin için yaptım. Bana sizden bahsetti ve size karşı kin besleyebileceğini ya da birlikten ayrılabilirliğini söyledi. Size karşı kin beslemesi çok saçma. Bunu o zaman onunla hiç konuşmak istemediğiniz için kızgınlıkla söyledi."

Novikov Alyoşin'i şaşırtan ciddi bir ses tonuyla. Ayağa kalktı ve o her zamanki aceleci tavrıyla silah kılıfını düzeltti.

“Buraya bir nöbetçi gönder ve sığınağa gidip dinlen! İki saatte bir nöbetçileri değiştirin.” diye ikaz etti.

“Emredersiniz Yüzbaşı yoldaş!” diye cevap verdi Alyoşin itaatkâr bir ses tonuyla.

Asteğmen Alyoşin hemen kalktı, silahını toplarken yaptığı hareketler Novikov'un neredeyse aynıydı. Novikov bunu fark etmişti, ayrıca Alyoşin'in ses tonunun emir verirken onun ses tonuna benzemesi de gözünden kaçmamıştı. Birden mahcup bir şekilde, Vitya'nın çocuk gibi ona hayran olduğunu düşündü.

Nedense her zaman insanları kendine çeken ve geçmişte Novikov'u da başkalarına çeken dışsal, göze çarpan şeyleri Novikov'da biliyordu. Fakat bütün bunlar yıllar boyunca onun iradesi dışında içinde gelişmişti, çünkü o çok erken yaşta daha erkeksi bir olgunluğa erişmeden insanlara emretmeye, silah taşımaya başlamıştı, Alyoşin şimdi henüz bunların hiçbirini bilmiyordu.

“Beni taklit ediyor, yaşımdan ve yaşadıklarımın dolaylı beni tecrübeli, ideal bir subay olarak görüyor.” diye düşündü.

Yüzbaşı Novikov bir şefkat duygusuyla. “Fakat yıllar bakımından hemen hemen aynı yaşta olduğumuzu göremiyor. Genelde aynı şeyleri düşündüğümüzü ve benim tek tecrübemin savaş tecrübesi olduğunu bilmiyor. Ben de zaman zaman çikolata yemek, nöbet değişmek ya da yaktığım tanklarla övünmek isterim. Fakat benim bunları yapmaya hakkım yok. Sanırım benim çatışma sırasındaki davranışım ona büyük bir cesaret gibi görünüyor. Eh Vitya, Vitya! Bir gün eğer savaştan sonra hayatta kalırsak sana bütün bunları anlatacağım ve bahse gireyim ki bana inanmayacaksın! Fakat bütün bunlar doğru. Sen sadece gençsin ve ben ise başkalarının hayatı için birçok sorumluluğu yüklemek zorundayım.”

“İyi geceler Vitya.” dedi ve Alyoşin’in elini her zamankinden daha sıkı kavradı. “Belki de iyi bir gece olmayabilir, ama her şeyi olduğu gibi yaşayacağız.”

“Kahretsin Yüzbaşı yoldaş!” dedi Alyoşin gülümseyerek ve işaret parmağıyla miğferinin tepesindeki eğriliğe hafifçe vurdu. “Bu ne kötü bir savunma! Lenoçka’ya benden selam!”

Novikov bir numaralı topa doğru dönerken Gorbaçov’u uyandırdı, ona şehre girmenin bir yolunu bulup tümenle iletişime geçmesini, hiç olmazsa oradaki durumu öğrenmesini söyledi. Topçular henüz uyumamıştı, tek kelime etmeden yatacak yerler arasında muşamba üzerine uzanmış Novikov’un Gorbaçov’a verdiği emirleri dinliyorlardı.

Şehrin üzerinde parıltı çok daha geniş bir alana yayılmıştı, silahlar ve cephaneler oldukça net görünüyordu. Hemen arkalarında savaş, siperi sarsarak son şiddetiyle devam ediyordu. Farklı renkteki işaret roketleri, belirsiz hareketlerle yükselerek alevler arasından çıkıveriyordu. Ancak Almanlara ait hemen öndeki mayın tarlasından hiç ses gelmiyordu.

Yüzbaşı Novikov askerleri ve silahları ile sanki kapana sıkışmış gibiydiler. Bir tarafta adeta cehennem ateşi, diğer tarafta da sessizce plan yapan, hesap yapan ve saldırının zamanını belirleyen Alman Ordusu vardı. Novikov saldırı zamanını bilemezdi.

“Tamam, ben gidip bir uyku çekeceğim.” dedi Novikov askerlerini yüreklendirmek amacıyla. Sonra Remeşkov’a döndü: “Remeşkov, bir şey olursa beni uyandır.”

“Emredersiniz!” dedi Remeşkov ve göz kırptı. “Bu durumda zaten uykuya dalamam ki!”

Keskin saman kokusu ile dolu sığınağa girdiğinde sımsıkı yumulu gözlerdeki gibi zifiri karanlığın içinde kayboldu. Nefesini ve kalbinin atışlarını dinleyerek girişte bir süre durdu, sonra hafifçe seslendi:

“Uyuyor musun Lena?” dedi.

“Seni bekliyorum. Yanıma gel. Yukarıda neler oluyor?”

Sığınağın su geçirmez derinliğinden ona doğru zar zor duyulan yumuşak bir fısıltı ulaştı ve o, onu okşayan bir esintiye benzer bu fısıltıya doğru adım attı.

“Kuşatıldık mı acaba? Ne olur, ışığı yakma.”

“Lena, burada daha fazla kalamazsın.” dedi Novikov.

“Daha sakın bir yere gitmelisin. Parktaki konak olabilir mesela. Seni oraya götüreceğim. Senin burada kalmanın hiçbir anlamı yok.”

“Ses tonundan surat astığını anlıyorum. Beni merak etme. Eğer yakınımda olursan çok daha mutlu olurum.”

“Ben tam aksini hissediyorum.”

“Tuhaf! Ama anlıyorum. Baksana, niye orada duruyorsun? Biz demiryolu istasyonundaki iki insan gibiyiz biliyorum. Evet, böyle olması mı gerekiyor? Varsın olsun. Paltonu çıkar daha rahat edersin. Yorgunluktan ölmüştündür. Sen gidince kendi kendime ya asık bir suratla dönecek ya da hiç dönmeyecek dedim. Mademki döndün, demek ki beni azıcık da olsa seviyorsun.” diye Lena sessizce mutlu ve sıcacık bir kahkaha ile güldü.

Novikov, daha önce bu kirli ve kanlı çevrede, barut ve ter kokuları arasında gereksiz ve şehvetli gelen bu gülüşü, şimdi tamamen başka türlü algılıyordu. Gerçek şu ki, eskiden ona karşı çok küstahça bir tavır sergileyen Lena, şimdi aniden onu sevdiğini söylemiş ve usulca gülmüştü, bu gülüş Novikov’u karşı koyamayacağı şekilde Lena’ya doğru çekti. Belki de, önceden, karanlık yılların sonunda, onu aydınlığa çıkartan böyle saf bir aşk yaşamamıştı. Daha önce ona kaba davranan Lena’nın birdenbire sevgiden söz etmesi, şefkatle gülmesi, kendisinin belki de çoktan ona karşı dayanılmaz istek duyması yıllar önce önünde parlamış olan o uzak sevginin aynısı değildi.

Nemli park yollarının kokusu, beyaz sandal altındaki sarı kum, tahta duvara dayanan bisiklet, fenerlerin çevresinde sessizce yağın kar. Çoktan unutulmuş çocukluğundan kalmış her şey, dört mektup (fotoğraf hiç yoktu), gömleğinin ön cebindeydi. Paltosunu çıkarırken eli gömleğinin ön cebine takıldı ve mektupların hisirtisini duydu. Çocukluğuna ait bir şeyle bağlarının koptuğunu hissetti, ancak yetişkin bir insan olarak sorumlulukları ona daha baskın, daha değerli ve daha önemli geldi. Hayatında ilk kez böyle bir sorumluluk duymuştu.

“Ben hiçbir zaman... Sana karşı hissettiğim gibi hissetmedim.” diye başladı heyecandan boğuk çıkan sesiyle ve zifiri karanlıkta onun yanına oturdu. “Bana inanıyor musun, Lena? Hayatımda ilk kez böyle hissediyorum.”

Ona sarıldı. Lena kalkmadı, aşağıdan elleriyle boynunu kucaklayıp onu kendine doğru çekti. Novikov’un kalbi durur gibi oldu, Kısık bir sesle bir şeyler fısıldayarak onun yanaklarını öptü. Lena’nın narin elleri çılgınca onun saçlarını okşadı, usulca boynunda ve omuzlarında gezindi...

“Bana acıma, acıma! Ne istersen yap şimdi. Gerçekten anlamıyor musun, yarın seninle olmayacağım!.. Beni hastaneye gönderebilirsin. Artık ne olursa olsun sen benimsin.”

Sakin ve rahat bir şekilde yatan Lena yorgun kollarıyla Novikov’a sarılıp sakın, uysal bir şekilde öpüyordu. Onun yapacağı her şeyin kabullenışı içinde parmaklarıyla onun alnı ve saçlarını okşadı.

Hayatında ilk defa bir kadına kavuşmak mutluluğunu, sanki bir daha tekrarlanmayacak kendinden geçmişliği yaşayan Novikov, bir türlü kendini Lena’nın hastaneye gideceğini, yarın ya da bu gece ondan ayrılacağına inandıramıyordu. Lena’nın yarasından duyduğu endişe, ani fakat gecikmiş aşkları, onları bir araya getiren görünmeyen güçler Novikov’u bunaltıyordu.

Novikov karanlıkta Lena’nın yüzünü seçmeye çalışarak sessizce onun fısıldayan sözcüklerini dinledi. Kaybetme kor-

kusunu, değişmeyen adaletsizliğin ani ortaya çıkışını bu kadar yoğun yaşamamıştı. Birden ranzada doğrularak Lena'nın hafifçe kıpırdayan dudaklarını, yumuşak kaşlarını, uzun kirpiklerini öpmeye başladı ve kararlı bir şekilde:

“Sen hastaneye gitmeyeceksin Lena.” dedi “Benden uzakta olmana izin veremem. Tedavi merkezine gideceksin, daha uzağa değil. Senin bizim taburda kalmanı sağlayacağım. Sen benim karımsın. Herkes seni benim karım olarak bilecek. O yüzden bir daha hastaneden bahsetmek yok.”

“Senin karın...” diye yavaşça tekrarladı Lena. Ne güzel söyledin. “Karın...” bir süre sessiz kaldıktan sonra düşünceli bir şekilde ekledi: “Cephede karı koca olmak mümkün değil ki.”

“Beklemek istemiyorum. Askerlerimden, hatta subaylarımdan biri bataryadan ayrıldığında onları g bela buldum. Stalingrad'ta birlikte beraber olduklarımızdan hiç biri şu anda benimle değil.”

Lena cevap vermedi. Başını Novikov'un omuzlarına yaslamıştı, onun genç ve kuvvetli vücudundaki tanıdık kokuyu, sabahki çatışmadan dolayı kıyafetlerine sinen barut kokusunu içine çekerek onun omzunda yatmayı sürdürdü. Lena uzun süre hiç kıpırdaman yattı.

“Niçin susuyorsun Lenka? Ben her şeyin farkındayım.”

“Her şey değişebilir, beni anlamaya alış.” diye yalvardı Lena.

“Her şey... Seninle böylesine mutlu olmak o kadar güzel ki korkuyorum. Bunun saçma oluğunu söyleyebilirsin, ama bazen mutluyken her şeyden korkmaya başlarsın. Hem sen hem de kendim için korkuyorum, anlıyor musun?”

O kendini tutamadı ve Lena'ya sarıldı.

“Saçmalıyorsun Lenka.” dedi sakın bir tonla. “Bana hiçbir şey olmayacak. Bunları düşünmekten vazgeç. Ben lmeyeceğime inandım. Savaşın daha başındayken bundan emindim.”

Lena onun boynunu, göğsünü şefkatle okşuyordu. Birden fısıltıyla rica etti:

“Sarıl bana, sımsıkı. Acıtacak kadar sıkı...”

O anda şiddetli bir patlama, tavan arasından gelen bir çattırtı, siperden gelen keskin bir ses ve siperin dışında koşuşturan ayak sesleri Novikov’u yerinden sıçrattı, karanlıkta aceleyle giyindi. Kaputunun kemerini, makinelinin her zamanki hissedilen ağırlığıyla bağlarken boğuk bir ses duydu; tepedeki patlamadan sonra toprak parçaları tavandan aşağı aktı, bardaktan boşanırcasına şiddetlenerek onun omzuna çarptı.

Remeşkov’a mı yoksa Stepanov’a mı ait olduğunu tahmin edemediği bu sıkıntılı ses sığınağın kapısını itti:

“Acele Yüzbaşı yoldaş, Almanlar!”

“Almanlar!” sözünü duyunca aniden soğuk duş almış gibi her şeyi anladı. Sessizce ranzada oturan Lena’nın yanına geldi, onu öpmedi, sadece şunu söyledi:

“İşte başladı! Gidiyorum!”

Kaputunu düğmeleyerek aceleyle siperden çıktı.

O anda, sabahın erken saatlerine doğru sönen kasabanın üzerindeki kızılık, Karpat hattına bastıran sisin üzerindeki mor renkli bir gökyüzü, toprağın taze ve soğuk kokusu, Stepanov’un geniş, uykulu yüzü yeşil bir gökte şeffaf bir buz parçası gibi eriyen ay, bunların hiçbirisi, o anda Novikov’un bilincine yansımada. Bütün bunlar onu ilgilendiremedi, dikkatini çekemedi, o anda gözüne ilişen bir görüntüden başka hiçbir şey umurunda değildi.

Bugün Almanların geri çekildiği çam ormanlarının etrafını önceki gece kaplayan loş karanlık hala etkisini sürdürüyordu. İki karanlık tank gövdesi, biri Teğmen Ovçinnikov’un artık susmuş olan topunun olduğu mevzi boyunca gölün kurşunu parıltısına doğru, diğeri Yüzbaşı Novikov’un durduğu tepedeki

top mevzinden mayın tarlası boyunca iki farklı yönde ağır ağır ilerliyorlardı. İlk bakışta gördüğü şey onu şaşırtmıştı, ancak onu şaşırtan saldırının geç başlaması değil, saldırıda ilerlemede Almanların bilinmedik yeni bir yöntemden faydalanmalarıydı.

Yaklaşan şafağın ışığıyla henüz hafifçe dokunduğu gece, aşağıdan tepeye doğru ilerlemeye başlayan tankları saklıyordu. Novikov, tankların tepeye ilerlediğini sadece zoraki metalik seslerden, tüfek ağızlarından dökülen kızıl alevlerden ve egzozlarından ani kıvılcım yanıklarının püskürtülmesinden kesin olarak tespit edebiliyordu.

İki ayrı işaret roketi görkemli ve parlak şekilde ormanın iki ayrı noktasından havalandı. Onlara cevap olarak yanan şehrin kenarında, gece Kasno'dan çıkan tankların tepenin gerisinden toplara ateş açtığı yerden iki roket yükseldi ve Novikov bu roketlerin mesajını anladı. "Yarmaya gidiyoruz, şehirde birleşeceğiz!"

O an, güçlkle görünebilen tanklar cephe üzerinde ilerliyor, iştahla ve açgözlülükle altlarındaki çalılıarı ezerek yalayıp yutar gibi Novikov'un mayın tarlası olduğunu düşündüğü yere doğru ilerliyordu. O zaman Novikov Almanların çoktan mayınları imha etmiş olduklarını anladı.

"Orada ne duruyorsun Stepanov? Toplara! Koş!" diye emretti Novikov.

Stepanov'un endişeyle çöktüğü yerde tombul yanaklarını sinirli sinirli ovduktan sonra haberleşme siperinde durdu. Ateş hattında patlamaların olduğu yüksekliğe doğru bakarak gergin dudaklarını oynattı, bir şeyler söylemek arzusuyla mırıldandı, ama Novikov Stepanov'un mırıltılı sözlerine bir anlam veremeyerek emrini tekrarladı:

"Toplara koş!"

Stepanov'un koca kafası omuzlarına öyle bir gömülmüştü ki, kaputu kulaklarına doğru baskı yapıyordu. Novikov

Stepanov'u hantal bir şekilde toplara doğru koşuşturduğunu gördüğünde, "Ne oluyor şimdi buna? Gayet sakın ve soğukkanlı bir delikanlıydı oysa!" diye düşündü.

Novikov Stepanov'un arkasından koşarken iki defa siper almak zorunda kaldı. Mermi parçaları kulağa bile yırtıcı gelen keskin kenarları ile siperin üzerindeki havayı kesiyor, ince sesle çınılıyordu ve ölümün bu insanlık dışı okşayan sesine karşı Novikov, bir daha tiksinti duydu.

Siperde yüzleri uykusuzluktan hırpalanmış olan askerler telaşa silahlarını ateş hattına doğru çeviriyorlardı. Porohonko üzerinde kaputu olmaksızın, bir yandan kazmasının güçlü darbeleri ile yolu açmak için çukuru derinleştiriyor, diğer yandan yolun aşağısında kütüğü kaldırmakta olan Remeşkov'a öfkeyle bağıyordu.

Porohonko'nun gözleri bir anlığına neşeye ve intikamını sonunda alabilmiş bir insanın rahatlamasıyla beklediği ana kavuşmuşçasına Novikov'a doğru kaydı. Onun bu bakışı Novikov'u iyice hararetlendirdi. Alelacele ceketini çıkarıp siper duvarına fırlatarak haykırdı:

"Herkes görev yerlerine! Atışa hazır olun!"

Yüzbaşı Novikov Remeşkov'un yüzünde beyaz kaşlarından tıraşlanmamış yanaklarına doğru bir makine yağı lekesi fark etti. İnanılmaz bir çeviklikle topa mermiyi doldurdu ve hemen cephanelik kutusuna fırladı, yeni mermiyi kollarına aldı, yer ayakları altında yanıyormuşçasına topuna doğru koşmaya başladı.

Novikov Remeşkov'un hareketlerini izlerken "Yeni bir topçu doğdu!" diye düşündü ve geçen iki gün boyunca bu delikanlıya yaptığı hoyratça muamele için kendine kızdı.

"Yüzbaşı yoldaş, nişangâhı siz mi ben mi devralayım? Yoksa Porohonko mu devralacak?" diye Stepanov topa doğru isteksizce yürüyerek yalvarırcasına bağırdı.

Stepanov'un solgun yüzü mavimsi bir renk almıştı, hareketleri ağırlaşmıştı, eski çevikliği yok olmuştu, sanki bir şey onu sıkıştırmış, kırmıştı. Onun boş bakarak titreyen açık renkli gözleri Novikov'u endişenlendiriyordu. Dikkatsiz, anlamsız bakışından Novikov her şeyi anladı. Bu, dayanılmaz gece beklentisinden sonra meydana gelen korku kaynaklı bir bunalımdı ve bu bunalımı meydana getiren şey savaşın sonunda bazı askerlerde hastalık derecesine varan kendini koruma içgüdüsüydü.

"Senin sorunun ne?" diye Novikov Stepanov'u omuzlarından sarstı ve kendine doğru çevirdi: "Çeki düzen ver kendine! Şu abuk sabuk şeyleri kafana takma! Yoksa ilk mermide gebe-rirsin! Doğru nişangâha!"

Novikov sonra onu omzundan bir daha sert bir şekilde sarstı.

Stepanov nişangâhın arkasına geçti, aceleyle mekanizma-ya uzandı, ama mekanizma sanki ellerinden kayıyordu. Nihayet onu kaptı, eğik geniş sırtı gerilmişti, Novikov bu sırtın heyecanla titrediğini hissetti, nişangâhın yanlış yerlere sapan hareketlerini gördü.

"İzin verin, nişangâha ben geçeyim Yüzbaşı yoldaş. Ben..." diye arkadan Porohonko'nun sesi geldi ve topun arkasındaki tepede patlayan tank mermilerinin gürültüsü içinde sesi yok olup gitti.

Tanklardan oluşan canlı kavis hep büyüyerek cephe boyunca doğrularak gitgide tepeye doğru genişliyor, sol kenarı göle doğru uzanıyordu, fakat Almanların dünkü geçit yerine değil, Ovçinnikov'un eski mevkilerine doğru ilerliyordu. Dün gece Novikov oradan yaralıların yanına kadar gitmiş Almanlara rastlamıştı. Ovçinnikov'un topları artık tankları durdurmu-yordu. Kavisin ortası gitgide tepeye doğru yaklaşıyor, sağ kenarı ise yolun düz hattını geçiyordu. Tankların sıkıntılı siyah gölgelerinin yolu geçerek yandan kente doğru hareket ettiği görünüyordu.

Kavisin değişik uçlarında sanki birbirine göz kırpan roketler parlayıp sönüyordu.

Çukurdan sürekli bir motor kükremesi ve tankların ilerleme sesleri geliyordu, fakat Almanların hedeflerini yokluyormuş gibi tanklardan rast gele bir atış yapmaması Novikov’u şaşırtmıştı. Novikov telaşla telsizcinin siperine koştu ve seslendi:

“Alyoşin’i telefona çağırın! Çabuk!” diye telsizciye emrettikten sonra sipere atladı.

“Keşke Ovçinnikov’un topları elimizde olsaydı. O zaman göl yolunu kontrol altında tutabilirdik.” diye düşündü, bu dakikalarda hiçbir şey Teğmen Ovçinnikov’u bağışlatamazdı.”

“Alyoşin sen misin?” Novikov elinde ahizeyi sıkıca tutuyordu. “Alyoşin!”

Hemen açılan top atışı yüzünden Alyoşin’in cevabını duymadı. Patlayan mermiler tüfek atışlarıyla nöbetleşiyordu. Başını bir an kaldırdı, tepenin sağında atışın alevleri kalkıp iniyordu. Birbirine karışan kızıl alevler göz kamaştırıcı hızla oynuyordu. Komşu bataryalardan da tanklara ateş açmış top sesleri gürliyordu. Novikov’un diğer bataryalarla irtibatı neredeyse kesilse de yine de komşu topların ateş edebilir oluşundan duyduğu sevinç içini mest edici şevkle alevlendirdi. Telsizciyi şaşırtan hevesli gülümsemesiyle ahizeyi eliyle kapatarak bağırdı:

“Alyoşin! Sağ kanadını görüyor musun? Hâlâ hayattalar ve düşmanı fena dağıtıyorlar! Güzel! Sağ taraftaki düşman tanklarını onlara bırak ve sol taraftaki tankları hedef al! Göle yaklaşmalarına izin verme! Mermileri esirgeme! Elinden geleni yap! Bu kadar.”

Ahizeyi bıraktıktan sonra toplara doğru döndü, kısaca ve yüksek sesle emretti:

“Dikkat! Sol taraftaki tankları hedef al! Öndeki tankı vur!”

İşaret roketleri ateşi kestiğinde ormandaki tanklar da yetişti ve kavis boyunca uzanan tanklar aynı anda saldırıya başladı. Novikov bunları dürbünü olmadan görebiliyordu.

Sol tarafta, önde ilerleyen üç tank aniden kavis değiştirdi ve şimdi büyük bir gürültüyle Ovçinnikov'un eski mevzisine doğru ilerliyorlardı. Öndeki tank metalik bir gürültüyle mevziye çıktı, yerinde dönerek toptan geriye kalanları ezdi ve o anda bir yanı şafağın kırmızısı parıltısında göründü. Novikov hemen heyecanla ilk emri verdi:

“Soldaki tanka doğru! Ateş!”

Tanklardan fırlatılan merminin havayı yırtması ile aynı anda olan Alyoşin'in topunu ateşlemesi hemen sonrası Novikov'un gözleri önünde yüksek ve ateşli bir şey yükseli-verdi, yer ayaklarının altından adeta kaydı, keskin bir ağrı kulağını deldi. Zorla yere doğru itildiğini hissetti ve patlamanın sıcak ve boğucu rüzgârı miğferini kafasından fırlattı. Soluk benizli telsizcinin, onun miğferini yakalamak için uzandığını belli belirsiz fark etti. Novikov birden ağırmaya başlayan kafasını salladı, ayağa kalktı. Patlamanın etkisiyle etrafında açılan çukur dumanla kaplıydı, kulakları şiddetle çınlıyordu. Etrafındaki kavisi daraltarak ilerleyen tankların namlularındaki parıldamalar gözlerini alıyordu. Tepe sanki artık tepe olmaktan çıkmıştı, üstünü kaplayan dumanın içinde düzleşmiş gibiydi. Topun belirsiz şekli boğucu sis içinde bir görünüp bir kayboluyordu. Novikov ne orada koşan askerleri ne Stepanov'u görebiliyordu. Tek görebildiği zifiri karanlık ve tanklardan atılan izli mermilerin parıldamalarıydı.

“Stepanov!” diye sabırsızca ve yüksek sesle bağırırken adeta şakakları zonkluyordu, ancak herhangi bir cevap alamadı.

Topların yanına vardığında ilk gördüğü şey bir koluyla top mermisini kavramış tek koluyla da inatla iki top arasında emekleyerek ilerlemeye çalışan Remeşkov'un sonuna kadar açılmış gözleri ve boğucu dumandı. Remeşkov Yüzbaşı Novikov'un

gözlerine baktı ve kafasıyla, dizleri üzerinde topa yaslanarak duran Stepanov'un olduğu tarafı gösterdi. Porohonko Stepanov'un kemerinden çekiyor ve ona bir şeyler bağıırıyordu.

“Sorun ne? Ateşi neden kestiniz? Stepanov!” diye bağırdı Novikov.

Hiç kimse cevap vermedi. O eğilince Stepanov'un diz çökerek alınıyla topun siperine yaslanan cesedi gözüne çarptı. İri başındaki yırtık başlık alnına kaymıştı, ayrıca miğferinin altından sızan kan Novikov'a ne olduğunu anlatmıştı. Stepanov'un solunda ve arkasında bulunan çukurlar, onu öldüren mermilerin siperdeki izleri ona neler olduğunun göstergesiydi.

“Onu sipere taşıyın, daha sonra gömeceğiz.” dedi Novikov kısık bir sesle, neredeyse kendi sesini duymamıştı. Kısa bir süre için, son saatlerinde Stepanov'a karşı sarf etmiş olduğu kötü ifadeleri anımsayarak üzüntü duydu. Fakat onun ne haklı ne de suçlu olduğunu hatırlayıp kavramak için ne zamanı ne de manevi gücü vardı. Başı döndü, midesi bulanacak gibiydi, galiba siperde beyin sarsıntısı yaşamıştı.

“Onu sipere taşıyın, daha sonra gömeceğiz!” aynı bastırılmış ses tonuyla emrini tekrarlardı ve emir verirken takındığı kendine özgü ses tonuyla ekledi: “Görev yerlerinize!”

Birkaç saniye önce yaşadıkları bilincinden tamamen silinmişti. Şansına olan yenilenmiş güven ile topun başına tekrar döndü ve Stepanov'un teri ile hafif nemlenmiş ve onun sıcaklığını hâlâ muhafaza eden kauçuk kenarlıklı nişangahını gözüne yerleştirdi.

Nişangâhta kavis düzenindeki tankların ikiye ayrıldığını gördü. Tanklar ağır ağır yeni sıralanış içinde toz kaldırırken yoğun bir şekilde ateş etmeyi de ihmal etmiyorlardı. Önden gelen üç tanklık bir grup artık Ovçinnikov'un mevzisini geçmişti ve hantal bir şekilde çok da derin olmayan az eğimli çukurun içine doğru iniyorlardı.

Novikov yalnızca “A---aa!” diyerek istem dışı gelişen bir davranışla tetiği çekti. İçindeki sabırsızlık, heyecan ve öfkeden titriyordu. Elleri ve gözleri sanki bilincinden ayrılmış ona ayrı hükmediyor “Acele etme, acele etme, sen hiçbir zaman acele etmedin!” diyordu. Aniden her şey sanki yok olup gitti, nişangâhın kavşağında çukurdan çıkan ve ona doğru ilerleyen tankın geniş, eğik alını belirdi, tank sallandı, uzun namlusu titredi, gözlerini kamaştıran parıltı nişangâhı kapattı ve Novikov’un solunda yer sarsıldı. O anda, ısırdığı dudağından tuzlu kan tadını hisseden Novikov tankı tekrar yakaladı, ateş açtı ve artık mermilerin neyi vurduğuna bakamadı. Sadece mavi bir nokta-nın kibrit gibi tankın geniş göğsünü yaktığının farkına vardı.

“Yüzbaşı yoldaş! Çabuk! Çabuk! “Messer”ler⁸ geliyor! Yüzbaşı yoldaş, hay Allah!.. Çabuk!..”

“Kimin sesi o? Remeşkov mu? O niye bağırıyor? Bağırma, sakın, Remeşkov! Tek bir çıt çıkmayacak. Telaşlanmıyorum, çünkü buna hiç gerek yok.”

“O kaç atış yapmıştı? Altı mı? On mu? Yirmi mi? Hayır, sadece dokuz. Peki, neden atışlarının hiçbirinin nereye gittiğini görmedi? Tanklar hâlâ gelmeye devam ediyor.” Tekrar bir çığlık duyuldu, arkasından gelen sesi henüz algılayabilmişti. Bu Remeşkov’un sesiydi, ancak onun sesini daha önce hiç bu kadar vahşi ve neşeli duymamıştı.

Remeşkov:

“On üç tanesini hakladık Yüzbaşı yoldaş! On üç tanesi ya-nıyor! Hayır! Hayır! On dört oldu! Altı tanesini biz, üç tanesini de Alyoşin!” Aniden sesinin tonu değişti. “İşte onlar! Geliyor-lar! Dosdoğru üzerimize geliyorlar! Yüzbaşı yoldaş!”

Gökyüzünden ince tiz bir ses duyuldu. Bomba patlamala-rının gürültüsü arasında bu ses çoğaldı ve Novikov yukarıda

⁸ Messer, II. Dünya Savaşı Alman avcı uçağı Messerschmitt Bf (Me) 109’un kısa adı.

jilet gibi yassı gövdeli Messerschmitt'lerin, dumanların arasından doğrudan kendi üzerine doğru dalış yaptıklarını gördü. Uçaklar, makinelilerinden adeta ateş kusuyorlardı, piyade siperlerine yağdırdıkları bombalar toprağı havada dalga dalga savuruyordu. Novikov patlamaların etkisiyle elinin altındaki topunun titreyişini hissediyordu. Uçaklar ardı ardına dalışlar yapıyor, ardından kısa bir süre yere paralel seyredip tekrar dalış yapmak üzere yükseliyorlardı. Bu sırada çıkardıkları gürültü Yüzbaşı Novikov'un kulaklarını çınlatıyor ve uçakların kanatlarındaki gamalı haçlar adeta gözüne batıyordu. Novikov bir kez daha aynı sahneyi görüyordu; uçakların makinelilerinden akan kızgın ateş ön siperlere vuruyor, mermiler siperleri toza boğuyor ve arkasında sadece boş kovanların çınlamaları kalıyordu. Patlamalar her taraflarını sarmıştı ve Novikov patlamanın etkisiyle oluşan sıcak rüzgârın ensesine çarptığını hissetti. Ancak büyük bir tehlike hissetmedi, o anki refleksle başını eliyle korumaya çalıştı. Remeşkov'un ümitsizce bağıırışı bile onun için hiçbir şey ifade etmiyordu.

“Siper alın Yüzbaşı yoldaş! Siper alın! Hemen dışarıdalar. Sizi öldürürler. Siz olmazsanız biz ne yaparız Yüzbaşı yoldaş?”

Fakat bu sözler Novikov'u etkilemedi, rüzgârın esişi, bomba dalgasının isabetsiz vuruşları gibi yanından geçti. Novikov yerin sağlamlığına inanır, doğrudan şansa inanmazdı. Uçakların duman içinde topların üzerinde pike yaptığı görüyordu. Ateş mevzisini çevreleyen gürültü arasında zor duyulan fakat kesilmeyen bir sinyal sesi kulağına ilişti, galiba telefon çalıyordu.

“Ahize!” diye seslendi Novikov. Ancak telsizci zaten ahizeyi kaldırmıştı ve telaşla karşıdan gelen sesi Novikov'a ilettili.

“Yüzbaşı yoldaş!” Telefondaki Alyoşin. Sağ kanattaki tankların ana bölgeyi geçtiklerini söylüyor.

“Nerede? Nereyi geçtiler?”

Novikov top siperinin üstünde doğruldu ve tepenin sağında ve önünde, piyade koruma birliğinin bulunduğu yerde Alman tanklarını gördü. Tarlada birkaç kişi makinelilerden ateş edip zikzak çizerek tepeye doğru koşuyorlardı, sürünen tankların önünde düşüp kalkıyor, sis şeritlerine batıp çıkıyorlardı.

O anda Novikov son piyadelerinin de erimekte olduğunu anladı.

“Telsizci! Alyoşin bu tankları açıkça görüyor mu? Açıkça görüyor mu? Emrimi Alyoşin’e ilet!” diye emretti Novikov, makinelilerin aralıklı uğultusunu, motorların büyüyen sesini bastırarak. “Sola doğru yaptıkları ateşi kessin! Sağa doğru ateşe başlasın! Geri çekilen piyadelere koruma ateşi açsın! Ateş oraya, oraya! Yüksek tesirli bombaları kullansın!”

Telsizci emri iletirken Novikov, yaklaşan bir felaket duygusuyla birkaç askerin dağınık halde Çek siperlerine doğru koştuğu tepeye baktı. Alyoşin’in mermileri insan silüetlerinin gerisinde patladı, tankların önünde toprak duvarı yükseldi ve insanlar ayılmış gibi güvensizce döndüler, koruma birliğinin siperine doğru atıldılar.

Remeşkov, “Yüzbaşı yoldaş! Siper alın! Tekrar üzerimize geliyorlar!” diye arkasından bir çığlıkla yine ortaya çıkmıştı.

Novikov, Remeşkov’u kabaca kaputunun kolundan çekiverdi. Remeşkov üstü başı nerdeyse toprakla örtülü, dinlenmeye gücü kalmamış, soluk benizini yukarı kaldırıp hemen Novikov’un yanında çömelmişti. Yaklaşan tehlikeden donmuş gözlerinde ayna gibi yansıyan bir nokta ışıyor, parlıyordu. Bu nokta gökten düşüyordu. Metal gürültü Novikov’un kulaklarını bastırdı, mermiler ateş mevzisinde çınlayarak, siperlerden toz kaldırarak onların üzerinden alçak bir gölgenin geçmesiyle uçağın kuyruğu tepenin üstünde kalkıp göğe saplandı.

“İyi misiniz Yüzbaşı yoldaş? Yaralandınız mı?” Remeşkov terli yüzündeki tozu silerken aynı soruyu: tekrar tekrar soruyordu “Yaralandınız mı? Neden siper almadınız? Yüzbaşı yoldaş!”

Novikov, Remeşkov'u duymamış gibi siperde durdu. Tanklar ilerde duman tüten arabaların yanından geçerek yavaş yavaş çukura iniyor ve gölün kenarına çıkıyordu. Uçaklar da tankların hareketini örtüyordu. Novikov'un kaşları garip bir heyecanla titriyordu. Bu tankları görmediği için Novikov'un ne hissettiğini bilemeyen Remeşkov, ona doğru yaklaştı, soluk genç yüzünü kaldırıp tekrar sordu:

“İyi misiniz Yüzbaşı yoldaş? Yaralandınız mı yoksa?”

Novikov dişlerini sıkarak “Top başına!” diye emretti. “Mermi yükle, Remeşkov! Porohonko nerede? Mermi yükle!” Ve atış pozisyonu alarak başını çevirdi.

“Porohonko yaşıyor mu?”

Porohonko sırtüstü uzanmış, nefretle ve merakla uçakların dönüşünü seyrediyordu. Sağlam dişleriyle saman çöpünü çiğniyor, sessizce gülüyor, bu korkunç gülüşten sanki boğuluyordu.

“Ateş!” diye bağırdı Novikov.

Önceki sabah olduğu gibi yine koyu bir duman tepenin önünde yükselmiş her yeri kaplamıştı. Yüzbaşı Novikov artık karanlıkta el yordamıyla yolunu bulan biri gibi, sadece şimşek gibi parlayan ateşlere, duman içinde motorların gürültüsüne bakarak sol taraftaki tankların göl kenarındaki ilerleyişini tahmin edebilirdi.

Avcı uçaklarının tiz çılgılığı tepenin üstünden duyuluyor, makineli tüfekler havayı yarıyordu. Ama, Novikov için bütün bunlar sanki yok gibiydi. Tetiği çekerken silahın kuru boyasının onun boğazını yaktığını hissetti ve kızgın namlunun ısıltılı bir mavilikle kaplandığını fark etti.

Aklında yalnızca bir düşünce vardı; tankların tepeden geçerek şehre doğru ilerliyor olmasıydı. Göl yoluna çıkmaya çalıştıkları düşüncesi mantıklı görünüyordu.

“Geri çekiliyorlar!” diye arkasından biri haykırdı ve o, belli belirsiz havada bir şeyler olduğunu fark etti.

Güneş ışığında parlaya parlaya gökte uçan uçaklar yumağı tepenin üstünden hızla geçiyordu. Uçakların izleri kesişiyor, yere inip göğe yükseliyor, yumak gitgide alçalarak batıya doğru uçuyordu. O zaman bu ısıltıyı, başka bir avcı uçağından hızla uzaklaşmakta olan Messerlerin ince gövdesinden dağılan kıvrımlı duman nehrini gören Novikov, orada yerden hep anlaşılmaz olarak görülen hava savaşı olduğunu anladı.

“Mermi yükle!”

Novikov nişangâhta çukurun kenarında hareket eden tank kitlesini aradı, iki kez ateş etti, çaresizce ve istem dışı gözlelerinden teri sildi ve motorun uğultusu tekrar başının üstünde baskı yaparak kulaklarını doldurdu. Fakat bu yeni uğultu başka bir ses, düzenli şekilde gökten geçen bir sestir, ağır bombardıman uğultusuydu.

Novikov tam küfrü basacakken uçakları gördü ve o anda Remeşkov var gücüyle bağırdı.

“Bizimkiler! Bizim İlyuşin’ler!” Bir, iki... İşte buradalar, geldiler! Bak onlara, güzelliklerine bir bak!”

Terden sıril sıklam olan Remeşkov, boş mermi kovanlarının arasında durmuş, top mermisini unutkan bir tavırla göğsüne bastırıyor, başını kaldırarak neşeli bir hıçkırıkla kahkaha atıyordu. Boynundan ter akıyordu. Porohonko’nun başında şapka yoktu, saçları dağınıktı, gözlerini kısarak göğe bakıyor, eliyle toprağı karıştırarak saman çöpü arıyordu. Külden yanan ağzını acı ve güvensizlikle hafifçe sırttı.

İlyuşin’lerin büyük bir grubu güneşi kapatarak savaşa hazır bir düzenle Karpatlar’ın üstünden batıya doğru uçuyordu. Soldan, piyade hendeklerinin üstünden, Almanların bulunduğu yere doğru kırmızı roketler yükselmmişti. Uçaklar dönüp daire çizdiler. O anda sanki karada savaş yoktu, sönmüştü.

⁹ İlyuşin, bir çeşit Rus bombardıman uçağı.

Novikov, ilk hücum uçağının havada döndükten sonra, Alman tanklarının üzerine indiğini izleyerek “Güzel! İşte fırsat, bu aradan istifade etmem lazım. Lena sadece birkaç adım ileride ve şimdi onu daha güvenli bir yere götürmek için vaktim var. Acaba o nasıl oldu? Beni bekliyor mu? Onu unutmaya hakkım yok. Hayır! Onu unutmam.” diye düşündü.

”Porohonko! Buraya bak, ben şimdi döneceğim.” diye bağırdı.

Sıcak dumanda geziyormuş gibi sallana sallana mermi parçaları üzerinde yürüyerek sığınağa doğru gidiyordu. Eski ateş mevzisinden, haberleşme siperinden, hendeklerden hemen hemen hiçbir izin kalmadığının farkında değildi. Her şey tank mermileriyle yerle bir edilmişti, her yanda mermi hunileri vardı, toprak sanki kocaman küreklerle kazılmış, demir süpürgelerce süpürülmüş gibiydi. Sığınağın kapısını açtı ve içeri girdi. Kararmış, terli halde heyecanla içeri girdi, açık kapının eşliğinde durdu, hiçbir şey söyleyemiyordu, havasızlıktan boğuluyor gibiydi.

Lena giyinmiş ranzada oturuyordu. Tabanca kemerini dahi takmıştı. Lena gözünü ranzadan aşağı sallanan bacağındaki yeni sarılmış bandaja dikmişti, sanki ayağa kalkmaya hazırlanıyordu. Sarı saçlarını yanaklarını kapatıyordu.

“Lena! Senin için geldim.” dedi ona doğru bir adım atarak boğuk bir sesle. “Gitme zamanı!”

Lena hiçbir şey sormadan, silkinmeden başını kaldırdı ve onun yüzüne karşı gülümsedi, mavi gözlerinin sıcak bakışıyla onu adeta okşadı. Lena kollarını uzattı ve Novikov’un hafif acı barut tadı olan kaba dudaklarını hassas bir şekilde öpüp fısıltıyla konuştu:

“Güzel! İşte budur! Ben hazırım. Karargâha, hastaneye veya daha iyi ve daha çabuk her neresi varsa. Ama bir dakika bekle. Ne kadar terlemişsin! Orası sıcak mıydı?”

İlk yardım çantasından bir parça pamuk aldı ve yaralarına dikkat ederek Novikov'un yanaklarını, çenesini ve daha sonra özenle sağ gözünün üzerinde kurşunun çizdiği yeri sildi. Lena'nın yanında dururken onun yüzüne nazik dokunuşlarını ve onun yanında hissettiklerini anlatacak hiçbir kelime bulamıyordu. Kelimelerin boğazında düğümlenip kalacağından korkuyordu. Ayrıca top başında çektiği çilelerden ve savaşın gürültüsü içinde bağıra bağıra verdiği emirlerden dolayı kısılmış, çirkinleşmiş sesiyle ona karşı hissettiklerini anlatamazdı.

ONDÖRDÜCÜ BÖLÜM

Novikov malikânede bir sürücü buldu ve aracı hazırlamasını, sıhhiye taburuna yetiştirmesini söyledi. Lena'yla birlikte son dakikaları olduğunu bilerek, çiyden nemlenen yaprakların üzerine serilmiş kaputun üzerine oturdular.

Her ikisi de sessizdiler, bombardıman uçaklarının kükremesini ve Novikov'un iki topunun bulunduğu tepenin arkasındaki makineli tüfeklerin takırtısını dinliyorlardı. Bombardıman uçaklarının parıldayan gövdeleriyle sırayla alçaldıklarında çıkardıkları gürültüsü parkı dolduruyordu.

Novikov derin düşünceler içinde topun yakınında ıhlamur ağaçları arasından tepeye gözünü dikti. Orada bulunan askerlerini düşündü, Lena'yı kollarında taşıırken yanlarından geçtiği askerlerini ve yüzlerindeki şaşkın, ancak anlayışlı bakışlarını gördüğünde hissettiklerini anladı.

Remeşkov:

"İyi şanslar Lena, hemen iyileş, hepimiz seni çok seviyoruz." dedi.

Porohonko: "Eğer buradan sağ çıkarsak yine görüşeceğiz." diye ekledi.

Kimse duruma karşı çıkmamıştı, Novikov kendi kendine buna kimsenin de hakkı olmadığını düşünmüştü. Hepsi yürekten bir sevecenlik göstermişti. Bu, Novikov'un içinde sakladığı Remeşkov'a, Porohonko'ya ve sevdiği insanların her birine hissettiği sevecenliğin aynısıydı. Novikov genelde sevecenlik gösterilmesini kabul edemezdi, çünkü çok gençti ve savaşta acımasızlık ve kaderin, onun nesline yaptığı insan katline şahit olmuştu. Kendine hiçbir zaman askerlerin onu sevip sevmediğini ya da onların kendisini sevmesinin ne anlam ifade ettiğini

sormamıştı. Zaman zaman kendisine karşı olduğu gibi onlara da acımasız davranıyordu. Özverili nezaket, sevgi, güneş ışığı bütün bunlar barış zamanında hayatı güzelleştirebilirdi. Bunları hep savaştan sonraya ertelemişti. Şimdi ise kaçınılmaz bir şekilde Lena ile ayrılmakla karşı karşıyaydı. Onları bir araya getiren talihin güldüğü bir zamanda bu, ona son derece adaletsiz geliyordu. Yine hayatın kör, anlayışsız acımasızlığı altında ezilmişti. Yarası ciddi olmamasına rağmen Lena'yı topların yakınında sığınakta tutmanın tam bir çılgınlık olacağını biliyordu, hiç kimse savaşın ne zaman, nasıl gelişeceğini bilemezdi.

“Ben seni bulacağım.” dedi Novikov söylediği şeye inanarak. “Ne olursa olsun seni bulacağım. Yemin ederim. Ya hastanede ya da cephe gerisinde, nerede olursan ol, seni bulacağım. İnanıyor musun? Sen bizim tekrar buluşacağımıza inanmalısın.”

“Hayır” dedi Lena. Novikov’a karşı üzüntülü bir şekilde gülümseyerek ve ona doğru tüm vücudu ile dönerek saçlarını onun yanaklarına hafiften dokundurdu. “Hayır, sen beni bulmayacaksın Dimitri.”

“Seni bulacağım. Seni seviyorum. Geç anladım bunu.”

Lena, onun özelliklerini hafızasına kazırmış gibi onun saçlarını, kaşlarını, yanaklarını hafifçe parmaklarıyla okşadı. Daha sonra aniden suratını astı, kaşlarını çattı, dudaklarının kenarı, kaşları, yuvarlak çenesi inceden titredi, hafiften burun delikleri oynamaya başladı. Kendini biraz geriye aldıktan sonra başını kaldırdı ve hıçkırıklarını bastırarak sessizce şöyle dedi:

“Senin hayatında pek çok kadın olacak...”

Noviko: “Sen varken diğer kadınlar da ne? Hayatımda yalnız sen varsın!” dedi. Lena'yı kollarına aldı, kendine çekti ve dudaklarını acı bir veda için öptü.

“Gitmeliyim Lena. Duyuyor musun?” diye Lena'yı hafifçe omuzlarından salladı. “Ben gidiyorum. Asla unutma, her nerede olursan ol seni bulacağım.”

Novikov ayağa kalktı. Lena gözleri ile sessizce ve dudaklarını ısırarak ona bakıyordu. Onu hemen bırakamazdı. Onun boynu, ceketinin gevşek yakası, saçları, ince omuzları üzerindeki apoletleri, yanaklarının kenarları parkın içine sızan şafak ışığında her şey huzursuz bir pembeliğe bürünmüştü. Onun çaresizce sıkışmış suretinin yanında ve arkasında duran her şey, soğuk bir sonbahar sabahının mükemmelliği ve endişesi içinde donmuştu. O anda dünyanın bu yerinde hiç savaş yokmuş gibi, tankların kükremesi ve patlamalar hiç olmamış gibi, sadece el değmemiş pembe bir sonbahar sabahı varmış gibi göründü.

Kırmızı ışık şeritleri yüz yıllık ıhlamur ağacının yaprak yığınlarına aksediyor, malikânenin kırılmamış camları kızıl bir parıltıyla ışıyordu, terasın önünde ise, sabahları sakın olan havuzun üzerindeki ince sis kalkıyordu. Burada huzur, sonbahar nemliği, çiyle yıkanmış yaprakların kokusu, şafağın soğuk ve temiz kuvveti, her şey sonsuz, tabii bir dünyadan bahsediyordu.

“Lena, ben gitmeliyim. Lena, gitmeliyim.” diye Novikov kısık sesle söyleyip duruyordu; artık ondan ayrılacağını biliyor, ama onun, kendisinin olmadığı bu dünyada tek kalacağına inanamıyordu.

“Bekle!” dedi Lena, gücünü toplayabildiği bir sesle. “Sadece biraz daha kal. Bak! Ceketin, gömleğin de yırtılmış bir kıymık veya kurşun, ne oldu? Fark etmedin mi? Bari gömleğin çıkar onarıp sürücüyle göndereyim.”

Fakat tepeden gelen alarm sesleri sonrası bir adam top si-perinden yamaca doğru koşuyor, ellerini havaya sallayarak bir şeyler haykırıyor, oradan çağırıyordu. Onun haykırıışları bütün tepede yükselen patlamalarla bastırıldı, duman topların üstünü örterek yamacı kaplamıştı.

Novikov: “Evet, beni çağırıyor!” diye yırtık gömleğini nasıl çıkardığını, Lena’nın kolu altına nasıl koyduğunu hatırlamıyordu. Yalnız bir şeyi açık şekilde hatırlıyordu; ona hiçbir

şey söylemeye gücü yetmedi, bir veda öpücüğü bile artık imkânsızdı.

O, geriye doğru birkaç adım attı, sonra döndü, hışırtılı yapraklar üzerinden ağaçlık yola doğru koştu boğazına düğümlenen yumruyu yutmaya çalışarak ama yapamadı.

Topçu siperlerinden Novikov'a bağırان bu adam Asteğmen Alyoşin idi. Yamaç yukarı koşarken Novikov, ilk başta yaklaşanın Alyoşin olduğunu anlamadı. Asteğmen ter döküyordu, yüzü bembeyazdı, mavi gözleri doğal olmayan bir parıltı taşıyordu. Kirli asker elbisesinde büyük bir yırtık vardı. Novikov'a yaklaştığında soluk soluğa bağırıdı:

“Nişangâhım kırıldı! Yüzbaşı yoldaş! İki askerim yaralandı. Tanklar tekrar mayın tarlasına doğru ilerlediler. Sağ tarafımızda dolaşıp duruyorlardı. Zırhlı araçlar onlara katıldı. Nişangâhsız nasıl olacak? Yüzbaşı yoldaş!.. Benim lanet şansım! Ben onlarsız ne yapabilirim? Ben Ovçinnikov'un nişangâhını almak için koştum, fakat onlar da kırılmıştı!”

Novikov çocuk gibi yüzünü asıp dişlerini sıktıktan sonra neredeyse çaresizlikten ağladı ve sertçe kaputunun koluyla gözlerini sildi.

“Namludan hedef al, Vitya! Namludan! Nişangâhı kullanmadan! Topun başına, haydi! Zaman daralıyor, haydi Vitya!” dedi Novikov ve Alyoşin'in omzuna nazikçe dokundu:

“Haydi Vitya, haydi canım!”

Birçok yönden gelen makineli atışları bir ağ oluşturarak tepeyi dövüyordu.

Novikov top siperine atladığında Porohonko'nun uzun silüetini, elinde mermilerle üç ayak arasında diz çökmüş olarak buldu. Makineli tüfeğiyle siperde uzanan Remeşkov'un titreyen omuzları, soluk yüzü ile karşılaştı. Kayıp giden şapkası başından düşmek üzereydi. Sinirden ne ağlayabiliyor ne de gülebiliyordu, dişlerini sıkarak homurdanıyordu.

Orada, tepenin önünde, her şey yanıyordu, ortalık simsiyah dumanla kaplıydı. İlerde birkaç ağır tank çukurun kenarında toplanmıştı. Beklenmedik bir bombalamaya maruz kalan ve galiba artık yanmakta olan bu tanklar körü körüne çarpışmışlardı, paletleri birbirine yapışmış durumda yanıyordu. Kavis dağılmış, yok olmuştu, onun yerini yanan mazotun dumanı doldurmuştu. Bütün arazi ortalığa yağlı duman ve ateş salan tank enkazlarıyla kaplıydı. Fakat sağda birkaç tank hâlâ tepeyi aşmak için sarsıla sarsıla hareket ediyorlardı. Sol tarafta, küt burunlu zırhlı araçlar çukurun etrafında dolaşıyorlardı ve Novikov çalılıklara doğru yönelen alanda makineli silahlarla aralıksız ateş eden Alman askerleri görebiliyordu. Tabii, zırhlı araçların ve tankların içinde oturan askerler ve tarlada koşanlar, her ne pahasına olursa olsun onları durdurmaya çalışanları öldürmek, şehre girmek, Çek sınırına giderken önlerine çıkabilecek bütün engelleri yok etmek istiyorlardı. Novikov nedense bu engellerin kendisi ve askerleri olduğunu düşündü.

Ağır tanklardan ve küçük silahlardan yayılan ateş yeni bir yoğunluğa ulaşmıştı. Kurşun yağmurları ve ateş patlamaları yayılan duman ve toprak bütün gökyüzünü kaplamıştı ve Lena savaşın bombardıman uçaklarının saldırısından sonraki sükûnetten tamamen farklı olarak daha geniş bir alana yayıldığının, ayaklarının altındaki toprak zemin hariç her şeyin iyice karmaşık bir hal aldığıнын farkındaydı.

“Dima, Dima, Dima! Ona ne oldu? Ona bir şey olmaz! Tanklar onu öldüremez! Onun gibileri asla öldürülemezler. Biliyorum. Onu gördüm, kimse onun gibi savaşılamaz. Ama şimdiki bombardıman daha kötü! Ona ne oluyor?”

“Haa-yır!.. Haa-yır!.. Haa-yır!..”

Titreyen elleriyle dudaklarını ısıırıyordu ve böylesine korkunç bir yoğunluğa bakıp durmaktan gözleri ağrıyordu. Duman bulutlarının ve parçalanmış tepenin arasından bir görünüp bir kaybolan beyaz bir insan suretine gözünü dikmişti. Yoksa ona sadece öyle görünüyor muydu?

“Evet! Eminim bu Dimitri! Bu o! Onu görüyorum. Çabuk olun! Bu savaşa bir son verelim! Devam etmemeli artık! Lütfen, lütfen buna bir son verelim! Hemen, çabuk!”

Siyah, kocaman ve ağır bir şey bulanık gökten patırtıyla yere düştü ve göz kamaştırıcı surette yukarı kalktı. Tepe sanki eriyip yok oldu, dumanla kaplandı. Sabah rüzgârı dumanı dağıttı ve Lena siperde yüzükoyun uzanan birini gördü, hemen bedeni titredi ve boğazına bir şeyler düğümlendi.

“Bu olabilir miydi? Hayır, öldürülmüş ya da yaralanmış olamaz. Bu başkası olmalıydı. Bu ne? Bu ne?” Lena’nın bilincinde şaşırtıcı biçimde kaldı. O anda Lena henüz her şeyi anlayamadı, hissedemedi, yaralanan ya da öldürülen kişinin Novikov olabileceği ihtimalini kavrayamadı, aksine mutlaka başka birisi olduğunu düşündü.

Kulaklarına gıcırta, inilti gibi yeni sesler ilişti, arttı, solundan, şehirden, ıhlamur ağaçlarının üzerinden geldi, kızgın kuyruklar parıldadı, şimşek gibi vurdu, tepe boyunca döndü ve siperdeki o belli belirsiz beyaz şeyi yine duman kapladı.

“Bu ne? Bizim Katyuşalar¹⁰ mı? Neden oradan ateş ediyorlar ki? Onun öldüğünü düşünüyorlar, ama o ölmüş olamaz. Durun! Durun! Ona ateş ediyorsunuz! Düşman tankları bu tarafta. O yaşıyor! O yaşıyor! Peki ya ben? Bana ne kaldı? Hayır, o ölmedi. Ben şimdi tamamen yalnız mı kaldım?”

Duman yeniden rüzgârla dağıldığında Lena siperde yüzükoyun, hareketsiz yatan cesedi gördü. Birden, gözlerini cesedin üzerindeki yırtık yanmış olan cekete dikti, o anda her şeyi anladı, son ümitleri de kaybolup gitti. Novikov’un hâlâ canlı bedeninin kokusunu taşıyan geri kalan gömleğini aldı ve yüzünü gömleğe bastırdı. Gözünden yaşlar boşandı ve hıçkırıklar içinde adalet için haykırdı.

* * *

¹⁰ Katyuşa, Sovyet yapımı bir çoknamlulu roketatardır.

Binbaşı Gulko karargahta ayağında terliklerle, gömleksiz bir şekilde oturuyor, telsizci telefonun başında uyukluyor, herkes günlük hayatla ilgili konuşuyordu.

Yeni traş olmuş ya da belki de erkeksi yüzü az önce iyi bir şekilde temizlenmiş olan, yakası adeta kar gibi bembeyaz yeni paltosuyla Asteğmen Alyoşin, solgun, çukurlaşmış yanaklarında çiller göze çarpan Binbaşı Gulko'nun önünde dikkatle durdu. Gözyaşlarına hâkim olamadı. Akan gözyaşlarına aldırmadan Yüzbaşı Novikov'un öldüğünü duygusuz bir şekilde açıkladı. Bu ses, yeni paltosunun koluna gözyaşlarını çocuksu bir tavırla silmesine rağmen onu on yaş daha büyük göstermişti.

Binbaşı Gulko, Yüzbaşı Novikov'un öldüğünü öğrendiğinde: "Yüzbaşı Novikov mu? Şu delikanlı! Hayır, buna inanmıyorum. Bu olamaz!"

Binbaşı Gulko bağırarak üzereydi, masaya öylesine kuvvetle vurdu ki haritanın üzerindeki kalemle yere düştü. Yüzünü duvara döndü, kıpkırmızı olan gözlerine yaşlar doldu. Boğazına boğucu bir öksürük takıldı ve geniş, çirkin burun delikleri titredi. Boğazını temizleyerek devam etti:

"Kışlaya geri dönün. Birliği devralın! Aynı anda gidin. Birlik bir saat önce ayrılmıştı. Tanklarımız çoktan Maritsa'ya varmıştır. Duyuyor musunuz, Maritsa'ya!"

Asteğmen Alyoşin çıktı ve şehre sıhhiye taburuna doğru yola koyuldu. Caddenin köşesinde onu Gorbaçov bekliyordu.

Şehre tam bir sessizlik hakimdi, sonbaharın son hafif güneşi şehrin üzerine yansıyor. Yıkık dökük, cam kırıkları ve kullanılmış fişeklerle kaplı taş kaldırım caddelere güneş ışığı vuruyordu. Demirden yapılmış korkulukların arkasındaki evler yanıyordu evlerden ince bir şerit halinde dumanlar yükseliyordu. Meyve bahçesindeki kömürleşmiş ağaçların üzerindeki bulutlar ilginç bir şekilde yazı andıran ince yapılarıyla güneş ışığına boyun eğmiş durumdaydı.

Sağlam kalan binaların yanında duran, brandalarla örtülen “Katyuşa”lar da, güneş ışığından aydınlık olan caddedeki ağaçların altındaki ambulanslar da, komşu avludaki mutfaktan çıkan duman da, oradaki askerlerin sesleri de, her şey, eski günlük hayatı işaret ediyordu. Fakat Asteğmen Alyoşin hiçbir zaman kendini bu kocaman ve dehşetli sakin dünyada bu kadar yalnız hissetmemişti.

Lena sıhhiye taburuna araçla getirilmişti, ambulans ve sedyelerle dolu olan avluya ve daha sonra da bahçeye girdikten sonra Alyoşin, Lena’yı hemen göremedi. Lena sedyeye uzanmıştı. Sonbahardaki gün ışığı gibi ince ve şeffaftı. Başının altına koyduğu gömleği yanağını bastırmış, düz kaşlarından ızdırıp okunuyordu, bazen titriyordu, sanki Lena’nın içindekiler yüzüne yansiyordu. Aşına olduğu bir ses belli belirsiz kulağına ilişti, bu Alyoşin’in sesiydi. Gözlerini açtı, ama parmaklarının vedalaşır gibi hafifçe kımıldaması dışında ne bir sözle ne de bir bakışla cevap verebildi.

“Lenoçka! Hoşça kal! Seni asla unutmayacağım, hiçbirimiz seni unutmayacağız. Hoşça kal, Lena!”

Lena, Alyoşin ve Gorbaçov’un yanında ne kadar süre kaldıklarını biliyordu. Etrafında olup bitenleri belli belirsiz sezebiliyordu ve sanki suyun içinde yavaş yavaş dibe batıyormuş gibi hissediyordu. Tek istediği hiç kimsenin onu rahatsız etmemesiydi. Etrafındaki sesleri hayal meyal işitiyordu. Avluya doğru giden ayak sesleri, diğer sedyelerle ilgilenen doktorların gömleklerinin hışırtısı, çimenlerin arasından esen rüzgârın sürüklendiği saçlarına takılan solmuş yaprakların çıtırtıları, hemen yanından hıçkırarak yalvarırcasına su isteyen ağlama sesi.

“Bu inleyen de kim şimdi? Acısının üstesinden gelemiyor muydu ki bu kadar inliyordu? Gerçek acının ne demek olduğunu biliyor muydu sanki?” diye Lena düşündü. Hemen yanından gelen bu iniltiden kurtulmak için kendi düşüncelerinin içine daldı.

Ölmeden önceki Novikov'u anımsamaya çalışıyordu, onun sesini, hızla tabancasını çekişini, onun yüzünü, gülüşünü hatırlamak istiyordu.

Gözlerini açtı. Elma ağaçlarının çıplak dalları bulutlarla kaplı alçak göğe doğru uzanıyordu. Gökte, soğuk sonbahar güneşi altında, anlaşılmaz yumuşak bir ışık eğik, mor şeritlerle parlıyordu. "Bu ışık nereden geliyor?" diye düşündü. "Bunun anlamı ne?.. Etrafındaki her şeyin anlamı ne? Havanın, gökyüzünün, ışığın... Mademki Novikov öldü, geriye kalan her şeyin ne anlamı var?"

"Görüyorsun ya güneş doğdu. Nasıl da güzel bir gün! Nasıl da sessiz, barışçıl bir dünya inanmayacaksın!" diyen hırıltılı ses duydu ve bu ses onu acımasız bir hamleyle yarı bilinçsiz halinden gerçeğe döndürdü. Bu nedense gri renge boyanan yabancı sesin böyle etkileyici ne konuştuğunu zar zor anlayabildi. Yüzünü çevirdiğinde verandada kollarında karanlık lekeleri olan beyaz önlük giymiş, saçları ağarmış bir adam gördü. O, sırtıyla kapının pervazına yaslanarak yavaş yavaş, yorgunca sigara içiyor, bahçenin üstündeki gökyüzüne bakıyordu.

Lena, kendini korumaya çalışır gibi dönerek adamdan uzaklaştı ve yanağını tekrar hırkasının sert kumaşının üzerine bastırdı. Yaşlı gözleriyle inlemelerin geldiği en yakın sedyeye baktı.

Genç sarışın bir Çek titriyor, sayıklıyor ve sargılı göğsünü tırnaklıyordu. Üst dudağının yumuşak olan alt kısımlarında ter damlaları vardı. Sanki çok acil bir mesajı nefes nefese kalmışçasına mırıldanıyordu ve Lena, gencin ardı ardına tekrarladığı kelimeleri duyabiliyordu:

"Su... Su..."

Lena el yordamıyla matarayı buldu, biraz doğruldu, canlılığını kaybetmiş parmaklarıyla beceriksizce kapağını açtı ve zorla hıçkırıklarını tutarak matarayı Çek askerin dudaklarına

götürdüğünde suyu yutan askerin nasıl rahatladığını gözyaşları içinde izledi ve fısıltıyla dedi:

“Ağrılarını dinecek, geçecek, iyileşeceksin...”

Ve Lena sıkıntıdan neredeyse parçalanan kalbi üzerine yattı ve yanağını hırkasının sert, iğneli kumaşına tekrar yaslayarak ızdıraptan haykırmamak için yakasını ısırıldı.

Yuri BONDAREV
1959

SON YAYLIM ATEŞİ

Yuri Bondarev'in eserlerinin kaynağı 1941-1945 yılları arasında geçen zor savaş günleridir ve yazar savaş zamanını insan gücünün büyük, zor ve ağır bir sınavı olarak ifade eder. Bir topçu subayı olarak Stalingrad'da savaşı ve orada yaralanan Yuri Bondarev'in eserleri bizzat kendi deneyimlerinin mahsulüdür. Gözlemlediklerini, tanık olduklarını, anılarını kurgusal dokuya başarıyla sindirmiştir.

Son Yaylım Ateşi, Yuri Bondarev'in şahit olduğu zor savaş yıllarını (1941-1945) anlatarak okuyucuyu savaşın anlamsızlığı ile yüzleştirdiği ve savaş alanında insan ruhunda meydana gelen bölünmüşlükleri, dönüşümleri açığa çıkaran birçok gerçeklikle dolu eserlerinden biridir.

1959 yılında yayınlanan 1961 yılında sinemaya da uyarlanan eserde; 1945 yılında Sovyet Ordusu'nun Karpatlarda Almanlara karşı verdiği mücadele anlatılır. Almanlar bu sınırdan Kasno'ya doğru Sovyet Ordusu'nu sıkıştırmakta ve kaybettikleri Kasno'yu geri almak için bastırmaktadır. Yüzbaşı Novikov ve bataryası ne pahasına olursa olsun Alman tanklarını durdurmakla, Kasno'yu yeniden ele geçirmelerine engel olmakla görevlidir.

15 TL

